STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 07299

DER ENGLISHER HOYZ-LEHRER

Alexander Harkavy

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG

WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust

Arie & Ida Crown Memorial

The Seymour Grubman Family

David and Barbara B. Hirschhorn Foundation

Max Palevsky

Robert Price

Righteous Persons Foundation

Leif D. Rosenblatt

Sarah and Ben Torchinsky

Harry and Jeanette Weinberg Foundation

AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE

National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דער

ענגלישער הויז־לעהרער

פּראקטישע לעקציאנען אין ענגליש

א נייע מעטאדע צו לערנען אן א לעהרער

פון

אלכסנדר הארקאווי

צווייטע אויפלאגע

היברו פּאָבלישינג קאָמפּאני
632 בראָדוויי, ניו יארק

THE

ENGLISH HOME TEACHER

PRACTICAL LESSONS IN ENGLISH

A NEW METHOD FOR SELF-INSTRUCTION

BY

ALEXANDER HARKAVY

SECOND EDITION

HEBREW PUBLISHING COMPANY
632-34 BROADWAY NEW YORK
1929

COPYRIGHT, 1921
BY
FORWARD ASSOCIATION

COPYRIGHT, 1929
BY
HEBREW PUBLISHING CO.

PRINTED AT THE
MONOLIN PRESS
NEW YORK

פאָרוואָרט.

דער פאָרליגענדער לעהרבוך איז צוזאַמענגעשטעלט, מיט פאַרבעסערונגען און פאַרמעהרונגען, פון די ענגלישע מעשה'לאַך־לעקציאָנען, וועלכע זיינען היינטיגען יאָהר (1921) געווען געדרוקט אין „פאָרווערטס".

די לעקציאָנען, וועלכע ווערען דאָ געגעבען, זיינען געשאַפען געוואָרען האַ־בענדיג אין זינען אַזעלכע פּערזאָנען, וואָס ווילען זיך לערנען די ענגלישע שפּראַך, ווי מען זאָגט, שפּילענדיג.

יעדע לעקציאָן איז געבויט אויף אַן אַמוזאַנטער ענגלישער מעשה'לע, וועלכע ווערט באַארבעט אויף פאָלגענדען אופן:

די מעשה'לע ווערט צוערשט געגעבען מיט דער אויסשפּראַך און פאַרטיי־טשונג אונטער יעדער שורה, ביי יעדען וואָרט, אַזוי דאָס אַפילו אַזעלכע, וואָס קענען נאָך ניט קיין וואָרט ענגליש, קענען זי לייענען אָהן שום מיה. דאַן ווערט די זעלבּיגע מעשה'לע איבערגעזעצט פריי אין אידיש, כדי דער לערנער זאָל גוט פאַרשטעהן איהר אינהאַלט, וועלכען ער האָט אפשר ניט גענוג פאַרשטאַנען פון דער ווערטליכער איבערזעצונג. דאַן ווערט די מעשה'לע צעגלידערט אויף איהרע באַזונדערע פראַזעס און זאַצען, וועלכע ווערען אויסגעשטעלט מיט איבער־זעצונגען ביי דער זייט. דאַן קומען די איינצעלנע ווערטער מיט גרינטליכע דער־קלערונגען. צום סוף קומען געשפּרעכען אין ענגליש, וועלכע זיינען צוזאַמענגע־שטעלט פון די זעלביגע ווערטער, וואָס קומען פאָר אין דער מעשה'לע. דורך אַזאַ ווידערהאָלונג־מעטאָדע מוז די לעקציאָן אריינגעהן דעם לערנער אין קאָפּ אָהן מאַטערניש.

כדי דער לערנער זאָל אויך קריגען אַ ידיעה פון דער ענגלישער גראַמאַטיק קומען אין פאַרבינדונג מיט יעדער מעשה'לע לייכטע גראַמאַטישע כללים, וועלכע האָבען אַ שייכות מיט די ווערטער אָדער זאַצען פון דעם טעקסט. דורכגעהענדיג אַלע לעקציאָנען וועט דער לערנער ווערען באַהאַוועננט אין אַ באַדייטענדען טייל פון דער ענגלישער שפּראַך און אין די וויכטיגסטע כללים פון איהר גראַמאַטיק.

אחוץ די מעשה'לאַך־לעקציאָנען ווערט געגעבען אַן אָפּהאַנדלונג איבער גרייזינע ענגליש און אַ ווערטערבוך פון אַלע ווערטער, וועלכע קומען פאָר אין די לעקציאָנען. צום סוף קומט אַ רעגיסטער (פאַרצייכניש) פון אַלע גראַמאַ־טישע כללים, דורך וועלכען דער לערנער וועט קענען גלייך געפינען יעדען כלל, איבער וועלכען ער וויל אָפּפרישען זיין זכרון.

דער פאַרפאַסער האָפט, אַז דיזער לעהרבוך וועט פיל העלפען צו פאַרשפּריי־טען די קענטעניש פון דער ענגלישער שפּראַך צווישען די אידיש־ריידענדיגע מאַסען.

אלכסנדר הארקאַווי.

אינהאלט־פארצייכניש.

זייט

בוכשטאבען און אויסשפראך:

דער עי־בי־סי — — — — — — — — — 5
איינטיילונג פון די בוכשטאבען — — 6
די קלאנגען פון די וואקאלען — — — "
זילבע און אקצענט — — — — — — — "

די שפראכטיילען — — — — — — — 7

די לעקציאנען.

1. זי האט נגעסען פיר מיטאגען — — — 9
2. לומדות און עשירות — — — — — 13
3. מאיאריטעט האט די דעה — — — — 17
4. א נדבה פון אן אדעלמאן — — — — 20
5. דער באנקיר און דער מאלער — — — 24
6. פארוואס האט איהר פריהער ניט געזאגט? — — — — — — — — 28
7. די גאנצע תורה אויף איין פוס — — 32
8. דער מאן מיט די צוויי ווייבער — — 35
9. ער איז געלעגען אין פומער — — — 40
10. דער פוקס און די מאסקע — — — — 44
11. די טענה פון א פוילענצער — — — 49
12. ער „ריינינט" קליידער — — — — — 53
13. אורטיילט די שטעטעל נאך דער בעל־אכסניה'טע — — — — — 57
14. האט גלייך געוואוסט ס'איז א ליגען. — א דאמע און א זייגערל — 61
15. א קלוגע עצה פון א פויער — — — 65
16. ניט זיינע סאלדאטען — — — — — 69
17. ער האט פארלארען דעם וועט — — — 73
18. דעם טאטענ'ס א זוהן — — — — — 77
19. דאס איי איז נאך הארט — — — — 80
20. דעם אלטען מאנ'ס בקשה פאר'ן טויט 86
21. ער האט זיך אויפגעהאנגען טריקענען 92
22. דער מאטראז און דער פויער — — 96
23. דער צוטראגענער געלעהרטער — — 100
24. א פאטריאטישער גנב — — — — — 104
25. קיין שטיועל, קיין פריהשטיק — — 108
26. א פיפינער איננעל — — — — — — — — 113
27. א ברכה פון אן איירישמאן — — — 118
28. דער גרויסער קצב! — א סאלדאט צונעכשעפעט צו א שווערד — — 123
29. די מאלפע און די ציג — — — — — 129
30. א לאנגזאמער גיפט — — — — — 135
31. דאקטוירים און אדוואקאטען — — — 138
32. א גלייכער שדוך — — — — — — 143
33. ביידע האבען דעם זעלבינגען טעות — 146
34. דער לעבעדיגער גול — — — — — 150
35. א פריידינער א לץ — — — — — — 153
36. דער פוילער אייזעל — — — — — — 157
37. זיינע פילע רעקאמענדאציעס — — — 161
38. זי פארשטעהט אן עסק! — — — — 167
39. שטעהט און קוקט ווי מען גראבט איהם אויס! — — — — — — — — 171
40. וואס איז א פראגנעציכען? — — — 175
41. ביידע אראפ פון זינען! — — — — 179
42. די האזיכע און די לייביכע — — — 184
43. ער אליין איז שולדיג — — — — — 188
44. דער גלגול פון א האז — — — — — 192
45. דער גלגול פון א האז (סוף) — — — 197
46. דער פלוימענ־טייגאכץ — — — — — 201
47. דער פלוימענ־טייגאכץ (סוף) — — — 204
48. א סעודה פון ציינגער — — — — — 208
49. א סעודה פון ציינגער (סוף) — — — 213
50. א מאטא פאר א שענק — — — — — — 217

גרייזיגע ענגליש ביי אידען:

I. פארגרייזטע אויסשפראך — — 223
II. גראמאטישע פעהלערן — — — 233
III. נעאידישטע ענגליש — — — — 238
IV. באנוצונג פון ווערטער אין פאלשע באדייטונגען — — 240

ענגליש-אידישער ווערטערבוך — 242

רעגיסטער — — — — — — — — 269

די מעהרסטע פון די מעשה'לאך, וועלכע קומען אָן דיזען לעהרבוך, זיינען פון אומבאקאנטע פארפאסערס און געפינען זיך מיט פארשיידענע נוסח'ן אין פילע ענגלישע שולביכער. מאנכע זיינען איבערזעצונגען פון אנדערע שפראכען. די מעשה'לאך „דעם טאטענ'ס א זוהן," „א פיפי־נער איננעל," „זי פארשטעהט אן עסק" זיינען גענומען פון Hossfeld's Short and Amusing Anecdotes (לאנדאן, 1908); „דאקטוירים און אדוואקאטען," „א גלייכער שדוך," „ביידע האבען דעם זעלבינגען טעות," „שטעהט און קוקט ווי מען גראבט איהם אויס" — פון דער זאמלונג One Thousand and One Anecdotes (הוויטטאקער, ניו יארק).

בוכשטאבען און אויסשפראך.

דער עי־בי־סי.

בוכשטאבען געדרוקטע	בוכשטאבען געשריבענע	נעמען	אויסשפראך
Aa	*Aa*	עי.	עי, אע, ע, א, אַא
Bb	*Bb*	בי	ב
Cc	*Cc*	סי	ס, ק
Dd	*Dd*	די	ד
Ee	*Ee*	אִי	אי, ע, וי
Ff	*Ff*	עף	פ
Gg	*Gg*	דזשי	דזש, ג
Hh	*Hh*	עיטש	ה
Ii	*Ii*	אַי	אי, אי, וי
Jj	*Jj*	דזשעי	דזש
Kk	*Kk*	קעי	ק
Ll	*Ll*	על	ל
Mm	*Mm*	עם	מ
Nn	*Nn*	ען	נ
Oo	*Oo*	אָו	אָו, אָ, וי
Pp	*Pp*	פּי	פּ
Qq	*Qq*	קיו	ק
Rr	*Rr*	אַר	ר
Ss	*Ss*	עס	ס, ז
Tt	*Tt*	טי	ט
Uu	*Uu*	יו	יו, אַ, וי
Vv	*Vv*	ווי	וו
Ww	*Ww*	דאַבל־יו	או, ו
Xx	*Xx*	עקס	קס, גז
Yy	*Yy*	וּאַי	אַי, אי, וי ; י
Zz	*Zz*	זעד, זי	ז

איינטיילונג פון די בוכשטאבען.

בוכשטאבען ווערען איינגעטיילט אין וואקאלען און קאנסאָ־נאנטען.

וואקאלען הייסען די בוכשטאבען, וואס קענען אויסגעזאגט ווערען פריי אליין, אהן דער הילף פון אנדערע בוכשטאבען, ווי: א, ע, אָ (דאס זיינען די קלאנגען, וואס ווערען באצייכענט אין לשון קדש דורך נקודות).

קאנסאנאנטען הייסען די בוכשטאבען, וואס קענען ניט אויסגעזאגט ווערען פריי אליין, נאר מיט דער הילף פון וואקאלען, ווי ב, ג, ד, וועלכע קענען נאר אויסגעשפראכען ווערען, ווען זיי האבען פאר זיך אדער נאך זיך א, ע, אָ, ווי: אב, בא, עב, בע, אָב, באָ או. אז. וו.

די ענגלישע וואקאלען זיינען די בוכשטאבען **a, e, i, o, u, y**. אלע איבעריגע זיינען קאנסאנאנטען.

די קלאנגען פון די וואקאלען.

די ענגלישע וואקאלען האבען צוויי סארטען קלאנגען: לאנגע און קורצע.

די לאנגע קלאנגען פון די וואקאל־בוכשטאבען זיינען ווי זייערע נעמען: **a**-עי, **e**-אי, **i**-אַי, **o**-אָו, **u**-יו, **y**-אַי. די קורצע קלאנגען זיינען: **a**-אַע, **e**-ע, **i**-אי, **o**-אָ, **u**-אָ, **y**-אי.

אחוץ די לאנגע און קורצע קלאנגען האבען די וואקאלען נאך אנדערע, וועלכע ווערען אנגעגעבען אין דער עי־בי־סי טאבעלע.

☛ די כללים פאר די אויסשפראך פון די בוכשטאבען ווערען געגעבען ביסלאכווייז אין די לעקציאנען.

זילבע און אקצענט.

ווערטער ווערען געטיילט אין זילבעס.

א זילבע איז א טייל פון א ווארט, וועלכען מען קען דייטליך אויסזאגען באזונדער, ווי „ליב“ און „ליך“ אין דעם ווארט „ליבליך,“ אדער „נאָ“ און „מען“ אין דעם ווארט „נאָמען“.

ווערטער האבען אין איינער פון זייערע זילבעס דעם אקצענט.

אקצענט איז דער דריק, וועלכען מען גיט אויף דעם וואקאל פון איינער פון די זילבעס פון א ווארט, ווי דער דריק פון „אָ“ אין „זאָ'גען“ אדער פון „ע“ אין „קע'נען“.

☛ אין די לעקציאנען ווערט דער אקצענט פון די ענגלישע ווערטער אין דער אידישער באצייכענונג פון דער אויסשפראך אנגעוויזען דורך א שטריכעלע פון אויבען.

די שפּראַכטיילען.

די איינטיילונג פון ווערטער אין גראַמאַטיק.

די ווערטער פון אַ שפּראַך ווערען איינגעטיילט אין קלאַסען, וועלכע ווע-רען אַנגערופען שפּראַכטיילען (אין ענגליש: parts of speech פּאַרטס אָוו ספּיטש).

די ווערטער פון דער ענגלישער שפּראַך ווערען איינגעטיילט אין ניין קלאַסען, נעמליך:

1) אַרטיקלען (articles אַ׳רטיקלז);
2) הויפּטווערטער אָדער נאַמענווערטער (nouns נאַונז);
3) פּאַר-ווערטער (pronouns פּראָ׳נאַונז);
4) איינענשאַפטווערטער אָדער בייווערטער (adjectives עַ׳דזשעקטיווז);
5) צייטווערטער (verbs וואָירבז);
6) אומשטאַנדווערטער (adverbs עַ׳דוואָירבז);
7) פּאַרזעצלאַך (prepositions פּריפּאָזי׳שאַנז);
8) בינדווערטער (conjunctions קאָנדזשאַ׳נקשאַנז);
9) אויסרופווערטער (interjections אינטערדזשע׳קשאַנז).

אַרטיקלען.

אַרטיקלען זיינען אין ענגליש די ווערטלאַך a (עי), an (ען) אַ, אַן, און the (דהי) דער, די, דאַס.

נאַמענווערטער.

נאַמענווערטער זיינען נעמען פון באַשעפעניש, זאַכען און באַגריפען; צ. ב. man (מען) אַ מענש, ox (אָקס) אַן אָקס, bird (בוירד) אַ פויגעל, fly (פלאַי) אַ פליג, house (האַוס) אַ הויז, stone (סטאָון) אַ שטיין, beauty (ביו׳טי) שענקייט, truth (טרוטה) וואַהרהייט, justice (דזשאַ׳ס-טיס) גערעכטיגקייט, wisdom (וויז׳דאַם) חכמה או. אַ. וו.

פּאַר-ווערטער.

פּאַר-ווערטער זיינען ווערטער, וועלכע ווערען באַנוצט פּאַר, ד. ה. אַנשטאַט, די נעמען פון פּערזאָנען אָדער זאַכען; צו דיזע געהערען די ווערטער: I (אַי) איך, you (יו) דו, איהר, he (הי) ער, she (שי) זי, it (איט) עס, we (ווי) מיר, they (דהעי) זיי, my (מאַי) מיין, your (יור) דיין, אייער, his (היז) זיין, her (הויר) איהר, our (אַור) אונזער, their (דהעיר) זייער, oneself (וואַנסע׳לף) זעלבסט, this (דהיס) דיזער, that (דהעט) יענער, some (סאַם) מאַנכער, who (הו) ווער, which (הוויטש) וועלכער.

בייווערטער.

בייווערטער זיינען ווערטער, וועלכע קומען אין פארבינדונג מיט נאמענ-ווערטער אנצואווייזען אייגענשאפט, אפשטאמונג, צאהל או. אז. וו.; ווי צ. ב. good (גוד) גוט, bad (בעד) שלעכט, sweet (סווית) זיס, sour (סאור) זויער, high (האי) הויך, low (לאו) נידעריג, useful (יו'ספול) ניצליך, dangerous (דעי'נדזשעראס) געפעהרליך; wooden (וואודן) הילצערן, woolen (וואולן) וואלען; American (עמע'ריקען) אמעריקאניש, German (דזשוי'רמען) דייטש; one (וואן) איין, two (טו) צוויי, three (טהרי) דריי; first (פוירסט) ערשטער, second (סע'קאנד) צווייטער, third (טהוירד) דריטער או. אז. וו.

צייטווערטער.

צייטווערטער זיינען ווערטער, וועלכע באצייכענען האנדלונג, טואונג אדער ווירקונג, ווי: to go (טו גאו) געהן, to make (טו מעיק) מאכען, to write (טו ראיט) שרייבען או. אז. וו.

צו צייטווערטער געהערען אויך אזעלכע ווערטער, ווי: to be (טו בי) זיין, to become (ביקא'ם) ווערען, to exist (ענזי'סט) עקסיסטירען.

אומשטאנדווערטער.

אומשטאנדווערטער זיינען ווערטער, וועלכע קומען אין פארבינדונג מיט צייטווערטער און באצייכענען די אומשטאנדען: די ארט און וויז, דעם ארט, די צייט אדער די ארדנונג פון א ווירקונג, ווי: nicely (נאי'סלי) שען, well (וועל) וואויל; here (היר) היר, there (דהער) דא; to-day (טו-דעי) היינט, yesterday (יע'סטערדעי) נעכטען; firstly (פוי'רסטלי) ערשטענס, secondly (סע'קאנדלי) צווייטענס או. אז. וו.

פארזעצלאך.

פארזעצלאך זיינען ווערטער, וועלכע ווייזען די שייכות אדער פארהעלטעניש פון איין געגענשטאנד צו אן אנדערן, ווי: on (אן) אויף, in (אין) אין, over (או'ווער) איבער, to (טו) צו, for (פאר) פאר, of (או) פון, from (פראם) פון, with (ווידה) מיט, ביי או. אז. וו.

בינדווערטער.

בינדווערטער זיינען ווערטער, וועלכע קומען צווישען איינצעלנע ווערטער און צווישען זאצען זיי צו מאכען בינדיג אין געדאנק, ווי: and (ענד) און, too (טו) אויך, if (איף) אויב, that (דהעט) אז, but (באט) אבער, though (דהאו) הגם, כאטש, yet (יעט) דאך או. אז. וו.

אויסרופווערטער.

אויסרופווערטער זיינען ווערטער, וועלכע מען רופט אויס מיט אויפרעגונג פון פרייד אדער לייד, פון פארוואונדערונג אדער פאראכטונג, ווי: Ah (א) אך! Oh (או) א! alas (עלע'ס) וועה! fie (פוי) פוי! או. אז. וו.

פּראַקטישע לעקציאָנען אין ענגליש.

First Lesson—ערשטע לעקציאָן

זי האָט געגעסען פיר מיטאָגען.

Lucy,	a	poor	country	girl,	never	had	at
ליו'סי	עי	פור	קאַנ'טרי	גוירל	נע'ווער	העד	עט
	אַ	אָרימע	לאַנד, דאָרף	מיידעל	קיינמאָל	האָט געהאַט	אין

home	more	than	one	dish	for	her	dinner.
האום	מאור	דהען	וואַן	דיש	פאָר	הויר	דינ'נער
היים	מעהר	ווי	איין	געריכט	פאַר	איהר	מיטאָג

Once	she	was	invited	to	dine	with	a	rich
וואַנס	שי	וואָז	אינוואַי'טעד	טו	דאַין	ווידה	עי	ריטש
איינמאָל	זי	איז געוועזן	געלאַדען	צו	עסען מיטאָג	מיט, ביי	אַ	רייכען

farmer	of	the	village.	When	she	came
פאַר'מער	אָוו	דהי	ווי'לעדזש	הווען	שי	קעים
לאַנדמאַן	פון	דעם	דאָרף	ווען	זי	איז געקומען

home,	she	said	to	her	sister :	"O,	dear
האום	שי	סעד	טו	הויר	סיס'טער	או	דיר
אַהיים	זי	האָט געזאָגט	צו	איהר	שוועסטער	אָ!	טייערע

Mary,	what	a	pleasant	day	I	have	spent !
מע'רי	הוואַט	עי	פלע'זענט	דעי	אַי	העוו	ספענט
מאַריע	וואָס־פאַר	אַ	אַנגענעהמען	טאָג	איך	האָב	פאַרבראַכט

Think	only,	I	have	had	four	dinners,	one
טהינק	אָונ'לי	אַי	העוו	העד	פאָור	דינ'נערז	וואַן
באַדענק	נאָר	איך	האָב	געהאַט	פיר	מיטאָגען	איינעם

after	another."
עפ'טער	ענאַ'דהער
נאָך	אַן אַנדערן

פרייע איבערזעצונג.

ליוסי, אַן אָרימע דאָרף־מיידעל, האָט אין דער היים קיינמאָל ניט געהאַט מעהר ווי איין געריכט צו מיטאָג. איינמאָל איז זי געלאַ'ען געוואָרען צו עסען מיטאָג ביי אַ רייכען פאַרמער פון דעם דאָרף. ווען זי איז געקומען אַהיים, האָט זי געזאָגט צו איהר שוועסטער: „אָ, ליבע מאַריע, וואָס־פאַר אַן אַנגענעהמען טאָג איך האָב פאַרבראַכט! באַדענק נאָר, איך האָב געהאַט פיר מיטאָגען איינעם נאָך'ן אַנדערן.“

די פראַזעס און זאַצען.

אַן אָרימע דאָרף־מיידעל
האָט קיינמאָל ניט געהאַט אין דער היים
מעהר ווי איין געריכט
פאַר מיטאָג.
איינמאָל איז זי געווען געלאַדען
צו עסען מיטאָג
ביי אַ רייכען פאַרמער
פון דעם דאָרף.
ווען זי איז געקומען אַהיים
האָט זי געזאָגט צו איהר שוועסטער:
אָ, ליעבע מאַריע!
וואָס־פאַר אַן אנגענעהמען טאָג
איך האָב פאַרבראַכט.
באַדענק נאָר,
איך האָב געהאַט
פיר מיטאָגען
איינעם נאָד'ן אַנדערן".

A poor country girl
never had at home
more than one dish
for dinner.
Once she was invited
to dine
with a rich farmer
of the village.
When she came home,
she said to her sister:
"O, dear Mary,
what a pleasant day
I have spent.
Think only,
I have had
four dinners,
one after another."

די ווערטער.

אַנמערקונג. אַ שטערנדעל (*) ווייזט אַז אויף אַ וואָרט, פון וועלכען דאָס פריהער־שטעהענדע שטאַמט.

a (עי)	אַ
poor (פור)	אָרעם
country (קאַנ'טרי)	לאַנד, דאָרף
girl (גוירל)	מיידעל
never (נע'ווער)	קיינמאָל ניט
had (העד)	האָט געהאַט
*have (העוו)	האָבען
at (עט)	צו, אין
home (האָום)	היים
more (מאָור)	מעהר
at home	אין דער היים, צו הויז
than (דהען)	ווי, אַלס
one (וואַן)	איין
dish (דיש)	געריכט
for (פאָר)	פאַר
dinner (דינ'נער)	מיטאָג
once (וואַנס)	איינמאָל
she (שי)	זי
was (וואָז)	איז געווען
* be (בי)	זיין
invited (אינוואַיט'עד)	געלאַדען
*invite (אינוואַיט)	לאַדען
to (טו)	צו
dine (דאַין)	עסען מיטאָג
with (ווידה)	מיט, ביי
rich (ריטש)	רייך
farmer (פאַ'רמער)	לאַנדמאַן, פאַרמער
of (אָוו)	פון
the (דהי)	דער, די, דאָס
village (וויל'לעדזש)	דאָרף
when (הווען)	ווען
came (קעים)	איז געקומען
*come (קאָם)	קומען
said (סעד)	האָט געזאָגט
*say (סעי)	זאָגען
her (הויר)	איהר, איהרע
sister (סיס'טער)	שוועסטער
O! (אָו)	אָ!
dear (דיר)	טייער, ליב
what (הוואַט)	וואָס, וואָס־פאַר
pleasant (פלע'זענט)	אַנגענעהם
day (דעי)	טאָג
I (אַי)	איך
have (העוו)	האָב
spent (ספענט)	פאַרבראַכט
*spend (ספענד)	פאַרברייגגען
think (טהינק)	דענק, באַדענק
only (אָונ'לי)	נאָר
four (פאָור)	פיר
after (עפ'טער)	נאָך
another (ענאַדה'ער)	אַן אַנדערער

נייע ווערטער.

וויפיל ?	how many (האו מע'ני)	טאָן	do (דו)
ווער ?	who (הו)	האָט געטאָן	did (דיד)

§1 פערזאָן-ווערטער.

מיר, מיך	me (מי)	איך	I (אַי)
דיר, דיך ; אייך	you (יו)	דו, איהר	you (יו)
איהם	him (הים)	ער	he (הי)
איהר	her (הויר)		
איהם	it (איט)	עס	it (איט)
אונז	us (אָס)	מיר	we (ווי)
זיי	them (דהעם)	זיי	they (דהעי)

§2 די ווערטער do, did

did say האָט געטאָן זאָגען, דאָס הייסט: האָט געזאָגט ; did have האָט געטאָן האָבען, האָט געהאָט. אַזוי זאָגט מען אַנשטאָט said, had אין אַ פראַגע און מיט דעם וואָרט not ; צ. ב.: what did I say ? וואָס האָב איך געזאָגט ? what did she have ? וואָס האָט זי געהאָט ? I did not say איך האָב ניט געזאָגט.

פאַר די געגענוואַרטיגע צייט ווערט אין דעם פאַל געזאָגט: I do (דו) איך טו ; you do איהר טוט, דו טוסט ; he, she does (דאָז) ער, זי טוט ; they do זיי טוען ; צום ביישפּיל: what do I say ? וואָס זאָג איך ? what do you say ? וואָס זאָגסטו ? וואָס זאָגט איהר ? what does he say ? וואָס זאָגט ער ? what do they say ? וואָס זאָגען זיי ? I do not say איך זאָג ניט, she does not say זי זאָגט ניט אַ. אַז. וו.

§3 מעהרצאָהל.

s, es (es נאָך sh, s, x) ווערט צוגעזעצט צו ווערטער צו באַ-צייכענען די מעהרצאָהל: dinners (דינ'נערז) מיטאָגען ; dishes (דישיז) געריכטען.

געשפּרעך.

Who was Lucy ?
She was a poor country girl.
Who was Mary ?
Mary was her sister.

Who invited Lucy to dinner ?
A rich farmer invited her.
What did she say to her sister when she came home ?

She said: "I have spent a pleasant day."
How many dishes did she have for her dinner at home?
She had only one.
How many did she have with the farmer?
She had four.

§4 דיווערטלאך a און the

a איז דאס זעלביגע, וואס אין אידיש "א": a girl א מיידעל, a dinner א מיטאג.

the באטייט: דער, די, דאס; צ. ב. the dinner דער מיטאג, the girl די מיידעל, (טשאילד) the child דאס קינד.

§5 בוכשטאבען און אויסשפראך.

די בוכשטאבען a (עי), e (אי), i (אי), o (או), u (יו) ווערען אנגערופען וואקאלען; אלע אנדערע, ווי c, d, f, און אז. וו. הייסען קאנסאנאנטען.

די ענגלישע וואקאלען ווערען ניט אלע מאל אויסגעשפראכען אזוי ווי זיי ווערען אנגערופען. צ. ב. a האט אחוץ דעם קלאנג "עי" נאך פיר: אע, ע, א, אא. אין די ווייטערדיגע לעקציאנען וועט אלץ וועגען דעם דערקלערט ווערען.

e צום סוף פון א ווארט, אין וועלכען עס געפינט זיך פריהער נאך א וואקאל, ווערט ניט אויסגעשפראכען: came—קעים, dine—דאין, home—האום.

§6 אויסשפראך פון one, once

פאר דעם o אין די ווערטער one, once ווערט געהערט דער קלאנג פון w—א לויזער קלאנג פון וו: one — וואן, once — וואנס.

§7 אויסשפראך פון of

אין דעם ווארט of ווערט f געלייענט ווי וו, ניט ווי פ (אוו). צו אונטערשיידען פון דעם ווארט off (אף), אראפ, אוועק.

Second Lesson—צווייטע לעקציאָן

לומדות און עשירות.

A	**rich**	**man**	**once**	**asked**	**Rabbi**	**Jacob,**	**the**
אֵי	ריטש	מען	וואַנס	עסקד	ראַבּ'באַי	דזשעיקאָב	דהי
אַ	רייכער	מאַן	איינמאל	האָט געפרעגט	רב (ר')	יעקב	דעם

preacher	**of**	**Dubno,**	**what**	**was**	**the**	**reason**
פּרי'טשער	אָוו	דוב'נאָו	הוואָט	וואָז	דהי	ריזין
מגיד	פון	דובנע	וואָס	איז געווען	די	אורזאַך

that	**he**	**was**	**often**	**seen**	**at**	**the**	**doors**	**of**
דהעט	הי	וואָז	אָפ'ן	סין	עט	דהי	דאָורז	אָוו
דאָס	ער	איז געווען	אָפט	געזעהן	ביי	די	טירען	פון

the	**rich,**	**while**	**rich**	**men**	**were**	**never**	**seen**
דהי	ריטש	הוואַיל	ריטש	מען	וואָיר	נעווער	סין
די	רייכע	וועהרענד	רייכע	לייט	זיינען געווען	קיינמאַל	געזעהן

at	**his**	**door.**	**"It**	**is,"**	**replied**	**the**	**celebrated**
עט	היז	דאָור	איט	איז	ריפּלאַי'ד	דהי	סעליברעיטעד
ביי	זיין	טיר	עס	איז	האָט געענטפערט	דער	באַריהמטער

preacher,	**"because**	**I**	**know**	**the**	**value**	**of**	**money,**
פּרי'טשער	ביקאָ'אָז	אַי	נאָו	דהי	וועליו	אָוו	מאַ'ני
מגיד	ווייל	איך	ווייס	דעם	ווערט	פון	געלט

and	**the**	**rich**	**do**	**not**	**know**	**the**	**value**	**of**
ענד	דהי	ריטש	דו	נאָט	נאָו	דהי	וועליו	אָוו
און	די	רייכע	טוען	נים	ווייסען	דעם	ווערט	פון

learning."
לוי'רנינג
לערנונג

פרייע איבערזעצונג.

א רייכער מאַן האָט אמאל געפרעגט ר' יעקב'ן, דעם דובנער מגיד, וואָס איז די אורזאַך, דאָס איהם זעהט מען אָפט ביי די טירען פון די רייכע, וועהרענד רייכע לייט זעהט מען קיינמאל ניט ביי זיין טיר. „די אורזאַך איז," האָט דער באַריהמטער מגיד געענטפערט, „ווייל איך ווייס דעם ווערט פון געלט, און די רייכע ווייסען ניט דעם ווערט פון לערנען."

די פראזעס און זאצען.

A rich man	א רייכער מאן
once asked	האט איינמאל געפרעגט
Rabbi Jacob,	ר' יעקב'ן,
the preacher of Dubno,	דעם מגיד פון דובנע,
what was the reason	וואס איז געווען די אורזאך
that he was often seen	דאס ער איז אפט געזעהן געווארען
at the doors of the rich,	ביי די טירען פון די רייכע
while rich men	וועהרענד רייכע לייט
were never seen	זיינען קיינמאל ניט געזעהן געווארען
at his door.	ביי זיין טיר.
"It is,"	„עס איז,"
replied the celebrated preacher,	האט געענטפערט דער בעריהמטער מגיד,
"because I know	„ווייל איך ווייס
the value of money	דעם ווערט פון געלט,
and the rich	און די רייכע
do not know	ווייסען ניט
the value of learning."	דעם ווערט פון לערנען."

די ווערטער.

once (וואנס)	איינמאל	while (הוואיל)	וועהרענד, בשעת
asked (עסקד)	האט געפרעגט	never (נעווער)	קיינמאל ניט
*ask (עסק)	פרעגען	his (היז)	זיין
preacher (פריטשער)	פריידיגער, מגיד	it (איט)	עס
		is (איז)	איז
		replied (ריפלאיד)	האט געענטפערט
reason (ריזין)	אורזאך	celebrated (סעליברייטעד)	בעריהמט
that (דהעט)	דאס	feel	(איך) פיהל
often (אפין)	אפט	value (וועליו)	ווערט, ווערדע
		money (מאני)	געלט
seen (סין)	געזעהן	do (דו)	טוען
* see (סי)	זעהן	not (נאט)	ניט
at (עט)	ביי	learning (לוירנינג)	לערנונג, לערנען, געלערנטקייט
door (דאור)	טיר		

נייע ווערטער.

to live (טו ליוו)	וואוינען	why ? (הוואי)	ווארום ?
in (אין)	אין	where (הווער)	וואו ?

געשפּרעך.

Who was Rabbi Jacob ?
He was a celebrated preacher.
Where did he live ?
He lived in Dubno.
Why was he often seen at the doors of the rich ?
Because he was poor.
What did the rich man ask him ?
He asked him, why rich men were never seen at his door.
And what did he reply ?
He replied : "It is because the rich do not know the value of learning."

§8 „מען.“

מערקט די ווערטער: he was seen ער איז געזעהן געוואָרען, they were seen זיי זיינען געזעהן געוואָרען. אזוי דריקט מען זיך אָפּט אויס אין ענגליש, ווען מען וויל זאָגען: מען האָט איהם געזעהן, מען האָט זיי געזעהן.

§9 צייטוואָרט.

א וואָרט, וואָס דריקט אויס א טואונג, א פּעולה, ווי אויך זיין און ווערען, ווערט אָנגערופען צייטוואָרט.

§10 to פאַר א צייטוואָרט.

אנשטאָט דער אידישער ענדונג "ען," ווי אין זאָגען, ריידען, מאַכען, או. אז. וו., קומט אין ענגליש פאַר א צייטוואָרט דאָס ווערטעל to (טו) צו; צום ביישפּיל: to ask (טו עסק) פרעגען, to say (טו סעי) זאָגען, to have (טו העוו) האָבען או. אז. וו.

§11 צייטוואָרט-ענדונג פאַר פאַרגאַנגענע צייט.

d אָדער ed (d ווען דאָס וואָרט ענדיגט זיך מיט אַן e, און ed ווען עס ענדיגט זיך מיט א קאָנסאָנאַנט) ווערט צוגעזעצט צו א צייט-וואָרט פאַר די פאַרגאַנגענע צייט: to dine (טו דאַין) עסען מיטאָג — dined (דאַינד) האָט געגעסען מיטאָג; to ask (טו עסק) פרעגען — asked (עסקד) האָט געפרעגט.

§12 אומרעגעלמעסיגע מעהרצאָהל.

מערקט, דאָס די מעהרצאָהל פון man איז men, ניט mans, ווי זי האָט געדאַרפט זיין לויט רעגעל. מעהרערע נאָמענווערטער האָבען אומרעגעלמעסיגע מעהרצאָהלען. די וויכטיגסטע פון דיזע אין דער אלטעגליכער שפּראַך זיינען:

man (מען) א מאַן, א מענש	מעהרצאָהל	men (מען) מענשען, לייט	
woman (וואו'מען) א פרוי	"	women (ווי'מען) פרויען	
child (טשאַילד) א קינד	"	children (טשיל'דרען) קינדער	
ox (אָקס) אַן אָקס	"	oxen (אָק'סען) אָקסען	
foot (פוט) א פוס	"	feet (פיט) פיס	
tooth (טוטה) א צאָהן	"	teeth (טיטה) ציינער	
mouse (מאַוס) א מויז	"	mice (מאַיס) מייז	
louse (לאַוס) א לויז	"	lice (לאַיס) לייז	
goose (גוס) א גאַנז	"	geese (גיס) גענז	

אנמערקונג. אלע ווערטער, וואס זיינען צוזאמענגעזעצט מיט man מאכען די מעהרצאהל פארביימענדיג a אויף e; צ. ב. gentleman (gentle און man), מעהרצאהל: gentlemen; Englishman (English און man), מעהרצאהל: Englishmen.

ווערטער ווי German (דזשויר'מען) א דייטש, Mussulman (מאָ'סאָל-מען) א מוסולמאנער, מאחמעדאנער, אין וועלכע די ענדונג איז ניט דאס ענג-לישע ווארט man, זיינען אין מעהרצאהל רעגעלמעסיג: Germans דייטשען, Mussulmans מוסולמאנער.

דאס ווארט brother האט צוויי מעהרצאהלען: brothers (בראָ'דהערז) לייבליכע ברידער; brethren (ברעדהה'רען) ברידער פון א פאראיין.

§13 קלאנגען פון וואקאל a

דער וואקאל a האט פינף קלאנגען: עי, אע, אָ, אַ, אא; ביישפילען: name — נעים (א נאמען), hat — האעט (א הוט), many — מע'ני (פילע), far — פאַר (ווייט), fall — פאָאל (פאלען).

"אע" שטעלט פאר א קלאנג צווישען פתח און סגול, ווערט אין אמעריקע געהערט נאהענט צו "ע". מיר גיבען איהם דא איבער דורך "אע" און ראטען דעם לערנער דיזען קלאנג צו לערנען פון די וואס רעדען גוט די שפראך.

פאר יעדען פון די קלאנגען זיינען דא באזונדערע רעגלען, וועלכע מיר וועלען לערנען ביסלאכווייז.

§14 כלל פון a אלס „עי."

a ווערט געלייענט עי, ווען נאך איהם קומט א קאנסאנאנט מיט אן e; צום ביישפיל:

זיכער	safe (סעיף)	א נאמען	name (נעים)
א מעשה	tale (טעיל)	שפעט	late (לעים)
באקען	bake (בעיק)	א שטאק	cane (קעין)

Third Lesson—דריטע לעקציאן

מאַאַריטעט האָט די דעה.

A	lunatic	in	an	insane	asylum	was	asked
עי	ליו'נעטיק	אין	ען	אינסעי'ן	עסאַיילאַם	וואז	עסקד
אַ	משוגענער	אין	אַ	משוגעים	האַספּיטאַל	איז געווארען	געפרעגט

how	he	came	there,	and	he	answered :	"The
האו	הי	קעים	דהער	ענד	הי	ענ'סערד	דהי
ווי-אזוי	ער	איז געקומען	דאַרטען	און	ער	האָט געענטפערט	די

world	said	I	was	mad,	I	said	the	world
וואוירלד	סעד	אי	וואז	מעד	אי	סעד	דהי	וואוירלד
וועלט	האָט געזאָגט	איך	בין געווען	משוגע	איך	האָב געזאָגט	די	וועלט

was	mad,	and	they	outvoted	me."
וואז	מעד	ענד	דהעי	אוטוואוט'עד	מי
איז געווען	משוגע	און	זיי	האָבן איבערגעשטימט	מיך

אַ שפּריכוואָרט.

A	fool	may	ask	more	questions	in	an	hour
עי	פול	מעי	עסק	מאור	קוועס'טשאַנז	אין	ען	אור
אַ	נאַר	קען	פרעגען	מעהר	פראַגעס	אין	אַ	שטונדע

than	a	wise	man	can	answer	in	a	year.
דהען	עי	וואיז	מען	קען	ענ'סער	אין	עי	ייר
ווי, אַלס	אַ	קלוגער	מענש	קען	ענטפערן	אין	אַ	יאָהר

פרייע איבערזעצונג.

א משוגענעם אין א משוגעים-הויז האָט מען געפרעגט, ווי אזוי ער קומט דאַרטען, האָט ער געענטפערט : „די וועלט האָט געזאָגט איך בין משוגע, איך האָב געזאָגט די וועלט איז משוגע, און זי האָט געהאַט מעהר שטימען."

אַ נאַר קען פרעגען מעהר פראַגעס אין אַ שטונדע, ווי אַ קלוגער קען ענטפערן אין אַ יאָהר

די פראַזעס און זאַצען.

A lunatic	א משוגענער
in an insane asylum	אין א משוגעים־הויז
was asked	איז געוואָרען געפרעגט
how he came there,	ווי אזוי ער איז געקומען אהין
and he answered :	און ער האָט געענטפערט:
"The world said	„די וועלט האָט געזאָגט
I was mad,	איך בין משוגע,
I said	איך האָב געזאָגט
the world was mad,	די וועלט איז משוגע,
and they outvoted me."	און זיי האָבען מיך אריבערגעשטימט".

A fool	א נאַר
may ask	קען פרעגען
more questions	מעהר פראַגעס
in an hour	אין א שטונדע
than a wise man	ווי א קלוגער מענש
can answer	קען ענטפערן
in a year.	אין א יאָהר.

די ווערטער.

lunatic (ליו'נעטיק)	א משוגענער
an (ען)	א (דאָס זעלביגע וואָס a)
insane (אינסעי'ן)	משוגע
asylum (עסאַי'לום)	האָספיטאַל, אנ־שטאַלט
how (האַו)	ווי אזוי
came (קעים)	איז געקומען
*to come (קאָם)	קומען
there (דהער)	דאָרטען
answered (ענ'סערד)	האָט געענטפערט
world (וואוירלד)	וועלט
mad (מעד)	משוגע
outvoted (אוטוואָוט'עד)	אריבערגעשטימט, געגעבען מעהר שטימען.
fool (פול)	נאַר
may (מעי)	מעג, קען
question (קוועס'טשאָן)	פראַגע
hour (אַור)	שטונדע
than (דהען)	ווי, אַלס
wise (וואַיז)	קלוג
answer (ענ'סער)	ענטפערן
year (ייִר)	יאָהר

נייע ווערטער.

about (עבאַו'ט) ווענען

געשפרעד.

Where was the lunatic ?
He was in an insane asylum.
Why was he there ?
Because he was insane (mad).
What did they ask him ?
They asked him, why he was in the asylum.
What did he answer ?
He answered that the world outvoted him.
What did he say about the world ?
He said the world was mad.
What did the world say about him ?
The world said he was mad. That is the reason why he came to the insane asylum.

§15 די ווערטער may און can

דאס ווארט may באטייט קענען, מעגען; can מיינט: קענען, זיין אין שטאנד, און האט מאנכמאל אויך די באדייטונג: מעגען.

§16 דאס ווערטעל an

an איז דאס זעלבינע וואס דאס ווערטעל a, אבער עס איז א חילוק וואו עס דארף קומען. a קומט פאר ווערטער, וואס הייבען זיך אן מיט א קאנסאנאנט: a dinner (א מיטאג), a preacher (א מגיד), a question (א פראגע). an קומט פאר א וואקאל: an asylum—ען עסאיילום (אן אנשטאלט), an hour—ען אור (א שטונדע). פארגלייכט an, a מיט א, אן אין אידיש: א מענש, א פעלד; אן ארבעל, אן עפעל.

§17 אויסשפראך פון hour, answer

אין דעם ווארט hour ווערט ניט געלעזען דער h — לייענט: אור.
אין דעם ווארט answer ווערט ניט געלעזען דער w — לייענט: ענ׳סער.

§18 כלל פון a אלס עי.

a ווערט געלייענט "עי," ווען נאך איהם קומט א קאנסאנאנט מיט אן e; צ. ב.

זיכער	safe (סעיף)	א נאמען	name (נעים)
א מעשה	tale (טעיל)	שפעט	late (לעיט)
באקען	bake (בעיק)	א שטאק	cane (קעין)

a ווערט אויך געלייענט ע י פאר ste, nge, ble;ביישפילען:

פרעמד	strange (סטרעינדזש)	פעהיג, אין שטאנד	able (עיבל)
איינארדנען	arrange (עררעינ׳דזש)	פאבעל, משל	fable (פעיבל)
איילען	haste (העיסט)	שטאל	stable (סטעיבל)
א געשמאק	taste (טעיסט)	קרעץ	mange (מעינדזש)

אויסנאהמע: caste (א קאסטע, א קלאס) ווערט געלייענט: קעסט, ניט קעיסט.

§19 כלל פון a אלם אַע.

a ווערט געלייענט "אַע," ווען ער קומט פאר איינעם אדער צוויי קאָנ-סאָנאנטען, וועלכע שליסען א ווארט אדער א טייל פון א ווארט; ביישפילען:

א האנט	hand (האענד)	געהאט	bad (האעד)
א מוראשקע	ant (אענט)	א מענש	man (מאען)
פייכט	damp (דאעמפ)	א לעדער-פאס	strap (סטראעפ)

☞ זעהט וועגען דעם קלאנג "אַע" די אנמערקונג צו §13, זייט 16.

Fourth Lesson—פערטע לעקציאָן

א נדבה פון אַן ארעלמאַן.

A	poor	fellow,	begging	from	an	English	
עי	פור	פעל'לאו	בעג'גינג	פראם	ען	אינ'גליש	
א	ארימער	מאַן	בעטלענדיג	פון	אַן	ענגלישען	

duke,	said	to	him:	"I	hope	you	will	give
דיוק	סעד	טו	הים	אַי	האופ	יו	וויל	גיוו
הערצאָג	האט געזאגט	צו	איהם	איך	האף	איהר	וועט	געבען

me	something,	as	we	are	of	the	same
מי	סאמ'טהינג	עז	ווי	אר	אָוו	דהי	סעים
מיר	עפעס	ווייל	מיר	זיינען	פון	די	זעלביגע

family,	descending	both	from	Adam."	"Certainly,"
פעמילי	דיסענדינג	באָוטה	פראם	עדעם	סויר'טינלי
פאמיליע	שטאמענדיג	ביידע	פון	אדם	געווים

answered	the	duke,	"there	is	a	penny	for
ענ'סערד	דהי	דיוק	דהער	איז	עי	פענ'ני	פאר
האט געענטפערט	דער	הערצאָג	דא	איז	א	פעניג	פאר

you,	and	if	all	the	rest	of	your	relations
יו	ענד	איף	אָאל	דהי	רעסט	אָוו	יור	רילעי'שאָנז
אייך	און	אויב	אלע	די	איבעריגע	פון	אייערע	קרובים

will	give	you	as	much,	you'll	be	a	richer
וויל	גיוו	יו	עז	מאטש	יו'ל	בי	עי	רי'טשער
וועלען	געבען	אייך	אזוי	פיל	וועט איהר	זיין	א	רייכערער

man	than	I	am."
מען	דהען	אַי	עם
מענש	ווי	איך	בין

פרייע איבערזעצונג.

אן ארימער קערל האט בעטלענדיג ביי אן ענגלישען הערצאג צו איהם געזאגט: "איך האף, דאס איהר וועט מיר געבען עפעס, ווייל מיר זיינען פון דער זעלבינער פאמיליע, מיר קומען ביידע ארויס פון אדם'ען." „געווים," האט געענטפערט דער הערצאג. „דא האט איהר אייך א פעני, און אויב אלע אייערע איבעריגע קרובים וועלען אייך געבען אזוי פיל, וועט איהר זיין רייכער פאר מיר."

די פראזעס און זאצען.

A poor fellow,	אן ארימער מאן,
begging	בעטלענדיג
from an English duke	פון אן ענגלישען הערצאג,
said to him :	האט געזאגט צו איהם:
"I hope	„איך האף
you will give me something	איהר וועט מיר געבען עפעס,
as we are	ווייל מיר זיינען
of the same family	פון דער זעלבינער פאמיליע,
descending both from Adam."	שטאמענדיג ביידע פון אדם'ען."
"Certainly,"	„געווים,"
answered the duke,	האט געענטפערט דער הערצאג,
"there is a penny for you,	„דא איז א פעני פאר אייך,
and if all the rest	און אויב אלע די איבעריגע
of your relations	פון אייערע קרובים
will give you as much,	וועלען אייך געבען אזוי פיל,
you'll be	וועט איהר זיין
a richer man	א רייכערער מאן
than I am."	ווי איך בין."

די ווערטער.

poor (פור)	ארעם	him (הים)	איהם
fellow (פעלילאו)	מאן, קערל	he (הי)	ער
begging (בעג'גינג)	בעטלענדיג	to hope	האפען
* to beg (טו בעג)	בעטלען	you (יו)	איהר, אייך
from (פראם)	פון, ביי	will (וויל)	וועט ; וועלען
English (אינג'ליש)	ענגליש	give (גיוו)	געבען
duke (דיוק)	א דיוק, א דוכס, א הערצאג	me (מי)	מיר
		something (סאמ'טהינג)	עפעס

דאָ, דאָרטען	there (דהער)
אַ פּעני (ענגלישע מטבע, ווערט 2 סענט)	penny (פּעני)
אויב	if (איף)
אַלע	all (אָאָל)
רעסט, איבעריגע	rest (רעסט)
אייער	your (יור)
קרוב	relation (רילעי'שאַן)
פיל	much (מאַטש)
אַפּקירצונג פון you will	you'll (יו'ל)
אַ רייכערער	richer (רי'טשער)
(איך) בין	am (עם)
אַזוי ווי, ווייל	as (עז)
מיר (דייטש: וויר)	we (ווי)
זיינען	are (אָר)
זעלבינע	same (סעים)
פאַמיליע, משפחה	family (פע'מילי)
שטאַמענדיג	descending (דיסע'נדינג)
שטאַמען, ארויסקומען.	*to descend (טו דיסע'נד)
ביידע	both (באָוטה)
אדם הראשון	Adam (ע'דעם)
געוויס	certainly (סויר'טינלי)
ענטפערען	to answer (ע'נסער)

נייע ווערטער.

בעטען, בעטלען	*to beg (בעג)
ווי ?	how (האַו)
וויפיל ?	how much
וועמען? (פון ווער who)	whom (הום)
וועהר	very (ווע'רי)
האָט געגעבען	gave (געיוו)
געבען	*to give (גיוו)
האָט געבעטעלט	begged (בעגד)

געשפּרעך.

From whom did the man beg ?

He begged from an English duke.

Why did he beg from him ?

Because he was very poor.

How much did the duke give the poor man ?

He gave him only one penny.

What did tho poor man say to him ?

He said: "We are of the same family descending both from Adam."

What did the duke answer him ?

He answered : "If all your other relations will give you a penny you will be richer than I am."

§20 פאַרטאָפּלונג פון קאָנסאָנאַנטען.

מערקט דאָס וואָרט begged (מיט צוויי g'ען) פון beg (מיט איין g). ווען אַ וואָרט ענדיגט זיך מיט אַ קאָנסאָנאַנט, פאַר וועלכען עס קומט אַ איינצעלנער וואָקאַל, ווי b-eg, f-it, c-ut, ווערט דער ענד־קאָנסאָנאַנט פאַרטאָפּעלט פאַר די ענדונגען ed, ing, er, est, y; צ. ב. fit (פיט) פּאַסען — fit-ting (פיט'טינג) פּאַסענד, fit-ted (פיט'טעד) צו־געפּאַסט, fit-ter (פיט'טער) אַן אָנפּאַסער; cut (קאַט) שניידען — cut-ting (קאַט'טינג) שניידענד, cut-ter (קאַט'טער) אַ צושניידער; fat (פעט) פעט — fat-ter (פעט'טער) פעטער, fat-test (פעט'טעסט) דער פעטסטער.

דאָס איז איבערהויפּט דער כּלל פאר קורצע, איינאָטעמדיגע ווערטלאַך, ווי beg, fat, cut או. אז. וו., אָבער ער גילט אויך פאר גרעסערע ווערטער, ווען זיי האָבען דעם קוועטש אָדער דריק (״אַקצענט״ רופט מען עס) אויף דעם לעצטען טייל, ווי צ. ב. regret (ריגרע'ט) באַדויערן — regret-ted (ריגרעט'טעד) באַדויערט, regret-ting (ריגרעט'טינג) באַדויערנד.

§21 געגענוועדטיגע צייט פון צייטווערטער.

נאָך he, she, אָדער ווען עס רעדט זיך פון אַן איינציגער פּערזאָן אָדער זאַך, ווערט צו אַ צייטוואָרט אין דער געגענוועדטיגער צייט צוגעזעצט s; צ. ב. he gives (הי גיווז) ער גיט, she asks (שי עסקס) זי פרעגט, Mary dines (מערי דאַינז) מאַריע עסט מיטאָג. נאָך they (זיי), אָדער ווען עס רעדט זיך וועגען מעהרערע פּערזאָנען אָדער זאַכען, בלייבט דאָס צייטוואָרט ניט געענדערט: they give זיי גיבען, they ask זיי פרעגען, Lucy and Mary dine ליוסי און מאַריע עסען מיטאָג.

אַנמערקונג. ווען דאָס צייטוואָרט ענדיגט זיך מיט s, ch, sh, x, o, קומט צו אַן e צום s (es) נאָך he, she או. אז. וו. צ. ב. pass (פּעס) פאַרבייגעהן — he passes (הי פּעס'סיז) ער געהט פאַרביי, reach (ריטש) גרייכען — she reaches (שי ריטשיז) זי גרייכט; go (גאָו) געהן — he goes (הי גאָוז) ער געהט; do (דו) טאָן — she does (שי דאַז) זי טוט.

דאָס צייטוואָרט have ווערט אין דער געגענוועדטיגער צייט נאָך he, she, אָדער ווען עס רעדט זיך פון אַן איינציגער פּערזאָן אָדער זאַך, געענדערט אין has (העז); צ. ב. he has, she has ער האָט, זי האָט, Mary has מאַריע האָט.

די צייטווערטער can (קען) קענען, may (מעי) מעגען, נעהמען ניט צו קיין s.

§22 כּלל פון a אַלס אָ.

a ווערט געלייענט אָ, ווען ער שטעהט פאַר דעם בוכשטאַב r, נאָך וועלכען עס קומט ניט קיין e; צ. ב.

אַ שייער	barn (באָרן)	ווייט	far (פאָר)
אַ טייל	part (פּאָרט)	האַרט, שווער	hard (האָרד)
שאָדען	harm (האָרם)	אָנהייב	start (סטאָרט)

Fifth Lesson—פינפטע לעקציאן

דער באנקיר און דער מאלער.

A	great	Paris	banker	asked	a	celebrated
עי	גרעיט	פא'ריס	בעי'נקער	עסקד	עי	סעי'ליברעימעד
א	גרויסער	פאריזער	באנקיר	האט געבעטען	א	באריהמטען

painter	to	do	a	little	thing	for	his	album.
פעינ'טער	טו	דו	עי	ליטל	טהינג	פאר	היז	על'באם
מאלער	צו	טאן	א	קליינע	זאך	פאר	זיין	אלבום

The	painter	did	the	little	thing	and	asked
דהי	פעינ'טער	דיד	דהי	ליטל	טהינג	ענד	עסקד
דער	מאלער	האט געטאן	די	קליינע	זאך	און	האט פארלאנגט

a	thousand	francs.	—	"Why,	it	only	took
עי	טהאו'זענד	פרענקס		הוואי	איט	אונ'לי	טוק
א	טויזענד	פראנקען		ווארום	עס	נאר	האט גענומען

you	five	minutes	to	draw	it,"	said	the
יו	פאיוו	מי'ניטס	טו	דראא	איט	סעד	דהי
אייך	פינף	מינוטען	צו	צייכענען	עס	האט געזאגט	דער

banker.	—	"Yes,"	replied	the	painter,	"but	it
בעני'קער		יעס	ריפלאי'ד	דהי	פעינ'טער	באט	איט
באנקיר		יע	האט געענטפערט	דער	מאלער	אבער	עס

took	me	thirty	years	to	learn	how	to	do
טוק	מי	טהויר'טי	יירז	טו	לוירן	האו	טו	דו
האט גענומען	מיר	דרייסיג	יאהרען	צו	לערנען	ווי	צו	טאן

it	in	five	minutes."
איט	אי'ן	פאיוו	מי'ניטס
עס	אין	פינף	מינוטען

פרייע איבערזעצונג.

א גרויסער פאריזער באנקיר האט געבעטען א באריהמטען מאלער ער זאל צייכענען עפעס א קליינינקייט אין זיין אלבום (בילדער־בוך). דער מאלער האט עס געטאן און האט פארלאנגט טויזענד פראנק. — „סטייטש, עס האט דאך אייך גענומען בלויז פינף מינוטען צו צייכענען דאס," האט געזאגט דער באנקיר. „יע," האט געענטפערט דער מאלער, „אבער איך האב זיך געדארפט לערנען דרייסיג יאהר צו קענען עס טאן אין פינף מינוטען."

די פראַזעס און זאַצען.

A great Paris banker	א גרויסער פאריזער באנקיר
asked a celebrated painter	האט געבעטען א באריהמטען מאלער
to do a little thing	צו טאן א קליינע זאך (א קלייניגקייט)
for his album.	פאר זיין אלבום.
The painter did the little thing	דער מאלער האט געטאן די קליינע זאך
and asked	און האט פארלאנגט
a thousand francs.	א טויזענד פראנק.
"Why, it only took you	„סטייטש, עס האט אייך גענומען בלויז
five minutes	פינף מינוטען
to draw it,"	צו צייכענען עס."
said the banker.	האט געזאגט דער באנקיר.
"Yes," replied the painter,	„יע," האט געענטפערט דער מאלער,
"but it took me	„אבער עס האט מיר גענומען
thirty years	דרייסיג יאהר
to learn	צו לערנען
how to do it	ווי צו טאן עס
in five minutes."	אין פינף מינוטען."

די איינצעלנע ווערטער.

great (גרעיט)	גרויס	only (אָנ'לי)	נאָר, בלויז
Paris (פּאַ'ריס)	פאריז, פאריזער	took (טוק)	האט גענומען, האט גע-פאָדערט
banker (בענ'קער)	באנקיר	*to take (טעיק)	נעהמען, פאָדערן
asked (עסקד)	געבעטען, פארלאנגט	five (פאַיוו)	פינף
celebrated (סע'ליברעיטער)	באריהמט	minute (מי'ניט)	מינוט
painter (פּעינ'טער)	מאלער	draw (דראָא)	צייכענען
little (ליטל)	קליין, ווייניג	yes (יעס)	יע
thing (טהינג)	דינג, זאך	but (באַט)	אבער
album (על'באַם)	אלבום, בילדערבוך	thirty (טהויר'טי)	דרייסיג
thousand (טהאַו'זענד)	טויזענד	year (ייר)	יאהר
franc (פרענק)	פראנק (פראנ-צויזישע געלט)	learn (לוירן)	לערנען
why (הוואַי)	ווארום, סטייטש	how (האַו)	ווי

נייע ווערטער.

work (וואוירק)	ארבעט	how long?	ווי לאַנג?
long (לאָנג)	לאַנג	too long	צו לאַנג
much (מאַטש)	פיל	too much	צו פיל
too (טו)	צו, זעהר	too little	צו ווייניג

געשפּרעך.

Where did the banker live?
He lived in Paris.
What did he ask the painter to do?
He asked him to draw something in his album.
Did the painter do it?
Yes, he did.
How long did it take him to do it?
It took him only five minutes.

How much did the painter ask for it?
He asked a thousand francs.
What did the banker say to him?
He said it was too much for the work of five minutes.
What did the painter reply?
He replied that it took him thirty years to learn how to do it in five minutes.

too און to §23

צו מערקען, אַז too איז אַנדערש פון to, כאָטש זיי קלינגען ביידע גלייך. too באַטייט "צו" אין דעם זין פון איבער דער מאָס: too rich צו רייך.

פאַרגאַנגענע צייט פון צייטווערטער. §24

די פאַרגאַנגענע צייט פון צייטווערטער ווערט געמאַכט דורך די צוזעצונג פון ed אָדער d (ווען דאָס צייטוואָרט ענדיגט זיך מיט e); צ. ב. he asked ער האָט געפרעגט, she lived זי האָט געלעבט.

אומרעגעלמעסיגע צייטווערטער. §25

מאַנכע צייטווערטער האָבען אומרעגעלמעסיגע פאָרמעס פאַר די פאַרגאַנגענע צייט. צו דיזע געהערען:

be (בי) זיין	— — —	פאַרגאַנגענע צייט	was (וואָז) געוועזן—איינצ. / were (וואויר) — מעהרצ.
have (העוו) האָבען	"	"	had (העד) געהאַט.
may (מעי) מעגען	"	"	might (מאַיט) געמעגט.
can (קען) קענען	"	"	could (קוד) געקענט.
do (דו) טאָן	"	"	did (דיד) געטאָן.
take (טעיק) נעהמען	"	"	took (טוק) גענומען.
give (גיוו) געבען	"	"	gave (געיוו) געגעבען.
spend (ספּענד) פאַרברייניגען	"	"	spent (ספּענט) פאַרבראַכט
feel (פיל) פיהלען	"	"	felt (פעלט) געפיהלט.

ביגונג פון רעגעלמעסיגע צייטווערטער. §26

געגענוואַרטיגע צייט.

I ask	איך פרעג	we ask	מיר פרעגען
you ask	דו פרעגסט	you ask	איהר פרעגט
he asks	ער פרעגט	they ask	זיי פרעגען

פאַרגאַנגענע צייט.

I asked	איך האָב געפרעגט	we asked	מיר האָבען געפרעגט
you asked	דו האָסט געפרעגט	you asked	איהר האָט געפרעגט
he, she asked	ער, זי האָט געפרעגט	they asked	זיי האָבען געפרעגט

§27 בייגונג פון may, can, have, be

געגענווערטיגע צייט.

I am	איך בין	I have	איך האב
you are	דו ביסט	you have	דו האסט
he, she is	ער, זי איז	he, she has	ער, זי האט
we are	מיר זיינען	we have	מיר האבען
you are	איהר זייט	you have	איהר האט
they are	זיי זיינען	they have	זיי האבען

I can	איך קען	I may	איך מעג, קען
you can	דו קענסט	you may	דו מעגסט, קענסט
he, she can	ער, זי קען	he, she may	ער, זי מעג, קען
we can	מיר קענען	we may	מיר מעגען, קענען
you can	איהר קענט	you may	איהר מעגט, קענט
they can	זיי קענען	they may	זיי מעגען, קענען

פערגאנגענע צייט.

I was	איך בין געוועזען	I had	איך האב געהאט
you were	דו ביסט געוועזען	you had	דו האסט געהאט
he, she was	ער, זי איז געוועזען	he, she had	ער, זי האט געהאט
we were	מיר זיינען געוועזען	we had	מיר האבען געהאט
you were	איהר זייט געוועזען	you had	איהר האט געהאט
they were	זיי זיינען געוועזען	they had	זיי האבען געהאט

I could	איך האב געקענט	I might	איך האב געמעגט
you could	דו האסט געקענט	you might	דו האסט געמעגט
he, she could	ער, זי האט געקענט	he, she might	ער, זי האט געמעגט
we could	מיר האבען געקענט	we might	מיר האבען געמעגט
you could	איהר האט געקענט	you might	איהר האט געמעגט
they could	זיי האבען געקענט	they might	זיי האבען געמעגט

§28 „דו" אין ענגליש.

אמאל איז אין ענגליש פאר „דו" געברויכט געווארען thou (דהאו). היינט ווערט סיי פאר "דו" סיי פאר "איהר" באנוצט you (יו). — נאך you דארף די פערגאנגענע צייט-פארמע זיין ווי אין מעהרצאל: were (וואויר), נים ווי אין איינצאל: was (וואז).

היינט ווערט thou נאך באנוצט אין פאעזיע, אין דער איבערזעצונג פון תנ״ך און אין תפילות.

§29 כלל פאר צייטווערטער מיט thou

צייטווערטער מיט thou נעהמען צו est, st; צ. ב. thou askest דו פרעגסט, thou goest דו געהסט, thou canst דו קענסט; thou askedst האסט געפרעגט, thou wentest ביסט געגאנגען, thou couldst האסט געקענט. are, have ווערען מיט thou געענדערט אין art, hast, נעמליך: thou art דו ביסט, thou hast דו האסט; was ווערט געענדערט אין wast אדער wert, נעמליך: thou wast, thou wert ביסט געוועזען.

§30 כלל פון a אַלס אָאָ.

a ווערט געלייענט ווי אָאָ, ווען ער קומט פאַר lt, ld, ll—צום ביישפּיל:

all (אָאָל)	אַלע	fall (פאָאָל)	פאַלען;
bald (באָאָלד)	פּליכעוואַטע	scald (סקאָאָלד)	אָפּבריהען
malt (מאָאָלט)	מאַלץ	halt (האָאָלט)	האַלטען

Sixth Lesson—זעקסטע לעקציאָן

„פאַרוואָס האָט איהר פריהער ניט געזאָגט?“

An	officer	was	wounded	in	the	knee
אַן	אָפ'פיסער	וואַז	וואונ'דעד	אין	דהי	ני
אַן	אָפיצער	איז געוואָרען	פערוואונדעט	אין	די	קני

by	a	shot	from	a	gun,	and	the	physicians
באַי	עי	שאַט	פראַם	עי	גאַן	ענד	דהי	פיזי'שענז
דורך	אַ	שאָס	פון	אַ	ביקס	און	די	דאָקטוירים

made	many	incisions	to	find	the	bullet.
מעיד	מע'ני	אינסי'זשאַנז	טו	פאַינד	דהי	בו'לעט
האָבען געמאַכט	פיעלע	איינשניטען	צו	געפינען	די	קויל

Losing	patience	at	last,	he	asked	them,	why
לו'זינג	פעי'שענס	עט	לעסט	הי	עסקד	דהעם	הוואַי
פאַרלירענדיג	געדולד	צו	לעצט	ער	האָט געפרעגט	זיי	וואָרום

they	cut	him	so	cruelly.	“We	are	looking
דהעי	קאַט	הים	סאָו	קרו'עללי	ווי	אַר	לו'קינג
זיי	האָבען געשניטען	איהם	אַזוי	גרויזאַם	מיר	זיינען	זוכענדיג
					מיר זוכען		

for	the	bullet,”	said	the	physicians.	“Why
פאָר	דהי	בו'לעט	סעד	דהי	פיזי'שענז	הוואַי
נאָך	די	קויל	האָבען געזאָגט	די	דאָקטוירים	וואָרום

did	you	not	say	so	before?”	said	the
דיד	יו	נאַט	סעי	סאָו	ביפאָו'ר	סעד	דהי
האָט געמצו	איהר	נים	זאָגען	אַזוי	פריהער	האָט געזאָגט	דער
האָט איהר נים געזאָגט							

officer,	“I	have	it	in	my	pocket.”
אָפ'פיסער	אַי	העוו	איט	אין	מאַי	פאַ'קעט
אָפיצער	איך	האָב	עס	אין	מיין	קעשענע

פרייע איבערזעצונג.

אן אפיצער איז געווארען פארוואונדעט אין קני דורך א שאס פון א ביקס, און די דאקטוירים האבען געמאכט פילע שניטען צו געפינען די קויל. פארלירענדיג ענדליך די געדולד, האט ער זיי געפרעגט, פארוואס זיי האבען איהם אזוי אומ'ברחמנות'דיג געשניטען. „מיר זוכען די קויל," האבען די דאקטוירים געזאגט. „פארוואס האט איהר דאס פריהער ניט געזאגט," האט געענטפערט דער אפיצער, „איך האב דאך די קויל ביי מיר אין קעשענע."

די פראזעם און זאצען.

אן אפיצער איז געווארען פארוואונדעט	An officer was wounded
אין קני	in the knee
דורך א שאס פון א ביקס	by a shot from a gun,
און די דאקטוירים האבען געמאכט פילע שניטען	and the physicians made many incisions
צו געפינען די קויל.	to find the bullet.
פארלירענדיג געדולד	Losing patience
צולעצט (ענדליך)	at last,
האט ער זיי געפרעגט,	he asked them,
ווארום זיי האבען איהם געשניטען אזוי גרויזאם.	why they cut him so cruelly.
„מיר זוכען נאך די קויל,"	"We are looking for the bullet,"
האבען געזאגט די דאקטוירים.	said the physicians
„ווא־ום האט איהר אזוי ניט געזאגט פריהער?"	"Why did you not say so before ?"
האט געזאגט דער אפיצער,	said the officer,
„איך האב זי אין מיין קעשענע."	"I have it in my pocket."

§31 צייטווערטער מיט -ing

צו מערקען דעם זא'ן we are looking for מיר זיינען זוכענדיג. דאס מיינט: מיר זוכען. אזוי דריקט מען אין ענגליש אויס א טואונג, אלס דויערנד, אנהאלטענד. ביישפילען:

איך עס מיטאג (יעצט, אימער)	I am dining	ער, זי צייכענט	he, she is drawing
		מיר נעהמען	we are taking
איהר זוכט	you are looking for	זיי גיבען	they are giving

פאר די פארגאנגענע צייט.

איך האב געגעסען מיטאג (דאן געוועז עסענדיג)	I was dining	ער, זי האט גע־צייכענט	he, she was drawing
		מיר האבען גענומען	we were taking
איהר האט געזוכט	you were looking	זיי האבען געגעבען	they were giving

ווען א צייטווארט מיט דער ענדונג ing שטעהט אליין, אהן I am, you are, he is או. אז. וו., האט עס דעם זין פון די אידישע צייטווערטער מיט "דיג": פארלירענדיג losing, געבענדיג giving או. אז. וו.

אנמערקונג. צייטווערטער וואס ענדיגען זיך מיט א שטומען e, ווארפען אראפ דעם e פאר דער ענדונג ing; צ. ב. dine — dining, give — giving.

§32 צוזעצונג פון -ly צו אייגענשאפטווערטער.

דאס ווארט cruelly איז געמאכט פון דעם אייגענשאפטווארט cruel דורך די צוזעצונג פון ly.

די פארמע cruel ווערט באנוצט אין פארבינדונג מיט א געגענשטאנד: a cruel man א גרויזאמער מענש; cruelly קומט אין פארבינדונג מיט א טואונג: to cut cruelly שניידען גרויזאם, אהן רחמנות. אזוי אויך מיט אנדערע אייגענשאפטווערטער: a pleasant man אן אנגענעהמער מענש, pleasant time אנגענעהמע צייט; אבער: to speak pleasantly ריידען אנגענעהם.

§33 צייטווערטער נאך do, did

מערקט דעם זאץ: why did you not say פארוואס האט איהר ניט געטאן זאגען, ד. ה. פארוואס האט איהר ניט געזאגט. צו מערקען, אז סיי נאך do סיי נאך did קומט דאס צייטווארט אין זיין ניט-געענדערטער פארמע. מען זאגט: I did not say, ניט: I did not said; I did not take, ניט: I did not took (ווי עס זאגען עם-הארצים).

די ווערטער.

פארלירען	*to lose (טו לוז)
צו	at (עט)
לעצט	last (לעסט)
צולעצט, ענדליך	at last
געשניטען	cut (קאט)
אומ'ברחמנות'דיג, גרויזאם	cruelly (קרו'עללי)
קוקענדיג, זוכענדיג	looking (לו'קינג)
קוקען, זוכען	*to look (טו לוק)
נאכזוכען, זוכען	to look for
פאר; נאך	for (פאר)
מיין	my (מאי)
קעשענע	pocket (פא'קעט)
אפיצער	officer (אפ'פיסער)
פארוואונדעט	wounded (וואונ'דעד)
קני	knee (ני)
דורך	by (באי)
שאס	shot (שאט)
פון	from (פראם)
ביקס	gun (גאן)
דאקטער	physician (פיזי'שאן)
איינשניט, שניט	incision (אינסי'זשאן)
געפינען	to find (פאינד)
קויל	bullet (בו'לעט)
פארלירענדיג	losing (לו'זינג)

געשפּרעך.

Who was wounded?
An officer was wounded.
Where was he wounded?
He was wounded in the knee.
By what was he wounded?
By a shot from a gun.
What did the physicians do?
They made many incisions in the knee.
Why did they make the incisions?
They made them to find the bullet.
What did the officer ask the physicians?
He asked them, why they cut him so cruelly.
What did the physicians answer?
They answered that they were looking for the bullet.
What did the officer say to them?
He said that he had the bullet in his pocket.

§34 קלאַנגען פון וואָקאַל e

e האָט דריי קלאַנגען: אי, ע, אוי.

§35 כלל פון e אַלס אי.

e ווערט געלייענט ווי אי פאַר אַ קאָנסאָנאַנט, נאָך וועלכען עס שטעהט אַן e, ווי אין די פאָלגענדע ווערטער:

גאַנץ	mere (מיר)	אָוועגט	eve (איוו)
מעסטען	mete (מיט)	היער	here (היר)

אויך צום סוף פון קליינע איינזילביגע ווערטלאך, ווי:

מיר, מיך	me	ער	he (הי)
זיין	be (בי)	זי	she (שי)

§36 שטומער e

צו געדענקען די רעגעל, וועלכע איז שוין איינמאל געגעבען געוואָרען פריהער, דאָס דער וואָקאַל e איז שטום, ווען ער קומט נאָך אַ קאָנסאָנאַנט, פאַר וועלכען עס שטעהט אַ וואָקאַל; ביישפּילען:

מעהר	more (מאָור)	נאָמען	name (נעים)
פריהער	before (ביפאָור)	אָוועגט	eve (איוו)
נוץ	use (יוס)	לעבען	life (לאַיף)

Seventh Lesson—זיבעטע לעקציאָן

די גאַנצע תורה אויף איין פוס.

Once	a	gentile	came	to	Hillel	the	Great,
וואַנס	עי	דזשענ'טאַיל	קעים	טו	הי'לעל	דהי	גרעיט
איינמאָל	אַ	גוי	איז געקומען	צו	הלל'ן	דעם	גרויסען

and	said:	"Convert	me,	but	on	condition
ענד	סעד	קאָנוואויר'ט	מי	באַט	אָן	קאָנדי'שאָן
און	האָט געזאָגט	זיי מגייר	מיך	אָבער	אויף	בעדינגונג

that	you	teach	me	the	whole	law	while
דהעט	יו	טיטש	מי	דהי	האָול	לאָא	הוואַיל
דאָס	דו	זאָלסט לערנען	מיך	דאָס	גאַנצע	געזעץ	וועהרענד

I	stand	on	one	leg."	Hillel	accepted	the
אַי	סטענד	אָן	וואַן	לעג	הי'לעל	עקסעפ'טעד	דהי
איך	שטעה	אויף	איין	פוס	הלל	האָט אָנגענומען	די

challenge	and	converted	him	by	answering
טשעל'לענדזש	ענד	קאָנוואוירט'עד	הים	באַי	ענ'סערינג
אויספאָדערונג	און	האָט מגייר געווען	איהם	דורך	ענטפערנדיג

him	on	the	spot,	"That	which	is	hateful
הים	אָן	דהי	ספּאָט	דהעט	הוויטש	איז	העיט'פול
איהם	אויף	דעם	אָרט	דאָס	וועלכעס	איז	פאַרהאַסט

to	yourself	do	not	do	to	your	neighbor.
טו	יורסעלף	דו	נאָט	דו	טו	יור	נעי'באָר
צו	דיר אליין	טו	ניט	טאָן	צו	דיין	מיטמענש

(do not do: זאָלסטו ניט טאָן)

This	is	the	whole	law,	and	the	rest	is	its
דהיס	איז	דהי	האָול	לאָא	ענד	דהי	רעסט	איז	איטס
דאָס	איז	דאָס	גאַנצע	געזעץ	און	דאָס	איבעריגע	איז	זיין

commentary."
קאָמ'מענטערי
קאָמענטאַר, פירוש

פרייע איבערזעצונג.

אַ גוי איז איינמאָל געקומען צו הלל דעם גרויסען (הלל הזקן) און האָט צו איהם געזאָגט: „זיי מיך מגייר, אָבער מיט דעם תנאי, אַז דו זאָלסט מיך אויס־לערנען די גאַנצע תורה אין דער צייט וואָס איך שטעה אויף איין פוס." הלל האָט אָנגענומען די אויפפאָדערונג און האָט איהם מגייר געווען ענטפערנדיג גלייך אויפ'ן אָרט: „דאָס וואָס דיר אליין איז ניט ליב זאָלסטו ניט טאָן צו דיין מיטמענשען; דאָס איז די גאַנצע תורה און דאָס איבעריגע איז בלויז אַ פירוש אויף איהר."

די פראזעס און זאצען.

Once a gentile came	איינמאל איז א גוי געקומען
to Hillel the Great,	צו הלל דעם גרויסען (הלל הזקן)
and said :	און האט געזאגט:
"Convert me	„זיי מיך מגייר,
but on condition	אבער מיט דעם בעדינג
that you teach me	דאס דו זאלסט מיך אויסלערנען
the whole law	דאס גאנצע געזעץ (תורה)
while I stand	אין דער צייט וואס איך שטעה
on one leg."	אויף איין פוס.“
Hillel accepted the challenge	הלל האט אנגענומען די אויפפאדערונג
and converted him	און האט איהם מגייר געווען
by answering him	ענטפערנדיג איהם
on the spot :	אויפ'ן ארט:
"That which is hateful	„דאס וועלכעס איז פארהאסט
to yourself	ביי דיר אליין
do not do	זאלסטו ניט טאן (ווערטערליך: טו ניט טאן)
to your neighbor.	צו דיין מיטמענשען.
This is	דאס איז
the whole law	דאס גאנצע געזעץ (תורה)
and the rest is	און דאס איבעריגע איז
its commentary	זיין קאמענטאר (דער פירוש אויף איהם).“

די ווערטער.

gentile (דזשענ'טאיל)	א גוי, א הייד
convert (קאנוואור'רט)	בעקעהרען, מגייר זיין
but (באט)	אבער
on (אן)	אויף
condition (קאנדיי'שאן)	בעדינג, תנאי
to teach (טיטש)	לערנען
whole (האול)	גאנץ
law (לאא)	געזעץ, תורה
while (הוואיל)	וועהרענד, בשעת, אין דער צייט וואס
to stand (סטענד)	שטעהן
leg (לעג)	פוס
accepted (עקסעפ'טער)	האט אנגענומען
challenge (טשעל'לענדזש)	אויפפאדערונג
spot (ספאט)	ארט
on the spot	אויפ'ן ארט, גלייך
which (הוויטש)	וועלכעס
that which	דאס וואס
hateful (העיט'פול)	פארהאסט
yourself (יורסעלף)	דו אליין, איהר אליין
not (נאט)	ניט
your (יור)	דיין, אייער
neighbor (נעי'באר)	שכן, חבר, מיטמענש
this (דהיס)	דיזעס, דאס
rest (רעסט)	דאס איבעריגע
its (איטס)	זיין, איהר
commentary (קאמ'מענטערי)	קאמענטאר, פירוש

געשפּרעך.

Who came to Hillel the Great?

A gentile came to him.

What did the gentile ask him to do?

He asked him to convert him.

What was his condition?

His condition was to teach him the whole law on the spot.

Did Hillel accept the challenge?

He accepted it.

What did Hillel say to him?

He said: "That which is hateful to yourself do not do to your neighor — this is the whole law and the rest is its commentary."

§37 דאָס וואָרט **yourself** און אַלע ווערטער מיט **self**

yourself איז צוזאַמענגעזעצט פון **your** דיין, אייער, און **self** זעלבסט. פאָלגענדע זיינען די פאָרמעס פאַר אַלע פּערזאָנען:

זעלבסט, זיך (אָהן באַציהונג אויף אַ באַשטימטע פּערזאָן)	(וואָנסעילף)	**oneself**
איך זעלבסט, מיר זעלבסט, מיך זעלבסט	(מאַיסעילף)	**myself**
דו זעלבסט, דיר זעלבסט, דיך זעלבסט; איהר זעלבסט, אייך זעלבסט	(יורסעילף)	**yourself**
ער זעלבסט, איהם זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך	(הימסעילף)	**himself**
זי זעלבסט, איהר זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך	(הוירסעילף)	**herself**
עס זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך	(איטסעילף)	**itself**
מיר זעלבסט, אונז זעלבסט	(אורסעילווז)	**ourselves**
איהר זעלבסט, אייך זעלבסט	(יורסעילווז)	**yourselves**
זיי זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך	(דהעמסעילווז)	**themselves**

אַ נ מ ע ר ק ו נ ג. **yourself** ווערט באַנוצט ווען מען רעדט צו איין פּערזאָן; **yourselves** — צו מעהרערע פּערזאָנען.

§38 די ווערטער **he, she, it**

he (ער), **she** (זי) ווערען בענוצט ווען עס רעדט זיך פון לעבעדיגע זאַכען — דאָס ערשטע פון מענליכע פּערזאָנען אָדער חיות (אַ מאַן, אַן אָקס), דאָס צווייטע פון ווייבליכע פּערזאָנען אָדער חיות (אַ פרוי, אַ קוה).

it ווערט אין ענגליש בענוצט נאָר ווען מען רעדט פון ניט-לעבעדיגע או. אז. וו. אָדער פון לעבעדיגע זאַכען, וואָס זייער געשלעכט (מין) איז ניט באַשטימט, ווי פון אַ קינד, אַ פערד או. אז. וו. די זעלביגע רעגעל גילט אויך פאַר **itself**.

it קען אין אידיש פאַרטייטשט ווערען "עס" אָדער "ער" אָדער "זי," לויט דעם, ווי דאָס וואָרט, אויף וועלכעם עס באַציהט זיך פאָדערט. ווען מיר רעדען צום ביישפּיל פון אַ "טיש," וועלכער איז אין אידיש מענליך (ער), דאַרפען מיר **it** איבערזעצען "ער;" ווען מיר רעדען פון אַ "באַנק" דאַרפען מיר **it** איבערזעצען "זי;" ווען מיר רעדען פון אַ „בוך" און זאָגען „ד א ס בוך," דאַרפען מיר **it** איבערזעצען „עס."

§39 כלל פון e אלס ע.

e ווערט געלייענט ע, ווען ער שטעהט פאר איינעם אדער מעהרערע קאנ־סאנאנטען; ביישפּילען:

א טריט	step (סטעפּ)	בעט	bed (בעד)
א וועסט	vest (וועסט)	נעץ	net (נעט)
געגאנגען	went (וועגט)	רוה	rest (רעסט)

Eighth Lesson—אכטע לעקציאן

דער מאן מיט די צוויי ווייבער.

(פון עזאפּ'ס פאבלען.)

A	man,	whose	hair	was	turning	grey,
עי	מען	הוז	העיר	וואז	טויר'נינג	גרעי
א	מאן	וועמעס	האר	איז געווען	ווערענדיג	גרוי

had	two	wives,	one	a	little	older	than
העד	טו	וואיווז	וואן	עי	ליטל	אול'דער	דהען
האט געהאט	צוויי	ווייבער	איינע	א	ביסעל	עלטער	ווי

himself	and	one	much	younger.	The	young
הימסע'לף	ענד	וואן	מאטש	יאנג'ער	דהי	יאנג
ער אליין	און	איינע	פיעל	איגנער	די	יונגע

wife	did	not	want	people	to	think	that	she
וואיף	דיד	נאט	וואנט	פּיפּל	טו	טהינק	דהעט	שי
ווייב	האט ניט געטאן		וועלען	לייט, מענשען	צו	דענקען	דאס	זי

had	an	old	man	for	a	husband,	and	so
העד	ען	אולד	מען	פאר	עי	האז'בענד	ענד	סאו
האט געהאט	אן	אלטען	מענש	פאר	א	מאן	און	דעריבער

used	to	pull	out	as	many	of	his	white
יוזד	טו	פּול	אוט	עז	מע'ני	אוו	היז	הוואיט
פלעגט (זי)	צו	צופּען	ארויס	אזוי	פיעלע	פון	זיינע	ווייסע

hairs	as	she	could.	The	old	wife,	on	the
העירז	עז	שי	קוד	דהי	אולד	וואיף	אן	דהי
האר	ווי	זי	האט געקענט	די	אלטע	ווייב	אויף	די

other	hand,	did	not	wish	to	look	older
א'דהער	הענד	דיד	נאט	וויש	טו	לוק	אול'דער
אנדערע	האנט, זייט	האט ניט געטאן		ווינשען	צו	אויסזעהן	עלטער

than	her	husband,	and	so	used	to	pull
דהען	הויר	האז'בענד	ענד	סאו	יוזד	טו	פּול
ווי	איהר	מאן	און	דעריבער	פלעגט	צו	צופּען

out	his	black	hairs.	This	went	on	until,
אוט	היז	בלעק	העירז	דהיס	וועגט	אן	אנטי׳ל
ארויס	זיינע	שווארצע	האר	דיזעס	וויטער	איז געגאנגען	ביז

between	them	both,	the	poor	man	became
ביטוויין	דהעם	באוטה	דהי	פור	מען	ביקעי׳ם
צווישען	זיי	ביידע	דער	ארימער	מאן	איז געווארען

bald.
באאלד
פליכעוואטע

פרייע איבערזעצונג.

א מאן, וואס האט אנגעהויבען ווערען גרוי, האט געהאט צוויי ווייבער, איינע א ביסעל עלטער פאר איהם און איינע פיעל איינגער. די יונגע ווייב האט ניט געוואלט לייט זאלען זעהן, דאס זי האט אן אלטען מאן, און זי פלעגט דעריבער אויסצופען ביי איהם אזוי פיעל ווייסע האר ווי זי האט געקענט. די אלטע ווייב, ווידער, האט ניט געוואלט זי זאל אויסזעהן עלטער פאר איהר מאן און פלעגט ביי איהם אויסצופען די שווארצע האר. דאס איז אזוי אנגעגאנגען ביז דער אלטער מאן איז געווארען פליכעוואטע.

דער מוסר השכל פון דער פאבעל איז: גיב נאך פארשיידענע פארטייען, וועסטו באלד ניט האבען וואס נאכצוגעבען.

די פראזעם און זאצען.

A man, whose hair was turning grey,
had two wives,
one a little older than himself
and one much younger.
The young wife did not want people to think
that she had an old man for a husband,
and so used to pull out
as many of his white hairs as she coudl.
The old wife,
on the other hand,
did not wish to look older than her husband,
and so used to pull out his black hairs.
This went on
until,
between them both,
the poor man
became bald.

א מאן, וועמעס האר האט אנגעהויבען ווערען גרוי,
האט געהאט צוויי ווייבער,
איינע א ביסעל עלטער ווי ער אליין
און איינע פיל איינגער.
די יונגע ווייב האט ניט געוואלט לייט זאלען דענקען,
דאס זי האט געהאט אן אלטען מענשען פאר א מאן,
און דעריבער פלעגט (זי) אויסצופען
אזוי פילע פון זיינע ווייסע האר, ווי זי האט געקענט.
די אלטע ווייב,
פון דער אנדערער זייט,
האט ניט געוואלט אויסזעהן עלטער ווי זיינע שווארצע האר.
און דעריבער, פלעגט (זי) אויסצופען זיינע שווארצע האר.
דאס איז אנגעגאנגען
ביז וואנען,
צווישען זיי ביידען
דער ארימער מאן
איז געווארען פליכעוואטע.

ווערטער.

ציהען, צופּען	pull (פּול)
אויסצופּען	*to pull out
אזוי	as (עז)
אזוי—ווי	as—as
אזוי פיעל ווי	as many as
ווייס	white (ווהאיט)
אנדערע	other (אָ'דהער)
האַנט	hand (העַנד)
אויף דער אנ־דערער האנט, ד. ה. פון דער אנדערער זייט.	on the other hand
ווינשען	wish (וויש)
אויסזעהן	look (לוק)
שווארץ	black (בלעק)
געגאַנגען;	went (ווענט)
איז אנגעגאַנגען	went on
געהן;	*to go (גאָו)
אנגעהן, געהן ווייטער	to go on
ביז	until (אַנטי'ל)
צווישען	between (בעטוויי'ן)
זיי	them (דהעם)
זיי	*they (דהעי)
ביידע	both (באָוטה)
ארעם; נעבאַך	poor (פּור)
איז געווארען	became (ביקעי'ם)
ווערען	*to become (ביקאַ'ם)
פּליכעוואַטע	bald (באָאלד)

מענש; מאַן	man (מען)
וועמעס	whose (הוז)
האָר	hair (העיר)
ווערענדיג	turning (טויר'נינג)
זיך פאַרוואַנד־לען, ווערען	*to turn (טו טוירן)
גרוי, סיווע	grey (גרעי)
צוויי	two (טו)
ווייבער	wives (וואַיווז)
ווייב	*wife (וואַיף)
ווענינ	little (ליטל)
א ביסעל	*a little
עלטער	older (אָולד'ער)
אַלט	*old (אָולד)
ער זעלבסט, ער אליין.	himself (הימסע'לף)
פיעל	much (מאַטש)
אינגער	younger (יאַנג'ער)
יונג, יונגע	*young (יאַנג)
וועלען, פארלאנגען	want (וואָנט)
לייט, מענשען, דער עולם	people (פּיפּל)
דענקען	think (טהינק)
מאַן	husband (האַז'בענד)
אזוי; דעריבער	so (סאָו)
פלעגט	used (יוזד)
ברויכען; פלעגען	*to use (יוז)

נייע ווערטער.

פון די זעלביגע יאהרען.	of the same age
	yes (יעס)

זעלביגער, זעלביגע	same (סעים)
עלטער, יאהרען	age (עידזש)
ניין	no (נאָו)

געשפרעך.

How many wives did the man have ?
He had two wives.
Were they of the same age ?
No ; one was older than he and the other was younger.
What did the young wife do ?
She pulled out his white hairs.
Why did she do so ?
Because she did not want people to think that she had an old husband.

What did the old wife do ?
She pulled out his black hair.
Why did she do so ?
Because she did not wish to look older than her husband.
How long did this go on ?
This went on until they pulled out all his hairs.
Did the poor man become bald ?
Yes, he became bald.

§40 אייגענשאפטווערטער און זייערע גראדען.

אזעלכע ווערטער ווי יונג, אלט, גוט, שלעכט, גרויזאם, אנגענעהם, הייסען אייגענשאפטווערטער.

אייגענשאפטווערטער האבען דריי גראדען: א באשטימטען, א העכערן און א העכסטען.

די אייגענשאפטווערטער ווי זיי זיינען, אהן צוזעצונגען אדער ענדערונגען, דריקען אויס דעם באשטימטען גראד: young יונג, old אלט, pleasant אנגענעהם, cruel גרויזאם.

דער העכערער גראד ווערט אויסגעדריקט דורך די צוזעצונג פון er (בלויז r, ווען דאס ווארט האט צו ענדע אן e) אדער דורך די צושטעלונג פון דעם ווארט more (מאור, מעהר) פאר דעם אייגענשאפטווארט: older עלטער, younger יינגער, greyer גרויער; more pleasant אנגענעהמער, more cruel גרויזאמער.

דער העכסטער גראד ווערט אויסגעדריקט דורך די צוזעצונג פון est (st, ווען דאס ווארט האט צו ענדע אן e) אדער דורך די צושטעלונג פון דעם ווארט most (מאוסט, מעהרסט) פאר דעם אייגענשאפטווארט: oldest עלטסטער, youngest יינגסטער, greyest גרויסטער, most pleasant אנגענעהמסטער, most cruel גרויזאמסטער.

דער העכערער און העכסטער גראד ווערען געמאכט דורך er, est —

1) אין אלע אייגענשאפטווערטער, וועלכע באשטעהען פון איין זילבע: old — older, oldest; young — younger, youngest; grey — greyer, greyest.

2) אין אלע אייגענשאפטווערטער, וועלכע באשטעהען פון צוויי זיל-
בען און ענדיגען זיך מיט y (וועלכער ווערט פארביטען אויף i, ווען פאר

איהם שטעהט א קאָנסאָנאַנט): happy (העפּ'פּי) גליקליך — happier גליקליכער, happiest גליקליכסטער; אויך אין צוויי-זילביגע אייגענשאַפט-ווערטער, וואָס האָבען דעם אַקצענט (הדיק, קוועטש) אויף דער לעצטער זילבע: polite (פּאָלאַיט) העפליך — politer העפליכער, politest העפליכסט.

דער העכערער און העכסטער גראַד ווערען געמאַכט דורך more, most —

1) אין צוויי-זילביגע אייגענשאַפטווערטער, וואָס ענדיגען זיך ניט מיט y און האָבען דעם אַקצענט אויף דער ערשטער זילבע: pleasant (פּלעזענט) אַנגענעהם — more pleasant אַנגענעהמער, most pleasant אַנגענעהמסטער.

2) אין אַלע אייגענשאַפטווערטער, וואָס באַשטעהען פון מעהר ווי צוויי זילבעם: beautiful (ביו'טיפול) שען — more beautiful שענערער, most beautiful שענסטער.

פאָלגענדע אייגענשאַפטווערטער האָבען אומרעגעלמעסיגע פאָרמען פאַר דעם העכערן און העכסטען גראַד:

באַשטימטער גראַד.	העכערער.	העכסטער.
good גוט	better בעסער	best בעסט
bad שלעכט	worse (וואוירס) ערגער	worst (וואוירסט) ערגסט
many פילע	more מעהר	most מעהרסט
little קליין, ווינציג	less מינער, ווינציגער	least מינדסט, ווינציגסט
far ווייט	farther ווייטער	farthest ווייטסט

פון far איז דער העכערער און העכסטער גראַד אויך: further (פוירדהער), furthest (פויר'דהעסט).

פון old (אָולד) אַלט, איז דער העכערער גראַד elder (עלדער) און דער העכסטער eldest (עלדעסט), ווען עס רעדט זיך פון מיטגלידער פון א פאַמיליע, ווי צום ביישפּיל: the elder brother דער עלטערער ברודער, the eldest sister די עלטעסטע שוועסטער.

§41 כלל פון e אַלס אוי.

דער וואָקאַל e ווערט געלייענט ווי וי, ווען ער קומט פאַר אַ r, נאָך וועלכען עס איז ניטאָ קיין e; ביישפּילען:

קרייטער	herb (הוירב)	הערדע, סטאַדע	herd (הוירד)
רחמנות	mercy (מויר'סי)	מונטער, לעבעדיג	pert (פוירט)
איהר	her (הויר)	אירען	err (אויר)

Ninth Lesson—ניינטע לעקציאן

ער איז געלעגען אין פוטער.

(פון די מעשה'לאך, וואס ווערען דערצעהלט פון מאטקע כאבאד.)

A	droll	fellow,	leaving	one	day	the	house
עי	דראול	פעל'לאו	לייווינג	וואן	דעי	דהי	האוס
א	לוסטינער	יונג	פארלאזענדיג	איין	טאג	דאס	הויז

of	a	friend,	rolled	down	a	flight	of	stairs,
אוו	עי	פרענד	ראולד	דאון	עי	פלאיט	אוו	סטעירז
פון	א	פריינד	האט זיך געקייקעלט	ארונטער	א	רייהע	פון	טרעפ

but	he	was	not	hurt	and	soon	got	on	his
באט	הי	וואז	נאט	הוירט	ענד	סון	גאט	אן	היז
אבער	ער	איז געווארען	נים	געשעדיגט	און	באלד	האט זיך געשטעלט	אויף	זיינע

feet	again.	The	people	of	the	house,	having
פים	ענע'ן	דהי	פיפל	איו	דהי	האוס	העוווינג
פיס	ווידער	די	לייט	פון	דעם	הויז	האבענדיג

heard	a	thump,	ran	out,	and	finding	their
הוירד	עי	טהאמפ	רען	אוט	ענד	פאינ'דינג	דהעיר
געהערט	א	קלאפ	זיינען געלאפען	ארויס	און	געפינענדיג	זייער

friend	at	the	foot	of	the	stairs,	asked	him,
פרענד	עט	דהי	פוט	איו	דהי	סטעירז	עסקד	הים
פריינד	ביי	דעם	פוס (אונטען)	פון	די	טרעפ	האבען געפרעגט	איהם

what	was	the	matter.	"Nothing	serious,"
הוואט	וואז	דהי	מעט'טער	נא'טהינג	סי'ריאס
וואס	איז געווען	די	זאך	גארנישט	ערנסט, געפעהרליך

answered	the	fellow,	"my	furcoat	slipped	down
ענ'סערד	דהי	פעל'לאו	מאי	פויר'קאוט	סליפד	דאון
האט געענטפערט	דער	מאן	מיין	פוטער	האט זיך געגליטשט	ארונטער

the	stairs."	"But	we	have	heard	a	thump,"
דהי	סטעירז	באט	ווי	העוו	הוירד	עי	טהאמפ
די	טרעפ	אבער	מיר	האבען	געהערט	א	קלאפ

said	they.	"That	is,"	replied	he,	"because
סער	דהעי	דהעט	איז	ריפלאייד	הי	ביקאָ'אז
האבען געזאגט	זיי	דאס	איז	האט געענטפערט	ער	ווייל

my	body	lay	in	it."
מאי	באָ'די	לעי	אין	איט
מיין	קערפער	איז געלעגען	אין	איהם

פרייע איבערזעצונג.

א וויצלינג האָט איינמאָל ארויסגעהענדיג פון א פריינד'ס הויז זיך אראָפּגעקייקעלט פון א רייהע טרעפּ, אָבער ער האָט זיך ניט שטארק געשעדיגט און איז באַלד ווידער געוועזן אויף די פיס. די לייט פון הויז, הערענדיג א קלאַפּ, זיינען ארויסגעלאָפען, און זעהענדיג זייער פריינד אונטען ביי די טרעפּ, האָבען זיי איהם געפרעגט, וואָס דאָ איז געשעהן. „נישט קיין געפאהר," האָט געענטפערט דער וויצלינג, „מיין פוטער האָט זיך אראָפּגעגליטשט פון די טרעפּ." „מיר האָבען דאָך אָבער געהערט א קלאַפּ," האָבען זיי געזאָגט, „פארשטעהט איהר מיך," האָט ער זיי געענטפערט, „א י ך בין געלעגען אין פוטער."

די פראַזעס און זאַצען.

A droll fellow,	א לוסטיגער יונג,
leaving one day the house of a friend	פאַרלאָזענדיג איין טאָג דאָס הויז פון א פריינט,
rolled down a flight of stairs,	האָט זיך אַרונטערגעקייקעלט פון א רייהע טרעפּ,
but he was not hurt	אָבער ער איז ניט געוואָרען געשעדיגט
and soon	און באַלד
got on his feet again.	האָט ער זיך ווידער געשטעלט אויף זיינע פיס.
The people of the house,	די לייט פון הויז,
having heard a thump,	האָבענדיג געהערט א קלאַפּ,
ran out,	זיינען אַרויסגעלאָפען,
and finding their friend	און געפינענדיג זייער פריינט
at the foot of the stairs,	בייַם פוס (ביים ענד) פון די טרעפּ,
asked him,	האָבען (זיי) איהם געפרעגט,
what was the matter.	וואָס איז געווען די זאַך (וואָס איז געשעהן).
"Nothing serious,"	„גאָרנישט געפעהרליכעס",
answered the wit,	האָט געענטפערט דער וויצלינג,
"my furcoat	„מיין פוטער
slipped down the stairs."	האָט זיך אַרונטערגעגליטשט (פון) די טרעפּ".
"But we heard a thump,"	„אָבער מיר האָבען געהערט א קלאַפּ"
said they,	האָבען זיי געזאָגט.
"That is,"	„דאָס איז",
repleid he,	האָט ער געענטפערט,
"because my body lay in it."	„ווייל מיין קערפּער איז געלעגען אין איהם."

די ווערטער.

האבענדיג	having (הע'וויננ)
געהערט	heard (הוירד)
הערען	*to hear (היר)
א קלאפ (פון פאלען)	thump (טהאמפ)
זיינען געלאפען	ran (רען)
לויפען	*to run (ראן)
געפינענדיג	finding (פאינ'דינג)
געפינען	*to find (פאינד)
געפונען	found (פאונד)
פוס; דער אונטען	foot (פוט)
זאך	matter (מעט'טער)
וואס איז די זאך? וואס איז די מעשה? וואס איז געשעהן?	what is the matter?
גארנישט	nothing (נא'טהינג)
ערנסט, געפעהרליך	serious (סי'ריאס)
וויץ; וויצלינג	wit (וויט)
פוטער	furcoat (פויר'קאוט)
האט זיך געגליטשט	slipped (סליפד)
זיך גליטשען	*to slip (סליפ)
זיך ארונטערגליטשען	to slip down
האט געענטפערט	replied (ריפלאי'ד)
ענטפערן	*to reply (ריפלאי')
קערפער	body (באָ'די)
איז געלעגען	lay (לעי)
ליגען	*to lie (לאי)
טאג	day (דעי)
וויציג	witty (וויט'טי)
מענש, יונג, קערל	fellow (פעל'לאו)
פארלאזענדיג	leaving (ליי'ווינג)
פארלאזען	*to leave (ליוו)
הויז	house (האוס)
פריינד	friend (פרענד)
זיך געקייקעלט	rolled (ראולד)
קייקלען, זיך קייקלען	*to roll (ראול)
ארונטער	down (דאון)
א פליה, א גאנג; אן עטאזש	flight (פלאיט)
טרעפ	stairs (סטעירז)
א גאנג טרעפ, א רייהע טרעפ (פון אן עטאזש)	a flight of stairs
אבער	but (באט)
געשעדיגט	hurt (הוירט)
שעדיגען	*to hurt
באלד	soon (סון)
זיך אויפגעהויבען, זיך געשטעלט	got (גאט)
באקומען, ווערען	*to get (געט)
פיס	feet (פיט)
ער איז געווארען אויף זיינע פיס, ד. ה. ער האט זיך געשטעלט	he got on his feet
ווידער	again (ענע'ן)
לייט	people (פיפל)

אנמערקונג. lay געלעגען, איז די פארגאנגענע צייט פון lie ליגען. מען זאל אונטערשיידען דיזעם ווארט פון lay לעגען, laid (לעיד) געלעגט.

נייע ווערטער.

וואס פאר א סארט..., וואס פאר א...	what kind of a...
וואס פאר א (סארט) הויז?	what kind of a house?
וואו?	where (הווער)
געטראפען, פאסירט	happened (העפ'נד)
טרעפען, פאסירען	*to happen (העפ'ן)
מין, סארט	kind (קאינד)

געשפרעך.

What happened ?
A man rolled down a flight of stairs.

Where did it happen ?
In the house of his friend.

What kind of a man was he ?
He was a droll fellow.

Was he hurt ?
No, he was not hurt and soon got on his feet again.

Did the people of the house hear a thump ?
Yes, they heard a thump and they ran out.

Where did they find him ?
They found him at the foot of the stairs.

What did they ask him ?
They asked him, what was the matter.

What did he reply ?
He replied that his furcoat slipped down the stairs.

Why did they hear a thump ?
Because the fellow lay in the fur-coat !

§42 קלאנגען פון וואקאל I

דער וואקאל I האט דריי קלאנגען: אַי, אִי, אוי.

§43 כלל פון I אלס אַי

I ווערט געלייענט אַי, ווען ער שטעהט פאר אַ e, אדער פאר א קאנסאנאנט, נאך וועלכען עס קומט א שטומער e ; צום ביישפּיל:

לעבען	life (לאיף)	שטארבען	die (דאי)
א מייל	mile (מאיל)	ליגען	lie (לאי)
אויפשטעהן	rise (ראיז)	בייסען	bite (באיט)
צייט	time (טאים)	באהאלטען	hide (האיד)

אויך ווען ער שטעהט פאר ld, nd, ווי:

בלינד	blind (בלאינד)	א קינד	child (טשאילד)
גייסט	mind (מאינד)	ווילד	wild (וואילד)

Tenth Lesson—צעהנטע לעקציאָן

דער פוקס און די מאַסקע.

(אַ פאַבעל.)

A	**fox**	**one**	**day**	**got**	**into**	**the**	**house**	**of**
עי	פאָקס	וואַן	דעי	גאָט	אינטו	דהי	האוס	אוו
אַ	פוקס	איין	טאָג	איז אריין	אין	דאָס	הויז	פון

an	**actor,**	**and**	**rummaging**	**among**	**his**	**properties,**
ען	עק'טאָר	ענד	ראָמ'מעדזשינג	עמאָ'נג	היז	פּראָ'פּערטיז
אַ	אַקטיאָר	און	זוכענדיג	צווישען	זיינע	זאַכען

came	**across**	**a**	**very**	**beautiful**	**mask.**	**Putting**
קעים	עקראָ'ס	עי	ווע'רי	ביו'טיפול	מעסק	פוט'טינג
איז געקומען	איבער	אַ	זעהר	שענע	מאַסקע	ארויפלעגענדיג

his	**paw**	**on**	**the**	**forehead,**	**he**	**said,**	**"A**
היז	פּאָא	אָן	דהי	פאָר'העד	הי	סעד	עי
זיין	לאַפּע	אויף	דעם	שטערן	ער	האָט געזאָגט	אַ

fine-	**looking**	**head,**	**indeed !**	**what**	**a**	**pity**	**it**	**is**
פאַין	לוּ'קינג	העד	אינדי'ד	הוואָט	עי	פּי'טי	איט	איז
פיין	אויסזעהענדער	קאָפּ	ווירקליך	וואָספאַר	אַ	שאַד	עס	איז

that	**it**	**wants**	**brains !"**
דהעט	איט	וואָנטס	ברעינז
דאָס	ער	מאַנגעלט	מאַרך

A	**fair**	**outside**	**is**	**a**	**poor**	**substitute**	**for**
עי	פעיר	אוט'סאַיד	איז	עי	פּור	סאַב'סטיטיוט	פאָר
אַ	שענער	דרויסענזייט, אָנבליק	איז	אַ	שלעכטער	פאַרבייט	פאַר

inner	**worth.**
אינ'נער	וואוירטה
אינערליכען	ווערטה

שפּריכווערטער.

Handsome	**is**	**that**	**handsome**	**does.**
הענד'סאָם	איז	דהעט	הענד'סאָם	דאַז
שען	איז	דער וואָס	שען	טוט

All	**is**	**not**	**gold**	**that**	**glitters.**
אָאָל	איז	נאָט	גאוֹלד	דהעט	גלי'טערז
אַלץ	איז	ניט	גאָלד	וואָס	גלאַנצט

פרייע איבערזעצונג.

אַ פוקס האָט זיך איינמאָל אַריינגעקראָגען אין דאָס הויז פון אַן אַקטיאָר, און דורכזוכענדיג זיינע זאַכען, האָט ער אָנגעטראָפען אַ זעהר שענע מאַסקע. אַרויפ־לעגענדיג זיין לאַפּע אויף דעם שטערן, האָט ער געזאָגט: „אַ שענער פּנים, ווירקליך! אַ שאָד וואָס דעם קאָפּ פעהלט מאַרך!“

דער מוסר השכל פון דער פאַבעל איז: אַ שענער אויסזעהן איז אַ שלעכטער פאַרבייט פאַר אינערליכען ווערט.

שען איז דער וואָס זיינע מעשים זיינען שענע.
ניט אַלץ איז גאָלד וואָס גלאַנצט.

די פראַזעס און זאַצען.

A fox	אַ פוקס
one day	איין טאָג
got into the house of an actor,	איז אַריין אין דאָס הויז פון אַן אַקטיאָר,
and rummaging among his properties	און זוכענדיג צווישען זיינע זאַכען
came across a very beautiful mask.	איז ער געקומען איבער (האָט ער געפונען) אַ זעהר שעהנע מאַסקע.
Putting his paw on the forehead,	אַרויפלעגענדיג זיין לאַפּע אויף דעם שטערן,
he said,	האָט ער געזאָגט:
"A fine-looking head,	„אַ פיין־אויסזעהענדער קאָפּ,
indeed !	ווירקליך !
what a pity it is	וואָס־פאַר אַ שאָד עס איז
that it wants brains !"	דאָס ער מאַנגעלט (דאָס איהם פעהלט) מאַרך !“
A fair outside	אַ שענע דרויסענזייט (אַ שענער אויסזעהן)
is a poor substitute for inner worth.	איז אַ שלעכטער פאַרבייט פאַר אינערליכען ווערט.

די ווערטער.

fox (פאָקס)	פוקס	rummaging (ראַמ'מעדזשינג)	זוכענדיג
day (דעי)	טאָג	*to rummage (ראַמ'מעדזש)	שאַרען, זוכען
got (גאָט)	איז געקומען	across (עקראָ'ס)	איבער
*to get (געט)	באַקומען, קריגען	to come across	קומען איבער, אַנטרעפען, געפינען
into (אינ'טו)	אַריין	very	זעהר
to get into	זיך אַריינקריגען, אַריינקומען		
actor (עק'טאָר)	אַקטיאָר		

that it wants	דאס איהם פעהלט
*to want	מאנגלען, פעהלען, נעטיג האבען
brains (ברעינז)	מארך
fair (פעיר)	שען
outside (אוט'סאיד)	דרויסענזייט, אויסזעהן
poor (פור)	ארעם, שלעכט
substitute (סאב'סטיטיוט)	פארבייט
inner (אינ'נער)	אינערליכער
worth (וואירטה)	ווערט, ווערדע
handsome (הענד'סאם, הענ'סאם)	שען
that (דהעט)	יענער; דער וואס, וועלכער
does (דאז)	טוט, האנדעלט
*to do (דו)	טאן, האנדלען
all (אאל)	אלעס, אלע
gold (גאולד)	גאלד
glitter (גלים'טער)	גלאנצען
among (עמא'נג)	צווישען
properties (פרא'פערטיז)	ארטיקלען, זאכען (לעגט זיך אויף אקטיארסקע קליידער, מאסקעס או. אז. וו.)
*property (פרא'פערטי)	אייגענטום
beautiful (ביו'טיפול)	שענע
mask (מעסק)	מאסקע
putting (פוט'טינג)	לעגענדיג, ארויפלעגענדיג
*to put (פוט)	לעגען, ארויפלעגען, ארויפטאן
paw (פאא)	לאפע
forehead (פאר'העד)	שטערן
fine (פאין)	פיין, שען
looking (לו'קינג)	אויסזעהענדיג,
*to look (לוק)	קוקען, אויסזעהן
indeed (אינדי'ד)	ווירקליך, כלעבען
pity (פי'טי)	רחמנות, שאד
wants (וואנטס)	מאנגעלט, פעהלט

§44 „צווישען."

"צווישען" ווערט אויסגעדריקט דורך צוויי ווערטער: **among** און **between**. — **among** ווערט באנוצט ווען עס רעדט זיך פון מעהר ווי צוויי אדער פון אן אומבאשטימטער צאהל פערזאנען אדער זאכען. ווען עס רעדט זיך בלויז פון צוויי פערזאנען אדער זאכען (אדער פון צוויי צדדים) ווערט גענוצט **between** (ביטווי'ן); צ. ב. **between the two sisters** צווישען די צוויי שוועסטערס; **between husband and wife** צווישען מאן און ווייב; **between me and you** צווישען מיר און אייך.

נייע ווערטער.

bread (ברעד)	ברויט
water (וואא'טער)	וואסער
any (ע'ני)	וועלכער עס איז; עפעס
anything (ע'ניטהינג)	עפעס, וואס עס איז
book (בוק)	א בוך
money (מא'ני)	געלט
some (סאם)	וועלכער עס איז; עפעס
something (סאמ'טהינג)	עפעס, וואס עס איז

some און **something** ווערען באנוצט אין א באשטימטען זין; **any** און **anything** — אין א פראגע אדער מיט די ווערטער "נים קיין"; צ. ב.

Give me some book.	גיט מיר וועלכען עס איז בוך.
Give me some bread, some water.	גיט מיר עפעס ברויט, עפעס וואסער.
I have some money.	איך האב עפעס געלט.
We have some books.	מיר האבען וועלכע עס איז ביכער.
Have **you any book ?**	האט איהר וועלכעס עס איז בוך ?

I have not any book.	איך האָב ניט קיין בוך.
Have you any money?	האָט איהר עפּעס געלט?
I have not any money.	אי האָב ניט קיין געלט.
Give me something.	גיט מיר עפּעס.
I have not anything.	איך האָב ניט וואָס עס איז (דאָס הייסט: איך האָב גאָרנישט).

some קען אויך באַנוצט ווערען אין אַ פראַגע, ווען מען באַט אימעצען עפּעס אָן; צ. ב. will you have some wine? ווילט איהר געניסען עפּעס וויין?

§45 די ווערטער any, some

somebody (סאָמ'באָדי) אימעצער, ווער עס איז	anybody (עָניבאָדי) ווער עס איז
some one (סאָם וואָן) ווער עס איז, אימעצער	any one (עָני וואָן) ווער עס איז

there is somebody, some one.	דאָ איז אימעצער.
there is not anybody, any one.	דאָ איז קיינער ניט.
I see somebody, some one.	איך זעה אימעצען.
I do not see anybody, any one.	איך זעה קיינעם ניט.

אנשטאַט not—any קען באַנוצט ווערען no. וועלכעס באַדייט: קיין, ניט קיין; צ. ב.

I see no one (I do not see any one).	איך זעה קיינעם ניט.
I have no money (I have not any money)	איך האָב ניט קיין געלט.

אנשטאַט not anybody, not anything ווערען באַנוצט די ווערטער: nobody (נאָו'באָדי) קיינער, nothing (נאָ'טהינג) גאָרנישט:

I see nobody (I do not see anybody).	איך זעה קיינעם ניט.
I have nothing (I have not anything).	איך האָב גאָרנישט.

די ווערטער some און any ווערען אימער באַנוצט, וואו עס האַנדעלט זיך פון אַ טייל פון עפּעס אָדער פון אַן אומבאַשטימטער צאָהל פון זאַכען: some bread עפּעס (אַ שטיקעל) ברויט; some books וועלכע עס איז (אייניגע) ביכער. אין אידיש האָבען מיר ניט נעטיג דאָס וואָרט „עפּעס," ווען עס רעדט זיך פון אַ טייל פון אַ שטאָף אָדער פון אַן אומבאַשטימטער צאָהל פון זאַכען: give me some bread קען איבערגעזעצט ווערען אין אידיש: גיט מיר ברויט;

have you any books ? האָט איהר ביכער ? או. אז. וו. מיר באַנוצען דאָס וואָרט ״עפּעס״ נאָר דאַן, ווען מיר ווילען זאָגען אַ ״ביסעל,״ ״ניט פיל״ ; צ. ב. גיט מיר עפּעס געלט (אַ ביסעל געלט) ; גיט מיר עפּעס ברויט (ניט פיל ברויט).

געשפּרעך.

Who got into the house ?
A fox got into the house.
Whose house was it ?
It was the house of an actor.
What did the fox do there ?
He rummaged among his effects.
Did he find there anything ?
Yes, he found something.
What did he come across ?
He came across (he found) a very beautiful mask.

What did he do ?
He put his paw on the forehead of the mask.
What did he say ?
He said, "A fine-looking head, indeed ! a pity that it wants brains !"
What is the moral ?
The moral is : A fair outside is a poor substitute for inner worth.

§46 כלל פון i אלס אי.

דער וואָקאַל i ווערט געלייענט א י, ווען ער שטעהט פאַר אַ קאָנסאָנאַנט, נאָך וועלכען עס קומט ניט קיין e, אָדער פאַר צוויי קאָנסאָנאַנטען ; ביישפּילען:

אָנפילען	fill (פיל)	באָטען	bid (ביד)
פאַרגאָסען	spilt (ספּילט)	אַ ליפּ	lip (ליפּ)
אַ רייזע	trip (טריפּ)	מילך	milk (מילק)

Eleventh Lesson—עלפטע לעקציאן

די טענה פון א פוילענצער.

A	**man**	**had**	**two**	**sons,**	**one**	**of**	**whom**
עי	מען	העד	טו	סאנז	וואן	אוו	הום
א	מאן	האט געהאט	צוויי	זיהן	איינער	פון	וועלכע

liked	**to**	**sleep**	**very**	**late**	**in**	**the**	**morning,**
לאיקד	טו	סליפ	וועʼרי	לעיט	אין	דהי	מארʼנינג
צו האט ליב געהאט		שלאפען	זעהר	שפעט	אין	דעם	פריהמארגען

and	**the**	**other**	**was**	**very**	**industrious**	**and**
ענד	דהי	אʼדהער	וואז	וועʼרי	אינדאסʼטריאס	ענד
און	דער	אנדערער	איז געווען	זעהר	פלייסיג	און

always	**rose**	**very**	**early.**	**The**	**latter,**	**having**
אאלʼוועיז	ראוז	וועʼרי	אוירʼלי	דהי	לעטʼטער	העʼווינג
אימער	איז אויפגעשטאנען	זעהר	פריה	דער	לעצטער	האבענדיג

one	**day**	**gone**	**out**	**very**	**early,**	**found**	**a**	**purse**
וואן	דעי	גאן	אוט	וועʼרי	אוירʼלי	פאונד	עי	פוירס
איין	טאג	געגאנגען	ארויס	זעהר	פריה	האט געפונען	א	בייטעל

well	**filled**	**with**	**money.**	**He**	**ran**	**to**	**his**
וועל	פילד	ווידה	מאʼני	הי	רען	טו	היז
גוט	אנגעפילט	מיט	געלט	ער	איז געלאפען	צו	זיין

brother
בראʼדהער
ברודער

to	**inform**	**him**	**of**	**his**	**good**	**luck,**	**and**	**said**	**to**	**him:**	**"See**	**what**
טו	אינפאʼרם	הים	אוו	היז	גוד	לאק	ענד	סעד	טו	הים	סי	הוואט
צו	געבען צו וויסען	איהם	פון	זיין	גוטען	גליק	און	האט געזאגט	צו	איהם	זעה	וואס

is	**got**	**by**	**rising**	**early."**	**"To**	**be**	**sure,"**
איז	גאט	באי	ראיʼזינג	אוירʼלי	טו	בי	שור
ווערט	באקומען	דורך	אויפשטעהן	פריה	צו	זיין	געוויס
באקומט מען					יע, געוויס!		

answered	**his**	**brother,**	**"if**	**the**	**person**	**to**	**whom**
ענʼסערד	היז	בראʼדהער	איף	דהי	פאירסʼן	טו	הום
האט געענטפערט	זיין	ברודער	ווען	די	פערזאן	צו	וועמען

it	**belongs**	**had**	**not**	**risen**	**earlier**	**than**	**I,**
איט	בילאʼנגז	העד	נאט	ריזʼן	אוירʼליער	דהען	אי
עס	באלאנגט	וואלט געהאט	נים	אויפגעשטאנען	פריהער	ווי	איך

he
הי
ער

would	**not**	**have**	**lost**	**it."**
וואוד	נאט	העוו	לאסט	איט
וואלט	נים	האבען	פערלארען	עס

פרייע איבערזעצונג.

א מאן האט געהאט צוויי זיהן, פון וועלכע איינער האט ליב געהאט צו שלאפען זעהר שפעט און דער אנדערער פלעגט אויפשטעהן פריה. איין טאג, אויפשטעהענדיג גאנץ פריה, האט דער אנדערער געפונען א בייטעל מיט געלט. ער איז אוועקגעלאפען צו זיין ברודער איהם מודיע זיין פון זיין גליק און האט צו איהם געזאגט: „זעה, וואס מען באקומט ווען מען שטעהט אויף פריה.“ — „יע, געווים,“ האט זיין ברודער געענטפערט, „ווען דער, צו וועמען דאס געלט געהערט, וואלט ניט אויפגעשטאנען פריהער פאר מיר, וואלט ער עס דאך ניט פארלארען.“

די פראזעס און זאצען.

A man had two sons,	א מאן האט געהאט צוויי זיהן,
one of whom liked	איינער פון וועלכע האט ליב געהאט
to sleep very late in the morning,	צו שלאפען שפעט אין טאג אריין,
and the other was very industrious,	און דער אנדערער איז געווען זעהר פלייסיג
and always rose very early.	און איז אימער אויפגעשטאנען זעהר פריה.
The latter,	דער לעצטער (דער צווייטער),
having one day gone out very early,	האבענדיג איין טאג ארויסגעגאנגען זעהר פריה,
found a purse	האט געפונען א בייטעל
well filled with money.	גוט אנגעפילט (פול) מיט געלט.
He ran to his brother	ער איז געלאפען צו זיין ברודער
to inform him	איהם געבען צו וויסען
of his good luck,	פון זיין גוטען מזל
and said to him:	און האט געזאגט צו איהם:
"See, what is got	„זעה וואס מען באקומט
by rising early."	אויפשטעהענדיג פריה.“
"To be sure,"	„יע, געווים!“
answered his brother,	האט געענטפערט זיין ברודער,
"if the person	„ווען די פערזאן,
to whom it belongs	צו וועמען עס געהערט,
had not risen earlier than I,	וואלט ניט אויפגעשטאנען פריהער ווי איך,
he would not have lost it."	וואלט ער עס ניט האבען פארלארען.“

ווערטער.

מודיע זיין, גע־ בען צו וויסען	to inform (אינפאָ'רם)
זעהר	very (ווע'רי)
גוט	good (גוד)
גליק, מזל	luck (לאַק)
זעה	see (סי)
זעהן	*to see (סי)
געקראָגען, באַקומען	got (גאָט)
וואָס מען באַקומט	what is got
קריגען, באַקומען	*to get (געט)
אויפשטעהענדיג	rising (ראַיזינג)
אויפשטעהן	*to rise (ראַיז)
פריה	early (אוירלי)
פריהער	earlier (אוירליער)
זיכער	sure (שור)
געווים; צו זיין זיכער	to be sure
פערזאָן	person (פוירס'ן)
געהערט	belongs (בילאָ'נגז)
געהערען, באַ־ לאַנגען	*to belong (בילאָ'נג)
וואָלט	would (וואוד)
וועלען	*will
פאַרלאָרען	lost (לאָסט)
פאַרלירען, אָנווערען	*to lose (לוז)
צוויי	two (טו)
א זוהן	son (סאַן)
האָט ליב געהאַט	liked (לאַיקד)
ליב האָבען	*to like (לאַיק)
שלאָפען	to sleep (סליפ)
שפּעט	late (לעיט)
דער פריהמאָרגען	morning (מאָר'נינג)
אַנדערער	other (אַ'דהער)
פלייסיג	industrious (אינדאַס'טריאַס)
אימער	always (אָאַל'וועיז)
איז אויפגעשטאַנען	rose (ראָוז)
אויפשטעהן	*to rise (ראַיז)
לעצטער, דער לעצט־ דערמאָנטער, דער אַנדערער	latter (לעט'טער)
געגאַנגען	gone (גאָן)
געהן	*to go (גאָו)
האָט געפונען	found (פאַונד)
געפינען	*to find (פאַינד)
וואויל, גוט	well (וועל)
אָנגעפילט	filled (פילד)
אָנפילען	*to fill (פיל)
געלט	money (מאַ'ני)
ברודער	brother (בראַ'דהער)

נייע ווערטער.

דאַן, דערנאָך	then (דהען)
ווען?	when (הווען)

געשפרעך.

How many sons did the man have?

He had two sons.

What did one of them like to do?

He liked to sleep very late in the morning.

How was the other son?

He was very industrious and he always rose very early.

What happened to him one morning?

He found a purse filled with money.

What did he do then ?

He ran to his brother to inform him of his good luck.

What did he say to his brother ?

He said to him : "See, what is got by rising early."

What did his brother answer ?

He answered : "If the person to whom the purse belongs had not risen earlier than I, he would not have lost it."

§47 פארגאנגענע צייט — רעגעלמעסיגע און אונרעגעלמעסיגע.

אין א פריהערדיגער לעקציאן איז שוין געזאגט געווארען, דאס די פאר-גאנגענע צייט פון צייטווערטער ווערט געמאכט דורך די צוזעצונג פון d אדער ed. צ. ב. פון live (לעבען) — I lived (איך האב געלעבט); פון ask (פרע-גען) — he asked (ער האט געפרעגט) או. אז. וו.

א צווייטע פארגאנגענע צייט ווערט געמאכט דורך די צוגעבונג פון have (האבען) פאר דעם צייטווארט מיט ed; צ. ב. I have lived (איך האב געלעבט); he has asked (ער האט געפרעגט) או. אז. וו.

צייטווערטער, וואס נעהמען ed פאר די פארגאנגענע צייט, הייסען: ר ע ג ע ל מ ע ס י ג ע.

עס זיינען דא צייטווערטער, וואס מאכען די פארגאנגענע צייט אנדערש— דיזע הייסען: נ י ט - ר ע ג ע ל מ ע ס י ג ע.

ניט-רעגעלמעסיגע צייטווערטער זיינען דא צוויי סארטען:

1) אזעלכע, וואס האבען איין פארמע פאר די פארגאנגענע צייט א ה ן have און מ י ט have; צ. ב. spend (פארברייננגען) — I spent, I have spent (איך האב פארבראכט); feel (פיהלען) — I have felt, I felt (איך האב געפיהלט).

2) אזעלכע, וואס האבען א באזונדערע פארמע א ה ן have און א באזונדערע מ י ט have; צ. ב. give (געבען) — I gave, I have given (איך האב געגעבען); take (נעהמען) — I have taken, I took (איך האב גענומען); do (טאן) — I have done, I did (איך האב געטאן).

§48 כלל פון I אלס איי.

דער וואקאל i ווערט געלייענט ו י, ווען ער קומט פאר דעם בוכשטאב r, נאר ווען עס איז ניטא קיין e; ביישפילען:

א גארטעל	girdle (גוירדל)	א סאסנע (בוים)	fir (פויר)
געבורט	birth (בוירטה)	א פויגעל	bird (בוירד)
שמוץ	dirt (דוירט)	דער ערשטער	first (פוירסט)

Twelfth Lesson—צוועלפטע לעקציאן

ער „רייניגט“ קליידער.

A	thief,	having	one	day	entered	a
עי	טהיף	הע'ווינג	וואן	דעי	ענ'טערד	עי
א	גנב	האבענדיג	איין	טאג	אריינגעגאנגענע אין	א

boarding-house,	stole	three	coats.	In	going	away,
באו'רדינג האוס	סטאול	טהרי	קאוטס	אין	גאו'אינג	עווע'י
קעסט הויז	האט גע'גנב'עט	דריי	רעק	אין	געהענדיג	אוועק

he	was	met	by	one	of	the	boarders	who
הי	וואז	מעט	באי	וואן	אוו	דהי	באו'רדערז	הו
ער	ז'געווארן	אנגעטראפען	דורך	איינעם	פון	די	קעסטגיקעס	וועלכער

had	a	fine	coat.	Seeing	so	many	coats,	he
העד	עי	פאין	קאוט	סי'אינג	סאו	מע'ני	קאוטס	הי
ט'געהאט	א	פיינעם	ראק	זעהענדיג	אזוי	פילע	רעק	ער

asked	the	man	where	he	had	taken	them.
עסקד	דהי	מען	הווער	הי	העד	טעיקן	דהעם
האט געפרעגט	דעם	מאן	וואו	ער	האט געהאט	גענומען	זיי

The	thief	answered	boldly	that	they	belonged
דהי	טהיף	ע'נסערד	באו'לדלי	דהעט	דהעי	בילא'נגד
דער	גנב	האט געענטפערט	דרייסט	דאס	זיי	האבען געהערט

to	three	gentlemen	of	the	house,	who	had
טו	טהרי	דזשענ'טלמען	אוו	דהי	האוס	הו	העד
צו	דריי	הערען	פון	דעם	הויז	וועלכע	האבען געהאט

given	them	to	be	cleaned.	“Then	you	must
גיוון	דהעם	טו	בי	קלינד	דהען	יו	מאסט
געגעבען	זיי	צו	זיין, ווערען	גערייניגט	דאן	איהר	מוזט

also	clean	mine,”	said	the	boarder;	“but,”
א'אלסאו	קלין	מאין	סעד	דהי	באו'רדער	באט
אויך	רייניגען	מיינעם	האט געזאגט	דער	קעסטגיק	אבער

added	he,	“you	must	return	it	to	me	at
ע'דעט	הי	יו	מאסט	ריטווי'רן	איט	טו	מי	עט
האט צוגעזעצט	ער	איהר	מוזט	צוריק ברייננען	איהם	צו	מיר	אום

three	o'clock.”	“I	shall	not	fail, Sir,”
טהרי	אקלאק	אי	שעל	נאט	פעיל סויר
דריי	א זייגער	איך	וועל	נים	פארפעהלען מיין הער

answered	the	thief,	as	he	carried	off	the
ע'נסערד	דהי	טהיף	עז	הי	קע'ריד	אף	דהי
האט געענטפערט	דער	גנב	ווען	ער	האט געטראגען	אוועק	די

four	coats,	which	he	has	not	returned	as	yet.
פאור	קאוטס	הוויטש	הי	העז	נאט	ריטווי'רנד	עז	יעט
פיר	רעס	וועלכע	ער	האט	נים	צוריגעבראכט	אלס	נאך

ביז היינט

פרייע איבערזעצונג.

א גנב האט זיך איינמאל אריינגעקראגען אין א קעסט־קווארטיר און האט גע'גנב'עט דריי רעק. אוועקגעהענדיג האט איהם אנגעטראפען איינער פון די קעסטניקעס, וועלכער האט געהאט א פיינעם ראק. זעהענדיג איהם מיט אזוי פילע רעק, האט ער דעם מאן געפרעגט, וואו ער האט זיי גענומען. דער גנב האט געענטפערט דרייסט, דאס דריי הערען פון הויז האבען זיי איהם געגעבען צום רייניגען. „אויב אזוי, מוזט איהר אויך נעהמען מיין ראק," האט געזאגט דער קעסטניק; „אבער איהר מוזט מיר איהם בריינגען צוריק דריי א זייגער." „איך וועל עס ניט פארפעהלען צו טאן, מיין הער," האט דער גנב געענטפערט אפּ־טראגענדיג זיך מיט די פיר רעק, וועלכע ער האט נאך ניט אפּגעבראכט ביז יעצט.

די פראזעס און זאצען.

א גנב,	A thief,
אריינקריגענדיג זיך איין טאג אין א קעסט־קווארטיר,	having one day entered a boarding-house,
האט גע'גנב'עט דריי רעק.	stole three coats.
אוועקגעהענדיג	In going away,
איז ער אנגעטראפען געווארען	he was met
פון איינעם פון די קעסטניקעס,	by one of the boarders,
וועלכער האט געהאט א פיינעם ראק.	who had a fine coat.
זעהענדיג אזוי פילע רעק,	Seeing so many coats,
האט ער געפרעגט דעם מאן,	he asked the man
וואו ער האט זיי גענומען.	where he had taken them.
דער גנב האט געענטפערט דרייסט,	The thief answered boldly
דאס זיי געהערען	that they belonged
צו דריי הערען פון דעם הויז,	to three gentlemen of the house,
וועלכע האבען זיי געגעבען	who had given them
צו ווערען גערייניגט (צום רייניגען)..	to be cleaned.
„דאן מוזט איהר אויך רייניגען מיינעם."	"Then you must also clean mine,"
האט געזאגט דער בארדער;	said the boarder;
„אבער," האט ער צוגעזעצט,	"but," added he,
„איהר מוזט מיר איהם בריינגען צוריק אום דריי א זייגער."	"you must return it to me at three o'clock."
„איך וועל עס ניט פארפעהלען, מיין הער,"	"I shall not fail, Sir,"
האט געענטפערט דער גנב,	answered the thief,
אלס ער האט אוועקגעטראגען די פיר רעק,	as he carried off the four coats,
וועלכע ער האט נאך ניט געבראכט צוריק ביז יעצט.	which he has not returned as yet.

די ווערטער.

נעהערען, באלאנגען	*to belong (בילא'נג)
הערען; איינצאהל: gentleman	gentlemen (דזשע'נטלמען)
גערייניגט	cleaned (קלינד)
רייניגען	*to clean (קלין)
מוזען	must (מאסט)
I must איך מוז, you must איהר מוזט או. אז. וו. (דאסווארט בייט זיך ניט)	
אויך	also (א'אלסאו)
מיינעם	mine (מאין)
מיין	*my (מאי)
האט צוגעזעצט	added (עד'דעד)
צוגעבען, צוזעצען	*to add (עד)
אומקעהרען, צוריקברייננגען	return (ריטוי'רן)
צו, ביי; אום	at (עט)
א זייגער	o'clock (אקלא'ק)
פעהלען, פארפעהלען	fail (פעיל)
הער, האר	Sir (סויר)
אלס, ווען	as (עז)
אוועק	off (אף)
נאך	yet (יעט)
ביז יעצט נאך	as yet
א גנב	thief (טהיף)
איז אריין אין	entered (ענ'טערד)
אריינגעהן, זיך אריינקריגען (ווי א גנב)	*to enter (ענ'טער)
א קעסט-קווארטיר	boarding house (באו'רדינג-האוס)
האט גע'גנב'עט	stole (סטאול)
גנב'ענען	*to steal (סטיל)
רעק	coats (קאוטס)
געהענדיג	going (גאו'אינג)
געהן	*to go (גאו)
אוועק	away (עווע'י)
אנגעטראפען	met (מעט)
אנטרעפען, באגעגענען	*to meet (מיט)
דורך, פון	by (באי)
קעסטניקעס	boarders (באו'רדערז)
פיין	fine (פאין)
זעהענדיג	seeing (סי'אינג)
זעהן	*to see (סי)
גענומען	taken (טעי'קן)
נעהמען	*to take
דרייסט, מוטיג	boldly (באו'לדילי)
האבען געהערט	belonged (בילא'נגד)

§49 דאס ווארט mine

מערקט דעם זאץ you must also clean mine איהר מוזט אויך רייניגען מ י י נ ע ם.

mine ווערט געזאגט אנשטאט my, ווען דאס הויפטווארט קומט פריהער אדער ווערט צוגעטראכט. אין דעם אויבען שטעהענדען זאץ מיינט מ י י נ ע ם: מיין ראק.

די באזיץ-ווערטער your, her, our, their ווערען אין דעם פאל געענדערט אין: yours (יורז), hers (הוירז), ours (אורז), theirs (דהעירז); צ. ב.

דיזער זייגער איז מ י י נ ע ר, יענער איז ז י י ע ר ע ר.	This clock is mine, that is yours.
דיזעס הויז איז א י ה ר ס.	This house is hers.
דיזע רעק זיינען א ו נ ז ע ר ע, ניט ז י י ע ר ע.	These coats are ours, not theirs.

his בלייבט אין דעם פאל ניט געענדערט; צ. ב. the clock is his דער זייגער איז ז י י נ ע ר.

§50 דאָס וואָרט who

מערקט דאָס וואָרט who אין דעם זאַץ: one of the boarders who had...
איינער פון די קעסטניקעס, וועלכער האָט געהאַט...

who האָט די באַדייטונג וועלכער, ווען עס באַציהט זיך אויף אַ דערמאָהנטע פּערזאָן; צ. ב.

The man who is here.	דער מאַן, וועלכער איז היר.
The girl who is there.	די מיידעל, וועלכע איז דאָרטען.
The people who say.	די לייט, וועלכע זאָגען.

who ווערט געענדערט אין whose (הוז) אויסצודריקען: וועמעס, וועלכענ'ס, און whom (הום) אויסצודריקען: וועמען, וועלכען (וועלכע); צ. ב.

Whose house is it?	וועמעס הויז איז עס?
The man whose wife is here.	דער מאַן, וועמעס (וועלכענ'ס) פרוי איז היר.
Whom do you see?	וועמען זעהסט דו?
The man whom I saw.	דער מאַן, וועמען (וועלכען) איך האָב געזעהן.

נייע ווערטער.

מיט with (ווידה) | anybody (עניבאָדי) ווער עס איז

געשפּרעך.

Who entered the boarding-house?
A thief entered it.
What did he do there?
He stole three coats.
To whom did the coats belong?
They belonged to three boarders.
Did anybody see him with the coats?
Yes, another boarder, who had a fine coat, saw him.
What did that boarder ask him?
He asked him where he had taken so many coats.
What did the thief answer?
He answered that three gentlemen had given them to be cleaned.
What happened then?
The boarder asked him to clean his coat, saying he must return it at three o'clock.
What did the thief say to him?
He said that he would not fail.
What did the thief do then?
He carried off the four coats.

§51 קלאַנגען פון וואָקאַל o

דער וואָקאַל o האָט פיר קלאַנגען: אָו, אַ, או, וי; ביי-שפּילען: home — האָום (אַ היים), not — נאָט (ניט), move — מוואוו (באַוועגען), work — וואוירק (אַרבעט).

§52 כלל פון o אלס אָ.

o ווערט געליינט אָ ו פאַר אַ קאָנסאָנאַנט, נאָך וועלכען עס קומט אַן o אָדער ld, lt, ll; ביישפּילען:

אַלט	old (אָולד)	אַ ביין	bone (באָון)
קאַלט	cold (קאָולד)	אַ פּלאַקען	pole (פּאָול)
אַ פּאַררוקער	bolt (באָולט)	אַ רויז	rose (ראָוז)
קייקלען	roll (ראָול)	אַ צייכען	note (נאָוט)

Thirteenth Lesson—דרייצעהנטע לעקציאָן

אורטיילט די שטעטעל נאָך דער בעל־אַכסניה'טע.

An	Englishman,	who	went	abroad,	came
עז	אינג'לישמען	הו	וועגט	עבראָ'אד	קעים
אַ	ענגלענדער	וועלכער	איז געגאַנגען	נאָך אויסלאַנד	איז געקומען

in	the	evening	to	a	small	French	town.	At
אין	דהי	איוו'נינג	טו	עי	סמאָאל	פרענטש	טאַון	עט
אין	דעם	אָוועגט	צו (אין)	אַ	קליינע	פראַנצויזישע	שטאָט	אין

the	hotel	where	he	stopped	he	was	waited	on
דהי	האָוטעל'	הווער	הי	סטאָפּד	הי	וואָז	וועי'טעד	אָן
דעם	האָטעל	וואו	ער	האָט זיך אָפּגעשטעלט	ער	איז געווען	געוואַרט	אויף
							באַדינט	

by	the	hostess	herself.	This	woman	had	red
באַי	דהי	האָו'סטעס	הוירסע'לף	דהיס	וואו'מען	העד	רעד
דורך	די	ווירטין	אַליין	דיזע	פרוי	האָט געהאַט	רויטע

hair,	which	the	Englishman	disliked,	and	she
העיר	הווימש	דהי	אינג'לישמען	דיסלאַי'קד	ענד	שי
האָר	וועלכע	דער	ענגלענדער	האָט פיינט געהאַט	און	זי

was	stuttering,	which	he	disliked	still	more.
וואָז	סטאַ'טערינג	הווימש	הי	דיסלאַי'קד	סטיל	מאָור
איז געווען	שטאַמלענדיג	וועלכעס	ער	האָט פיינט געהאַט	נאָך	מעהר
האָט געשטאַמעלט						

These	two	circumstances	put	the	Englishman
דהיז	טו	סויר'קאָמסטענסיז	פּוט	דהי	אינג'לישמען
דיזע	צוויי	אומשטאַנדען	האָבען געזעצט	דעם	ענגלענדער

in	a	bad	humor,	and	he	was	very
אין	עי	בעד	יו'מאָר	ענד	הי	וואָז	ווע'רי
אין	אַ	שלעכטען	הומאָר, שטימונג	און	ער	איז געווען	זעהר

impolite	to	his	hostess,	who	paid	him	in
אימפאולאי'ט	טו	היז	האו'סטעס	הו	פעיד	הים	אין
ניט העפליך	צו	זיין	ווירטין	וועלכע	האט געצאהלט	איהם	אין

his	own	coin.	The	following	day	the	Englishman,
היז	אוון	קאין	דהי	פא'לאואינג	דעי	דהי	אינ'גלישמען
זיין	אייגענער	מטבע	דעם	פאלגענדען	טאג	דער	ענגלענדער

leaving	the	town	early	in	the	morning,	wrote
לי'ווינג	דהי	טאון	אוי'רלי	אין	דהי	מא'רנינג	ראוט
פארלאזענדיג	די	שטאט	פריה	אין	דעם	מארגען	ט'געשריבען

in	his	diary:	"The	inhabitants	of	this	small
אין	היז	דאי'ערי	דהי	אינהע'ביטענטס	אוו	דהיס	סמאאל
אין	זיין	טאגעבוך	די	איינוואוינער	פון	דיזער	קליינער

town	have	red	hair,	they	stutter,	and	are
טאון	העוו	רעד	העיר	דהעי	סטא'טער	ענד	אר
שטאט	האבען	רויטע	האר	זיי	שטאמלען,	און	זיינען

very	rude."
ווע'רי	רוד
זעהר	גראב

פרייע איבערזעצונג.

אן ענגלענדער, וועלכער איז געגאנגען נאך אויסלאנד, איז אין אווענט אנגעקומען אין א קליינע פראנצויזישע שטאט. אין דעם האטעל, וואו ער האט זיך אפגעשטעלט, האט איהם באדינט די ווירטין אליין. דיזע פרוי האט געהאט רויטע האר, וועלכע דער ענגלענדער האט פי'ינט געהאט, און זי האט זיך זאאיקעט אין ריידען, וואס דעם ענגלענדער איז נאך מעהר ניט געפעלען געווארען. דיזע צוויי זאכען האבען דעם ענגלענדער בייז געמאכט, און ער איז געווען גראב צו איהר; די ווירטין איז איהם אבער קיין רעשטע ניט געבליבען שולדיג. דעם צווייטען טאג אין דער פריה האט דער אומצופרידענער ענגלענדער, פאר־לאזענדיג די שטאט, אריינגעשריבען אין זיין טאגעבוך: „די איינוואוינער פון דיזער שטעטעל האבען רויטע האר, זיי זאאיקען זיך, און זיינען זעהר גראב אין באנעהמען."

די פראזעס און זאצען.

Aa Englishman,	אן ענגלענדער,
who went abroad,	וועלכער איז געגאנגען נאך אויסלאנד,
came in the evening	איז געקומען אין אווענט
to a small French town.	אין א קליינע פראנצויזישע שטאט.
At the hotel	אין דעם האטעל
where he stopped	וואו ער איז איינגעשטאנען
he was waited on	איז ער געווארען אויפגעווארט (באדינט)

by the hostess herself.	דורך די ווירטין אליין.
This woman had red hair,	דיזע פרוי האָט געהאַט רויטע האָר,
which the Englishman disliked,	וועלכע דער ענגלענדער האָט פיינט גע־האַט,
and she was stuttering,	און זי האָט געשטאַמעלט (זיך זאַיקעט)
which he disliked still more.	וועלכעס ער האָט נאָך מעהר פיינט גע־האָט.
These two circumstances	דיזע צוויי אומשטאַנדען
put the Englishman in a bad humor,	האָבען געזעצט (געבראַכט) דעם ענג־לענדער אין אַ שלעכטע שטימונג,
and he was very impolite to his hostess,	און ער איז געווען זעהר ניט העפליך צו זיין ווירטין,
who paid him back in his own coin.	וועלכע האָט איהם געצאָהלט מיט זיין אייגענער מטבע.
The following day	דעם פאָלגענדען (צווייטען) טאָג
the Englishman,	דער ענגלענדער,
leaving early in the morning,	אַפּפאָהרענדיג אין פריהמאָרגען,
wrote in his diary :	האָט געשריבען אין זיין טאָגעבוך :
"The inhabitnats of this small town	„די איינוואוינער פון דיזער קליינער שטאָט
have red hair,	האָבען רויטע האָר,
they stutter,	זיי שטאַמלען (זאַיקען זיך)
and are very rude."	און זיינען זעהר גראָב."

די ווערטער.

דורך, פון	by (באַי)
ווירטין	hostess (האָו'סטעס)
זעלבסט, אליין	herself (הוירסע'לף)
רויט	red (רעד)
ניט ליב געהאַט	disliked (דיסלאַ'יקד)
ניט ליבען, פיינט האָבען	*to dislike (דיסלאַ'יק)
שטאַמלענד	stuttering (סטאַ'טערינג)
שטאַמלען, זיך זאַיקען	*to stutter
נאָך	still (סטיל)
אומשטאַנדען	circumstances (סויר'קאָמסטענסיז)
האָבען געזעצט	put (פוט)
זעצען, לעגען, שטעלען	*to put
שלעכט	bad (בעד)
קליין	small (סמאָאל)
פראַנצויזיש	French (פרענטש)
שטאָט, שטעטעל	town (טאַון)
האָטעל	hotel (האָוטע'ל)
האָט זיך אָפּגע־שטעלט	stopped (סטאָפּד)
זיך אָפּשטעלען, איינשטעהן	*to stop (סטאָפּ)
געוואַרט	waited (וועי'טעד)
וואַרטען	*to wait (וועיט)
ענגלענדער	Englishman (אינג'לישמען)
אין אויסלאַנד	abroad (עבראָ'אָד)
אָוועגט	evening (איוו'נינג)
אויף	on (אָן)
אויפוואַרטען, באַדינען	to wait on

early (אוי'רלי) פריה

morning (מאָ'רנינג) דער מאָרגען

wrote (ראוט) האָט געשריבען

*to write (ראיט) שרייבען; פארגאנ-גענע צייט: wrote (ראוט).

diary (דאַ'יערי) טאָגעבוך.

inhabitants (אינהע'ביטענטס) איינ-וואוינער

rude (רוד) גראָב

humor (יו'מאָר) הומאָר, שטימונג

impolite (אימפאָלאַ'יט) ניט העפ-ליך, גראָב

paid (פּעיד) האָט געצאָהלט

*to pay (פּעי) צאָהלען

own (אָון) אייגענער

coin (קאָין) מטבע, מינץ

to pay one in his coin צאָהלען זוי-מעצן מיט דער זעלביגער מטבע

*to leave (ליוו) פארלאָזען, אפּפאָרען; פארגאנגענע צייט: left (לעפּט)

געשפּרעך.

Who went abroad ?

An Englishman went abroad.

To what place did he come ?

He came to a small French town.

When did he come there ?

He came there in the evening.

Where did he stop ?

He stopped at a hotel.

Who waited on him there ?

The hostess herself waited on him.

Did the Englishman like his hostess?

No, he did not like her.

Why Did he not like her ?

Because she had red hair and she was stuttering.

Was she rude to him ?

Yes; because he was in a bad humor and he was impolite to her.

When did he leave the town ?

He left it the following day, early in the morning.

What did he write in his diary ?

He wrote : "The inhabitants of this town have red hair, they stutter, and are rude."

§53 כלל פון o אלס אָ.

o ווערט געלייענט אָ, ווען ער קומט פאר איינעם אדער מעהרערע קאָנסאָ-נאַנטען (אויסער ld, lt, ll, פאר וועלכע ער ווערט געלייענט אָ ו) ; צ. ב.

bond (באָנד) אַ באָנד

box (באָקס) אַ קעסטעל

plot (פּלאָט) אַ פּלאַן

hot (האָט) הייס

from (פראָם) פון

drop (דראָפּ) אַ טראָפּען

Fourteenth Lesson— פערצעהנטע לעקציאָן

האָט גלייך געוואוסט ס'איז אַ ליגען.

A	droll	fellow,	being	met	one	day	by
עי	דראָול	פעלאָו	בי'אינג	מעט	וואַן	דעי	באַי
אַ	לוסטיגער	מענש	ווערענדיג	באַגעגענט	איין	טאָג	דורך, פון

an	acquaintance	that	had	not	seen	him	a
ען	עקוועינ'טענס	דהעט	העד	נאָט	סין	הים	עי
אַ	באַקאַנטען	וועלכער	האָט געהאַט	נים	געזעהן	איהם	אַ

great	while,	was	asked :	"What,	are	you
גרעיט	הוואַיל	וואַז	עסקד	הוואַט	אַר	יו
גרויסע, לאַנגע	צייט	איז געוואָרען	נעפרעגט	וואָס	זיינט	איהר

alive ?	were	you	not	said	to	be	dead ?" —
עלאַי'וו	וואויר	יו	נאָט	סעד	טו	בי	דעד
לעבעדיג	זיינט געוועזען	איהר	נים	געזאָגט	צו	זיין	טוים

(were you not said to be: האָט מען נים געזאָגט דאָס איהר זיינט)

"Yes,"	was	the	answer,	"I	was	told	so
יעס	וואַז	דהי	ענ'סער	אַי	וואַז	טאָולד	סאָו
יע	איז געוועזען	דער	ענטפער	איך	בין געוואָרן	דערצעהלט	אַזוי

(I was told: מען האָט מיר דערצעהלט)

too ;	but	I	knew	it	was	false	as	soon
טו	באָט	אַי	ניו	איט	וואַז	פאָלס	עז	סון
אויך	אָבער	איך	האָב געוואוסט	עס	איז געוועזען	פאַלש	אַזוי	באַלד

as	I	heard	it."
עז	אַי	הוירד	איט
ווי	איך	האָב געהערט	עס

אַ דאַמע און אַ זייגערל.

"What	is	the	difference	between	a	watch
הוואַט	איז	דהי	דיפ'פערענס	בעטוויי'ן	עי	וואָטש
וואָס	איז	דער	אונטערשייד	צווישען	אַ	זייגערל

and	me ?"	inquired	a	lady	of	a	young
ענד	מי	אינקוואַי'רד	עי	לעי'די	אָוו	עי	יאָנג
און	מיר	האָט געפרעגט	אַ	דאַמע	פון, ביי	אַ	יונגען

man.	"My	lady,"	replied	he,	"a	watch	marks
מען	מאַי	לעי'די	רעפּלאַי'ד	הי	עי	וואָטש	מאַרקס
מאַן	מיין	דאַמע	האָט געענטפערט	ער	אַ	זייגערל	ווייזט אַן

the	hours,	and	near	you	one	forgets	them."
דהי	אורז	ענד	ניר	יו	וואַן	פאָרגעט'ס	דהעם
די	שטונדען	און	לעבען	אייך	איינער	פאַרגעסט	זיי

(one forgets: פאַרגעסט מען)

פרייע איבערזעצונג.

א לוסטיגער יונג טרעפט אן א באקאנטען, מיט וועלכען ער האט זיך שוין ניט געזעהען א לאנגע צייט. יענער פרעגט איהם פארוואונדערט: „וואס? איהר לעבט? האט מען ניט געזאגט, אז איהר זייט טויט?“ — „יע,“ ענט־פערט ער, „מען האט עס מיר אויך דערצעהלט, אבער גלייך ווי איך האב דאס געהערט, האב איך געוואוסט, אז עס איז א ליגען.“

„וואס איז דער אונטערשייד צווישען מיר און א זייגערל?“ האט געפרעגט א דאמע ביי א יונגען מאן. „מיין ליבע דאמע,“ האט ער געענטפערט, א זיי־גערל ווייזט אן די שטונדען, און זייענדיג לעבען אייך פארגעסט מען אן זיי.“

די פראזעס און זאצען.

א שפאסיגער יונג (א שפאס־טרייבער)
ווערענדיג אנגעטראפען איין טאג
פון א באקאנטען,
וועלכער האט איהם ניט געהאט געזעהן
א גרויסע (לאנגע) צייט,
איז געווארען געפרעגט:
„וואס, איהר לעבט?
האט מען ניט געזאגט, דאס איהר זייט טויט?“
„יע,“ איז געווען דער ענטפער,
„מען האט עס מיר אויך דערצעהלט;
אבער איך האב געוואוסט
עס איז געווען פאלש
אזוי באלד ווי איך האב עס געהערט.“

A droll fellow,
being met one day
by an acquaintance
that had not seen him
a great while,
was asked:
"What, are you alive?
Were you not said to be dead?"
"Yes," was the answer,
"I was told so too;
but I knew
it was false
as soon as I heard it."

„וואס איז דער אונטערשייד
צווישען א זייגערל און מיר?“
האט געפרעגט א דאמע ביי א יונגען מאן.
„מיין ליבע דאמע,“
האט ער געענטפערט,
א זייגערל ווייזט אן די שטונדען,
און לעבען אייך
פארגעסט מען זיי.“

"What is the difference
between a watch and me?"
inquired a lady of a young man.
"My lady,"
replied he,
"a watch marks the hours,
and near you
one forgets them."

די ווערטער.

droll (דראָול)	שפּאַסיג, לוסטיג	**dead** (דעד)	טויט
met (מעט)	אַנגעטראָפען	**told** (טאָולד)	געזאָגט, דערצעהלט
***to meet** (מיט)	אַנטרעפען, באַגעגענען	***to tell** (טעל)	זאָגען, דערצעהלען
acquaintance (עקוועינ'טענס)	באַ־קאַנטשאַפט, באַקאַנטער	**too** (טו)	אויך
seen (סין)	געזעהן	**knew** (ניו)	געוואוסט
***to see** (סי)	זעהן	***to know** (נאָו)	וויסען
great (גרעיט)	גרויס	**false** (פאָלס)	פאַלש
while (הוואַיל)	ווײלע, צייט	**soon** (סון)	באַלד
a great while	אַ לאַנגע צייט	**as soon as**	אַזוי באַלד ווי
alive (עלאַי'וו)	לעבעדיג	**heard** (הוירד)	געהערט
to be alive	זיין לעבעדיג, לעבען	***to hear** (היר)	הערען

difference (דיפערענס)	אונטערשייד, חילוק	**marks** (מאַרקס)	באַצייכענט, ווייזט אָן
between (ביטוויין)	צווישען	***to mark** (מאַרק)	באַצייכענען
watch (וואַטש)	אוהר, זייגערל	**near** (ניר)	לעבען, נאָהענט פון
inquired (אינקוואַי'רד)	האָט גע־פרעגט	**forgets** (פאָרגע'טס)	פאַרגעסט
***to inquire** (אינקוואַי'ר)	פרעגען	***to forget** (פאָרגע'ט)	פאַרגעסען;
lady (לעי'די)	דאַמע, פרוי	**forgot** (פאָרגאָ'ט)	פאַרגאַנגענע צייט

געשפּרעך.

By whom was the droll fellow met ?
He was met by an old acquaintance.

How long had he not seen him ?
He had not seen him a great while.

What was the droll fellow asked ?
He was asked: "Are you alive ? were you not said to be dead ?"

What did he answer ?
He answered that he was told too, but he knew it was false !

What did the lady ask the young man to tell her ?
She asked him to tell her the difference between a watch and her.

Did he tell it ?
Yes, he did.*)

What did he say to her ?
He said: "A watch marks the hours and near you one forgets them."

*) זעהן ווייטער די רעגעל 454.

§54 ענטפער אויף א פראגע מיט did, do

אויף א פראגע מיט do אדער did ווערט דער ענטפער געגעבען בלויז מיט do אדער did, אויסלאזענדיג דאס צייטווארט, וואס קומט נאך דעם; צ. ב. do you see? — ענטפער: yes, I do; did you see? — ענטפער: yes, I did. דאס ווארט yes קען אין אזא ענטפער אויסגעלאזען ווערען; די ווערטער do, did האבען שוין אליין די באדייטונג פון "יע". yes ווערט באַנוצט בלויז מעהר צו באטאנען.

§55 פּארטיציפּען.

אזעלכע ווערטער ווי „ליבענדיג," „רעדענדיג" — „געליבט," „גערעדט" ווערען אנגערופען פ א ר ט י צ י פּ ע ן. די ערשטע פארמע: „ליבענדיג." „רעדענדיג" הייסט ג ע ג ע נ וו ע ר ט י ג ע ר פּ א ר ט י צ י פּ, די צווייטע: „געליבט," „גערעדט" — פ א ר ג א נ ג ע נ ע ר פּ א ר ט י צ י פּ.

דער געגענווערטיגער פּארטיציפּ ווערט אין ענגליש געמאכט דורך די צוזעצונג פון ing: ווי loving ליבענדיג, asking בעטענדיג (פון love, ask).

דער פארגאנגענער פּארטיציפּ ווערט געמאכט דורך די צוזעצונג פון d אד. ed: ווי loved געליבט, asked געבעטען.

פון די אומרעגעלמעסיגע צייטווערטער האבען מאנכע איין פארמע אי פאר די פארגאנגענע צייט אי פאר דעם פארגאנגענעם פּארטיציפּ, און מאנכע האבען באזונדערע פארמעס: צ. ב. פון spend איז spent אי די פארגאנגענע צייט, אי דער פערגאנגענער פארטיציפּ; פון speak איז די פארגאנגענע צייט spoke, און דער פארגאנגענער פּארטיציפּ spoken.

§56 „מען" („מע").

אין ענגליש איז ניטא קיין באשטימטעס ווארט פאר „מען". דער זין דערפון ווערט אויסגעדריקט:

1) דורך די ווערטער one, people, they; צ. ב. „ווען מען איז הונגעריג" — when one is hungry אדער: when people are hungry; „מען זאגט" — people say, they say. מערקט דעם זאץ when one is near you „ווען מען איז לעבען אייך."

2) דורך די ווערטער it is מיט דעם פארגאנגענעם פּארטיציפּ: צ. ב. „מען זאגט" קען אויסגעדריקט ווערען דורך: it is said (עס ווערט געזאגט), "מען דערצעהלט"—דורך: it is told (עס ווערט דערצעהלט). מערקט דעם זאץ: you were said to be dead "איהר זייט געווען געזאגט צו זיין טויט," ד. ה. מ ע ן האט געזאגט, דאס איהר זייט טויט.

Fifteenth Lesson — פופצעהנטע לעקציאן

א קלוגע עצה פון א פויער !

A	**blacksmith**	**of**	**a**	**village**	**murdered**	**a**
עי	בלעקסמיטה	אוו	עי	ווילעדזש	מוירדערד	עי
א	שמיד	פון	א	דארף	האט געמארדעט	א

man,	**and**	**was**	**condemned**	**to**	**be**	**hanged.**	**The**
מען	ענד	וואז	קאנדעמד	טו	בי	העננד	דהי
מאן	און	איז געווארען	פאראורטיילט	צו	זיין ווערען	געהאנגען	די

chief	**peasants**	**of**	**the**	**place**	**joined**	**together,**
טשיף	פעזענטס	אוו	דהי	פלעים	דזשאינד	טוגעדהער
הויפט	פויערים	פון	דעם	ארט	האבען זיך פארבונדען	צוזאמען

and	**begged**	**the**	**judge**	**that**	**the**	**blacksmith**
ענד	בעגד	דהי	דזשאדזש	דהעט	דהי	בלעקסמיטה
און	האבען געבעטען	דעם	ריכטער	דאס	דער	שמיד

might	**not**	**suffer,**	**because**	**he**	**was**	**necessary**
מאיט	נאט	סאפער	ביקאז	הי	וואז	נעסעסערי
זאל	ניט	ליידען	ווייל	ער	איז געווען	נעטיג

to	**the**	**place,**	**which**	**could**	**not**	**do**	**without**
טו	דהי	פלעים	הוויטש	קוד	נאט	דו	ווידהאום
צו, פאר	דעם	ארט	וועלכער	האט געקענט	ניט	טאן	אהן

(could not do:) האט זיך ניט געקענט באגעהן

a	**blacksmith,**	**to**	**shoe**	**horses,**	**mend**	**wheels,**
עי	בלעקסמיטה	טו	שו	האָרסיז	מענד	הווילז
א	שמיד	צו	באשמידען	פערד	פארריכטען	רעדער

etc.	**But**	**the**	**judge**	**said,**	**"How**	**then**	**can**	**I**
עט סעטערע	באט	דהי	דזשאדזש	סעד	האו	דהען	קען	אי
או. אז. וו	אבער	דער	ריכטער	האט געזאגט	ווי אזוי	דאן	קען	איך

fulfil	**justice ?"**	**A**	**laborer**	**answered,**	**"Sir,**	**there**
פולפיל	דזשאסטיס	עי	לעיבארער	ענסערד	סויר	דהער
דורכפיהרן	גערעכטיגקייט	א	ארבעטער	האט געענטפערט	מיין הער	דא

are	**two**	**shoemakers**	**in**	**the**	**village,**	**and**	**for**
אר	טו	שומעיקערז	אין	דהי	ווילעדזש	ענד	פאר
זיינען	צוויי	שוסטערס	אין	דעם	דארף	און	פאר

so	**small**	**a**	**place**	**one**	**is**	**enough ;**	**hang**	**the**
סאו	סמאאל	עי	פלעים	וואן	איז	ענאף	העננ	דהי
אזוי	קליין	א	ארט	איינער	איז	גענוג	הייננט	דעם

other."
אדהער
אנדערען

פרייע איבערזעצונג.

א שמיד פון א דאָרף האָט געמאָרדעט א מענשען און איז פאַראורטיילט געוואָרען צום הענגען. די גלאַוונע פויערים פון דעם אָרט האָבען זיך פאַראייניגט און האָבען געבעטען דעם ריכטער ער זאָל דעם שמיד שענקען די שטראָף, ווייל ער איז נעטיג פאַר דעם דאָרף, וועלכער קען זיך ניט באַגעהן אָהן א שמיד, צו באַשמידען פערד, פאַרריכטען רעדער או. אז. וו. דער ריכטער האָט געפרעגט: „ווי אַזוי זשע קען איך דורכפיהרען גערעכטיגקייט?" אַן אַרבעטער האָט געענטפערט: „הער ריכטער, עס זיינען דאָ צוויי שוסטערס אין דעם דאָרף, און פאַר אַזאַ קליינעם אָרט איז גענוג איינער; הענגט דעם אַנדערען."

די פראַזעס און זאַצען.

א שמיד פון א דאָרף האָט געמאָרדעט א מענשען,	A blacksmith of a village murdered a man
און איז געוואָרען פאַראורטיילט גע־האַנגען צו ווערען.	and was condemned to be hanged.
די הויפּט פויערים פון דעם אָרט האָבען זיך פאַראייניגט	The chief peasants of the place joined together,
און האָבען געבעטען דעם ריכטער,	and begged the judge,
דאָס דער שמיד זאָל ניט ליידען (די שטראָף),	that the blacksmith might not suffer,
ווייל ער איז געווען נעטיג פאַר דעם אָרט,	because he was necessary to the place,
וועלכער האָט זיך ניט געקענט באַגעהן אָהן א שמיד,	which could not do without a blacksmith,
צו באַשלאָגען פערד (מיט פּאָדקעוועס), פאַרריכטען רעדער או. אז. וו.	to shoe horses, mend wheels, etc.
אָבער דער ריכטער האָט געזאָגט:	But the judge said,
„ווי אַזוי זשע קען איך דורכפיהרען גע־רעכטיגקייט?"	"How then can I fulfil justice?"
אַן אַרבעטער האָט געענטפערט:	A laborer answered,
„מיין הער, עס זיינען דאָ צוויי שוס־טערס אין דעם דאָרף,	"Sir, there are two shoemakers in the village,
און פאַר אַזאַ קליינעם אָרט איז גענוג איינער;	and for so small a place one is enough;
הענגט דעם אַנדערען."	hang the other."

די ווערטער.

הענגען	to hang (הענג)
הויפּט, גלאַוונע	chief (טשיף)
אָרט	place (פּלעים)
פאַרבינדען	to join (דזשאָין)
א שמיד	blacksmith (בלעק'סמיטה)
מאָרדען	murder (מויר'דער)
פאַראורטיילען, פאַר'משפּט'ן	to condemn (קאָנדע'ם)

to join together זיך פארבינדען צו-זאמען, זיך פאראייניגען

to beg (בעג) בעטען

judge (דזשאדזש) ריכטער

might (מאיט) געמעגט ; פארגאנגענע צייט פון may מעגען. האט דא די באדייטונג : זאל.

to suffer (סא'פער) ליידען

necessary (נע'סעסערי) נעטיג

to do (דו) טאן ; זיך באגעהן

to shoe (שו) שוכען ; פון פערד : באשלאגען מיט פאדקעװעס.

to mend (מענד) פאררירכטען

wheel (הוויל) א ראד

etc. (עט סע'טערע) אפקירצונג פון די לאטיינישע ווערטער et cetera (עט צע'טערא) : און ווייטערע זאכען, און אזוי ווייטער. ווערט אפט געלעזען : and so forth (ענד סאו פאורטה), וועלכעס באדייט אין ריין ענגליש : און אזוי ווייטער.

then (דהען) דאן ; זשע

how then ? (האו דהען) ווי אזוי זשע?

to fulfil (פולפי'ל) דערפילען, דורכ-פיהרען

justice (דזשאס'טיס) גערעכטיגקייט

laborer (לעי'בארער) ארבעטער

shoemaker (שו'מעיקער) שוסטער

enough (אינא'ף) גענוג

נייע ווערטער.

try (טראי) פראצעסירען, משפט'ן; פארגאנגענע צייט: tried (טראיד)

crime (קראים) פארברעכען

to sentence (סענ'טענס) פאר'משפט'ן

death (דעטה) טויט

instead of (אינסטע'ד אוו) אנשטאט

§57 „אזא,“ „אזעלכער“

מערקט די פראזע so small a place אזוי קליין אן ארט, ד. ה. אזא קליינער ארט. “אזא,” “אזעלכער” איז אין ענגליש געוועהנליך: such a (סאטש עי), און מען וואלט דא געקענט זאגען : such a small place.

געשפרעך.

Who murdered a man ?

The blacksmith of a village.

Was he tried for the crime ?

Yes, he was tried and sentenced to death.

What did the chief peasants of the village do ?

They joined together and begged the judge that the blacksmith might not suffer.

Why did they do so ?

Because the village could not do without a blacksmith, to shoe horses, to mend wheels, etc.

What did the judge say to the peasants ?

He said : "How then can I fulfil justice ?"

What did they answer him ?

They answered that he might hang one of the two shoemakers that were there in the village, as one was enough for so small a place.

§58 פאַרגאַנגענע צייטען.

אין ענגליש האָבען די ציימווערטער דריי פאַרגאַנגענע צייט-פאָרמען:

1) די איינפאַכע פאַרגאַנגענע, וואָס ווערט אין רעגעל-מעסיגע צייטווערטער געמאַכט דורך די צוזעצונג פון d, ed, ווי: I loved איך האָב געליבט, I asked איך האָב געבעטען.

2) די גאַנץ-פאַרגאַנגענע, וואָס ווערט געמאַכט דורך דעם פּאַרטיציפּ מיט have; צום ביישפּיל: I have loved איך האָב געליבט, I have taken איך האָב גענומען.

3) די לאַנג-פאַרגאַנגענע, וואָס ווערט געמאַכט פון דעם פאַר-גאַנגענעם פּאַרטיציפּ מיט had (געהאַט): I had loved איך האָב געהאַט געליבט; I had taken איך האָב געהאַט גענומען.

וועגען דער באַנוצונג פון די דריי פאַרגאַנגענע צייט-פאָרמען וועט דער-קלערט ווערען אין אַ ווייטערדיגער לעקציאָן.

§59 בייגונג פון רעגעלמעסיגע צייטווערטער.

גאַנץ-פאַרגאַנגענע צייט.

I have asked	איך האָב געפרעגט	we have asked	מיר האָבען געפרעגט
you have asked	דו האָסט געפרעגט	you have asked	איהר האָט געפרעגט
he, she has asked	ער, זי ט'געפרעגט	they have asked	זיי האָבען געפרעגט

לאַנג-פאַרגאַנגענע צייט.

I had asked	כ'האָב געהאַט געבעטען	we had asked	מיר האָבן געה' געבעטען
you had asked	האָסט געהאַט געבעטען	you had asked	איהר האָט געה' געבעטן
he had asked	ר'האָט געהאַט געבעטען	they had asked	זיי האָבן געה' געבעטן

§60 בייגונג פון be און have

גאַנץ-פאַרגאַנגענע צייט.

I have been	איך בין געווען	I have had	איך האָב געהאַט
you have been	דו ביסט געווען	you have had	דו האָסט געהאַט
he, she has been	ער, זי איז געווען	he has had	ער האָט געהאַט
we have been	מיר זיינען געווען	we have had	מיר האָבען געהאַט
you have been	איהר זייט געווען	you have had	איהר האָט געהאַט
they have been	זיי זיינען געווען	they have had	זיי האָבען געהאַט

לאַנג-פאַרגאַנגענע צייט.

I had been	כ'בין געוועזט געווען	I had had	כ'האָט געהאַט געהאַט
you had been	ביזט געוועזט געווען	you had had	האָסט געהאַט געהאַט
he had been	ער'ז געוועזט געווען	he had had	ר'האָט געהאַט געהאַט
we had been	מיר זיינען געוועזט געווען	we had had	מיר האָבן געהאַט געהאַט
you had been	איר זייט געוועזט געווען	you had had	איהר'ט געהאַט געהאַט
they had been	זיי זיינען געוועזט געווען	they had had	זיי האָבן געהאַט געהאַט

§61 כלל פון o אלס אוי.

o ווערט געלייענט אוי צווישען w—r , ווען נאך דעם r קומט ניט קיין e ; צ. ב.

וועלט	world (וואירלד)	ווארט	word (וואירד)
ערגער	worse (וואירס)	ארבעט	work (וואירק)

אנמערקונג. worn (געטראגען) ווערט געלייענט : ווארן, ניט : וואירן.

§62 וואקאל o אלס או.

o ווערט געלייענט או אין פאלגענדע ווערטער

פרוי	woman (וואו'מען)	באוועגען	move (מואוו)
טאן	do (דו)	באווייזען	prove (פרואוו)
שוך	shoe (שו)	ווער	who (הו)
צוויי	two (טו)	וועמעס	whose (הוז)
צו	to (טו)	וועמען	whom (הום)
אין, אריין	into (אינ'טו)		

Sixteenth Lesson — זעכצעהנטע לעקציאן

גיט זיינע סאלדאטען.

Some	soldiers	once	fell	upon	a	watchman
סאם	סאול'דזשערז	וואנס	פעל	אפאן	עי	וואטש'מען
אייניגע	סאלדאטען	איינמאל	זיינען אנגעפאלען	אויף	א	וועכטער

in	a	small	town,	in	a	lonely	street,	and
אין	עי	סמאאל	טאון	אין	עי	לאונ'לי	סטרים	ענד
אין	א	קליינע	שטאט	אין	א	איינזאמע	גאס	און

took	away	his	money	and	coat.	He
טוק	עווע'י	היז	מא'ני	ענד	קאוט	הי
האבען גענומען	אוועק	זיין	געלט	און	ראק	ער

immediately	went	to	the	captain	of	the
אימי'דיעיטלי	וועגט	טו	דהי	קע'פטעין	אוו	דהי
גלייך, באלד	איז געגאנגען	צו	דעם	קאפיטאן	פון	דעם

regiment,	to	complain	of	his	misfortune.	The
רע'דזשימענט	טו	קאמפלעיין	אוו	היז	מיספאר'טשון	דהי
רעגימענט, פולק	צו	מאכען א קלאגע	פון, וועגען	זיין	אומגליק	דער

captain	asked	him,	whether	he	had	on	the
קע'פטעין	עסקד	הים	הוועדהער	הי	העד	אן	דהי
קאפיטאן	האט געפרעגט	איהם	אויב, צי	ער	האט געהאט	אויף (זיך)	די

waistcoat	he	now	wore	when	he	was	robbed
וועיסט'קאוט	הי	נאו	וואור	הווען	ער	וואז	ראבד
וועסט	(וואס) ער	יעצט	האט געטראגען	ווען	ער	איז געווארען	בארויבט

by	the	soldiers.	"Yes,	Sir!"	replied	the	poor
באי	דהי	סאול'דזשירז	יעס	סויר	ריפלאייד	דהי	פור
דורך	די	סאלדאטען	יע	מיין הער	האט געענטפערט	דער	ארימער

fellow.	"Then,	my	friend,"	rejoined	the
פעל'לאו	דהען	מאי	פרענד	רידזשאיינד	דהי
מאן	דאן	מיין	פריינט	האט געענטפערט	דער

captain,	"I	can	assure	you	they	do	not
קע'פטעין	אי	קען	עשו'ר	יו	דהעי	דו	נאט
קאפיטאן	איך	קען	פארזיכערן	אייך	זיי	טוען	נים

belong	to	my	company;	otherwise	they
בעלא'נג	טו	מאי	קאמ'פעני	א'דהערוואיז	דהעי
געהערען	צו	מיין	ראטע	חאנסט, ווען נים דאס	זיי

would	have	left	you	neither	waistcoat	nor
וואוד	העוו	לעפט	יו	ניידהער	וועיסט'קאוט	נאר
וואלטען	האבען	איבערגעלאזען	דיר	נים קיין	וועסט	נים קיין

shirt."
שוירט
העמד

פרייע איבערזעצונג.

סאלדאטען זיינען איינמאל באפאלען א וועכטער אין א קליינער שטאט, אין אן אפגעלעגענער גאס, און האבען ביי איהם צוגענומען זיין געלט און זיין ראק. ער איז גלייך אוועק צום קאפיטאן מיט א קלאגע. דער קאפיטאן האט איהם געפרעגט אויב ער האט אויף זיך געהאט די וועסט, וועלכע ער טראגט יעצט, בשעת ער איז געווארען בארויבט. „יע, מיין הער," האט געענטפערט דער אומגליקליכער. „אויב אזוי, מיין פריינט," האט געענטפערט דער קאפיטאן, „קען איך אייך פארזיכערן, דאס זיי געהערען נים צו מיין ראטע; ווארעם ווען זיי וואלטען געוועזן מיינע, וואלטען זיי אייך נים איבערגעלאזען קיין העמד אויפ'ן לייב."

די פראזעס און זאצען.

Some soldiers once fell upon a watchman	איינינע סאלדאטען זיינען איינמאל באפאלען א וועכטער
in a small town,	אין א קליינער שטאט,
in a lonely street,	אין אן איינזאמער (אפגעלעגענער) גאס

and took away his money and coat.	און האבען אוועקגענומען זיין געלט און זיין ראָק.
He immediately went to the captain of the regiment,	ער איז גלייך אוועקגעגאנגען צו דעם קאפיטאן פון דעם רעגימענט
to complain of his misfortune.	צו מאכען א קלאגע וועגען זיין אומגליק.
The captain asked him,	דער קאפיטאן האט איהם געפרעגט,
whether he had on	אויב ער האט געהאט אויף זיך
the waistcoat he now wore	די וועסט, וועלכע ער טראגט יעצט,
when he was robbed by the soldiers.	ווען ער איז געווארען בארויבט דורך די סאלדאטען.
"Yes, Sir!" replied the poor fellow.	„יע, מיין הער!" האט געענטפערט דער ארימער מאן.
"Then, my friend,"	„דאן, מיין פריינד,"
rejoined the captain,	האט געענטפערט דער קאפיטאן,
"I can assure you	„קען איך אייך פערזיכערן,
they do not belong to my company;	(דאס) זיי געהערען ניט צו מיין ראטע;
otherwise	זאנסט (ווען ניט דאס)
they would have left you	וואלטען זיי אייך (ניט) איבערגעלאזען
neither waistcoat nor shirt."	ניט קיין וועסט און ניט קיין העמד."

די ווערטער.

וועסט	waistcoat	(ווע'סטקאוט)
האט געטראגען	wore	(וואור)
טראגען	*to wear	(ווער)
רויבען, בארויבען	to rob	(ראב)
פריינט	friend	(פרענד)
ענטפערן	to rejoin	(רידזשאָין)
פארזיכערן	to assure	(עשו'ר)
קאמפאניע, ראטע	company	(קאמ'פעני)
זאנסט, אין אנדערן פאל	otherwise	(אַ'דהערוואיז)
געלאזען	left	(לעפט)
לאזען, איבערלאזען	*to leave	(ליוו)
העמד	shirt	(שוירט)
ניט	neither	(ני'דהער)
ניט	nor	(נאָר)
א סאלדאט	soldier	(סאול'דזשער)
איז אנגעפאלען	fell	(פעל)
פאלען, אנפאלען	*to fall	(פאאל)
ארויפפאלען אויף, באפאלען	to fall upon	
א וועכטער	watchman	(וואטש'מען)
גלייך, באלד	immediately	(אימי'דיעיטלי)
קאפיטאן, הויפט-מאן	captain	(קעפ'טעין)
רעגימענט, פולק	regiment	(רע'דזשימענט)
זיך באקלאגען, מאכען א קלאגע	to complain	(קאמפלעי'ן)
אומגליק	misfortune	(מיספאר'משון)
אויב, צי	whether	(הווע'דהער)
האבען אויף זיך	to have on	

נייע ווערטער.

אדער	or	(אָר)
ענטוועדער	either	(אי'דהער)

§63 neither -- nor — ניט-ניט

מערקט די פראזע: ניט קיין וועסט ניט neither waistcoat nor shirt קיין ראק.

די ווערטער neither — nor ווערען באנוצט דארטען, וואו מען זאגט אין אידיש: ניט—ניט, אין אזעלכע פראזעס ווי: "ניט (קיין) געלט ניט (קיין) סחורה," "ניט גוט ניט שלעכט," "ניט נעהן ניט שטעהן" או. אז. וו. מערקט פאלגענדע ביישפילען אין ענגליש:

I have neither a home nor friends	איך האב ניט קיין היים ניט קיין פריינד.
He is neither rich nor poor.	ער איז ניט רייך ניט ארעם.
She can neither hear nor see.	זי קען ניט הערען ניט זעהן.

אנשטאט neither — nor קען באנוצט ווערען דאס ווארט not מיט די ווערטער either — or; צ. ב.

I have not either a home or friends.	איך האב ניט קיין היים ניט קיין פריינד.
He is not either rich or poor.	ער איז ניט רייך ניט ארעם.
She cannot either hear or see.	זי קען ניט הערען ניט זעהן.

neither און nor ווערען אויך באנוצט אין דער באדייטונג: אויך ניט; צ. ב.

I cannot go, nor can you.	איך קען ניט געהן. אויך איהר קענט ניט.
She cannot write, neither can she read.	זי קען ניט שרייבען, אויך קען זי ניט לעזען.
I have not seen him, nor do I hope to see him.	איך האב איהם ניט געזעהן, אויך האף איך ניט צו זעהן איהם.

געשפרעך.

What happened to the poor watchman?

Some soldiers fell upon him.

Where did they fall upon him?

In a small town, in a lonely street.

What did the soldiers do?

They took away his money and coat.

What did the poor man do?

He went to the captain of the regiment to complain of his misfortune.

What did the captain ask him?

He asked him whether he had his waistcoat on when he was robbed.

What did the man say?

He said he had it on.

What did the captain say to him?

He said that the soldiers did not belong to his company.

How did the captain know that?

He knew that because otherwise they would not have left him either waistcoat or shirt.

§64 די קלאנגען פון וואקאל u

דער וואקאל u האט פיר קלאנגען: יו, א, או, אוי.

§65 כלל פון u אלס יו.

u ווערט געלייענט יו פאר אן e, אדער פאר א קאנסאנאנט, נאך וועלכען עס קומט אן e; צ. ב.

due (דיו)	שולדיג	use (יוס)	א נוץ
blue (בליו)	בלוי	mule (מיול)	א מויל-עזעל

אנמערקונג. נאך r ווערט u אנשטאט יו געלייענט או: true (טרו) ריכטיג, rude (רוד) גראב.

Seventeenth Lesson—זיבעצעהנטע לעקציאן

ער האט פארלארען דעם וועט.

A	witty	idler,	seeing	a	farmer	with	a
עי	וויטי	אי'דלער	סי'אינג	עי	פא'רמער	ווידה	עי
א	וויציגער	ליידיגנעהער	זעהענדיג	א	פויער	מיט	א

tankard	of	wine,	entered	into	conversation
טענ'קארד	אוו	וואין	ענ'טערד	אינ'טו	קאנווערסעי'שאן
קאן	פון	וויין	איז אריין	אין	געשפרעך

with	him,	and	after	mentioning	several	extraordinary
ווידה	הים	ענד	עפ'טער	מענ'שאנינג	סע'ווערעל	עקסטראר'דינערי
מיט	איהם	און	נאך	אנציינענדיג	אייניגע	אויסערגעוועהנליכע

things	he	could	do	said,	he	could	drink	the
טהינגז	הי	קוד	דו	סעד	הי	קוד	דרינק	דהי
זאכען	ער	האט געקענט	מאכען	האט געזאגט	ער	וואלט געקענט	אויסטרינקען	די

exact	quantity	of	a	wine-glass	from	the	full
עגזע'קט	קוואנ'טיטי	אוו	עי	וואינ'גלעס	פראם	דהי	פול
גענויע	מאס	פון	א	וויינגלאז	פון	דער	פולער

tankard.	The	farmer	expressed	some	doubts,
טענ'קארד	דהי	פאר'מער	עקספרע'סד	סאם	דאוטס
קאן	דער	פויער	האט אויסגעדריקט	מאנכע	צווייפלען

when	to	prove	it	the	fellow	said,	"I	do	not	like
הווען	טו	פרואוו	איט	דהי	פע'לאו	סעד	אי	דו	נאט	לאיק
ווען	צו	באווייזען	עס	דער	קערל	האט געזאגט	איך	טו	ניט	ליבען

(I do not like:) איך ליב ניט

to	lay	heavy	wagers,	but	I	will	just	bet
טו	לעי	העווי	וועידזשערז	באט	אי	וויל	דזשאסט	בעט
צו	לעגען	שווערע, גרויסע	וועט־געלט	אבער	איך	וועל	נאר	וועטען

you	a	penny	I	do	it.”	The	farmer	agreed.	The
יו	עי	פע׳ני	אי	דו	איט	דהי	פא׳רמער	עגרי׳ד	דהי
אייך	א	פעני	איך	טו	עס	דער	פויער	האט אנגענומען	דער

stranger	then	took	the	tankard,	and	drinking
סטרע׳נדזשער	דהען	טוק	דהי	טע׳נקארד	ענד	דרי׳נקינג
אומבאקאנטער	דאן	האט גענומען	די	קאן	און	טרינקענדיג

the	whole	off	at	a	draught,	turned	to	the
דהי	האול	אף	עט	עי	דרעפט	טוירנד	טו	דהי
דאס	גאנצע	אויס	מיט	א, איין	צוג	האט זיך געווענדט	צו	דעם

farmer	and	said,	“I	own,	Sir,	I	have	lost;
פא׳רמער	ענד	סעד	אי	און	סויר	אי	האוו	לאסט
פויער	און	האט געזאגט	איך	בין מודה	מיין הער	איך	האב	פארלארען

there	is	your	penny.”
דהער	איז	יור	פע׳ני
דא	איז	אייער	פעני

פרייע איבערזעצונג.

א וויציגער ליידיג־גנעהער, וועלכער האט געזעהן א פויער מיט א קאן וויין, איז מיט איהם אריין אין א געשפרעך, און נאך דעם ווי ער האט איהם דערצעהלט פון איניגע קונצען, וועלכע ער קען באווייזען, האט ער געזאגט, דאס ער וואלט קענען אויסטרינקען פון דער פולער קאן אקוראט די מאס פון א וויינגלאז. דער פויער האט געזאגט, דאס ער צווייפעלט אין דעם, אבער צו באווייזען עס, האט דער קערל צו איהם געזאגט: „איך האב ניט ליב צו לעגען קיין גרויסע געלט, איך וועל זיך מיט אייך בלויז וועטען אין א פעני, דאס איך וועל עס טאן.“ דער פויער האט אנגענומען דעם וועט. דער אומבאקאנטער האט דאן גענומען די קאן, און אויסטרינקענדיג די גאנצע וויין מיט איין צוג, האט ער זיך געווענדט צום פויער און געזאגט: „איך בין מודה, הארינקע, דאס איך האב פארלארען; דא איז אייער פעני.“

די פראזעס און זאצען.

A witty idler,	א וויציגער ליידיג־גנעהער,
seeing a farmer with a tankard of wine,	זעהענדיג א פויער מיט א קאן וויין,
entered into conversation with him,	איז אריין אין א געשפרעך מיט איהם,
and after mentioning several extraordinary things he could do	און נאך דעם ווי ער האט אנגעציינט איניגע אויסערגעוועהנליכע זאכען, (וועלכע) ער האט געקענט טאן,
said, he could drink the exact quantity of a wine-glass from the full tankard.	האט ער געזאגט, ער וואלט געקענט אויסטרינקען די גענויע מאס פון א וויינגלאז פון דער פולער קאן.

The farmer expressed some doubts,	דער פויער האָט אויסגעדריקט עפּעס אַ צווייפעל
when to prove it the stranger said,	ווען צו באַווייזען עס האָט דער קערל געזאָגט:
I do not like to lay heavy wagers,	„איך ליב ניט צו לעגען שווערע (גרויסע) וועט-געלט,
but I will just bet you a penny I do it."	אָבער איך וועל זיך מיט אייך וועטען בלויז אַ פּעני, דאָס איך טו עס."
The farmer agreed.	דער פויער האָט איינגעשטימט.
The stranger then took the tankard	דער אומבאַקאַנטער האָט דאַן גענומען די קאַן,
and drinking the whole off at a draught,	און אויסטרינקענדיג דאָס גאַנצע מיט איין צוג,
turned to the farmer and said,	האָט ער זיך געווענדט צום פויער און האָט געזאָגט:
"I own, Sir, I have lost;	„איך בין מודה, מיין הער, איך האָב פאַרלאָרען;
there is your penny."	דאָ איז אייער פּעני."

די ווערטער.

אויסדריקען, to express (עקספּרעס)
צווייפעל, ספק doubt (דאַוט)
באַווייזען to prove (פּרואוו)
שווער, גרויס heavy (העווי)
וועט-געלט wager (וועי'דזשער)
נאָר, בלויז just (דזשאַסט)
וועטען; פאַרגאַנגענע צייט: bet אָדער betted to bet (בעט)
אַ וועט, אַ געוועט a bet (בעט)
איינשטימען, אָננעמען to agree (עגרי')
פרעמדער, אומבאַקאַנטער stranger (סטרעינ'דזשער)
אָפּ off (אָף)
אָפּטרינקען, אויסטרינקען to drink off
גאַנץ whole (האָול)
דאָס גאַנצע the whole
באַקענען, מודה זיין to own (אָון)
פאַרלאָרען lost (לאָסט)
פאַרלירען *to lose (לוז)

ליידיג-געהער idler (אייד'לער)
אַריינגעהן to enter (ענ'טער)
געשפּרעך conversation (קאָנווערסעי'שאָן)
דערמאָהנען, אָנצייגען to mention (מענ'שאָן)
איינינגע, פאַרשיידענע several (סע'ווערעל)
אויסערגעוועהנליך extraordinary (עקסטראָר'דינערי)
דינג, זאַך thing (טהינג)
טרינקען; פאַרגאַנגענע צייט drank (דרענק); פּאַרטיציפּ: drunk (דראַנק) to drink (דרינק)
פּינקטליך, גענוי exact (עגזעק'ט)
מאָס, צאָהל quantity (קוואַנ'טיטי)
ווייןגלאָז wine-glass (וואַינ'-גלעס)
פול full (פול)

נייע ווערטער.

גלויבען to believe (ביליי'וו)
וועגען about (עבאַ'וט)

געווינען; פאַרגאַנגענע צייט: won (וואָן) to win (ווין)

געשפרעד.

Whom did the idler see?

He saw a farmer with a tankard of wine.

What did the idler do?

He entered into conversation with him.

What did the idler say to the farmer?

He said, he could drink the exact quantity of a wine-glass from the full tankard.

Did the farmer believe it?

He expressed some doubts about it, but the fellow betted he could do it.

How much did he bet?

He betted a penny.

Did the farmer agree?

Yes, he agreed.

Who won the bet?

The farmer won it.

Why did the fellow lose the bet?

Because he drank off the whole wine.

§66 כלל פון u אלס אָ.

u ווערט געלייענט אַ פאר איינעם אדער מעהרערע קאָנסאָנאַנטען, צ. ב.

שטאָף	stuff (סטאָף)	אבער	but (באָט)
אַ שטיק	lump (לאָמפּ)	שניידען	cut (קאָט)

§67 u אלס אוּ.

u ווערט געלייענט או אין די ווערטער full (פול) פול, pull (פול) ציהען, puss (פוס) אַ קאַץ, put (פוט) לעגען, און אין דער ענדונג ful, ווי אין useful (יוס'פול) ניצליך, handful (הענד'פול) אַ הויפען או. אז. וו.

§68 כלל פון u אלס אָי.

u ווערט געלייענט אוי פאר r, נאך וועלכען עס איז ניטא קיין e; צום ביישפיל:

אַ לאַסט	burden (בוירדן)	ברענען	burn (בוירן)
שעדיגען	hurt (הוירט)	דרייען, ווענדען	turn (טוירן)

Eighteenth Lesson—אכצעהנטע לעקציאן

דעם טאטענ'ס א זוהן.

A	large	owner	of	property	scolded	his
עי	לארדזש	או'נער	אוו	פרא'פערטי	סקאול'דעד	היז
א	גרויסער	באזיצער	פון	איינענטום	האט געשטראפט	זיין

son,	who	was	always	the	last	in	his	class
סאן	הו	וואז	אאל'וועיז	דהי	לעסט	אין	היז	קלעס
זוהן	וועלכער	איז געווען	אימער	דער	לעצטער	אין	זיין	קלאס

at	school.	"Why,	you	silly	boy,	what
עט	סקול	הוואי	יו	סי'לי	באי	הוואט
אין	שולע	סטייטש !	דו	נארישער	יונג	וואס

are	you	going	to	do	in	after-life	if	you
אר	יו	גאו'אינג	טו	דו	אין	עפ'טער לאיף	איף	יו
ביסט	דו	נעהענדיג	צו	טאן	אין	שפעטערן לעבען	אויב	דו

(are you going = רעכענסט דו)

won't	learn	anything?"
וואו'נט	לוירן	ע'ניטהינג
וועסט ניט	לערנען	עפעס

The	lad,	casting	a	sidelong	glance	at
דהי	לעד	קעס'טינג	עי	סאיד'לאנג	גלענס	עט
דער	אינגעל	ווארפענדיג	א	זייטיגען	בליק	אויף

his	father's	desk,	replied:	"Well,	I	shall	do
היז	פא'דהערז	דעסק	ריפלאי'ד	וועל	אי	שעל	דו
זיין	פאטער'ס	שרייבטיש	האט געענטפערט	נו	איך	וועל	טאן

the	same	as	you	do —	every	month	I'll	sign
דהי	סעים	עז	יו	דו	ע'וועריי	מאנטה	איי'ל	סאין
דאס	זעלבינע	ווי (וואס)	דו	טוסט	יעדען	מאנאט	וועל איך	אונטער־שרייבען

receipts	for	the	rent."
ריסי'טס	פאר	דהי	רענט
קוויטונגען	פאר	די	דירה־געלט

שפריכווערטער.

Such	as	the	tree	is,	such	is	the	fruit.
סאטש	עז	דהי	טרי	איז	סאטש	איז	דהי	פרוט
אזוי	ווי	דער	בוים	איז	אזוי	איז	די	פרוכט

As	the	old	cock	crows,	so	crows	the	young.
עז	דהי	אולד	קאק	קראוז	סאו	קראוז	דהי	יאנג
ווי	דער	אלטער	האן	קרעהט	אזוי	קרעהט	דער	יונגער

פרייע איבערזעצונג.

א גרויסער אייגענטימער פון הייזער האט געשטראפט זיין זוהן, וועלכער איז א מער געוועז דער לעצטער פון זיין קלאס אין דער שולע. „נארישער יונג, וואס וועסטו טאן שפעטער, ווען דו ווילסט איצט גארנישט לערנען?“

ווארפענדיג א זייטיגען בליק אויף זיין פאטער'ס שרייבטיש, האט דער אינגעל געענטפערט: „איך וועל טאן דאס זעלביגע וואס דו טוסט — יעדען מאנאט וועל איך אונטערשרייבען קוויטונגען פאר דירה־געלט.“

ווי דער בוים, אזוי איז זיין פרוכט (אין אידיש זאגט מען: דער עפעל פאלט ניט ווייט פון בוים).

ווי דער אלטער האן קרעהט, אזוי קרעהט דער יונגער (ענגליך צו דעם אין אידיש: וואס די אלטע קייען, טוען די יונגע שפייען).

די פראזעס און זאצען.

א גרויסער באזיצער פון אייגענטום
האט געשטראפט זיין זוהן
וועלכער איז אימער געוועז
דער לעצטער פון זיין קלאס אין שולע.
„עי, דו נארישער יונג,
וואס רעכענסט דו צו טאן
אין שפעטערדיגען לעבען,
ווען דו ווילסט ניט לערנען עפעס?“
דער אינגעל,
ווארפענדיג א זייטיגען בליק אויף זיין פאטער'ס שרייבטיש,
האט געענטפערט:
אט, איך וועל טאן דאס זעלביגע וואס דו טוסט —
יעדען מאנאט
וועל איך אונטערשרייבען קוויטונגען
פאר דירה־געלט.“

A large owner of property
scolded his son
who was always
the last in his class at school.
"Why, you silly boy,
what are you going to do
in after-life
if you won't learn anything?"
The lad,
casting a sidelong glance at his father's desk,
replied:
"Well, I shall do the same as you do —
every month
I'll sign receipts
for the rent."

די ווערטער.

אייגענטום, מאיאנטעק, גיטער, הייזער — property (פראפערטי)
זידלען, שטראפען — to scold (סקאולד)
גרויס — large (לארדזש)
אייגענטימער, באזיצער — owner (אונער)

אָפּקירצונג פון won't (וואָו'נט)
וועסט ניט will not
לערנען learn (לוירן)
אינגעל, בחור'ל lad (לעד)
וואַרפען; פאַרגאַנגענע (קעסט) to cast
צייט אויך cast
זייטיג, פון דער (סאַיד'לאָנג) sidelong
זייט, קאָסע
בליק, קוק glance (גלענס)
שרייבטיש desk (דעסק)
מאָנאַט, חודש month (מאָנטה)
צייכענען, אונטערשרייבען (סאַין) sign
קוויטונג, קבלה receipt (ריסי'ט)
דירה-געלט rent (רענט)

זוהן son (סאָן)
אימער, שטענדיג (אָאַל'וועיז) always
לעצט last (לעסט)
קלאַס class (קלעס)
שולע school (סקול)
וואָרום? סטייטש? עי! why (הוואַי)
נאַריש, דום silly (סי'לי)
געהענדיג going (גאָו'אינג)
געהן; האָבען בדעה, to be going
רעכענען, זיך קלייבען (עפּעס טאָן)
שפּעטערדי- (עפ'טער-לאַיף) after-life
גען לעבען, צוקונפט

§69 באַדייטונג פון going

מערקט דעם זאַץ: what are you going to do? וואָס רעכענסט דו צו טאָן? וואָס וועסטו טאָן? (אייגענטליך: וואָס ג ע ה ס ט ו טאָן?) מען דריקט זיך אַזוי אויס, ווען עס האַנדעלט זיך פון עפּעס, וואָס מען האָט ב ד ע ה, וואָס מען ו ו י ל אָדער ו ו ע ט, וואָס מען ר ע כ ע נ ט, וואָס מען ק ל י י ב ט זיך צו טאָן; צ. ב.

איך האָב בדעה, איך וויל שרייבען, איך קלייב זיך צו שרייבען.	I am going to write.
ער וועט זינגען.	He is going to sing.
ער איז גרייט חתונה צו האָבען.	He is going to get married (מע'ריד)
איך האָב געוואָלט זאָגען.	I was going to say.

ווען going האָט ניט נאָך זיך קיין צייטוואָרט, מיינט עס איינפאַך: ג ע ה ן; צ. ב.

איך געה צו מיין פאָטער.	I am going to my father.
זי געהט אין דאָרף.	She is going to the village.

§70 באַדייטונג פון well

דאָס וואָרט well האָט מעהרערע באַדייטונגען.

אין ענגער פאַרבינדונג מיט אַ טוּאונג האָט עס די באַדייטונגען: וואויל, גוט, רעכט, שען; צ. ב.

איך ווייס וואויל, גוט.	I know well.
ער שרייבט גוט, שען.	He writes (ראַיטס) well.
זיי טוען גוט, רעכט.	They do well.
זעהר גוט, זעהר שען.	Very well.

אָפגעזונדערט פון דעם זאַץ האָט עס אָפט די באַדײטונג: נו! ווי צ. ב.

Well, what do you say?	נו, וואָס זאָגט איהר?
Well, that is my business (ביזנעס).	נו, דאָס איז שוין מײן עסק.

זעהר אָפט האָט well די באַדײטונג פון אויסגעשרײען, ווי: ע! האָ! צום בײשפּיל:

well, let him go!	ע! לאָזט איהם געהן!
well, what do you mean (מין) by that?	האָ! וואָס מײנסטו דיר מיט דעם?

געשפּרעך.

Who was the man that scolded his son?

He was a large property owner.

Why did he scold the lad?

Because he was always the last in his class at school.

What did his father say to him?

He said: "Silly boy, what are you going to do in after-life if you won't learn anything?"

What did the boy do?

He cast a sidelong glance at his father's desk and said: "Well, I shall do the same as you do."

What did the man do every month?

He signed receipts for rent.

Nineteenth Lesson—נײנצעהנטע לעקציאָן

דאָס אײ איז נאָך האַרט!

An	officer	ordered	his	servant	to	boil
ען	אָפ'פיסער	אָר'דערד	היז	סויר'ווענט	טו	באָיל
אַן	אָפיצער	האָט געהייסען	זײן	דינער	צו	קאָכען

him	an	egg	for	breakfast,	but	very	soft.
הים	ען	עג	פאָר	ברעק'פעסט	באָט	ווע'רי	סאָפט
איהם	אַן	אײ	פאַר	פריהשטיק	אָבער	זעהר	ווייך

He	then	took	up	a	newspaper	and	read
הי	דהען	טוק	אָפ	עי	ניוז'פעיפּער	ענד	רעד
ער	דאַן	האָט גענומען		אַ	צײטונג	און	האָט געלעזן

for	ten	minutes.	He	now	began	to	wonder
פאָר	טען	מי'נוטס	הי	נאַו	בינעג'ן	טו	וואָנ'דער
פאַר	צעהן	מינוטען	ער	איצט	האָט אָנגעהויבען	צו	וואונדערן זיך

why	his	egg	did	not	come	and	rang	the
הוואי	היז	עג	דיד	נאט	קאם	ענד	רענג	דהי
ווארום	זיין	איי	האט געטאן	נים	קומען	און	האט געקלונגען	די

bell.	The	servant	came	and	said	the	egg
בעל	דהי	סויר'וועגט	קעים	ענד	סעד	דהי	עג
גלאק	דער	דינער	איז געקומען	און	האט געזאגט	דאס	איי

was	not	yet	done.	So	his	master	waited
וואז	נאט	יעט	דאן	סאו	היז	מעס'טער	וועי'טעד
איז געווען	ניט	נאך	פארטיג	אזוי	זיין	ווירט	האט געווארט

five	minutes	longer.	At	last	he	lost	his
פאיוו	מי'ניטס	לאנ'גער	עט	לעסט	הי	לאסט	היז
פינף	מינוטען	לענגער	צו	לעצט	ער	האט פארלארן	זיין

patience	and	rang	the	bell	a	second	time.
פעי'שענס	ענד	רענג	דהי	בעל	עי	סע'קאנד	טאים
געדולד	און	האט געקלונגען	די	גלאק	א	צווייטען	מאל

The	servant	entered,	but	without	the	egg.
דהי	סויר'וועגט	ענ'טערד	באט	ווידהא'וט	דהי	עג
דער	דינער	איז ארײן	אבער	אהן	דאס	איי

"Where	is	the	egg?"	thundered	the	officer.
הווער	איז	דהי	עג	טהאנ'דערד	דהי	אפ'פיסער
וואו	איז	דאס	איי	האט געדונערט	דער	אפיצער

— "I	beg	your	pardon,	Sir,"	said	the	servant,
אי	בעג	יור	פארדן	סויר	סעד	דהי	סויר'וועגט
איך	בעט	אייער	פארצייהונג	מיין הער	האט געזאגט	דער	דינער

"it	is	not	yet	done.	You	told	me	to	boil	it
איט	איז	נאט	יעט	דאן	יו	טאולד	מי	טו	באיל	איט
עס	איז	ניט	נאך	פארטיג	איהר	האט געזאגט	מיר	צו	קאכען	עס

very	soft,	but	it	is	still	as	hard	as	ever,	though
ווע'רי	סאפט	באט	איט	איז	סטיל	עז	הארד	עז	ע'ווער	דהאו
זעהר	ווייך	אבער	עס	איז	נאך	אזוי	הארט	ווי	אימער	הגם, כאטש

I	have	boiled	it	for	a	quarter	of	an	hour."
אי	העוו	באילד	איט	פאר	עי	קווארטער	אוו	ען	אור
איך	האב	געקאכט	עס	פאר	א	פערטעל	פון	א	שטונדע

פרייע איבערזעצונג.

אן אפיצער האט געהייסען זיין דינער קאכען איהם אן איי אויף פריהשטיק, אבער זעהר ווייך. ער האט דערוויילע גענומען א צייטונג און האט געלעזען א צעהן מינוטען. ער האט זיך געוואונדערט פארוואס דאס איי איז נאך ניטא און ער האט אנגעקלונגען. דער דינער איז געקומען און האט געזאגט, אז דאס איי איז נאך ניט פארטיג, האט דער אפיצער געווארט נאך פינף מינוט. ענדליך האט ביי איהם געפלאצט די געדולד און ער האט אנגעקלונגען א צווייטען מאל. דער דינער איז אריינגעקומען, אבער אהן אן איי. „וואו איז דאס איי?“ האט געשריען דער אפיצער. — „אנטשולדיגט מיר, מיין הער,“ האט געזאגט דער דינער, „עס איז נאך ניט פארטיג. איהר האט מיר געזאגט איך זאל עס קאכען זעהר ווייך, אבער דאס איי איז נאך זעהר הארט, כאטש איך קאך עס שוין א פערטעל שטונדע.“

די פראַזעס און זאַצען.

An officer ordered his servant	אן אָפיצער האָט געהייסען זיין דינער
to boil him an egg for breakfast,	קאָכען איהם אן איי פאָר פריהשטיק,
but very soft.	אָבער זעהר ווייך (לויז).
He then took up a newspaper	ער האָט דאַן גענומען א צייטונג
and read for ten minutes.	און ער האָט געלייענט פאָר צעהן מי־נוטען.
He now began to wonder	ער האָט יעצט אָנגעהויבען זיך וואונדערן
why the egg did not come	וואָרום דאָס איי איז נאָך ניט געקומען
and rang the bell.	און האָט געקלונגען די גלאָק.
The servant came and said,	דער דינער איז געקומען און האָט גע־זאָגט,
the egg was not yet done.	אַז דאָס איי איז נאָך ניט פאַרטיג.
So his master waited five minutes longer.	האָט זיין ווירט געוואַרט פינף מינוט לענגער (נאָך פינף מינוטען).
At last he lost his patience	ענדליך האָט ער פאַרלאָרען זיין געדולד
and rang the bell a second time.	און האָט געקלונגען די גלאָק אַ צווייטען מאָל.
The servant entered,	דער דינער איז אַריינגעקומען,
but without the egg.	אָבער אָהן דאָס איי.
"Where is the egg?"	„וואו איז דאָס איי?"
thundered the officer.	האָט געדונערט (געשריען) דער אָפיצער.
— "I beg your pardon, Sir,"	„איך בעט אייער פערצייהונג, מיין הער,"
said the servant,	האָט געזאָגט דער דינער.
"it is not yet done.	„עס איז נאָך ניט פאַרטיג.
You told me to boil it very soft,	איהר האָט מיר געזאָגט צו קאָכען עס (איך זאָל עס קאָכען) זעהר ווייך,
but it is still as hard as ever,	אָבער עס איז נאָך אַזוי האַרט ווי אימער (ד. ה. ווי עס קען נאָר זיין),
though I have boiled it	הגם איך האָב עס געקאָכט
for a quarter of an hour."	פאָר אַ פערטעל שטונדע."

די ווערטער.

to order (אָר׳דער)	באַפעהלען, הייסען	to take up	אויפנעהמען, נעהמען
servant (סויר׳ווענט)	דינער	newspaper (ניוז׳פעיפּער)	אַ צייטונג
to boil (באָיל)	קאָכען	to read (ריד)	לייענען, לעזען; פאַר־
egg (עג)	אַן איי	read (רעד)	גאַנגענע צייט:
soft (סאָפט)	ווייך, לויז	began (בינעג׳ן)	האָט אָנגעהויבען

צייט ; מאָל	time (טאַים)
אָהן	without (ווידהאַ'וט)
דונערן, ליאַ־רעמען	to thunder (טהאַנ'דער)
בעטען	to beg (בעג)
פאַרצייהונג	pardon (פּאַרדן)
נאָך	still (סטיל)
האַרט	hard (האַרד)
אימער; hard as ever האַרט ווי עס קען נאָר זיין	ever (ע'ווער)
כאָטש, הגם	though (דהאָו)
פערטעל	quarter (קוואָר'טער)
אַנהייבען, אָנ־פאַנגען	*to begin (בעגינ')
זיך וואונדערן	to wonder (וואַנ'דער)
האָט געקלונגען	rang (רענג)
קלינגען	*to ring (רינג)
גלאָק	bell (בעל)
נאָך	yet (יעט)
פאַרטיג	done (דאַן)
טאָן	*to do (דו)
ווירט, בעל הבית	master (מעס'טער)
לענגער, מעהר	longer (לאָנ'גער)
לאַנג	*long (לאָנג)
צווייטער	second (סע'קאָנד)

נייע ווערטער.

ווידער, נאָך אַ מאָל	again (עגעין)
צווישענצייט	meantime (מינ'טאַים)
דערוויילע	in the meantime

געשפּרעך.

He said the egg was not yet done.

What did his master do?

He waited five minutes longer and then rang the bell again.

What did the servant say when he entered the second time?

He said the egg was not yet done, because his master had told him to boil it very soft, and it was still very hard!

How long had he boiled the egg?

He had boiled it for a quarter of an hour.

What did the officer order his servant to do?

He ordered him to boil an egg very soft.

What did the officer do in the meantime?

He took up a newspaper and read.

How long did he read (ריד) it?

He read it for ten minutes.

What did he do then?

He rang the bell for the servant.

What did the servant say when he came in?

§71 so — אַלזאָ, בכן.

מערקט דעם זאַץ: so his master waited האָט זיין ווירט געוואַרט. דאַרטען, וואו מיר שטעלען איבער אין אידיש דאָס וואָרט "האָט" אָדער "איז" אין אַ זאַץ, ווערט אין ענגליש באַנוצט דאָס וואָרט so; צ. ב. so he said האָט ער געזאָגט; so he did not go איז ער ניט געגאַנגען; so האָט די באַדייטונג: אַלזאָ, בכן.

נאָך—yet, still §72

דיזע ביידע ווערטער האבען די זעלביגע באדייטונג: נ א ך ; נאָר yet ווערט באנוצט מיט דעם וואָרט not, און still אָהן דעם וואָרט not:

דאָס איי איז נאָך ניט געווען פארטיג.	The egg was not yet done.
דאָס איי איז נאָך הארט.	The egg is still hard.

§73 צאָהלווערטער.

א) גרונד-צאָהלען.

אין די לעקציאָנען ביז אהער זיינען פאָרגעקומען די צאָהלען: one, two, three, four, five, thirty און thousand. מיר וועלען יעצט אנגעבען אַלע צאָהלווערטער אין זייער געהעריגער אָרדנונג:

one	(וואָן)	1	ten	(טען)	10	nineteen	(נאַינ'טין)	19
two	(טו)	2	eleven	(עלע'ווען)	11	twenty	(טוועני'טי)	20
three	(טהרי)	3	twelve	(טוועלוו)	12	thirty	(טהויר'טי)	30
four	(פאָור)	4	thirteen	(טהויר'טין)	13	forty	(פאָר'טי)	40
five	(פאַיוו)	5	fourteen	(פאָור'טין)	14	fifty	(פיפ'טי)	50
six	(סיקס)	6	fifteen	(פיפ'טין)	15	sixty	(סיקס'טי)	60
seven	(סעוון)	7	sixteen	(סיקס'טין)	16	seventy	(סע'וונטי)	70
eight	(עיט)	8	seventeen	(סע'וונטין)	17	eighty	(עי'טי)	80
nine	(נאַין)	9	eighteen	(עי'טין)	18	ninety	(נאַינ'טי)	90

hundred	(האָנד'רעד)	הונדערט	million	(מיל'יאָן)	מיליאָן
thousand	(טהאַו'זענד)	טויזענד	billion	(ביל'יאָן)	ביליאָן

די פארבינדונגען פון גרעסערע צאָהלען מיט קלענערע, ווי twenty-two (22), thirty-six (36), seventy-eight (78) או. אז. וו., זיינען אזוי אייגפאך, דאָס דער לערנער קען זיי לייכט דערגעהן אליין פון לעזען.

ב) אָרדנונג-צאָהלען.

אין איצטיגער מעשה'לע קומט פאָר דאָס וואָרט second, צווייטער. װערטער ווי ערשטער, צווייטער, צעהנטער או. אז. וו. ווערען אנגערופען אָרדנונג-צאָהלען.

די ערשטע דריי אָרדנונג-צאָהלען זיינען: first (פוירסט) ערשטער, second (סע'קאָנד) צווייטער, third (טהוירד) דריטער.

די איבעריגע אָרדנונג-צאָהלען ווערען געמאַכט פון די גרונט-צאָהלען דורך די צוזעצונג פון th; צ. ב. fourth (פאָורטה) פערטער, sixth (סיקסטה) זעקסטער, tenth (טענטה) צעהנטער, hundredth (האָנ'דרעדטה) הונדערטער, הונדערטסטער.

אַנמערקונג. פון five (פאַיװ) פינף, איז די אָרדנונג-צאָהל fifth (פיפטה, ve פאַרביטען אויף f) ; פון eight (עיט) אַכט — eighth (עיטה), ניט eightth (מיט צװײ t'ען), ; פון nine (נאַין) נײַן — ninth (נאַינטה, אָהן e).

אין די צאָהלװערטער, װאָס ענדיגען זיך מיט ty, װי twenty, thirty, seventy, װערט y פאַרביטען אויף ie אין די אָרדנונג-צאָהלען: twentieth (טװענטיעטה) צװאַנציגסטער, thirtieth (טהירטיעטה) דרײַסיגסטער און אַזױ װײַטער.

ג) טײל-צאָהלען.

אַלס טײל-צאָהלען װערען אין ענגליש באַנוצט די אָרדנונג-צאָהלען, װי צ. ב. a third אַ דריטעל, a fourth אַ פערטעל, a tenth אַ צעהנטעל או. אַז. װ. מאַנכמאָל מיט דער צוזעצונג פון דעם װאָרט part (פאַרט) טײל: a sixth part אַ זעקסטער טײל — אַ זעקסטעל, a ninth part אַ נײַנטער טײל — אַ נײַנטעל או. אַז. װ.

„העלפט" אָדער „האַלב" װערט אויסגעדריקט דורך half (העף); אַ פערטעל — דורך fourth אָדער quarter (קװאָר'טער).

§74 די קלאַנגען פון y

y איז אי אַ קאָנסאָנאַנט אי אַ װאָקאַל.

אַלס קאָנסאָנאַנט האָט y דעם קלאַנג פון „י" אין „יונג", „סלאַי". אַלס װאָקאַל האָט ער די זעלביגע קלאַנגען װי i.

y איז אַ קאָנסאָנאַנט, װען ער שטעהט פאַר אָדער נאָך אַ װאָקאַל, װי אין: young יאַנג (יונג), boy באָי (אינגעל).

y איז אַ װאָקאַל, װען ער שטעהט פאַר אָדער נאָך אַ קאָנסאָנאַנט, װי צ. ב. by—באַי (דורך), lady—לעי'די (דאַמע), style—סטאַיל (מאָ'דע).

§75 קלאַנגען פון y אַלס װאָקאַל.

אַלס װאָקאַל האָט y די זעלביגע דרײ קלאַנגען װי i, נעמליך: אַי, אַי, און אױ.

§76 כלל פון y אַלס אַי.

y װערט געלײענט אַי —

1) פאַר אַ שטומען e אָדער פאַר אַ קאָנסאָנאַנט, נאָך װעלכען עס קומט אַ שטומער e; צ. ב.

שטיל; מאָדע	style (סטאַיל)	לױג (צום װאַשען)	lye (לאַי)
לירע	lyre (לאַיר)	אַ גערשט (אויף'ן אויג)	stye (סטאַי)

2)· צום סוף פון איינזילביגע ווערטער און צו ענדע פון אַ זילבע מיט דעם אַקצענט (דריק) ; צ. ב.

פליהענדיג fly'ing (פלאַי'אינג) | ביי ; דורך by (באַי)
פּרובירענדיג try'ing (טראַיי'אינג) | מיין my (מאַי)
פאַרבער dy'er (דאַי'ער) | פּרובירען; זיך סטאַרען try (טראַי)

§77 כלל פון y אַלס אַי

y ווערט געלייענט אַי צום סוף פון אַ זילבע אָהן דעם אַקצענט; צום ביישפּיל:

ווירקליך really (רי'עללי) דאַמע la'dy (לעי'די)
קלוג wise'ly (וואַיז'לי) שפּאַסיג fun'ny (פאַנ'ני)

§78 כלל פון y אַלס אוי

y ווערט געלייענט אוי פאַר r, ווען עס קומט ניט גלייך נאָך איהם קיין e ; צ. ב.

מירט, הדסים myrtle (מוירטל) | מאַרטירער, קדוש (מאַר'טויר) martyr

---

Twentieth Lesson—צוואַנציגסטע לעקציאָן

דעם אַלטען מאַנ'ס בקשה פאַר'ן טויט.

A	good	old	man,	being	very	ill,	sent
עי	גוד	אולד	מען	בי'אינג	וועֿרי	איל	סענט
אַ	גוטער	אַלטער	מאַן	זייענדיג	זעהר	קראַנק	האָט געשיקט

for	his	wife,	who	was	still	very	young,	and
פאָר	היז	וואיף	הו	וואַז	סטיל	וועֿרי	יאַנג	ענד
נאָך	זיין	ווייב	וועלכע	איז געוועזען	נאָך	זעהר	יונג	און

said	to	her:	"My	dear,	you	see	that	my
סעד	טו	הויר	מאַי	דיר	יו	סי	דהעט	מאַי
האָט געזאָגט	צו	איהר	מיין	טייערע	דו	זעהסט	דאָס	מיין

last	hour	is	approaching,	and	that	I	am
לעסט	אור	איז	עפּראָו'טשינג	ענד	דהעט	אַי	עם
לעצטע	שטונדע	איז	קומענדיג נאָהענט	און	דאָס	איך	בין

compelled	to	leave	you.	If,	therefore,	you	wish
קאָמפּעל'לד	טו	ליוו	יו	איף	דהער'פאָור	יו	וויש
געצוואונגען	צו	פאַרלאָזען	דיך	אויב	דעריבער, אַלזאָ	דו	ווינשסט

me to die in peace you must do me a favor.
פעי'וואר עי מי דו מאסט יו פיס אין דאי טו מי
טובה א מיר טאן מוזסט דו פרידען אין שטארבען צו מיר

You are still young, and will, no doubt, marry
מער'רי דאוט נאו וויל ענד יאנג סטיל אר יו
הייראטען צווייפעל קיין ווערסט און יונג נאך ביסט דו

again; knowing this, I request of you not to
טו נאט יו אוו ריקוועסט אי דהיס נאו'אינג ענע'ן
צו נים דיר פון בעט איך דאס וויסענדיג ווידער

wed Mr. Louis; for I confess that I have
העוו אי דהעט קאנפעס אי פאר לו'איס מיס'טער וועד
האב (בין) איך דאס בין מודה איך ווייל — הערן הייראטען

always been jealous of him, and I am so still.
סטיל סאו עם אי ענד הים אוו דזשע'לאס בין אאל'וועיז
נאך אזוי בין איך און איהם פון (אויף) אייפערזיכטיג געווען אימער

I should, therefore, die in despair if you did not
נאט דיד יו איף דיספעי'ר אין דאי דהער'פאור שוד אי
נים וואלטסט נעטאן דו ווען פארצווייפלונג אין שטארבען דעריבער וואלט איך

promise me that." The wife answered: "My dear
דיר מאי ענ'סערד וואיף דהי דהעט מי פרא'מיס
ליבער מיין האט געענטפערט פרוי די דאס מיר פארשפרעכען

husband, I beseech you, let not this hinder you
יו הינ'דער דהיס נאט לעט יו ביסי'טש אי האז'בענד
דיר שטערען דאס נים לאז דיך בעט זעהר איך מאן

from dying peaceably; for I assure you that, if
איף דהעט יו עשו'ר אי פאר פיס'עבלי דאי'אינג פראם
ווען דאס דיך פארזיכער איך ווייל רוהיג שטארבען פון

even I wanted to wed him I could not do so,
סאו דו נאט קוד אי הים וועד טו וואנט'עד אי איוון
אזוי טאן נים וואלט געקענט איך איהם חייראטען צו וואלט געוואלט איך אפילו

being already promised to another."
ענא'דהער טו פרא'מיסד אאלרע'די בי'אינג
אן אנדערן צו פארשפראכען שוין זייענדיג

פרייע איבערזעצונג.

אן אלטער מאן, וועלכער האט געהאלטען ביים שטארבען, האט געלאזען רופען זיין פרוי, וועלכע איז נאך געווען זעהר יונג, און האט צו איהר געזאגט: „מיין טייערע, דו זעהסט, דאס מיין לעצטע שטונדע איז שוין נאהענט, און איך מוז דיך פארלאזען. אויב דו ווילסט, אז איך זאל שטארבען רוהיג, מוזסט דו מיר טאן א געפעליגקייט — דו ביזט נאך יונג און דו ווערסט אהן צווייפעל ווידער הייראטען; וויסענדיג דאס, בעט איך דיך נים צו הייראטען מיט דעם הערן לואיס; ווייל איך מוז דיר זאגען אפען, דאס איך בין אימער געווען זעהר אייפערזיכטיג אויף איהם, און איך בין עס נאך איצט. איך וועל שטארבען אין פארצווייפלונג, ווען דו ווערסט עס מיר נים פארשפרעכען. די פרוי האט געענטפערט:

„מיין ליבער מאן, איך בעט דיך זעהר, זאל דאס דיר ניט שטערען צו שטארבען רוהיג; איך פארזיכער דיך, דאס אפילו ווען איך זאל וועלען איהם הייראטען. וואלט איך עס ניט קענען טאן, ווייל איך האב שוין געגעבען מיין ווארט צו אן אנדערען".

די פראזעס און זאצען.

A good old man,	א גוטער אלטער מאן,
being very ill,	זייענדיג זעהר קראנק,
sent for his wife,	האט געשיקט נאך זיין פרוי,
who was still very young,	וועלכע איז נאך געווען זעהר יונג,
and said to her :	און האט געזאגט צו איהר:
"My dear,	„מיין טייערע,
you see that my last hour is approaching,	דו זעהסט, דאס מיין לעצטע שטונדע קומט נאהענט,
and that I am compelled to leave you.	און דאס איך בין געצוואונגען צו פאר־לאזען דיך.
If, therefore,	אויב, אלזא,
you wish me to die in peace	דו ווילסט איך זאל שטארבען אין פרידען
you must do me a favor.	מוזסט דו מיר טאן א געפעליגקייט.
You are still young,	דו ביסט נאך יונג,
and will, without doubt, marry again ;	און וועסט, אהן צווייפעל, הייראטען ווידער;
knowing this,	וויסענדיג דאס,
I request you not to wed Mr. Louis ;	בעט איך דיך ניט צו הייראטען דעם הערן לואיס;
for I confess	ווייל איך בין מודה,
that I have always been very jealous of him,	דאס איך בין אימער געוועזען זעהר איי־פערזיכטיג אויף איהם,
and am so still.	און איך בין עס נאך (איצט).
I should, therefore, die in despair	איך וואלט דעריבער שטארבען אין פאר־צווייפלונג,
if you did not promise me that."	ווען דו זאלסט דאס מיר ניט פאר־שפרעכען."
The wife answered :	די פרוי האט געענטפערט:
"My dear husband,	„מיין ליבער מאן,
I beseech you,	איך בעט דיך זעהר,
let not this hinder you from dying peaceably ;	זאל דאס דיר ניט שטערן צו שטארבען פרידליך;
for I assure you that,	ווייל איך פארזיכער דיך, דאס.

if even I wished to wed him	ווען אַפילו איך וואָלט וועלען הייראַטען איהם
I could not do so,	וואָלט איך עס ניט קענען טאָן,
being already promised to another."	זייענדיג שוין פאַרשפּראָכען צו אַן אַנ־דערן."

די ווערטער.

Mr. (מיס'טער) אַפּקירצונג פון Mister הער
to confess (קאָנפעס') באַקענען, מודה זיין
jealous (דזשעלאָס) אייפערזיכטיג, קנאה'דיג
despair (דיספּעיר) פאַרצווייפלונג
to promise (פּראָ'מיס) פאַרשפּרעכען, צוזאָגען
to beseech (ביסי'טש) בעטען (דרינ־גענד)
to hinder (הינ'דער) הינדערן, שטערען
dying (דאַי'אינג) שטאַרבענד; דאָס שטאַרבען
*to die (דאַי) שטאַרבען
peaceably (פּי'סעבלי) פרידליך, רוהיג
to assure (עשו'ר) פאַרזיכערן
even (איוון) אַפילו
to want (וואָנט) פאַרלאַנגען, וועלען

ill (איל) קראַנק
sent (סענט) האָט געשיקט
*to send (סענד) שיקען
to approach (עפּראָ'טש) דערנעהנ־טערן זיך, קומען נאָהענט, אָנקומען
compelled (קאָמפּעלד') געצוואונגען
to leave (ליוו) פאַרלאָזען; פאַרגאָנ־גענע ציים: left (לעפט)
therefore (דהער'פאָור) דעריבער, צולוא
to wish (וויש) ווינשען, וועלען
peace (פּיס) פרידען, רוה
favor (פעי'וואָר) געפעליגקייט, טובה
doubt (דאוט) צווייפעל, ספק
to request (רעקווע'סט) בעטען
to wed (וועד) הייראַטען, חתונה האָ־בען מיט (זעלבע וואָס to marry)

נייע ווערטער.

to worry (וואָר'רי) זאָרגען, זיך קלעמען
about (עבאַ'וט) וועגען

געשפּרעך.

What was the matter with the good old man ?

He was very ill.

What did he do when his last hour was approaching ?

He sent for his wife.

Why did he send for her ?
He wanted to ask of her a favor.

What was that favor ?
It was that she should not wed Mr. Louis.

Why did he not want her to marry that man ?

Because he was very jealous of him.

What did the woman tell her dying husband ?

She told him not to worry about that, for she could not marry Mr. Louis even if she wanted.

Why could she not marry Mr. Louis ?

Because she was promised to another.

you want me to..., you wish me to... §79

מערקט דעם זאַץ: if you wish me to die ווען דו פאַרלאַנגסט (ווילסט) מיך צו שטאַרבען, ד. ה. אויב דו ווילסט איך זאָל שטאַרבען. אזוי ווערט אויך געזאָגט: I want you to go איך וויל אייך צו געהן, ד. ה. איך וויל איהר זאָלט געהן; he wants me to do ער וויל מיך צו טאָן, ד. ה. ער וויל איך זאָל טאָן או. אז. וו.

§80 קומענדיגע צייט פון צייטווערטער.

פאַר די קומענדיגע צייט זייינען דאָ צוויי פאָרמעס:

1) די איינפאַכע, וועלכע דריקט אויס אַ האַנדלונג וואָס דאַרף ערשט פאָרקומען, ווי: איך וועל עסען;

2) די געשעהענע, וועלכע דריקט אויס אַ האַנדלונג, וואָס וועט שוין זיין געשעהן, ווי: איך וועל האָבען געגעסען.

די קומענדיגע צייט-פאָרמעס ווערען געמאַכט מיט דער הילף פון shall פאַר די ערשטע פערזאָן (we, I) און will פאַר די צווייטע און דריטע פערזאָן (they, she, he, you), ווי פאָלגט:

די איינפאַכע קומענדיגע ווערט אויסגעדריקט דורך די ווערטער shall, will פאַר דעם שורש פון צייטוואָרט; צ. ב. I shall ask איך וועל פרעגען; you will ask דו וועסט, איהר וועט פרעגען או. אז. וו.

די געשעהענע קומענדיגע ווערט אויסגעדריקט דורך shall have און will have פאַר דעם פאַרטיציפ פון צייטוואָרט; צ. ב. I shall have asked איך וועל האָבען געפרעגט; you will have asked דו וועסט, איהר וועט האָבען געפרעגט או. אז. וו.

§81 בייגונג פון רעגעלמעסיגע צייטווערטער.

איינפאַכע קומענדיגע צייט.

מיר וועלען פרעגען	we shall ask	איך וועל פרעגען	I shall ask
איהר וועט פרעגען	you will ask	דו וועסט פרעגען	you will ask
זיי וועלען פרעגען	they will ask	ער, זי וועט פרעגען	he, she will ask

געשעהענע קומענדיגע צייט.

מיר וועלען האָבען געפרעגט	we shall have asked	איך וועל האָבען געפרעגט	I shall have asked
איהר וועט האָבען געפרעגט	you will have asked	דו וועסט האָבען געפרעגט	you will have asked
זיי וועלען האָבען געפרעגט	they will have asked	ער, זי וועט האָבען געפרעגט	he, she will have asked

§82 בייגונג פון די צייטווערטער have, be

איינפאכע קומענדיגע צייט.

איך וועל האבען	I shall have	איך וועל זיין	I shall be
דו וועסט האבען	you will have	דו וועסט זיין	you will be
ער וועט האבען	he will have	ער וועט זיין	he will be
מיר וועלען האבען	we shall have	מיר וועלען זיין	we shall be
איהר וועט האבען	you will have	איהר וועט זיין	you will be
זיי וועלען האבען	they will have	זיי וועלען זיין	they will be

געשעהענע קומענדיגע צייט.

איך וו. האבן געהאט	I shall have had	איך וועל זיין געוועזן	I shall have been
דו וו. האבן געהאט	you will have had	דו וו. זיין געוועזן	you will have been
ער וו. האבן געהאט	he will have had	ער וו. זיין געוועזן	he will have been
מיר וו. האבן גהאט	we shall have had	מיר וו. זיין געוועזן	we shall have been
איר וו. האבן נהאט	you will have had	איר וו. זיין גוועזן	you will have been
זיי וו. האבן גהאט	they will have had	זיי וו. זיין געוועזן	they will have been

§83 באדייטונגען פון would, should

would, געוואלט, די פארגאנגענע צייט פון will, באדייט אויך: וואלט: you would ask איהר וואלט פרעגען; he, she would ask ער, זי וואלט פרעגען או. אז״ וו. מיט I און we ווערט געזאגט should געזאלט אין דער באדייטונג פון וואלט: I should ask איך וואלט פרעגען; we should ask מיר וואלטען פרעגען. אין אלטענגליכער שפראך ווערט אויך געזאגט: I would, we would.

§84 אויסשפראך פון ch, gh, ph, sh, th.

ch ווערט מעהרסטענס געלייענט ווי טש: chase (טשעיס) יאגען, child (טשאילד) קינד, church (טשוירטש) קירך. פאר r און נאך s — ווי „ק": chronicle (קראניקל) כראניקע, school (סקול) שולע; אויך אין character (קערעקטער) כאראקטער, anchor (עניקאר) אנקער, און אנדערע. אין איניגע ווערטער ווי „ש": chaise (שעז) קארעטקע, machine (מעשין) מאשין.

gh אין איניגע ווערטער נאך au און ou ווערט געלייענט „פ"; צ. ב. laugh (לעף) לאכען, draught (דרעפט) צוג, cough (קאף) הוסטען, enough (ענאף) גענוג.

ph ווערט געלייענט „פ"; צ. ב. pharmacy (פארמעסי) אפטייק, philosophy (פילאסאפי) פילאסאפיע.

sh ווערט געלייענט „ש": shake (שעיק) שאקלען, shame (שעים) שאנד, dish (דיש) שיסעל, געריכט.

th האָט צוויי קלאַנגען — אַ האַרטען און אַ ווייכען. דער האַרטער קלאַנג איז ווי "ט" אויסגעשפּראָכען מיט'ן צונג צווישען די ציינער (באַצייכענט אין די לעקציאָנען מיט „טה"); דער ווייכער קלאַנג איז ווי „ד" אויסגעשפּראָכען מיט'ן צונג צווישען די ציינער (באַצייכענט מיט "דה").

Twenty-first Lesson—איין־און־צוואַנציגסטע לעקציאָן

ער האָט זיך אויפגעהאַנגען טריקענע!

A	reaper	being	at	work	in	a	field	near	a
עי	רי'פּער	בי'אינג	עט	וואוירק	אין	עי	פילד	ניר	עי
אַ	שניטער	זייענדיג	ביי	אַרבעט	אין	אַ	פעלד	לעבען	אַ

river,	saw	a	man	throw	himself	into	the	water;
רי'וועער	סאָאַ	עי	מען	טהראָו	הימסעלף	אינ'טו	דהי	וואָ'טער
טייך	האָט געזעהן	אַ	מאַן	וואַרפען	זיך	אין	דאָס	וואַסער

he	ran	at once	to	his	aid,	plunged	in,	and	brought
הי	רען	עט וואַנס	טו	היז	עיד	פּלאַנדזשד'	אין	ענד	בראָאָט
ער	איז געלאָפען	אויף אמאָל (גלייך)	צו	זיין	הילף	האָט זיך אריינגעוואָרפען	און		האָט געבראַכט

him	to	the	shore.	Having	left	him,	he	very
הים	טו	דהי	שאָור	הע'ווינג	לעפט	הים	הי	ווע'רי
איהם	צו	דעם	ברעג	האָבענדיג איבערגעלאָזען		איהם	ער	זעהר, גאָר

soon	saw	him	again	leap	in.	A	second	time
סון	סאָאַ	הים	עגע'ן	ליפּ	אין	עי	סע'קאָנד	טאַים
באַלד	האָט געזעהן	איהם	ווידער	שפּרינגען	אריין	אַ	צווייטען	מאָל

the	reaper	jumped	into	the	river	and	rescued
דהי	רי'פּער	דזשאַמפּד	אינ'טו	דהי	רי'ווער	ענד	רעס'קיוד
דער	שניטער	איז געשפּרונגען	אריין	דעם	טייך	און	האָט געראַטעוועט

him,	and	returned	to	his	work.	He	then
הים	ענד	ריטוי'רנד	טו	היז	וואוירק	הי	דהען
איהם	און	האָט זיך צוריקגעקערט	צו	זיין	אַרבעט	ער	דאַן

saw	the	same	man	hang	himself	on	the
סאָאַ	דהי	סעים	מען	הענג	הימסע'לף	אָן	דהי
האָט געזעהן	דעם	זעלביגען	מאַן	הענגען	זיך	אויף	דעם

branch	of	a	tree,	but	he	took	no	more	trouble
ברענטש	אָוו	עי	טרי	באַט	הי	טוק	נאָו	מאָור	טראַבל
צווייג	פון	אַ	בוים	אָבער	ער	האָט גענומען	גיט	מעהר	מיה

about	him.
עבאַ'וט	הים
וועגען	איהם

Some	time	after	the	relations	of	the
סאם	טאים	עפ'טער	דהי	רילעי'שאנז	אוו	דהי
עטוואס	צייט	דערנאך	די	קרובים	פון	דעם

man	came	in	search	of	him,	and	finding
מען	קעים	אין	סוירטש	אוו	הים	ענד	פאינ'דינג
מאן	זיינען געקומען	אין	זוכען	פון	איהם	און	געפינענדיג

זיינען געקומען איהם זוכען

him	hanging	dead	on	a	tree,	they	reproached	the
הים	העג'גינג	דעד	אן	עי	טרי	דהעי	ריפראו'טשד	דהי
איהם	הענגענדיג	טויט	אויף	א	בוים	זיי	האבען פארגעווארפען	דעם

reaper,	saying	that	he	must	have	seen	him	do	it,
רי'פער	סעי'אינג	דהעט	הי	מאסט	העוו	סיז	הים	דו	איט
שניטער	זאגענדיג	דאס	ער	האט געמוזט	האבען	געזעהן	איהם	טאן	עס

and	ought	to	have	cut	him	down.	"Not	I,
ענד	אאט	טו	העוו	קאט	הים	דאון	נאט	אי
און	האט געדארפט		האבען	געשניטען	איהם	אראפ	ניט	איך

indeed,"	replied	he;	"I	had	already	drawn
אינדי'ד	ריפלאי'ד	הי	אי	העד	אלרע'די	דראאן
ווירקליך	האט געענטפערט	ער	איך	האב געהאט	שוין	געצויגען

him	twice	out	of	the	river,	and	having	left
הים	טוואים	אוט	אוו	דהי	רי'ווער	ענד	העי'ווינג	לעפט
איהם	צוויי מאל	ארויס	פון	דעם	טייך	און	האבענדיג	געלאזען

him	dripping	wet,	I	supposed	he	had	hung
הים	דריפ'פינג	וועט	אי	סאפאו'זד	הי	העד	האנג
איהם	טריפענדיג	נאס	איך	האב געמיינט	ער	האט געהאט	אויפגע־האנגען

himself	to	dry."
הימסעלף	טו	דראי
זיך	צו	טריקענען

פרייע איבערזעצונג.

א שניטער, וועלכער האט געארבעט אויף א פעלד לעבען א טייך, האט געזעהן ווי א מאן האט זיך אריינגעווארפען אין וואסער. ער איז גלייך געלאפען איהם צו הילף, האט זיך אריינגעווארפען אין טייך און האט איהם געבראכט צום ברעג. פארלאזענדיג איהם האט ער באלד געזעהן ווי ער שפרינגט ווידער אריין אין וואסער. דער שניטער איז א צווייטען מאל אריינגעשפרונגען אין טייך און האט איהם געראטעוועט. ער האט דאן געזעהן ווי דער זעלביגער מאן האט זיך אויפגעהאנגען אויף א בוים, אבער ער האט זיך שוין מעהר ניט געקימערט וועגען איהם.

א ביסעל שפעטער זיינען אנגעקומען די קרובים פון דעם מאן, וועלכע האבען איהם געזוכט, און זעהענדיג ווי ער הענגט א טויטער אויף א בוים, האבען זיי פארגעווארפען דעם שניטער, זאגענדיג, דאס ער האט געמוזט זעהן ווי ער האט עס געטאן און האט איהם געדארפט אראפנעהמען. „ניט איך,“ האט געענטפערט דער שניטער; „צוויי מאל האב איך איהם ארויסגעצויגען פון וואסער, און איבערלאזענדיג איהם א נאסען האב איך געמיינט, אז ער האט זיך אויפגעהאנגען טריקענען.“

די פראזעם און זאצען.

A reaper being at work in a field near a river,	א שניטער, זייענדיג ביי דער ארבעט אין א פעלד לעבען א טייך,
saw a man throw himself into the water ;	האט געזעהן א מאן ארייננווארפענדיג זיך אין וואסער ;
he ran at once to his aid,	ער איז געלאפען גלייך צו זיין הילף,
plunged, and brought him to the shore.	האט זיך א ווארף געטאן (אין טייך) און געבראכט איהם צום ברעג.
Having left him,	האבענדיג פארלאזען איהם,
he very soon saw him again leap in.	האט ער באלד געזעהן איהם ווידער ארייננשפרינגען.
A second time the reaper jumped into the river	א צווייטען מאל איז דער שניטער ארייננעשפרונגען אין טייך
and rescued him,	און תאט איהם נעראטעוועט,
and returned to his work.	און האט זיך צוריקגעקעהרט צו זיין ארבעט.
He then saw the same man	ער האט דאן געזעהן דעם זעלביגען מאן
hang himself on the branch of a tree,	הענגענדיג זיך אויף דעם צווייג פון א בו ם,
but he took no more trouble about him.	אבער ער האט זיך מעהר ניט גענומען קיין מיה (זיך מעהר ניט באקימערט) וועגען איהם.
Some time after	עטוואס צייט דערנאך
the relations of the man came in search of him,	זיינען די קרובים פון דעם מאן געקומען איהם צו זוכען (ווערטערליך: אין דאס זוכען פון איהם),
and finding him hanging dead on a tree,	און געפינענדיג איהם הענגענדיג טויט אויף א בוים,
they reproached the reaper,	האבען זיי פארגעווארפען דעם שניטער,
saying, that he must have seen him do it, and ought to have cut him down.	זאגענדיג, דאס ער האט געמוזט איהם זעהן טאן עס און האט געדארפט איהם ארונטערשניידען.
"Not I, indeed," replied he ;	„ניט איך,*) ווירקליך," האט ער געענטפערט ;
"I had already drawn him twice out of the river,	איך האב שוין געהאט ארויסגעצויגען איהם צוויי מאל פון טייך,
and having left him dripping wet,	און האבענדיג איבערגעלאזען איהם טריפענדיג נאס,
I supposed he had hung himself to dry."	האב איך געמיינט ער האט זיך געהאט אויפגעהאנגען צו טריקענען.

*) די קורצע פראזעלע **not I** מיינט אזוי פיל ווי: איך בין ניט אזא נאר איך זאל דאס טאן, אנדערע מעגען זיך עס טאן — ניט איך.

די ווערטער.

reaper (רי'פּער)	שניטער
field (פילד)	פעלד
near (ניר)	נאָהענט, לעבען
river (רי'ווער)	טייך
to throw (טהראָו)	וואַרפען ; פאַרגאַנגענע צייט : threw (טהרו), פּאַרטיציפּ : thrown (טהראָון)
water (וואָ'טער)	וואַסער
once (וואָנס)	איין מאָל, אַמאָל
at once	אויף אַמאָל, גלייך
aid (עיד)	הילף
to plunge (פּלאָנדזש)	זיך טאָן אַ טוק, (אין וואַסער) זיך טאָן אַ וואַרף
brought (בראָאָט)	האָט געבראַכט
*to bring (ברינג)	ברייגגען
shore (שאָור)	ברעג
left (לעפט)	געלאָזען, איבערגעלאָזען
*to leave (ליוו)	לאָזען, איבערלאָזען
soon (סון)	באַלד
very soon	גאָר באַלד
to leap (ליפּ)	שפּרינגען
to jump (דזשאָמפּ)	שפּרינגען
to rescue (רעס'קיו)	רעטען, ראַטעווען
to hang (הענג)	הענגען ; פאַרגאַנגענע צייט און פּאַרטיציפּ: hung (האָנג) אָדער hanged (הענגד)
himself (הימסע'לף)	זיך זעלבסט, זיך
branch (ברענטש)	צווייג
tree (טרי)	בוים

trouble (טראָבל)	מיה ; אַ צרה
relation (רילעי'שאָן)	פאַרוואַנטשאַפט; פאַרוואַנטער, קרוב
search (סוירטש)	זוכעניש, זוכונג, דאָס זוכען
in search of	זוכענדיג אימעצן אָדער עפּעס
found (פאַונד)	געפונען
*to find (פאַינד)	געפינען
dead (דעד)	טויט
to reproach (ריפּראָו'טש)	פאָרוואַרפען, זידלען, טאַדלען
cut (קאָט)	שניידען ; פאַרגאַנגענע צייט און פּאַרטיציפּ אויך cut
down (דאַון)	אַרונטער, אַראָפּ
indeed (אינדי'ד)	ווירקליך, וואַהרהאַפטיג
already (אָאַלרע'די)	שוין
drawn (דראָאָן)	געצויגען (פּאַרטיציפּ)
*to draw	ציהען ; פאַרגאַנגענע צייט : drew (דרו)
twice (טוואַים)	צוויי מאָל
dripping (דריפּ'פּינג)	טריפּענדיג
*to drip (דריפּ)	טריפּען
wet (וועט)	נאַס
*to suppose (סאָפּאָו'ז)	מיינען, גלויבען, רעכענען
hung (האָנג)	געהאַנגען (פּאַרטיציפּ פון hang)
to dry (דראַי)	טריקענען

געשפּרעך.

Where was the reaper at work ?
He was at work near the shore of a river.

What happened in that place ?
A man threw himself into the water.

Did the reaper come to his aid ?
Yes, he plunged into the river and brought him to the shore.

What happened when the reaper left him ?
The man leaped into the water again.

Did the reaper rescue him this time?
Yes, he rescued him again.

What did the man do after that ?
He hung (hanged) himself on the branch of a tree.

Did the reaper cut him down?

No, he took no more trouble about him.

Who came in search of the man?

His relations came in search of him.

What did they do when they found him hanging dead?

They reproved the reaper for not having cut him down.

What did the reaper say?

He said he supposed he had hung himself to dry!

§85 כפל-צאהלען.

מערקט די כפל-צאהלען once איינמאל, twice צוויי מאל. די איבע-רינע כפל-צאהלען ווערען אויסגעדריקט דורך די געוועהנליכע צאהלען מיט דעם ווארט time (צייט, מאל): three times דריי מאל, four times פיער מאל, ten times צעהן מאל או. אז. וו. "דריי מאל" איז אויך thrice (טהראיס) אבער דיזעם ווארט ווערט באנוצט זעלטען.

§86 דאס ווארט ought

ought איז א פארגאנגענע צייט-פארמע פון owe (או) זיין שולדיג, פאר-פליכטעט, און באדייט: געדארפט, געזאלט. די פארגאנגענע צייט פון owe אין דעם זין פון שולדיג זיין איז רעגעלמעסיג: owed געוועזען שולדיג.

Twenty-second Lesson—צוויי־און־צוואנציגסטע לעקציאן

דער מאטראז און דער פויער.

A	sailor	who	was	going	to	set	out
עי	סעי'לאר	הו	וואז	גאו'אינג	טו	סעט	אוט
א	מאטראז	וועלכער	איז געווען	געהענדיג	צו	זעצען זיך	ארויס
			האט זיך געקליבען			אפצורייזען	

for	India,	was	asked	by	a	farmer,	where
פאר	אינ'דיע	וואז	עסקד	באי	עי	פאר'מער	הווער
נאך	אינדיען	איז געווארען	געפרעגט	פון	א	פויער	וואו

his	father	died. —	"He	was	lost	in	shipwreck,"
היז	פא'דהער	דאיד	הי	וואז	לאסט	אין	שיפ'רעק
זיין	פאטער	איז געשטארבען	ער	איז געווארען	פארלארען	אין	שיפברוך

answered	the	sailor.	"And	where	did	your
ענ'סערד	דהי	סעיילאר	ענד	הווער	דיד	יור
האט געענטפערט	דער	מאטראז	און	וואו	האט געטאן	דיין

grandfather	die?"	— "He	fell	overboard	and
גרענד'פאדהער	דאי	הי	פעל	או'ווערבארד	ענד
זיידע	שטארבען	ער	איז געפאלען	איבער'ן בארט	און

was	drowned."	"Then,"	said	the	farmer,	"if
וואז	דראונד	דהען	סעד	דהי	פאר'מער	איף
איז געווארען	דערטרונקען	דאן	האט געזאגט	דער	פויער	ווען

I	were	you,	I	should	never	go	to	sea. —
אי	וואויר	יו	אי	שוד	נע'ווער	גאו	טו	סי
איך	וואלט געווען	איהר	איך	וואלט	קיינמאל נים	געהן	אויף'ן	ים

"And	pray,"	asked	the	sailor,	"where	did
ענד	פרעי	עסקד	דהי	סעיילאר	הווער	דיד
און	איך בעט אייך	האט געפרעגט	דער	מאטראז	וואו	האט געטאן

your	father	die?" —	"In	his	bed." —	"And	where
יור	פא'דהער	דאי	אין	היז	בעד	ענד	הווער
אייער	פאטער	שטארבען	אין	זיין	בעט	און	וואו

did	your	grandfather	and	great-grandfather	die?" —
דיד	יור	גרענד'פאדהער	ענד	גרעיט גרענד'פאדהער	דאי
האבען געטאן	אייער	זיידע	און	עלטער־זיידע	שטארבען

"They	both	died	in	their	beds." —	"Then	if	I	were
דהעי	באוטה	דאיד	אין	דהעיר	בעדז	דהען	איף	אי	וואויר
זיי	ביידע	זיינען געשטארבען	אין	זייערע	בעטען	דאן	ווען	איך	וואלט זיין

you,"	said	the	sailor,	"I	should	never	go	to	bed."
יו	סעד	דהי	סעיילאר	אי	שוד	נע'ווער	גאו	טו	בעד
איהר	האט געזאגט	דער	מאטראז	איך	וואלט	קיינמאל נים	געהן	צו	בעט

פרייע איבערזעצונג.

א פויער האט געפרעגט א מאטראז, וועלכער האט זיך געקליבען אפצורוייזען נאך אינדיען: וואו זיין פאטער איז געשטארבען. „ער האט פארלארען זיין לעבען אין א שיפברוך," האט דער מאטראז געענטפערט. — „און וואו איז אייער זיידע געשטארבען?" — „ער איז א־אפגעפאלען איבער'ן בארט (ראנד פון שיף) און איז דערטרונקען געווארען." — „אויב אזוי," האט געזאגט דער פויער, „ווען איך וואלט געווען איהר, וואלט איך קיינמאל נים געהן אויפ'ן ים." — „איך בעט אייך," האט דער מאטראז געפרעגט: „וואו איז אייער פאטער געשטארבען?" — „אין זיין בעט." — „און וואו זיינען אייער זיידע און עלטער־זיידע געשטארבען?" — „זיי ביידע זיינען געשטארבען אין זייערע בעטען." — „אויב אזוי," האט געזאגט דער מאטראז, „ווען איך וואלט זיין איהר, וואלט איך קיינמאל נים געהן צו בעט."

די פּראָזעס און זאַצען.

A sailor who was going*) to set out for India,	אַ מאַטראָז, וועלכער האָט זיך געקליבען אַפּצורייזען נאָך אינדיען,
was asked by a farmer	איז געוואָרען געפרעגט פון אַ פויער
where his father died. —	וואו זיין פאָטער איז געשטאָרבען. —
"He was lost in shipwreck,"	„ער איז פאַרלאָרען געוואָרען (אומגעקו־מען) אין שיפּברוך."
answered the sailor. —	האָט געענטפערט דער מאַטראָז. —
"And where did your grandfather die ?" —	„און וואו איז אייער זיידע געשטאָר־בען ?" —
"He fell overboard and was drowned." —	ער איז געפאַלען איבער'ן באָרט און איז דערטרונקען געוואָרען." —
"Then," said the farmer,	„דאַן," האָט געזאָגט דער פויער,
"if I were you,	„ווען איך וואָלט געווען איהר,
I should never go to sea."—	וואָלט איך קיינמאָל ניט געהן אויף'ן ים." —
"And pray,"	„און איך בעט אייך,"
asked the sailor,	האָט געפרעגט דער מאַטראָז,
"Where did your father die ?"—	„וואו איז אייער טאַטע געשטאָר־בען ?" —
"In his bed." —	„אין זיין בעט."
"And where did your grandfather and great-grandfather die ?"—	„און וואו זיינען אייער זיידע און על־טער־זיידע געשטאָרבען ?" —
"They both died in their beds."—	„זיי זיינען ביידע געשטאָרבען אין זייע־רע בעטען".
"Then, if I were you,"	„דאַן, ווען איך וואָלט געווען איהר,"
said the sailor,	האָט געזאָגט דער מאַטראָז,
"I should never go to bed."	„וואָלט איך קיינמאָל ניט געהן צו בעט."

*) זעהט די באַדייטונגען פון going אין דער 18טער לעקציאָן.

די ווערטער.

sailor (סעי'לאָר)	מאַטראָז, שיפמענש	overboard (אָו'ווערבאָורד)	איבער'ן באָרט (ראַנד פון שיף)
to set (סעט)	זעצען, שטעלען	drowned (דראַונד)	דערטרונקען
to set out	זיך אַרויסזעצען, ד. ה. אַפּרייזען	*to drown (דראַון)	דערטרינקען
father (פאַ'דהער)	פאָטער	then (דהען)	דאַן, אַלזאָ, ווען אַזוי ; דערנאָך
to die (דאַי)	שטאַרבען	sea (סי)	מער, ים
lost (לאָסט)	פאַרלאָרען		

בעטען — to pray (פרעי)

ביטע, איך בעט אייך — pray

בעט — bed (בעד)

עלטער-זיידע — great-grandfather (גרעיט-גרענד'-פאדהער)

ביידע — both (באותה)

פארלירען — *to lose (לוז)

שיפברוך — shipwreck (שיפ'רעק)

גרויס-פאטער, זיידע — grandfather (גרענד'פאדהער)

איז געפאלען — fell (פעל)

פאלען — *to fall (פאאל)

געשפרעך.

What was the sailor going to do?

He was going to set out for India.

What did the farmer ask him?

He asked him, where his father died.

What did the sailor answer?

He answered that his father died in shipwreck.

What did the farmer ask him then?

He asked him, where his grandfather died.

What did the sailor answer him?

He answered him that his grandfather fell overboard and was drowned.

What did the farmer say to the sailor?

He said: "If I were you, I should never go to sea."

What did the sailor ask the farmer?

He asked him, where his father, grandfather, and great-grandfather died.

What did the farmer answer?

He answered that they all died in their beds.

What did the sailor say to the farmer?

He said: "If I were you, I should never go to bed."

§87 אקטיווע און פאסיווע פארמעם פון צייטווערטער.

מערקט די אויסדריקען: was lost איז פארלארען געווארען, was asked איז געפרעגט געווארען, was drowned איז דערטרונקען געווארען.

א צייטווארט דריקט אויס א טואונג אויף צוויי ארטען:

1) א טעטיגע, ווען די פערזאן, מיט וועלכער די טואונג איז פארבונדען, טוט אדער ווירקט אליין, ווי: I ask איך פרעג, you ask איהר פרעגט, he asks ער פרעגט; I asked איך האב געפרעגט, you asked איהר האט געפרעגט או. אז. וו.

2) א דולדענדע, ווען די פערזאן ווירקט ניט אליין, נאר דולדעט די ווירקונג פון אנדערע, ווי: I am asked איך ווער געפרעגט, you are asked איהר ווערט געפרעגט, I was asked איך בין געווארן געפרעגט, you were asked איהר זייט געווארען געפרעגט או. אז. וו.

די טעטיגע ארט ווערט אין גראמאטיק אנגערופען **אקטיווע**, די דולדענדע — **פאסיווע**.

דער לערנער זאל די צוויי גראמאטישע אויסדריקען געדענקען.

§88 די ווערטער was, were

מערקט דעם אויסדרוק: if I were you ווען איך וואלט געווען איהר.

נאך דעם ווארט if (ווען) ווערט באנוצט were אנשטאט was, ווען דער באגריף ״געוועזן״ איז פארבונדען מיט דעם באגריף ״וואלט;״ צום ביישפיל: if my brother were here, he would do it ווען מיין ברודער וואלט געווען דא, וואלט ער עס טאן.

§89 די אויסשפראך פון qu, wh

qu ווערט געלייענט ווי קוו: צ. ב. quake (קוועיק) ציטערן, quick (קוויק) גיך, quiet (קוואי׳עט) רוהיג.

אנמערקונג. אין מעהרערע פראנצויזישע ווערטער ווערט qu געלייענט ווי ״ק״: conquer (קא׳נקער) זיגען, antique (ענטייק) אלט, פארצייטיג.

wh ווערט געלייענט ווי הוו, ד. ה. מיט דעם קלאנג פון h פאר׳ן w (hw); צ. ב. what (הוואט) וואס, which (הוויטש) וועלכער, white (הוואיט) ווייס.

פאר o, נאך וועלכען עס קומט ניט קיין r, ווערט נאר געהערט דער h; צ. ב. who (הו) ווער, whole (האול) גאנץ.

Twenty-third Lesson—דריי־און־צוואנציגסטע לעקציאן

דער צוטראגענער געלעהרטער.

Sir	Isaac	Newton	was	one	morning	deeply
סויר	אי׳זעס	ניו׳טאן	וואז	וואן	מאר׳נינג	די׳פלי
סער (טיטעל)	—	—	איז געווען	איין	פריהמארגען	טיף, שטארק

engaged	in	study,	and	he	would	not	leave	it	to
ענגעי׳דזשד	אין	סטא׳די	ענד	הי	וואוד	נאט	ליוו	איט	טו
פארנומען	אין	שטודיום	און	ער	האט געוואלט	ניט	אפלאזען	עס	צו

go	and	breakfast	with	his	family.	His	housekeeper,
גאו	ענד	ברעק׳פעסט	ווידה	היז	פע׳מילי	היז	האוס׳קיפער
געהן	און	עסען פריהשטיק	מיט	זיין	פאמיליע	זיין	הויז־ווירטין

who	feared	that	long	fasting	might	make	him	ill,
הו	פירד	דהעט	לאנג	פעס׳טינג	מאיט	מעיק	הים	איל
וועלכע	ט׳געהאט מורא	דאס	לאנג	פאסטען	וואלט געקענט	מאכען	איהם	קראנק

sent	one	of	the	servants	into	his	study	with
סענט	וואן	אוו	דהי	סויר'וועגטס	אינ'טו	היז	סטא'די	ווידה
מ'געשיקט	איינע	פון	די	דינסטען	אין	זיין	שטודיר־צימער	מיט

an	egg	and	a	sauce-pan	of	water.	The	servant
עז	עג	ענד	עי	סאאס פען	אוו	וואא'טער	דהי	סויר'וועגט
אז	איי	און	א	פענדעל	פון (מיט)	וואסער	די	דינסט

had	been	told	to	boil	the	egg	on	the	study-fire,
העד	בין	טאולד	טו	באיל	דהי	עג	אן	דהי	סטא'די פאיר
(איז) געהאט	געווען	אנגעזאגט	צו	קאכען	דאס	איי	אויף	דעם	פייער פון שטודיר־צימער

and	stay	while	her	master	ate	it.	But	Newton,
ענד	סטעי	הוואיל	הויר	מעס'טער	עיט	איט	באט	ניו'טאן
און	בלייבען	וועהרענד	איהר	בעל־הבית	מ'געגעסן	עס	אבער	—

who	wished	to	go	on	with	his	studies,	sent	her
הו	ווישד	טו	גאו	אן	ווידה	היז	סטא'דיז	סענט	הויר
וועלכער	האט געוואלט		געהן	ווייטער	מיט	זיינע	שטודיומס	מ'געשיקט	איהר

away,	telling	her	he	would	boil	it	himself.	The
עוועי	טעלינג	הויר	הי	וואוד	באיל	איט	הימסעלף	דהי
אוועק	זאגענדיג	איהר	ער	וועט	קאכען	עס	אליין	די

servant	put	the	egg	by	the	side	of	his
סויר'וועגט	פוט	דהי	עג	באי	דהי	סאיד	אוו	היז
דינסט	האט געלעגט	דאס	איי	ביי	דער	זייט	פון	זיין

watch	on	the	table,	told	him	to	let	it	boil
וואטש	אן	דהי	טעיבל	טאולד	הים	טו	לעט	איט	באיל
זייגערל	אויף	דעם	טיש	האט געזאגט	איהם	צו	לאזען	עס	קאכען זיך

three	minutes,	and	then	went	out.	Some	time	after,
טהרי	מי'ניטס	ענד	דהען	וועגט	אוט	סאם	טאים	עפ'טער
דריי	מינוטען	און	דאן	איז געגאנגען	ארויס	א ביסעל	צייט	נאך דעם

the	servant	went	in	again	to	take	the	breakfast
דהי	סויר'וועגט	וועגט	אין	עגע'ן	טו	טעיק	דהי	ברעקפ'עסט
די	דינסט	איז געגאנגען	אריין	ווידער	צו	נעהמען	די	פריהשטיק

things	away.	To	her	surprise	she	found	him
טהינגז	עוועי	טו	הויר	סוירפראייז	שי	פאונד	הים
זאכען	אוועק	צו	איהר	איבעררעשונג	זי	האט געפונען	איהם

standing	by	the	fire-side	with	the	egg	in	his	hand,
סטענ'דינג	באי	דהי	פאיר'סאיד	ווידה	דהי	עג	אין	היז	הענד
שטעהענדיג	ביי, לעבען	דעם	קאמין, אויווען	מיט	דאס	איי	אין	זיין	האנט

and	his	watch	boiling	in	the	sauce-pan.
ענד	היז	וואטש	באיילינג	אין	דהי	סאאס פען
און	זיין	זייגערל	זיך קאכענדיג	אין	דער	פענדעל

פרייע איבערזעצונג.

סער אייזעק ניוטאן, דער באריהמטער ענגלישער נאטור־פארשער, איז איין פריהמארגען געווען פארטיפט אין שטודירען און האט זיך ניט געקענט אפרייסען צו געהן עסען פריהשטיק מיט דער פאמיליע. זיין הויז־ווירטין, וועלכע האט מורא געהאט ער זאל ניט קראנק ווערען פון ניט עסען, האט אריינגעשיקט א דינסט מיט אן איי און א פענדעל וואסער צו איהם אין שטודיר־צימער. די

דינסט איז אנגעזאגט געווארען צו קאכען דאס איי אויף דעם פייער פון שטודיר־צימער און צו פארבלייבען ביז דער בעל־הבית וועט האבען אפגעגעסען. אבער ניוטאן, וועלכער האט געוואלט אנגעהן מיט זיין שטודיום, האט איהר אוועקגעשיקט, זאגענדיג, דאס ער וועט עס קאכען אליין. די דינסט האט אוועקגעלעגט דאס איי לעבען זיין זייגערל אויפ'ן טיש, האט איהם אנגעזאגט צו קאכען עס דריי מינוטען און איז ארויס. א קורצע צייט נאך דעם איז די דינסט אריינגעקומען צונעהמען די זאכען פון טיש. צו איהר גרויסער איבערראשונג האט זי איהם געפונען שטעהענדיג ביים קאמין מיט דאס איי אין האנט און זיין זייגערל קאכענדיג זיך אין פענדעל!

די פראזעס און זאצען.

Sir Isaac Newton	סער אייזעק ניוטאן
was one morning deeply engaged in study,	איז איין פריהמארגען געווען טיף פארטאן אין שטודיום,
and he would not leave it,	און ער האט עס ניט געוואלט אפלאזען,
to go and breakfast with his family.	צו געהן און עסען פריהשטיק מיט זיין פאמיליע.
His housekeeper, who feared that long fasting might make him ill,	זיין הויז־ווירטין, וועלכע האט מורא געהאט, דאס לאנג פאסטען וועט איהם מאכען קראנק,
sent one of the servants into his study	האט אריינגעשיקט איינע פון די דינסטען אין זיין שטודיר־צימער
with an egg and a sauce-pan of water.	מיט אן איי און א פענדעל וואסער.
The servant had been told	די דינסט איז אנגעזאגט געווארען
to boil the egg on the study-fire,	צו קאכען דאס איי אויף דעם פייער פון שטודיר-צימער,
and stay while her master ate it.	און בלייבען אזוי לאנג ווי איהר בעל־הבית וועט עס עסען.
But Newton, who wished to go on with his studies,	אבער ניוטאן, וועלכער האט געוואלט אנגעהן מיט זיינע שטודיומס,
sent her away	האט איהר אוועקגעשיקט,
telling her he would boil it himself.	זאגענדיג איהר, דאס ער וועט עס קאכען אליין.
The servant put the egg by the side of his watch on the table,	די דינסט האט אוועקגעלעגט דאס איי לעבען זיין זייגערל אויף דעם טיש,
told him to let it boil three minutes,	האט איהם געזאגט צו קאכען עס דריי מינוטען,
and then went out.	און איז דאן ארויסגעגאנגען.
Some time after,	עטוואס צייט נאך דעם,
the servant went again	איז די דינסט געגאנגען ווידער

to take the breakfast things away.	אוועקצונעהמען די פריהשטיק זאַכען.
To her surprise	צו איהר איבערראַשונג
she found him standing by the fire-side	האָט זי געפונען איהם שטעהענדיג ביי דעם קאַמין
with the egg in his hand,	מיט דעם איי אין זיין האַנט,
and his watch boiling in the sauce-pan.	און זיין זייגערל זיך קאָכענדיג אין פענדעל.

די ווערטער.

Sir (סויר) סער (אַן אדעל-טיטעל)

deeply (דיפ'לי) טיף, שטאַרק

engaged (ענגעי'דזשד) באַשעפטיגט, פאַרנומען, פאַרטאָן

to engage (ענגעי'דזש) באַשעפטיגען; אנגאַזשירען

study (סטאָ'די) שטודיום; שטודיר-צימער

to breakfast (ברעק'פעסט) עסען פריהשטיק, פריהשטיקען

housekeeper (האוס'קיפער) הויזהאַל-טערין, הויזווירטין

to fear (פיר) פירכטען, מורא האָבען

to fast (פעסט) פאַסטען

servant (סויר'וועגט) דינסט

sauce-pan (סאָאס'פען) פענדעל

to boil (באָיל) קאָכען

fire (פאַיר) פייער

study-fire פייער פון שטודיר-צימער

to stay (סטעי) בלייבען

master (מעס'טער) ווירט, בעל-הבית

ate (עיט, עט) האָט געגעסען

*to eat (איט) עסען ; פאַרטיציפּ : eaten (איטן)

to go on אָנגעהן, געהן ווייטער

by (באַי) ביי

side (סאַיד) זייט

by the side of ביי דער זייט פון, לעבען

after (עפ'טער) נאָך, דערנאָך

to take away אָוועקנעהמען, צונעהמען

surprise (סוירפּראַי'ז) איבערראַשונג, פאַרוואונדערונג

to stand (סטענד) שטעהן ; פאַר-גאַנגענע צייט און פאַרטיציפּ : stood (סטוד)

fire-side (פאַיר'סאַיד) קאַמין, ענגלי-שער אויווען

געשפּרעך.

Why did not Newton go to breakfast one morning ?

Because he was engaged in study.

What did his housekeeper do ?

She sent a servant to him with an egg and a sauce-pan of water to boil it on the study-fire.

Did the servant boil the egg for him ?

No ; he sent her away, telling her he would boil the egg himself.

What did the servant do before she left his study ?

She put the egg by the side of his watch on the table.

What happened some time after ?

The servant went to take away the breakfast things, and found Newton with the egg in his hand, and the watch boiling in the sauce-pan !

§90 אויסשפּראַך פון ci, ti פאַר אַ וואָקאַל.

ci, ti פאַר אַ וואָקאַל לייענען זיך ווי "שי"; ביישפּילען:

טיילווייז	partial (פּאַר'שעל)	פון געזיכט	facial (פעי'שעל)
געדולדיג	patient (פּעי'שענט)	אַלט, פאַרצייטיג	ancient (עינ'שענט)
נאַציאָן	nation (נעי'שאַן)	פאַרדאַכט	suspicion (סאַספּי'שאַן)

אַנמערקונג. ווען פאַר ti קומט אַן s (sti) ווערט עס פאַר אַ וואָקאַל געלייענט "טש"; צ. ב. celestial (סילעס'טשעל) הימליש, question (קווע'סטשאַן) פראַגע.

Twenty-fourth Lesson—פיר־און־צוואַנציגסטע לעקציאָן

אַ פּאַטריאָטישער גנב.

Charles Dickens, during one of his visits to Paris,
פּע'ריס טו וויזיטס היז אָוו וואַן דיו'רינג דיק'קענז טשאַרלז
פּאַריז צו, נאָך באַזוכען זיינע פון איינעם וועהרענד —— ——

had his watch stolen from him at the theatre.
טהי'עטער דהי עט הים פראָם סטאָולן וואָטש היז העד
טעאַטער דעם אין איהם פון גע'גנב'עט זייגערל זיין ט'געהאַט

On returning to his hotel, Dickens found a small
סמאָל עי פאונד דיק'קענז האָוטע'ל היז טו רעטורי'נינג אָן
קליינעם אַ האָט געפונען —— האָטעל זיין צו, נאָך צוריקקעהרען ביים

parcel waiting for him, to which was pinned the
דהי פּינד וואָז הוויטש טו הים פאָר וועי'טינג פּאַר'סעל
דער צוגעשפּיליעט איז געווען וועלכען צו איהם פאַר, אויף וואַרטענדיג פּאַקעט

following note:
נאָוט פאַ'לאָואינג
צעטעל פאָלגענדער

"Sir, — I hope you will excuse me, but I assure
עשו'ר אַי באַט מי עקסקיו'ז וויל יו האָופּ אַי סויר
פערזיכער איך אָבער מיך אַנטשולדיגען וועט איהר האָף איך מיין הער

you I thought I was dealing with a Frenchman.
פרענטש'מען עי ווידה דיי'לינג וואָז אַי טהאָאַט אַי יו
פראַנצויז אַ מיט האַנדלענדיג בין געוועזן איך האָב געדענקט איך אייך
(האַנדלענדיג בין געוועזן =) האָב געהאַט צו טאָן

Finding out my mistake, I hasten to make up for
פאָר אָפּ מעיק טו העיסן אַי מיסטעי'ק מאַי אַוט פאַיי'נדינג
פאַר אָפּמאַכען צו אייל מיך איך טעות מיין אויסגעפינענדיג

it as far as lies in my power, by returning you
יו רימוי'רנינג באַי פּאַו'ער מאַי אין לאַיז עז פאַר עז איט
אייך צוריקקעהרען דורך מאַכט מיין איז עס ליגט ווי ווייט אַזוי דעם

the	watch	I	stole	from	you.	I	beg	you	to	accept
דהי	וואטש	אַי	סטאָול	פראָם	יו	אַי	בעג	יו	טו	עקסעפּט
דעם	זייגערל	איך	האָב גע׳גנב׳עט	פון	אייך	איך	בעט	אייך	צו	אָננעהמען

the	assurance	of	my	deepest	respect,	and	to	believe
דהי	עשו׳רענס	אָוו	מאַי	דיפּעסט	ריספּעקט	ענד	טו	ביליוו
די	פאַרזיכערונג	פון	מיין	טיפסטער	אַכטונג	און	צו	גלויבען

me,	my	dear	countryman,	your	humble	and
מי	מאַי	דיר	קאַנ׳טרימען	יור	אַמבל	ענד
מיר	מיין	טייערער	לאַנדסמאַן	אייער	אונטערטעניגער	און

obedient	servant.	— A	Pickpocket."
אובי׳דיענט	סויר׳ווענט	עי	פּיק׳פּאָקעט
געהאָרכזאַמער	דינער	אַ	קעשענע־גנב

פרייע איבערזעצונג.

ביי דעם בארימטען ענגלישען נאָוועליסט, טשארלס דיקענס, האָט מען ביי איינעם פון זיינע באַזוכען אין פּאַריז גע׳גנב׳עט זיין זייגערל אין טעאַטער. קומענדיג צוריק אין זיין האָטעל, האָט דיקענס געפונען אַ קליינעם פּאַקעט, צו וועלכען עס איז געווען צוגעשפּיליעט פאָלגענדער צעטעל:

„מיין הער, — איך האָף איהר וועט מיך אַנטשולדיגען, אָבער איך פאַר־זיכער אייך, דאָס איך האָב געמיינט, אַז איך האָב געהאַט צו טאָן מיט אַ פראַנ־צויז, און ניט מיט מיינעם אַ לאַנדסמאַן. אויסגעפינענדיג מיין טעות, איל איך מיך איהם גוט צו מאַכען אַזוי ווייט ווי עס ליגט אין מיין מאַכט, צוריקקעהרענדיג אייך דעם זייגערל, וועלכען איך האָב פון אייך גע׳גנב׳עט. איך בעט אייך אָננעהמען די פאַרזיכערונג פון מיין טיפסטער אַכטונג, און מיר צו גלויבען, מיין טייערער לאַנדסמאַן, דאָס איך בין אייער אונטערטעניגער און געהאָרכזאַ־מער דינער. — אַ קעשענע־גנב.

די פראַזעס און זאַצען.

Charles Dickens,	טשארלס דיקענס (אַ בארימטער ענג־לישער שרייבער פון דערצעהלונגען),
during one of his visits to Paris,	אין דער צייט פון איינעם פון זיינע באַ־זוכען אין פּאַריז,
had his watch stolen from him at the theatre.	האָט געהאַט זיין זייגערל גע׳גנב׳עט פון איהם (האָט מען ביי איהם אָפּגע־גנב׳עט זיין זייגערל) אין טעאַטער.
On returning to his hotel,	ביים קומען צוריק אין זיין האָטעל,
Dickens found a small parcel waiting for him,	האָט דיקענס געפונען אַ קליינעם פּאַקעט וואַרטענדיג אויף איהם,
to which was pinned the following note:	צו וועלכען עס איז געווען צוגעשפּיליעט פאָלגענדער צעטעל:
"Sir,—I hope you will excuse me,	„מיין הער, איך האָף איהר וועט מיר מוחל זיין,

but I assure you	אבער איך פאַרזיכער אייך,
I thought I was dealing with a Frenchman.	איך האָב געדענקט, איך האָב געהאנדעלט (געהאַט צו טאָן) מיט א פראַנצויז.
Finding out my mistake, I hasten to make up for it	אויסגעפינענדיג מיין טעות, אייל איך מיך עס גוט צו מאַכען (ווערטליך: אָפּצומאַכען פאַר דעם)
as far as lies in my power,	אַזוי ווייט, ווי עס ליגט אין מיין מאַכט,
by returning you the watch I stole from you.	צוריקקעהרענדיג אייך דעם זייגערל, וואָס איך האָב גע'גנב'עט ביי אייך,
I beg you	איך בעט אייך
to accept the assurance of my deepest respect	אָנצונעהמען די פאַרזיכערונג פון מיין טיפסטער אַכטונג,
and to believe me, my dear countryman, your humble and obedient servant.	און מיר צו גלויבען, מיין טייערער לאַנדסמאַן, (דאָס איך בין) אייער אונטערטעניגער און געהאָרכזאַמער דינער.
— A Pickpocket."	— א קעשענע־גנב."

די ווערטער.

to deal (דיל) האנדלען, האָבן אן עסק, האָבען צו טאָן
Frenchman (פרענטשְ'מען) פראַנצויז
mistake (מיסטעי'ק) טעות, אירטום
to make up for אָפּמאַכען פאַר עפּעס, ד. ה. גוט מאַכען, פאַרריכטען
to lie (לאַי) ליגען
power (פּאַו'ער) מאַכט, קראַפט
to accept (עקסע'פּט) אָננעהמען
assurance (עשו'רענס) פאַרזיכערונג
deep (דיפּ) טיף, שטאַרק
respect (ריספּע'קט) רעספּעקט, אַכ־טונג
to believe (ביליי'וו) גלויבען
countryman (קאַנ'טרימען) לאַנדסמאַן
humble (אַמבל) אונטערטעניג
obedient (אָובי'דיענט) געהאָרכזאַם
pickpocket (פּיק'פּאָקעט) קעשענע־גנב

during (דיו'רינג) וועהרענד, אין דער צייט פון, בעת
visit (ווי'זיט) וויזיט, באַזוך
stolen (סטאָו'לן) גע'גנב'עט
*to steal (סטיל) גנב'ענען; פאַרגאַנ־גענע צייט: stole (סטאָול)
theatre (טהי'עטער) טעאַטער
to return (ריטויי'רן) זיך צוריקקעהרען
hotel (האָוטע'ל) האָטעל
small (סמאָאַל) קליין
parcel (פּאַר'סעל) פּאַקעט
to wait (וועיט) וואַרטען
to pin (פּין) צושפּיליען, אָנשפּיליען
note (נאָוט) צעטעל, בריוועל
to hope (האָופּ) האָפען
to excuse (עקסקיו'ז) אַנטשולדיגען, מוחל זיין
to assure (עשו'ר) פאַרזיכערן

געשפרעד.

What happened to Dickens during his visit to Paris?

His watch was stolen from him.

At what place was Dickens when that happened?

He was at the theatre.

What did he find on returning to his hotel?

He found a parcel with a note pinned to it.

What was there in the parcel?

The watch that was stolen from him.

From whom was the note?

It was from the pickpocket.

What did the pickpocket say in the note?

He said he hoped Dickens would excuse him, because he made a mistake.

Why did the pickpocket return the watch?

He returned it because Dickens was his countryman.

Why did he steal it?

He stole it because he thought he was dealing with a Frenchman!

§91 אויסשפראך פון **t** פאר **u** (יו).

t פאר א **u**, נאך וועלכען עס קומט א וואקאל, ווערט געלייענט "טש":

ווירקליך	**actual** (עק'טשועל)	
פינקטליך	**punctual** (פאנק'טשועל)	
טוגענד, גוטע מדות	**virtue** (וואויר'טשו)	

§92 אויסשפראך פון **s** פאר **ure** (יור).

s פאר **ure** ווערט געלייענט ווי "זש" אדער "ש" — ווי "זש", ווען פאר איהם קומט א וואקאל; ווי "ש", ווען פאר איהם קומט א קאנסאנאנט:

טאדלונג, שטראפונג	**censure** (סענ'טשור)
א מאס	**measure** (מע'זשור)

אנמערקונג. דאס ווארט **sure** ווערט געלייענט **שור.**

§93 אויסשפראך פון **t** פאר **ure** (יור).

t פאר **ure** ווערט געלייענט "טש":

נאטור	**nature** (נעי'טשור)
בילד	**picture** (פיק'טשור)
מעבעל	**furniture** (פויר'ניטשור)

§94 אויסשפראך פון **si** פאר א וואקאל.

si פאר א וואקאל ווערט געלייענט ווי "זש" אדער "ש" — ווי "זש", ווען פאר דיזע בוכשטאבען שטעהט א וואקאל; ווי "ש", ווען פאר זיי שטעהט א קאנסאנאנט; ביישפילען:

פארגעהענגליך	**transient** (טרעינ'שענט)
ארויסטרייבונג	**expulsion** (עקספאל'שאן)
געלעגענהייט	**occasion** (אקעי'זשאן)
אויספלאצונג	**explosion** (עקספלאו'זשאן)

Twenty-fifth Lesson—פינף־און־צוואנציגסטע לעקציאן

קיין שטיוועל, קיין פריהשטיק.

One	day	Jonathan	Swift,	attended	by	his	servant,
וואן	דעי	דזשא'נעטהען	סוויפט	עטענ'דעד	באי	היז	סויר'וועגט
איין	טאג	—	—	באגלייט	פון	זיין	דינער

took	lodgings	at	an	inn.	In	the	morning	the
טוק	לאָ'דזשינגז	עט	ען	אין	אין	דהי	מא'רנינג	דהי
האט גענומען	קווארטיר	אין	אן	איינפאהר־הויז	אין	דעם	פריהמארגען	דער

Doctor	called	for	his	boots,	and	the	servant	soon
דאק'טאר	קאאלד	פאר	היז	בוטס	ענד	דהי	סויר'וועגט	סון
דאקטאר	האט גערופען	פאר	זיינע	שטיוועל	און	דער	דינער	באלד
	האט פארלאנגט							

brought	them.	When	Swift	saw	them,	he	said:
בראאט	דהעם	הווען	סוויפט	סאא	דהעם	הי	סעד
האט געבראכט	זיי	ווען	—	האט געזעהן	זיי	ער	האט געזאגט

"How	is	this,	Tom,	my	boots	are	not	cleaned?"
האו	איז	דהיס	טאם	מאי	בוטס	אר	נאט	קלינד
ווי	איז	דאס	—	מיינע	שטיוועל	זיינען	נים	געפוצט

"No,	Sir,"	replied	Tom,	"you	are	going	to	ride,
נאו	סיר	ריפלאי'ד	—	יו	אר	גאו'אינג	טו	ראיד
ניין	מיין הער	האט געענטפערט	טאם	איהר	זייט	געהענדיג	צו	רייטען
					קלייבט זיך צו רייטען			

so	I	thought	they	would	soon	be	dirty	again."
סאו	אי	טהאאט	דהעי	וואוד	סון	בי	דויר'טי	עגע'ן
אזוי	איך	האב גערענקט	זיי	וואלטען	באלד	זיין	שמוציג	ווידער

"Very	well,"	said	the	Doctor,	"go	and	get	the
ווע'רי	וועל	סעד	דהי	דאק'טאר	גאו	ענד	געט	דהי
זעהר	גוט	האט געזאגט	דער	דאקטאר	געה	און	האב (מאך)	די

horses	ready."	Then	the	Doctor	ordered	the
האָר'סיז	רע'די	דהען	דהי	דאק'טאר	אר'דערד	דהי
פערד	גרייט	דאן	דער	דאקטאר	האט אנגעזאגט	דעם

landlord	to	let	his	man	have	no	breakfast.	When
לענד'לארד	טו	לעט	היז	מען	העוו	נאו	ברעק'פעסט	הווען
ווירט	צו	לאזען	זיין	מענש, דינער	האבען	קיין	פריהשטיק	ווען

the	servant	came,	Swift	asked	if	the	horses	were
דהי	סויר'וועגט	קעים	סוויפט	עסקד	איף	דהי	האָר'סיז	וואויר
דער	דינער	איז געקומען	—	האט געפרעגט	אויב	די	פערד	זיינען געווען

ready.	"Yes,	Sir,"	said	the	servant.	"Go	and
רע'די	יעס	סויר	סעד	דהי	סויר'וועגט	גאו	ענד
גרייט	יע	מיין הער	האט געזאגט	דער	דינער	געה	און

bring	them	round	then,"	said	Swift.	"I	have	not
ברינג	דהעם	ראונד	דהען	סעד	סויפט	אי	העוו	נאט
ברייננ	זיי	דא ארום, אהער	אלזא	האט געזאגט	—	איך	האב	נים

had	my	breakfast	yet,	Sir,"	replied	Tom.	"Oh,
העד	מאי	ברעק'פעסט	יעט	סויר	ריפלאי'ד	טאם	או
געהאט	מיין	פריהשטיק	נאך	מיין הער	האט געענטפערט	—	א!

that	doesn't	matter,"	said	the	Doctor,	"if	you
דהעט	דאזנט	מעט'טער	סעד	דהי	דאק'טאר	איף	יו
דאס	טוט ניט	אויסמאכען	האט געזאגט	דער	דאקטאר	ווען	דו

had	had	it,	you	would	soon	be	hungry	again."
העד	העד'	איט	יו	וואוד	סון	בי	האנ'גרי	ענע'ן
וואלסט	געהאט	עס	דו	וואלסט	באלד	זיין	הונגעריג	ווידער

(had had it: וואלסט שוין געגעסען)

פרייע איבערזעצונג.

דזשאנאטהאן סוויפט, דער בארימטער ענגלישער סאטיריקער, האט איינ־מאל מיט זיין דינער זיך אפגעשטעלט אין אן איינפאהר־הויז. אין דער פריה האט ער פארלאנגט זיינע שטיוועל און דער דינער האט זיי גלייך געבראכט. באמערקענדיג, דאס זיי זיינען ניט ריין, האט ער געזאגט: „וואס איז דער מער. טאם, מיינע שטיוועל זיינען דאך ניט געפוצט?" „ניין, מיין הער," האט גע־ענטפערט טאם, „איהר ווילט דאך ארויסרייטען אין וועג, האב איך געטראכט זיי וועלען באלד ווידער ווערען שמוציג." „זעהר גוט" האט געזאגט דער דאק־טאר, „געה און מאך גרייט די פערד." דער דאקטאר האט דאן אנגעזאגט דעם ווירט ער זאל זיין דינער ניט געבען קיין פריהשטיק. ווען דער דינער איז גע־קומען, האט איהם סוויפט געפרעגט, אויב די פערד זיינען שוין גרייט. „יע, מיין הער," האט דער דינער געזאגט. „טא געה און ברייננ זיי אהער," האט געזאגט סוויפט. „אבער איך האב נאך קיין פריהשטיק ניט געהאט," האט געענטפערט טאם. „א, דאס מאכט ניט אויס," האט געזאגט דער דאקטאר. „ווען דו וואלסט געהאט געפריהשטיקט, וואלסטו באלד ווידער געווען הונגעריג."

די ווערטער.

איינפאהר-הויז, אכסניה, קרעטשמע	inn (אין)
רופען	to call (קאאל)
פארלאנגען	to call for
שטיוועל	boots (בוטס)
באלד	soon (סון)
האט געבראכט	brought (בראאט)
באגלייטען; באדינען	to attend (עטע'נד)
דינער	servant (סויר'וועגט)
לאזשי, קווארטיר	lodgings (לא'דזשינגז)
האלטען קווארטיר, זיך איינקווארטירען	to take lodgings

לאזען; פארגאנגענע צייט let (לעט) און פארטיציפ אויך let
פריהשטיק, אנבייסען breakfast (ברעק'פעסט)
רונד, ארום round (ראונד)
ברייגנען אהער to bring round
דאן, אלזא then (דהען)
אפקירצונג פון does not doesn't (דאזנט)
אויסמאכען to matter (מעט'טער)
הונגעריג hungry (האַ'נגרי)

ברייגנען *to bring (ברינג)
אפקירצונג פון Thomas (טהאַ'מאס) Tom (טאם)
רייניגען, פוצען to clean (קלין)
שמוציג dirty (דויר'טי)
באקומען, האבען to get (געט)
פערד horse (האארס)
פארטיג, גרייט ready (רע'די)
באפעהלען, הייסען, אנזאגען to order (אר'דער)

געשפרעך.

By whom was Jonathan Swift attended?

He was attended by his servant.

Where did he take up lodgings?

He took up lodgings at an inn.

What did Swift call for in the morning?

He called for his boots.

Did the servant bring them?

Yes, he did, but they were not clean.

Why did not the servant clean them?

Because he thought they would soon be dirty again.

Why did he think so?

Because his master was going to ride soon.

What did Swift order the landlord to do?

He ordered him to let the servant have no breakfast

What did the servant say to Swift when he was told to bring the horses?

He said he had had no breakfast yet.

What did Swift say?

He said: "That doesn't matter, if you had had it, you would soon be hungry again."

§95 באנוצונג פון די פארגאנגענע צייט-פארמעם.

די איינפאכע פארגאנגענע ווערט באנוצט אויסצודריקען א געשעהעניש אין א פריהערדיגער צייט, איבערהויפט ווען די צייט ווערט אויסדריקליך אנגעגעבען דורך אזעלכע ווערטער, ווי ago (עגאו') צוריק, yesterday (יעס'טערדעי) נעכטען, last week (לעסט וויק) לעצטע וואך, last year (לעסט ייר) לעצטען יאהר או. אז. וו. צ. ב.

I asked him yesterday.	איך האב איהם געפרעגט נעכטען.
I saw him a week ago.	איך האב איהם געזעהן מיט א וואך צוריק.
I spoke to him a minute ago.	איך האב מיט איהם גערעדט א מינוט צוריק.
I loved her then.	איך האב איהר געליבט דאמאלס.

אין אזעלכע זאצען, ווי: "איך האב געזאגט, דאס איך ווייס ניט," "זי האט מיר געזאגט, דאס זי איז קראנק." "איך האב געוואלט וויסען, ווער ער איז." "איך האב איהם געפרעגט, וואס איז די אורזאך," "ער האט געזאגט, ער קען עס ניט טאן," "איך האב געדענקט, ער וועט עס ניט טאן" או. אז. וו., ווערט אין ענגליש אנשטאט איז, קען, וועט — וועלכע דריקען אין אידיש אוים די געגענווערטיגע צייט — באנוצט די איינפאכע פארגאנגענע, נעמליך:

I said I did not know.	I asked him what was the reason.
She told me she was ill.	He said he could not do it.
I wanted to know who he was.	I thought he would do it.

דער כלל איז: ווען דער הויפּטזאץ קומט מיט אן איינפאכער פארגאנגענער, דארף שוין אויך דער אנדערער זאץ, וועלכער איז מיט איהם פארבונדען, האבען די זעלבינע צייט־פארמע — ניט ווי אין אידיש, וואו עס קען צונויפּגעבונדען ווערען א פארגאנגענע מיט א געגענווערטיגער.

די גאנץ־פארגאנגענע ווערט באנוצט אויסצודריקען א געשעהעניש, וואס האט איהר אנהייב אין דער פארגאנגענהייט און איז צו ענדע אין דער צייט, אין וועלכער מען רעדט. צ. ב. I have dined (איך האב געגעסען מיטאג) מיינט, אז דאס עסען איז יעצט, בשעת׳ן רעדען, באשטימט געענדיגט; I have seen him (איך האב איהם געזעהן) מיינט, איך האב איהם שוין געזעהן. איבערהויפּט ווערט דיזע צייט-פארמע באנוצט מיט די ווערטער already (אאלרעדי) שוין, now (נאו) יעצט, today (טודעי) היינט, this week (דהים וויק) דיזע וואך, this year (דהים ייר) דיזען יאהר, און נאך אנדערע ווערטער, וועלכע באצייכענען א צייט, וואס איז נאך טיילם דא (למשל „היינט" איז א צייט, וואס דויערט נאך, אזוי אויך „דיזע וואך," „היינטיגם יאהר" או. אז. וו.), אלזא:

I have dined already	איך האב שוין געגעסען מיטאג.
I have asked him just now	איך האב איהם יעצט עבען (נאר-וואס) געפרעגט.
I have seen him today, this week, this year, etc.	איך האב איהם געזעהן היינט, דיזע וואך, דיזען יאהר או. אז. וו.

די גאנץ-פארגאנגענע ווערט אויך באנוצט דארטען, וואו מיר באנוצען אין אידיש די געגענווערטיגע צייט מיט דעם ווארט "שוין," איבערהויפּט אויסצודריקען די צייט, וועלכע מען איז שוין אפּגעווען אין אן ארט; צ. ב.

How long have you lived here?	ווי לאנג וואוינט איהר שוין (האט איהר שוין אפגעוואוינט) היר?
How long have you been in America?	ווי לאנג זייט איהר שוין (זייט איהר שוין אפגעוועזען) אין אמעריקע?
I have been in America three years.	איך בין שוין אין אמעריקע דריי יאהר.

אנמערקונג. ווען מען איז שוין מעהר ניטא אין דעם ארט, פון וועלכען עס רעדט זיך, ווערט באנוצט די איינפאכע פארגאנגענע:

How long did you live there?	ווי לאנג האט איהר געוואוינט דארטען?
I lived there three years.	איך האב געוואוינט דארטען דריי יאהר.
How long were you in America?	ווי לאנג זייט איהר געוועזען אין אמעריקע?
I was there seven years.	איך בין געוועזען דארטען זיבען יאהר.

די לאנג־פארגאנגענע ווערט באנוצט, ווען עס האנדעלט זיך פון א טואונג, וועלכע איז שוין געוועזען געענדיגט אין א באשטימטער פאר־גאנגענער צייט, ווי למשל: „איך האב שוין דאן געהאט פארקויפט," „איך האב שוין נעכטען געהאט געשריבען," „איך האב שוין געהאט אפגעמאן מיין ארבעט ווען ער איז געקומען" או. אז. וו.ביישפילען אין ענגליש:

I had dined when he came in.	איך האב שוין געהאט גענעסען (אפגע־געסען) ווען ער איז אריינגעקומען.
I had written the letter yesterday.	איך האב שוין געהאט געשריבען דעם בריוו נעכטען.
I had then been in America ten years.	איך בין שוין דאן געוועזען (אפגעוועזען) אין אמעריקא צעהן יאהר.

צו מערקען, דאס די לאנג־פארגאנגענע צייט ווערט אין אידיש באטאנט דורך דאס ווארט „שוין," וועלכעס איז אין ענגליש ניט נעטיג אויסצודריקען. דאך, מעהר צו באטאנען, ווערט אין ענגליש צוגעגעבען דאס ווארט already (שוין):

He had already forgotten about the matter.	ער האט שוין געהאט פארגעסען וועגען דער זאך.

Twenty-fifth Lesson—זעקס־און־צוואנציגסטע לעקציאָן

א פּיפּיגער אינגעל.

The	following	anecdote	was	a	well-known	one
דהי	פאָל'לאָואינג	ע'נעקדאָוט	וואָז	עי	וועל נאָון	וואָן
די	פאָלגענדע	מעשה'לע	איז געווען	אַ	גוט באַוואוסטע	איינע

in	a	London	school	years	ago.
אין	עי	לאָנ'דאָן	סקול	יירז	ענאָו'
אין	אַ	לאָנדאָנער	שולע	יאָהרען	צוריק

The	head-teacher	of	the	school	was	explaining
דהי	העד טי'טשער	אָוו	דהי	סקול	וואָז	עקספּלעי'נינג
דער	הויפּט לעהרער	פון	דער	שולע	איז געווען	דערקלערענדיג

buying	and	selling	to	the	class,	and	the	following
באַי'אינג	ענד	סעל'לינג	טו	דהי	קלעס	ענד	דהי	פאָל'לאָואינג
קויפען	און	פערקויפען	צו	דעם	קלאַס	און	די	פאָלגענדע

questions	and	answers	passed	between	him	and	a
קוועס'טשאָנז	ענד	ענ'סערז	פעסד	ביטוויי'ן	הים	ענד	עי
פראַגען	און	ענטפערס	זיינען פאָרגעקומען	צווישען	איהם	און	אַ

boy	who	was	rather	sharp:
באָי	הו	וואָז	ראַ'דהער	שאַרפּ
אינגעל	וועלכער	איז געווען	עטוואָס	שאַרף, פּיפּיג

Teacher:	"Jones,	imagine	I	am	a	tripe
טי'טשער	דזשאָונז	אימע'דזשין	אַי	עם	עי	טראַיפּ
לעהרער	—	שטעל דיר פאָר	איך	בין	אַ	פלעקס

merchant	and	you	are	a	buyer.	Go	outside	and
מוירי'טשענט	ענד	יו	אַר	עי	באַי'ער	גאָו	אַוט'סאַיד	ענד
הענדלער	און	דו	ביסט	אַ	קויפער	געה	דרויסען, ארויס	און

come	in	again	and	ask	for	some	tripe."
קאָם	אין	ענע'ן	ענד	עסק	פאָר	סאָם	טראַיפּ
קום	אַריין	ווידער	און	פרעג	פאַר	עטוואָס	פלעקס

(Jones	goes	out.)
דזשאָונז	גאָוז	אַוט
—	געהט	אַרויס

Jones	(re-entering):	"Please,	Sir,	I	want	some
דזשאָונז	רי־ע'נטערינג	פּליז	סיר	אַי	וואָנט	סאָם
—	אַריינקומענדיג צוריק	בּיטע	מיין הער	איך	וויל האָבּען	עטוואָס

tripe."
טראַיפּ
פלעקס

Teacher :	"Where's	your	money ?"
טיטשער	הווערז	יור	מאַני
לעהרער	וואו איז	דיין	געלט
Jones :	**"Where is**	**your**	**tripe ?"**
דזשאונז	הווער איז	יור	טראַיפּ
—	וואו איז	אייער	פּליאַקע

פרייע איבערזעצונג.

פאָלגענדע מעשה'לע איז מיט יאהרען צוריק געווען גוט באַקאַנט אין אַ לאָנדאָנער שולע.

דער הויפּט־לעהרער פון דער שולע האָט דערקלערט פאַר זיין קלאַס וועגען קויפען און פארקויפען, און די פאָלגענדע פראַגעס און ענטפערס זיינען פארגעקומען צווישען איהם און אַ שילער, וועלכער איז געווען אַ פיפיגער אינגעל.

לעהרער: „דזשאונז, שטעל דיר פאָר, דאָס איך בין אַ הענדלער פון פליאַקע און דו ביסט אַ קונה. געה ארויס און קום אריין צוריק און פאַר־לאַנג פליאַקע.

(דזשאונז געהט ארויס.)

דזשאונז (אריינקומענדיג צוריק): „זייט אַזוי גוט, מיין הער. איך וויל האָבען פליאַקע."

לעהרער: „וואו איז דיין געלט?"

דזשאונז: „וואו איז אייער פליאַקע?"

די פראַזעס און זאַצען.

The following anecdote	די פאָלגענדע מעשה'לע
was a well-known one	איז געווען אַ גוט־באַוואוסטע
in a London school	אין אַ לאָנדאָנער שולע
years ago.	(מיט) יאָהרען צוריק.
The head-teacher of the school	דער הויפּט־לעהרער פון דער שולע
was explaining buying and selling	האָט דערקלערט (דעם ענין פון) קויפען און פארקויפען
to the class,	צו דעם קלאַס,
and the following questions and answers	און די פאָלגענדע פראַגעס און ענטפערס
passed between him and a boy	זיינען פאָרגעקומען צווישען איהם און אַ אינגעל,
who was rather sharp :	וועלכער איז געווען אַביסעל פיפיג (כיטרעוואַטע) :

"Jones, imagine I am a tripe-merchant	„דזשאָונז, שטעל דיר פאָר איך בין א הענדלער פון פליאַקע
and you are a buyer.	און דו ביסט א קונה.
Go outside and come in again	געה ארויס און קום אריין צוריק,
and ask for some tripe."	און פארלאַנג פליאַקע."
(Jones goes out.)	(דזשאָונז געהט ארויס.)
Jones (re-entering):	דזשאָונז (ארייַנקומענדיג צוריק):
"Please, Sir,	„ביטע (זייט אזוי גוט), מיין הער,
I want some tripe."	איך וויל האָבען פליאַקע."
Teacher: "Where is your money?"	לעהרער: „וואו איז דיין געלט?"
Jones: "Where is your tripe?"	דזשאָונז: „וואו איז אייער פליאַקע?"

די ווערטער.

שאַרף, ביטרע, פיפיג (שאַרפּ) sharp

פיפינליך, ביטרעוואַטע rather sharp

זיך פאָר־שטעלען (אימעדזשין) to imagine

פליאַקע (אינגעווייד (טראַיפּ) tripe פון בהמות: קישקעס, גרייזשיק, וואַמפּ, משעפציכע)

הענדלער, סוחר, קויפמאַן (מויר'טשענט) merchant

דרויסען, ארוים (אוט'סאַיד, אוטסאַי'ד) outside

צוריק אריינ־קומען; (רי־ענ'טער) to re-enter דער צוזעצעל -re מיינט: צוריק, ווידער: retake צוריקנעהמען, ווידער נעהמען; rewrite שרייבען נאָך אמאָל, איבערשרייבען או. אז. וו.

באַפרידיגען, צוליב (פליז) to please טאָן; אלס בקשה מיינט please — טו מיר צוליב, זיי אזוי גוט, ביטע

אפּקירצונג פון (הווער'ז) where's וואו איז where is

(מאָ'ני) money

פאָלגענדער, ווייטער שטעהענדער (פאָל'לאָואינג) following

פאָלגען, נאָכ־קומען (פאָל'לאָו) *to follow

אנעקדאָט, מעשה'לע (ע'נעקדאָוט) anecdote

גוט־באַוואוסט, גוט־באַקאַנט (וועל'־נאָון) well-known

א יאָהר (ייר) year

צוריק (ענאָו') ago

מיט א יאָהר צוריק, פאַר־א־יאָהרען a year ago

קאָפּ; הויפּט (העד) head

לעהרער (טי'טשער) teacher

דערקלערען (עקספּלעי'ן) to explain

קויפען; פארגאַנגענע צייט און פארטיצ.: bought (באָאַט) (באַי) to buy

פארקויפען; פארג. צייט און פארטיצ.: sold (סאָולד) (סעל) to sell

פראַגע (קווע'ס'טשאָן) question

איבערגעהן; פאסירען, פּיַרקומען (פעס) to pass

עטוואָס, אביסעל; האָט אָפּט די באַדייטונג פון דער אידישער ענדונג: ליך: צ. ב. rather cold קאַלטליך (ראַ'דהער) rather

געשפרעך.

Where was this anecdote well-known ?

It was well-known in a London school.

How long ago was it known ?

It was known many years ago.

What was the teacher explaining to the boys of the class ?

He was explaining to them buying and selling.

What did he tell one of the boys to do ?

He told him to imagine the teacher was a tripe-merchant and he himself was a buyer.

What did he tell the boy to do then ?

He told him to go outside and come in again and ask for some tripe.

Did the boy do so ?

Yes, he went out and came in and said : "I want some tripe, Sir."

What did the teacher ask him ?

He asked him : "Where is your money ?"

What was the boy's*) answer ?

The boy's answer was the question: "Where is your tripe ?"

*) the boy's דעם אינגעל'ס. דער צוקעצעל s' איז דאס זעלבינע וואס אין אידיש ס' ווען מיר זאגען: דעם ברודער'ס, דער שוועסטער'ס או. אז. וו.

§96 נעמען פון ערטער אלס אייגענשאפטווערטער.

מערקט די ווערטער: a London school א לאנדאנער שולע.

וואו נעמען פון שטעט קומען אין אידיש מיט דעם צוועצעל "ער," ווי: ווילנער, ווארשעווער או. אז. וו., ווערען אין ענגליש באנוצט די נעמען ווי זיי זיינען, אהן צוועצלאך; צ. ב.

A New York paper (פעי׳פער).	א ניו יארקער צייטונג.
A Paris banker.	א פאריזער באנקיר.
Chicago police (פאולי׳ס).	שיקאגער פאליציי.
Berlin theatres (טהי׳עטערז).	בערלינער טעאטערן.

§97 one אנשטאט א הויפטווארט.

ווען א הויפטווארט קומט פאר אן אייגענשאפטווארט, קען ער מיט איהם געבונדענע ווערען אויף צוויי אופנים:

1) אויף דעם אופן, ווי מיר זאגען אין אידיש: "דער הוט איז אלט," "דאס בוך איז ניי," "די היט זיינען אלט," "די ביכער זיינען ניי."

2) אויף דעם אופן ווי מיר זאגען: "דער הוט איז אן אלטער," "דאס בוך איז א נייעס," "די היט זיינען אלטע," "די ביכער זיינען נייע."

אין דעם ערשטען פאל זאגט מען אין ענגליש ווערטליך ווי אין אידיש:

The hat is old.	דער הוט איז אלט.
The book is new.	דאך בוך איז נייו.

אין דעם צווייטען פאל שטעלט מען צו נאך דעם אייגענשאפטווארט דאס ווארט one (אין מעהרצאהל ones):

The hat is an old one.	דער הוט איז אן אלטער.
The book is a new one.	דאס בוך איז א נייעס.
The hats are old ones.	די היט זיינען אלטע.
The books are new ones.	די ביכער זיינען נייע.

אין אידיש ווערען אפט צוויי אדער מעהרערע אייגענשאפטווערטער פאר־בונדען מיט איין הויפט־ווארט, וועלכעס ווערט נאך יעדען אייגענשאפטווארט צוגעטראכט; צ. ב. „איך האב א שווארצען און א ווייסען הוט.“ אנשטאט: „איך האב א שווארצען הוט און א ווייסען הוט,“ „ער האט צוויי פראנצויזישע ביכער און צוויי ענגלישע.“ אנשטאט: „ער האט צוויי פראנצויזישע ביכער און צוויי ענגלישע ביכער.“

אין ענגליש ווערט אין אזא פאל געשטעלט דאס הויפטווארט נאך דעם ערשטען אייגענשאפטווארט און נאך דעם ווייטער־שטעהענדען אייגענשאפט־ווארט ווערט צוגעגעבען one (מעהרצ. ones); צ. ב.

I have a black hat and a white one.	איך האב א שווארצען הוט און א ווייסען.
He has two French books and two English ones.	ער האט צוויי פראנצויזישע ביכער און צוויי ענגלישע.

one, ones ווערען צוגעשטעלט ניט נאר צו אן אייגענשאפטווארט אין דעם זעלביגען זאץ, נאר אויך אין א צווייטען זאץ, וועלכער באציהט זיך אויף דאס זעלביגע הויפטווארט; צ. ב.

Here is the black hat, where is the white one?	היר איז דער שווארצער הוט, וואו איז דער ווייסער?
Here are the French books, where are the English ones?	היר זיינען די פראנצעזישע ביכער, וואו זיינען די ענגלישע?

one, ones ווערען בכלל צוגעשטעלט אנשטאט א הויפטווארט, וועלכעס מען האט אין זינען; צ. ב.

Look at this one.	קוק אן דיזען.
This is the right (ראיט) one.	דיזער איז דער ריכטיגער.
That is the wrong (ראנג) one.	יענער איז דער ניט־ריכטיגער.
These are the right ones.	דיזע זיינען די ריכטיגע.
Those are the wrong ones.	יענע זיינען די ניט־ריכטיגע.

Twenty-seventh Lesson—זיבען־און־צוואנציגסטע לעקציאן

א ברכה פון אן איירישמאן.

Sir Walter Scott, the great novel writer, was
וואז ראי'טער נא'וועל גרעיט דהי סקאט וואל'טער סויר
איז געווען שרייבער דערצעהלונג גרויסער דער — — סער (טיטעל)

once riding with a friend of his over the fields
פילדז דהי או'וועער היז אוו פרענד עי ווידה ראי'דינג וואנס
פעלדער די איבער זיינע פון פריינד א מיט רייטענדיג איינמאל
זיינעם א פריינד

near his country-seat. He came to a field-gate,
געים פילד עי טו קעים הי סיט קאנ'טרי היז ניר
טויער פעלד א צו איז געקומען ער זיץ, וואוינונג לאנד זיין לעבען
לאנד־וואוינונג

which an Irish beggar, who happened to be near,
ניר בי טו העפנד הו בעג'גער איי'ריש ען הוויטש
דערביי זיין צו האט פאסירט וועלכער בעטלער אירלענדישער אן וועלכען
איז גראדע געווען

hastened to open for him. Sir Walter wished to
טו ווישד וואל'טער סויר הים פאר אופן טו העיסנד
צו האט געוואלט — סער איהם פאר עפענען צו האט געאיילט

reward this courtesy by giving him sixpence, but
באט סיקס'פענס הים גי'ווינג באי קוי'רטיסי דהיס ריוואו'רד
אבער זעקס פענים איהם געבענדיג דורך פריינדליכקייט דיזע באלוינען

found that he had not so small a coin in his
היז אין קאין עי סמאאל סאו נאט העד הי דהעט פאונד
זיין אין מטבע א קליין אזוי נים האט געהאט ער דאס ט'געפונען

purse. So he gave him a shilling, saying: "Here
היר סעי'אינג שיל'לינג עי הים געיוו הי סאו פוירס
היר זאגענדיג שילינג (12 פענים) א איהם ט'געגעבען ער אזוי געלט־בייטעל

is a shilling for you, but mind you owe me
מי או יו מאינד באט יו פאר שיל'לינג עי איז
מיר זיים שולדיג איהר געדענקט אבער אייך פאר שילינג א איז

sixpence." — "God bless your Honor," exclaimed
עקסקלעי'מד א'נאר יור בלעס גאד סיקס'פענס
האט אויסגעשריען עהרווירדיגקייט אייער זאל בענשען גאט זעקס פענים

the Irishman, "may your Honor live till I pay you."
יו פעי אי טיל ליוו א'נאר יור מעי איירישמען דהי
אייך באצאהל איך ביז לעבען עהרוויר־דיגקייט אייער מעג אירלענדער דער

פרייע איבערזעצונג.

סער וואָלטער סקאָט, דער באַריהמטער ענגלישער שרייבער פון דערצעה־לונגען, איז איינמאָל געפאָהרען רייטענדיג מיט זיינעם אַ פריינד איבער די פעלדער ארום זיין לאַנד־וואוינונג. ער איז צוגעקומען צו אַ זאַסטאַווע, וועלכע אַן איירישער בעטלער, וואָס איז גראַדע געווען דערביי, האָט גיך געעפענט פאַר איהם. סער וואָלטער האָט געוואָלט באַלוינען דעם מאַן פאַר זיין פריינדליכקייט מיט זעקס פענים, אָבער ער האָט ביי זיך נים געפונען אַזאַ קליינע מטבע: האָט ער איהם געגעבען אַ שילינג (אַ מטבע פון 12 פענים), זאָגענדיג: „דאָ האָט איהר אַ שילינג, אָבער געדענקט, אַז איהר זייט מיר שולדיג אַ סיקספענס.“ — „גאָט זאָל אייך בענשען,“ האָט אויסגערופען דער איירישמאַן, הלואי זאָלט איהר אַזוי לאַנג לעבען ביז איך וועל אייך באַצאָהלען.“

די פראַזעס און זאַצען.

Sir Walter Scott,	סער וואָלטער סקאָט,
the great English novel writer.	דער גרויסער ענגלישער שרייבער פון נאָוועלען (דערצעהלונגען),
was once riding	איז איינמאָל געפאָהרען רייטענדיג
with a friend of his	מיט זיינעם אַ פריינד
over the fields near his country-seat.	איבער די פעלדער לעבען זיין לאַנד־וואוינונג.
He came to a field-gate,	ער איז געקומען צו אַ זאַסטאַווע,
which an Irish beggar,	וועלכע אַן איירישער בעטלער,
who happened to be near	וועלכער האָט פאַסירט צו זיין נאָהענט, (וועלכער איז גראַדע געווען דערביי),
hastened to open for him.	האָט זיך געאיילט צו עפענען פאַר איהם.
Sir Walter wished to reward this courtesy	סער וואָלטער האָט געוואָלט באַלוינען דיזע פריינדליכקייט
by giving him sixpence,	געבענדיג איהם זעקס פענים,
but found that he had not	אָבער ער האָט געפונען, דאָס ער האָט ניט געהאַט
so small a coin	אַזאַ קליינע מטבע
in his purse.	אין זיין געלט־בייטעל.
So he gave him a shilling, saying :	האָט ער איהם געגעבען אַ שילינג, זאָ־גענדיג :
"Here is a shilling for you,	„דאָ איז אַ שילינג פאַר אייך (דאָ האָט איהר אַ שילינג),
but mind	אָבער האָט אין זינען (געדענקט),
you owe me sixpence."—	איהר זייט מיר שולדיג זעקס פענים.“—

"God bless your Honor,"	„גאט זאל בענשען אייער עהרווירדיגקייט,"
exclaimed the Irishman,	האט אויסגערופען דער איירישמאן,
"May your Honor live	„הלואי זאל אייער עהרווירדיגקייט לעבען
till I pay you."	ביז איך וועל אייך אפגעבען."

די ווערטער.

novel (נאָ'וועל)	נאָוועלע, דערצעהלונג	sixpence (סיקס'פענס)	א מטבע פון 6 פענים
writer (ראַי'טער)	שרייבער	coin (קאָין)	מטבע, מינץ
to ride (ראַיד)	רייטען, פאהרען רייטענדיג	purse (פוירס)	בייטעל, געלט-בייטעל
over (אָ'ווער)	איבער	shilling (שי'לינג)	שילינג, א מטבע פון 12 פענים
country (קאַ'נטרי)	געגענד לאנד, דארף	to mind (מאַינד)	האבען אין זינען, געדענקען
seat (סיט)	זיץ, ארט, וואוינונג	to owe (אָו)	זיין שולדיג, קומען
country-seat	לאנד-וואוינונג	to bless (בלעס)	בענשען
gate (געיט)	טויער	honor (אָ'נאָר)	עהרע, כבוד, עהרווירדינקייט (א טיטעל פאר גרויסע לייט)
field-gate	פעלד-טויער, זאסטאווע, שלאגבוים	to exclaim (עקסקלעי'ם)	אויסרופען, אויסשרייען
beggar (בעג'גער)	בעטלער	may (מעי)	מעג, הלואי זאל
to happen (העפּן)	פאסירען, טרעפען	to live (ליוו)	לעבען
to happen to be	גראדע זיין	till (טיל)	ביז, ביז וואנען
to hasten (העיסן)	איילען, זיך איילען	to pay (פּעי)	צאהלען, באצאהלען, אפגעבען
to open (אָופּן)	עפענען		
to reward (ריוואָ'רד)	באלוינען		
courtesy (קוי'רטיסי)	העפליכקייט, פריינדליכקייט		

געשפרעד.

Who was Sir Walter Scott ?

He was a great English novel writer.

What was he doing one day ?

He was riding over the fields near his country-seat.

With whom was he riding ?

He was riding with a friend of his

Where did he come to ?*)

He came to a field-gate.

Who happened to be in that place ?

An Irish beggar happened to be there.

What did the Irishman do ?

He opened the field-gate for Sir Walter.

Did Sir Walter reward him for the courtesy ?

Yes, he rewarded him (אדער Yes, he did).

*) where did he come to ? וואוהין איז ער געקומען?

How much did he wish to give him?
He wished to give him sixpence.

And how much did he give him?
He gave him a shilling.

Why did he give him a shilling?
Because he had no sixpence in his purse.

What did Sir Walter say to the Irishman?

He said: "Mind you owe me sixpence."

What did the Irishman say?

He said: "'May your Honor live till I pay you."

§98 „וואוהין."

„וואוהין" קען אין ענגליש אויסנעדריקט ווערען דורך where אליין, אדער אויך צוזעצענדיג דאס ווערטעל to צום סוף פון זאץ; צ. ב.

Where are you going? אדער Where are you going to?	וואוהין געהט איהר?
I know where he is going. אדער I know where he is going to.	איך ווייס, וואוהין ער געהט.

§99 זיינער א פריינד."

מערקט דעם אויסדריק: a friend of his א פריינד פון זיינע.

מען זאגט: a friend of mine א פריינד פון מיינע, ד. ה. איינער פון מיינע פריינד; a friend of yours אייערער א פריינד, דיינער א פריינד; a friend of his זיינער א פריינד או. אז. וו. אזוי זאגט מען אויך: a friend of John's א פריינד פון דזשאהנ'ס (פריינד), ד. ה. דזשאהנ'ס א פריינד; a friend of my brother's מיין ברודער'ס א פריינד או. אז. וו.

§100 פארגאנגענע צייטען פון **must, may, can**

די איינפאכע פארגאנגענע פארמעס פון can, may זיינען could, might (ווי עס איז שוין געלערנט געווארען אין א פריהערדיגער לעקציאן). must האט ניט קיין באזונדערע פארמע פאר די איינפאכע פארגאנגענע. I must דריקט אויס צוגלייך: איך מוז, איך האב געמוזט.

can, may, must האבען ניט קיין אייגענע גאנץ-פארגאנגענע און לאנג-פארגאנגענע. דער זין פון דיזע ווערט אויסגעדריקט דורך אנדערע צייטווערטער מיט דער הילף פון have been, had been, ווי פאלגט: can דורך have been able

(געווען אין שטאנד, ד. ה. געקענט), had been able (געהאט געווען אין שטאנד, ד. ה. געהאט געקענט); may דורך have been allowed (געווען דערלויבט, ד. ה. געמעגט), had been allwed (געהאט געווען דערלויבט, ד. ה. געהאט געמעגט); must דורך have been obliged (געווען געצוואונגען, ד. ה. געמוזט), had been obliged (געהאט געווען געצוואונגען, ד. ה. געהאט געמוזט).

§101 ביטונג פון must, may, can פאר גאנץ-פארגאנגענע און לאנג-פארגאנגענע.

פון can

לאנג-פארגאנגענע.	גאנץ-פארגאנגענע.
איך בין געהאט געווען אין שטאנד, איך האב געהאט געקענט I had been able	איך בין געווען אין שטאנד, איך האב געקענט I have been able
איהר האט געהאט געקענט you had been able	איהר האב געקענט you have been able
ער, זי האט געהאט געקענט he, she had been able	ער, זי האט געקענט he, she has been able
מיר האבען געהאט געקענט we had been able	מיר האבען געקענט we have been able
זיי האבען געהאט געקענט we had been able	זיי האבען געקענט they have been able
זיי האבען געהאט געקענט they had been able	

פון may

איך בין געהאט געווען דערלויבט, איך האב געהאט געמעגט I had been allowed	איך בין געווען דערלויבט, איך האב געמעגט I have been allowed
איהר האט געהאט געמעגט you had been allowed	איהר האט געמעגט you have been allowed
ער, זי האט געהאט געמעגט he, she had been allowed	ער, זי האט געמעגט he, she has been allowed
מיר האבען געהאט געמעגט we had been allowed	מיר האבען געמעגט we have been allowed
זיי האבען געהאט געמעגט they had been allowed	זיי האבען געמעגט they have been allowed

must פון

לאנג-פארגאנגענע.

I had been obliged איך בין געהאט געוועזן געצוואונגען, איך האב גע-האט געמוזט

you had been obliged איהר האט גע-האט געמוזט

he, she had been obliged ער, זי האט געהאט געמוזט

we had been obliged מיר האבען גע-האט געמוזט

they had been obliged זיי האבען געהאט געמוזט

גאנץ-פארגאנגענע.

I have been obliged איך בין געוועזן געצוואונגען, איך האב געמוזט

you have been obliged איהר האט געמוזט

he, she has been obliged ער, זי האט געמוזט

we have been obliged מיר האבען גע-מוזט

they have been obliged זיי האבען געמוזט

Twenty-eighth Lesson—אכט־און־צוואנציגסטע לעקציאן

דער גרויסער קצב!

Napoleon	I.	came	to	visit	Belgium	after
נאפאו'ליאן	דהי פוירסט	קעים	טו	זוי'זים	בע'לדזשיאם	ע'פטער
נאפאלעאן	דער ערשטער	ו'נעקומען	צו	באזוכען	בעלגיע	נאך

annexing	that	country	to	France.	On	entering	the
ענע'קסינג	דהעט	קא'נטרי	טו	פרענס	אן	ע'נטערינג	דהי
צונעבען. פאראייניגען	יענע	מדינה	צו	פראנקרייך	ביי	אריינקומען אין	די

city	of	Ghent	he	found	a	triumphal	arch	erected
סי'טי	אוו	גענט	הי	פאונד	עי	טראיא'מפעל	ארטש	אירע'קטעד
שטאט	פון	——	ער	האט געפונען	א	פארארגעם	בויגען, טויער	אויפגעשטעלט

in	his	honor	by	the	guild	of	butchers,	inscribed:
אין	היז	א'נאר	באי	דהי	גילד	אוו	בו'טשערז	אינסקראי'בד
אין	זיין	עהרע	דורך	די	גילדע, צעך	פון	קצבים	באשריבען (מיט די ווערטער)

"The	little	butchers	of	Ghent	to	Napoleon	the
דהי	ליטל	בו'טשערז	אוו	גענט	טו	נאפאו'ליאן	דהי
די	קליינע	קצבים	פון	——	צו	נאפאלעאן	דעם

great	(butcher)."	The	master	of	the	guild	asked
גרעיט	בו'טשער	דהי	מע'סטער	אוו	דהי	גילד	עסקד
גרויסען	קצב	דער	מייסטער	פון	דער	גילדע	ט'געבעטען

a	clever	nobleman	(who	despised	Napoleon)	to
עי	קלע׳ווער	נאו׳בלמען	הו	דיספאיי׳זד	נאפאו׳ליאן	טו
א	פעהיגען	ארעלמאן	וועלכער	האט פאראכטעט	נאפאלעאנען	צו

write	the	inscription,	but	he	did	not	detect	the
ראיט	דהי	אינסקרי׳פשאן	באט	הי	דיד	נאט	דיטע׳קט	דהי
שרייבען	די	אויפשריפט	אבער	ער	ט׳געטאן	ניט	אנטדעקען	דעם

sarcasm	in	it.
סא׳רקעזם	אין	איט
שפאט	אין	דעם

א סאלדאט צוגעטשעפעט צו א שווערד.

Cicero,	the	great	Roman	orator,	seeing	one	day	his
סי׳סערא	דהי	גרעיט	ראו׳מען	א׳רעטאר	סי׳אינג	וואן	דעי	היז
ציצעראן	דער	גרויסער	רוימישער	רעדנער	זעהענדיג	איין	טאג	זיין

son-in-law,	who	was	very	short,	arrive	with	a	long
סאן־אין־לא	הו	וואז	ווע׳רי	שארט	עראיי׳וו	ווידה	עי	לאנג
איידים	וועלכער	איז געוועזן	זעהר	קורצגעוואקסינ	אנקומען	מיט	א	לאנגען

sword	at	his	side,	asked,	"Who	has	fastened	my
סאורד	עט	היז	סאיד	עסקד	הו	העז	פעסנד	מאי
שווערד	ביי	זיין	זייט	האט געפרעגט	ווער	האט	אנגעטשעפעט	מיין

son-in-law	to	his	sword?"
סאן־אין־לא	טו	היז	סאורד
איידים	צו	זיין	שווערד

פרייע איבערזעצונג.

ווען נאפאלעאן דער ערשטער איז נאך פילע נצחונות געקומען אויף א באזוך אין בעלגיע, וועלכע ער האט פאראייניגט מיט פראנקרייך, האט ער אריינקומענדיג אין די שטאט גענט געפונען א טריאומף־טויער, וועלכער איז אויפגעשטעלט געווארען לכבוד איהם פון דעם צעך פון די קצבים, מיט דער אויפשריפט: „די קליינע קצבים פון גענט צו נאפאלעאן דעם גרויסען" (קצב). דער מייסטער פון צעך האט געבעטען א פעהיגען ארעלמאן (וועלכער האט געהאסט נאפאלעאנ׳ען) צו פארפאסען די אויפשריפט, אבער ער האט ניט דערטאפט דעם בייסענדען שפאט, וועלכער איז געלעגען אין די ווערטער.

דער בעריהמטער רוימישער רעדנער ציצעראן, זעהענדיג איין טאג ווי זיין איידים, וועלכער איז געווען זעהר א קורצער, איז אנגעקומען מיט א לאנגען שווערד ביי׳ן זייט, האט געפרעגט: „ווער האט צוגעטשעפעט מיין איידים צו דעם לאנגען שווערד?"

די פראזעס און זאצען.

Napoleon I. came to visit Belgium	נאפאלעאן דער 1טער איז געקומען צו באזוכען בעלגיע
after annexing that country to France.	נאך פאראייניגען יענע מדינה מיט פראנקרייך.
On entering the city of Ghent	אריינקומענדיג אין די שטאט גענט
he found a triumphal arch	האט ער געפונען א טריאומף־בויגען (פאראדנעם טויער)
erected in his honor by the guild of butchers,	וואס איז אויפגעשטעלט געווארען צו זיין עהרע פון דעם צעך פון קצבים.
inscribed: "The little butchers of Ghent to Napoleon the great (butcher)."	באשריבען (מיט דער אויפשריפט): „די קליינע קצבים פון גענט צו נאפאלעאן דעם גרויסען (קצב)".
The master of the guild asked a clever nobleman (who despised Napoleon)	דער מייסטער פון דעם צעך האט געבעטען א פעהיגען אדעלמאן (וועלכער האט פאראכטעט נאפאלעאנ'ען)
to write the inscription,	צו שרייבען (פארפאסען) די אויפשריפט,
but he did not detect the sarcasm in it.	אבער ער האט ניט אנטדעקט דעם סארקאזם (שפאט) אין דעם.

Cicero, the great Roman orator,	ציצעראן, דער גרויסער רוימישער רעדנער,
seeing one day his son-in-law,	זעהענדיג איינ טאג זיין איידים,
who was very short,	וועלכער איז געווען זעהר קורצגעוויקסיג,
arrive with a long sword at his side,	אנקומען מיט א לאנגען שווערד ביי זיין זייט,
asked, "Who has fastened my son-in-law to his sword?"	האט געפרעגט: „ווער האט צוגעטשעפעט מיין איידים צו זיין שווערד?"

די ווערטער.

I.	די גלח'ישע ציפער 1, באצייכענט: דער ערשטער; אין ענגליש: the first
to visit (וויזיט)	באזוכען
to annex (ענעקס)	אנבינדען, צוגעבען, פאראייניגען מיט...
country (קאנטרי)	מדינה, לאנד
city (סיטי)	שטאט
triumphal (טראיאמפעל)	פאראדנע
***triumph** (טראיאמף)	טריאומף, נצחון
arch (ארטש)	בויגען, האלב-רונדער טויער
to erect (אירעקט)	אויפשטעלען, אויפבויען
honor (אנאר)	כבוד, עהרע, האנער
guild (גילד)	גילדע, צעך
butcher (בוטשער)	קצב, שלאכטער

שרייבען, אויפשריי- to write (ראַיט) בען; פארג. צייט: wrote (ראָוט), פארטיציפ: written (ריטן)

אויפ- inscription (אינסקריפּ'שאָן) שריפט

סארקאזם, שפּאָט sarcasm (סאַ'רקעזם)

אנטדעקען, to detect (דיטע'קט) אויסגעפינען, דערטאפּען

אויפשריי- to inscribe (אינסקראַי'ב) בען, באשרייבען (מיט)

קליין little (ליטל)

מייסטער master (מעס'טער)

געשיקט, פעהיג, clever (קלע'ווער) קלוג

אדעלמאַן nobleman (נאָו'בלמען)

פאראכטען to despise (דיספּאַי'ז)

אנקומען arrive (עראַי'וו)

שווערד sword (סאָורד)

אנטשעפּען, אנ- to fasten (פעסן) בינדען

אראטאר, רעדנער orator (אָ'רעטאָר)

איידים*) son-in-law (סאָן-אין-לאָא)

קורץ, קליין short (שאָרט)

son-in-law §102

son-in-law אן איידים, ווערטליך: אַ זוהן דורך געזעץ, ד. ה. דורך מחותנ'עשאפט. אויף דעם זעלביגען אופן ווערען באצייכענט די פאלגענדע קרובים דורך מחותנ'עשאפט:

(דאָ'טער-אין-לאָא) daughter-in-law שנור

(בראָ'דהער-אין-לאָא) brother-in-law שוואגער

(סי'סטער-אין-לאָא) sister-in-law שוועגערין

(פאָ'דהער-אין-לאָא) father-in-law שווער

(מאָ'דהער-אין-לאָא) mother-in-law שוויגער

נייע ווערטער.

מיינען, באדייטען to mean (מין)

באדייטונג meaning (מי'נינג)

לאנד, מדינה country (קאָנ'טרי)

געשפרעד.

What country did Napoleon visit ?

He visited Belgium.

When did he visit that country ?

After annexing it to France.

What did he find on entering Ghent?

He found an arch which was erected in his honor.

By whom was the triumphal arch erected ?

By the butchers of the city.

What was the inscription on the arch ?

It was: "From the little butchers to Napoleon the great."

What do these words mean ?

They mean that Napoleon was a great butcher.

By whom was the inscription written ?

It was written by a clever nobleman who hated Napoleon.

Did the master of the butchers' guild know the meaning of the inscription ?

He did not.

Who was Cicero ?
He was a celebrated Roman orator.
Whom did he see one day arrive with a long sword ?
His son-in-law, who was very short.
What did Cicero ask when he saw him ?
He asked, who fastened his son-in-law to the long sword.

§103 גלח׳ישע ציפער נאך א נאמען.

די גלח׳ישע ציפער .I נאך דעם נאמען Napoleon באדייט: דער ערשטער.

די ארדנונג-צאהל ביי דעם נאמען פון א הערשער, ווערט געוועהנליך אויס-געדריקט אין שריפט דורך א גלח׳ישע ציפער, ווי: .Napoleon I, Napoleon II או. אז. וו.

אנשטאט גלח׳ישע ציפערן קען מען שרייבען די ארדנונג-צאהל נאך דעם נאמען פון א הערשער אין פולע ווערטער, ווי צ. ב. ,Napoleon the First Napoleon the Second או. אז. וו.

§104 דאס ווערטעל of ביי שטאט-נעמען.

די שטאט גענט. the city of Ghent אין ענגליש ווערט צווישען דעם ווארט ״שטאט״ און דעם נאמען געשטעלט דאס ווערטעל of (פון). מען זאגט : the city of New York די שטאט ניו יארק, the city of London די שטאט לאנדאן או. אז. וו. אזוי אויך ווען עס האנדעלט זיך פון מדינות : the kingdom of Prussia דאס קעניגרייך פרייסען.

§105 קומענדיגע צייט פון must, may, can

can, may, must האבען ניט קיין אייגענע קומענדיגע צייט-פארמעס. דער זין פון דיזע צייטווערטער פאר די קומענדיגע צייט ווערט אויסגעדריקט דורך אנדערע צייטווערטער מיט דער הילף פון be, ווי פאלגט : can דורך to be able (זיין אין שטאנד, ד. ה. קענען), may — דורך to be allowed (זיין דערלויבט, ד. ה. מעגען), must — דורך to be obliged (זיין געצוואונגען, ד. ה. מוזען).

§106 בייגונגען פון must, may, can פאר קומענדיגע צייט.

פון can

געשעהענע קומענדיגע צייט.

I shall have been able איך וועל גע־וועזן זיין אין שטאנד, איך־וועל האבען געקענט

you will have been able איהר וועט האבען געקענט

he, she will have been able ער, זי וועט האבען געקענט

we shall have been able מיר וועלען האבען געקענט

they will have been able זיי וועלען האבען געקענט

איינפאכע קומענדיגע צייט.

I shall be able איך וועל זיין אין שטאנד, איך וועל קענען

you will be able איהר וועט קענען

he, she will be able ער, זי וועט קענען

we shall be able מיר וועלען קענען

they will be able זיי וועלען קענען

פון may

I shall have been allowed איך וועל זיין געוועזן דערלויבט, איך וועל האבען געמעגט

you will have been allowed איהר וועט האבען געמעגט

he, she will have been allowed ער, זי וועט האבען געמעגט

we shall have been allowed מירווע־לען האבען געמעגט

they will have been allowed זיי ווע־לען האבען געמעגט

I shall be allowed איך וועל זיין דער־לויבט, איך וועל מעגען

you will be allowed איהר וועט מעגען

he, she will be allowed ער, זי וועט מעגען

we shall be allowed מיר וועלען מעגען

they will be allowed זיי וועלען מעגען

פון must

I shall have been obliged איך וועל זיין געוועזן געצוואונגען, איך וועל האבען געמוזט

you will have been obliged איהר וועט האבען געמוזט

he, she will have been obliged ער, זי וועט האבען געמוזט

we shall have been obliged מיר ווע־לען האבען געמוזט

they will have been obliged זיי ווע־לען האבען געמוזט

I shall be obliged איך וועל זיין גע־צוואונגען, כ'וועל מוזען

you will be obliged איהר וועט מוזען

he, she will be obliged ער, זי וועט מוזען

we shall be obliged מיר וועלען מוזען

they will be obliged זיי וועלען מוזען

Twenty-ninth Lesson—ניין־און־צוואנציגסטע לעקציאן

די מאלפע און די ציג.

(א פאבעל.)

A	Hindoo	once	set	out	on	a	journey,	and
עי	הינדוי	וואַנס	סעט	אוט	אַן	עי	דזשוירני	ענד
א	אינדוס	איינמאל	ט'געזעצט	ארוים	אויף	א	רייזע	און
			איז ארויסגעגאנגען					

took	his	monkey	and	his	goat	with	him.	He	also
טוק	היז	מאַנקי	ענד	היז	גאוט	ווידה	הים	הי	אאל'סאו
ט'גענומען	זיין	מאלפע	און	זיין	ציג	מיט	איהם	ער	אויך

took	some	good	things	for	refreshment	on	the
טוק	סאַם	גוד	טהינגז	פאר	ריפרע'שמענט	אַן	דהי
ט'גענומען	מאנכע	גוטע	זאכען	פאר	דערקוויקונג	אויף	דעם

way.	On	arriving	at	a	pool	he	resolved	to	bathe
וועי	אַן	עראַי'ווינג	עט	עי	פול	הי	ריזאַ'לווד	טו	בעידה
וועג	אנקומען אויף'ן, ביים		צו, ביי	א	טייכעל	ער	האט באשלאסען	צו	באדען זיך

and	dine.	Laying	down	the	bundle	with	the
ענד	דאַין	לעי'אינג	דאַון	דהי	באַנדל	ווידה	דהי
און	עסען (מיטאג)	לעגענדיג	ארונטער	דעם	פעקעל	מיט	די

provisions,	he	tied	the	animals	to	a	tree	and	went
פּראָוויזשאַנז	הי	טאַיד	דהי	ע'נימעלז	טו	עי	טרי	ענד	וועָנט
פראוויאנט, שפייז	ער	די ט'צוגעבונדען		חיות	צו	א	בוים	און	ז'געגאנגען

down	to	the	pool.	No	sooner	had	he	disappeared
דאַון	טו	דהי	פול	נאָו	סו'נער	העד	הי	דיסעפי'רד
ארונטער	צו	דעם	טייכעל	ניט	גיכער	ט'געהאט	ער	פארשוואונדען

than	the	monkey	untied	the	bundle,	ate	the	whole	of	the
דהען	דהי	מאַ'נקי	אנטאַי'ד	דהי	באַנדל	עיט	דהי	האול	אָוו	דהי
ווי	די	מאלפע	האט אויפגעבונדען	דעם	פעקעל	האט געגעסען	דאס	גאנצע	פון	די

good	things,	and	then,	wiping	his	hands	on	the
גוד	טהינגז	ענד	דהען	וואַי'פינג	היז	הענדז	אַן	דהי
גוטע	זאכען	און	דאן	אפווישענדיג	זיינע	הענט	אויף	דער

beard	of	the	goat,	sat	down	solemnly	at	the	other
בירד	אָוו	דהי	גאוט	סעט	דאַון	סאַ'לעמלי	עט	דהי	אַ'דהער
בארד	פון	דער	ציג	האט זיך געזעצט	אנידער	ערנסט	אויף	דער	אנדערער

side	of	the	tree.	The	Hindoo,	having	finished	his
סאַיד	אָוו	דהי	טרי	דהי	הינדוי	העוּוינג	פי'נישד	היז
זייט	פון	דעם	בוים	דער	אינדוס	האבענדיג	געענדיגט	זיין

bath,	came,	with	a	good	appetite,	to	dine,	but
בעטה	קעים	ווידה	עי	גוד	עפּיטאיט	טו	דאין	באט
באד	איז געקומען	מיט	א	גוטען	אפּעטיט	צו	עסען (מיטאג)	אבער

found	his	food	all	gone.	On	examination	he	found
פאונד	היז	פוד	אאל	גאן	אן	עגזעמינעישאן	הי	פאונד
געפונען	זיין	שפייז	אין גאנצען	אוועק	אויף	אונטערזוכונג	ער	האט געפונען

every	mark	of	guilt	on	the	beard	of	the	poor
עווערי	מארק	אוו	גילט	אן	דהי	בירד	אוו	דהי	פור
יעדען	צייכען	פון	שולד, פארברעכען	אויף	דער	בארד	פון	דער	ארימער

goat,	which	soon	received	the	punishment	due	to
גאוט	הוויטש	סון	ריסיווד	דהי	פאנישמענט	דיו	טו
ציג	וועלכע	באלד	האט באקומען	די	שטראף	וואס האט געקומט	צו

her	roguish	companion.
הויר	ראוגיש	קאמפעניאן
איהר	גנב׳ישער	חבר׳טע

In	going	through	life	we	must	beware	of
אין	גאואינג	טהרו	לאיף	ווי	מאסט	ביווער	אוו
אין	געהענדיג	דורך	דאס לעבען	מיר	מוזען	זיך היטען	פון

mischievous	companions,	lest	we	should	fare	as
מיסטשיוואס	קאמפעניאנז	לעסט	ווי	שוד	פעיר	עז
שלעכטע בייזע	חברים	דאס ניט	מיר	זאלען	געהן	ווי

did	the	poor	goat	in	this	fable.
דיד	דהי	פור	גאוט	אין	דהיס	פעיבל
עס האט געטאן	די	ארימע	ציג	אין	דיזער	פאבעל

פרייע איבערזעצונג

אן אינדום איז איינמאל ארוים אין וועג און האט מיטגענומען א מאלפּע און א ציג. ער האט אויך מיטגענומען גוטע זאכען צום עסען. קומענדיג צו א טייכעל, האט ער בעשלאסען צו באדען זיך און עסען מיטאג. אוועקלעגענדיג דעם בינטעל שפּייז, האט ער צוגעבונדען די מאלפּע און די ציג צו א בוים און איז ארונטער אין טייכעל. ווי נאר ער איז אוועק, האט די מאלפּע אויפגעבונדען דעם פּעקעל, האט אויפגעגעסען די שפּייז, און אפּווישענדיג איהרע הענד אן די בארד פון דער ציג, האט זי זיך אוועקגעזעצט מיט אן ערנסטער מינע אויף דער אנדער זייט פון בוים. דער אינדום, אפּבאדענדיג זיך, איז געקומען מיט א גוטען אפּעטיט צו עסען, אבער ער האט געפונען, אז די שפּייז איז פערשוואונדען. מאכענדיג אן אונטערזוכונג, האט ער געפונען אלע סימנים פון דעם פערברעכען אויף דער בארד פון דער ארימער ציג, וועלכע האט באלד געקראגען די שטראף, וואס האט געקומט איהר גנב׳ישער חבר׳טע.

די וואס ווילען ניט קומען צו דער לאגע פון דער ארימער ציג אין דיזער פאבעל, דארפען זיך היטען פון שלעכטע חברים.

די פּראָזעס און וואַצען.

A Hindoo once set out on a journey,	אַן אינדוס איז אַמאָל אַרויסגעגאַנגען אויף אַ רייזע,
and took his monkey and his goat with him.	און האָט גענומען זיין מאַלפּע און זיין ציג מיט זיך.
He also took some good things for refreshment on the way.	ער האָט אויך גענומען מאַנכע׳גוטע זאַכען פאַר דערקוויקונג אויף׳ן וועג.
On arriving at a pool	אַנקומענדיג ביי אַ טייכעל
he resolved to bathe and dine.	האָט ער באַשלאָסען צו באָדען זיך און עסען.
Laying down the bundle with the provisions,	אַנידערלעגענדיג דעם פּעקעל מיט די פּראָוויאַנט,
he tied the animals to a tree	האָט ער צוגעבונדען די חיות צו אַ בוים
and went down to the pool.	און איז אַרונטערגעגאַנגען צום טייכעל.
No sooner had he disappeared than the monkey untied the bundle,	ניט גיכער (אַזוי באַלד ווי) ער איז פאַרשוואונדען האָט די מאַלפּע אויפגעבונדען דעם פּעקעל,
ate the whole of the good things,	האָט אויפגעגעסען אין גאַנצען די גוטע זאַכען,
and then, wiping his hands on the beard of the goat,	און דאַן, אַפּווישענדיג די הענט אויף דער באָרד פון דער ציג,
sat down solemnly at the other side of the tree.	האָט זי זיך ערנסט (מיט אַן ערנסטער מינע) אַנידערגעזעצט אויף דער אַנדערער זייט פון בוים.
The Hindoo, having finished his bath,	דער אינדוס, האָבענדיג געענדיגט זיין באָד,
came, with a good appetite, to dine,	איז געקומען, מיט אַ גוטען אַפּעטיט, צו עסען,
but found his food all gone.	אָבער האָט געפונען זיין שפּייז אין גאַנצען אַוועק (פאַרשוואונדען).
On examination	אויף אונטערזוכונג (אונטערזוכענדיג)
he found every mark of guilt on the beard of the poor goat,	האָט ער געפונען אַלע צייכענס פון פאַרברעכען אויף דער באָרד פון דער אָרימער ציג,
which soon received the punishment	וועלכע האָט באַלד באַקומען די שטראָף,
due to her roguish companion.	וועלכע האָט געקומט איהר גנב׳ישער חבר׳טע.
In going through life	דורכגעהענדיג דאָס לעבען
we must beware of mischievous companions,	מוזען מיר זיך היטען פון שלעכטע חברים,
lest we should fare	מיר זאָלען ניט געהן (ד. ה. עס זאָל אונז ניט געהן)
as did the poor goat in this fable.	ווי עס איז געגאַנגען די אָרימע ציג (ווי עס איז געגאַנגען דער אָרימער ציג) אין דיזער פאַבעל.

די ווערטער.

solemnly (סאָ'לעמלי) ערנסט, מיט אַן ערנסטער מינע
other (אַ'דהער) אַנדער
side (סאַיד) זייט
to finish (פי'ניש) ענדיגען
bath (בעטה) באָד
appetite (ע'פּיטאַיט) אַפּעטיט
all (אָאָל) אין גאַנצען
gone (גאָן) געגאַנגען, אַוועקגעגאַנגען, פאַרשוואונדען
examination (עגזעמינע'ישאַן) אונטערזוכונג
mark (מאַרק) צייכען, סימן
guilt (גילט) שולד, פאַרברעכען
to receive (ריסי'וו) באַקומען
punishment (פּאַ'נישמענט) שטראָף
due (דיו) וואָס קומט, צוגעהעריג
roguish (ראָ'גיש) גנב'יש, שעלמיש
companion (קאָמפּע'ניאַן) חבר, באַגלייטער
through (טהרו) דורך
life (לאַיף) דאָס לעבען
to beware (ביווע'יר) זיך היטען
mischievous (מיס'טשיוואָס) שלעכט, בייז
lest (לעסט) דאָס ניט; אין אַלטער ליכער שפּראַך זאָגט מען that not
fare (פעיר) פאָהרען, געהן; אימעצן געהן: I fare well מיר געהט גוט: he fares ill עס געהט איהם שלעכט
fable (פעיבל) פאַבעל, משל

Hindoo (הינדו') אַן אינדוס (איינוואוינער פון אינדיען)
monkey (מאַנ'קי) מאַלפּע, אַבעזיאַנע
goat (גאָוט) ציג
refreshment (ריפרעש'מענט) דערפרישונג, דערקוויקונג
way (וועי) וועג
to arrive (עראַי'וו) אַנקומען
pool (פּול) טייכעל
to resolve (ריזאָ'לוו) באַשליסען
to bathe (בעידה) באָדען, זיך באָדען
bundle (באַנדל) בינטעל, פּעקעל
provisions (פּראָווי'זשאַנז) פּראָוויאַנט, שפּייז
to tie (טאַי) בינדען
animal (ע'נימעל) חיה, טיר
tree (טרי) בוים
sooner (סו'נער) גיכער
*soon (סון) באַלד, גיך
no sooner—than אַזוי באַלד—ווי
ate (עיט) האָט געגעסען
*to eat (איט) עסען; פּאַרטיציפּ: eaten (איטן)
whole (האָול) גאַנץ
the whole דאָס גאַנצע
to disappear (דיסעפּי'ר) פאַרשווינדען
to untie (אָנטאַי') אויפבינדען
to wipe (וואַיפּ) ווישען, אָפּווישען
beard (בירד) באָרד

נייע ווערטער.

to teach (טיטש) לערנען, באַלעהרען
to punish (פּאַ'ניש) באַשטראָפען

געשפּרעך.

What did the Hindoo take with him on his journey?

He took a monkey, a goat, and some provisions.

Where did he stop on the way ?	What did the man do when he returned and found his food all gone?
He stopped at a pool.	He punished the goat for it.
What did he resolve to do there ?	Why did the goat receive the punishment ?
He resolved to bathe and eat.	Because she had on her beard the marks of guilt.
What did he do with the animals ?	What does this fable teach us ?
He tied them to a tree.	It teaches us to beware of bad companions.
What happened when he went down to the pool to bathe ?	
The monkey ate the whole food and wiped his hands on the beard of the goat.	

no sooner—than... §107

מערקט דעם זאץ: no sooner had he disappeared than... נים ניכער איז ער פארשוואונדען ווי...

no sooner — than דריקט אוים דאס זעלביגע וואס אין אידיש: "אזוי באלד ווי," "ווי נאר," "נאך נים אוספייעט," "קאם." דער אויבענשטעהענדער זאץ מיינט אלזא: אזוי באלד ווי ער איז פארשוואונדען. מערקט פאלגענדע ביישפילען:

No sooner had he arrived than he returned.	אזוי באלד ווי ער איז אנגעקומען איז ער אוועק צוריק.
No sooner had he spoken these words than he disappeared.	ווי נאר ער האט ארויסגערעדט (נאך נים אוספייעט ארויסצורעדען) דיזע ווערטער איז ער פארשוואונדען.
No sooner did she see him than she fell upon him.	אזוי באלד ווי זי האט (קאם האט זי) איהם דערזעהן איז זי ארויפגעפאלען אויף איהם.
No sooner said than done.	אזוי באלד ווי געזאגט — געטאן (געטאן אזוי באלד ווי געזאגט, געזאגט און געטאן).

"אזוי באלד ווי" ווערט געוועהנליך אויסגעדריקט מיט די ווערטער: as soon as.

§108 אייגענשאפטווארט אלס הויפטווארט.

מערקט דעם אויסדריק: the whole דאס גאנצע. דא ווערט דאס אייגענשאפטווארט whole (גאנץ) באנוצט אלס הויפטווארט. אזוי קענען אויך אנדערע אייגענשאפטווערטער באנוצט ווערען אלס הויפטווערטער: the good דאס גוטע, the best דאס בעסטע, the worst דאס ערגסטע או. אז. וו.

§109 רעגעל פון געשלעכט.

אין דיזער לעקציאן קומען פאר צוויי נעמען פון חיות: monkey און goat. דער ערשטער ווערט באנוצט אלס מענליך (his hands זיינע הענט), דער צווייטער אלס ווייבליך (to her צו איהר). עס איז דא נעטיג א דער־קלערונג וועגען דעם געשלעכט (מין) פון הויפטווערטער אין ענגליש.

אין ענגליש זיינען הויפטווערטער פון דריי געשלעכטען: מענליך, ווייבליך, און טומטום (ניט זכר, ניט נקבה).

מענליך זיינען אין ענגליש הויפטווערטער, וואס באצייכענען מענשען אדער חיות פון מענליכען סארט, ווי: man (מען) א מאן, boy (באי) א אינגעל, ox (אקס) אן אקס.

ווייבליך זיינען הויפטווערטער, וואס באצייכענען מענשען אדער חיות פון ווייבליכען סארט, ווי: woman (וואו׳מען) א פרוי, girl (גוירל) א מיידעל, cow (קאו) א קוה.

טומטום זיינען: 1) הויפטווערטער, וואס באצייכענען ניט־לעבעדיגע זאכען אדער בלויז גלידער פון לעבעדיגע זאכען, ווי: table (טעיבל) א טיש, book (בוק) א בוך, hand (הענד) א האנט, head (העד) א קאפ; 2) הויפטווערטער, וואס באצייכענען לעבעדיגע זאכען, אבער ווייזען ניט אן דעם מין, ווי: child (טשאילד) א קינד (ס׳ווייזט ניט, צי א אינגעל צי א מיידעל), animal (ע׳נימעל) א חיה (ווייזט ניט, צי א זכר צי א נקבה) או. אז. וו.

אנמערקונג. נעמען פון אינסעקטען זיינען אימער טומטום; אזוי אויך נעמען פון פויגלאך, וועלכע ווייזען ניט אן דעם מין. מאנכע נעמען פון חיות, וועלכע ווייזען ניט אן דעם מין, ווערען אפט באנוצט אלס מענליך, ווי dog (דאג) א הונט, horse (האָרס) א פערד, monkey (מאנ׳קי) א מאלפע און אנדערע. goat ווערט אפט באנוצט אלס ווייבליך, ווען מען האט אין זינען די נקבה.

אויסנאהמעס פון דיזע כללים זיינען: ווערטער, וואס באצייכענען א שיף, ווי: ship (שיפ), boat (באוט), vessel (וועסל), און נעמען פון מדינות, ווי America (עמע׳ריקע), England (אינ׳גלענד), France (פרענס) זיינען ווייבליך דאס ווארט moon (מון) די לבנה, איז ווייבליך (she), און sun (סאן) די זון, איז מענליך (he).

אין פארבינדונג מיט טומטום־נעמען באנוצט מען it אנשטאט he אדער she, און its אנשטאט his אדער her

§110 אויםשפּראַך פון בוכשטאַב X

x ווערט געוועהנליך אויסגעשפּראָכען קס: צ. ב.

box	(באָקס)	א קעסטעל
excuse	(עקסקיו'ז)	אַנטשולדיגונג
axe	(עקס)	א האַק
axle	(עקסל)	אַן אַקס

צווישען צוויי וואָקאַלען, אָדער צווישען א וואָקאַל און h, ווערט x אויס-געשפּראָכען ווי גז; צ. ב.

exhaust	(עגזהאָ'סט)	אויסשעפּען
exhibit	(עגזהי'בים)	אַרויסווייזען
example	(עגזע'מפּל)	ביישפּיל
exact	(עגזע'קט)	גענוי, פּינקטליך

אַנמערקונג. ווען x שטעהט צווישען צוויי וואָקאַלען און דער אַקצענט (דריק) איז אויף דער ערשטער זילבע, ווערט ער אויסגעשפּראָכען ווי "יקס"; צ. ב. ex'ecute (עיקסיקיוט) אויספיהרען, היגריכטען.

x אין אָנהויב וואָרט ווערט אויסגעשפּראָכען "ז"; צ. ב. Xerxes (זוי'רקסיז) קסערקסעס (א נאָמען), xyster (זי'סטער) א שאָב-מעסער (פאַר דאָקטאָרשע אָפּעראַציעס).

Thirtieth Lesson—דרייסיגסטע לעקציאָן

א לאַנגזאַמער גיפט.

In	former	times	physicians	in	Europe	advised	people
אין	פאָ'רמער	טאימז	פיזי'שענז	אין	יו'ראָופּ	עדוואַי'זד	פּיפּל
אין	פריהערדיגע	צייטען	דאָקטוירים	אין	אייראָפּע	האָבען געראַטען	מענשען

not	to	drink	any	coffee,	saying	it	was	a	very
נאָט	טו	דרינק	ע'ני	קאָ'פי	סעי'אינג	איט	וואָז	עי	וועי'רי
ניט	צו	טרינקען	קיין	קאַווע	זאָגענדיג	עס	איז	א	זעהר

unwholsome,	dangerous	beverage	that	slowly	killed
אַנהאָול'סאָם	דעינ'דזשעראָס	בע'ווערעידזש	דהעט	סלאָו'לי	קילד
אומגעזונטער	געפעהרליכער	געטראַנק	וועלכער	לאַנגזאַם	הרג'עט

a	man.	One	day	a	doctor	paid	a	visit	to	the
עי	מען	וואָן	דעי	עי	דאָק'טאָר	פּעיד	עי	וויזיט	טו	דהי
א	מענשען	איין	טאָג	א	דאָקטאָר	ט'געצאָהלט (געמאַכט)	א	באַזוך	צו	דעם

celebrated	French	poet	Voltaire	and	found	him
סע'ליברעיטעד	פרענטש	פּאָו'עט	וואָלטעי'ר	ענד	פאַונד	הים
באַריהמטען	פראַנצויזישען	פּאָעט	—	און	האָט געפונען	איהם

drinking	a	cup	of	coffee.	"Don't	you	know,"	he
דרינ'קינג	עי	קאפ	אוו	קא'פי	דאו'נט	יו	נאו	הי
טרינקענדיג	א	שאל, טאס	פון	קאווע	טוט ניט	איהר	וויסען	ער

said,	"that	you	are	taking	slow	poison?" —	"It
סעד	דהעט	יו	אר	טעי'קינג	סלאו	פאיזן	איט
האט געזאגט	דאס	איהר	זייט	נעהמענדיג	לאנגזאמען	גיפט	עס

must	indeed	be	slow,"	replied	Voltaire,	"as
מאסט	אינדי'ד	בי	סלאו	ריפלאי'ד	וואלטעיר	עז
מוז	ווירקליך	זיין	לאנגזאם	האט געענטפערט	—	ווייל

I	have	been	drinking	it	these	sixty	years."
אי	העוו	בין	דרינ'קינג	איט	דהיז	סי'קסטי	יירז
איך	האב	געווען	טרינקענדיג	עס	דיזע	זעכציג	יאהרען

(I have been drinking it = איך טרינק עס; these sixty years = שוין זעכציג יאהר)

פרייע איבערזעצונג.

אין פריהערדיגע צייטען האבען דאקטוירים אין אייראפע געראטען ניט צו טרינקען קיין קאווע. זיי האבען געזאגט, אז קאווע איז אן אומגעזונטע, געפעהרליכע משקה, וועלכע טויטעט דעם מענשען בּיסלאכּוויז. איינמאל איז א דאקטאר געקומען צו באזוך צו דעם בּאריהמטען פראנצויזישען דיכטער וואלטעיר און האט איהם געפונען טרינקענדיג א טאס קאווע. "ווייסט איהר ניט," האט ער געזאגט, "דאס איהר טרינקט לאנגזאמען גיפט?" — "דאס מוז ווירקליך זיין א לאנגזאמער גיפט," האט געענטפערט וואלטעיר, "ווארים איך טרינק איהם שוין זעכציג יאהר."

די פראזעס און זאצען.

In former times	אין פריהערדיגע צייטען
physicians in Europe	דאקטוירים אין אייראפע
advised people not to drink any coffee,	האבען געראטען מענשען ניט צו טרינקען קיין קאווע,
saying it was a very unwholesome, dangerous beverage	זאגענדיג, דאס עס איז א זעהר אומגעזונטער, געפעהרליכער געטראנק,
that slowly killed a man.	וועלכער טויטעט לאנגזאם א מענשען.
One day a doctor paid a visit	איין טאג האט א דאקטאר געמאכט א באזוך
to the celebrated French poet Voltaire	דעם באריהמטען פראנצויזישען דיכטער וואלטעיר
and found him drinking a cup of coffee.	און האט איהם געפונען טרינקענדיג א טאס קאווע.
"Don't you know," he said,	„וויכט איהר ניט," האט ער געזאגט,
"that you are taking slow poison?"—	„דאס איהר נעהמט איין לאנגזאמען גיפט?" —
"It must indeed be slow," replied Voltaire,	„עס מוז ווירקליך זיין לאנגזאם," האט געענטפערט וואלטעיר,
"as I have been drinking it these sixty years."	„ווארים איך טרינק עס דיזע זעכציג יאהר (שוין זעכציג יאהר)."

די ווערטער.

former (פאר'מער) פריהערדיג, אמאליג

to advise (עדוואי'ז) ראטען, געבען אן עצה

coffee (קא'פי) קאווע

unwholesome (אנהאו'לסאם) אומגעזונט

*wholesome (האו'לסאם) געזונט

dangerous (דעי'נדזשעראס) געפעהרליך

beverage (בע'ווערעידזש) געטראנק, משקה

slowly (סלאו'לי) לאנגזאם, ביסלאכווייז

*slow (סלאו) לאנגזאם (איינגעשאפטווארט)

to kill (קיל) טויטען, הרג'ענען

to pay (פעי) צאהלען

to pay a visit אפשטאטען א וויזיט, מאכען א באזוך

poet (פאו'עט) פאעט, דיכטער

cup (קאפ) טאס, שאל

poison (פאיזן) גיפט, סם

indeed (אינדי'ד) ווירקליך, באמת, טאקע

געשפרעך.

Why did the physicians advise not to drink any coffee ?

Because they believed it to be unwholesome.

Did they believe it to be very dangerous ?

Yes ; they thought that this beverage slowly killed a man.

What did a doctor ask Voltaire whom he found drinking it ?

He asked him whether he did not know that he was taking slow poison.

What did Voltaire say ?

He said it must indeed be slow, as he had been drinking it sixty years.

§111 this, these אין פארבינדונג מיט צייט.

מערקט די פראזע: these sixty years דיזע זעכציג יאהרען. these, this האבען אין פארבינדונג מיט א משך פון צייט די באדייטונג "שוין" אדער "זייט." די געגעבענע פראזע באדייט אלזא: שוין זעכציג יאהר, זייט זעכציג יאהר. מערקט נאך פאלגענדע ביישפילען:

I have known him this long time.	איך קען איהם שוין (זייט) א לאנגע צייט.
He has lived here these ten years.	ער וואוינט היר שוין (זייט) צעהן יאהר.

§112 אויסשפראך פון צוזאמענגעזעצטע וואקאלען.

au, aw ווערען געלייענט ווי אא: laud — לאאד (לויבען), applaud — עפלאא'ד (אפלאדירען), straw — סטראא (שטרוי), law — לאא (געזעץ).

ai, ay ווי עי: brain—ברעין (מארך), day—דעי (טאג).

heat : מעהרסטענס ווי "אי", אין איינינע ווערטער ווי "ע" ea
—חיט (היץ), lead—ליד (פיהרען) ; head—העד (קאפ), lead—לעד (בליי).

beautiful—ביו'טי (שענקייט), beauty : ווי "יו" און "או" eau
ביו'טיפול (שען) ; bureau—ביו'ראו (א ביורע ; א קאנטאר).

ee ווי "אי" : feed—פיד (שפייזען), feet—פיט (פיס).

eu, ew ווי "יו" : feud—פיוד (א קריג), few—פיו (ווענינ),
new—ניו (ניי).

ou מעהרסטענס ווי "או", אין איינינע ווערטער ווי "או", אויך ווי "א" :
loud—לאוד (הויך, אויפ'ן קול), mould—מאולד (שימעל), country—
קא'נטרי (נעגענד, מדינה). אין דעםווארט you ווי "או" (יו).

אנמערקונג. אין דער ענדונג ous פון איינענשאפטווערטער
ווערט ou תמיד געלייענט "א", ווי צ. ב. אין : pious — פאי'אס (פרום),
dangerous—דעינ'דזשעראס (געפעהרליך).

ow מעהרסטענס ווי "או", אין איינינע ווערטער ווי "אוי": low—לאו
(נידעריג), show—שאו (ווייזען), throw—טהראו (ווארפען) ; bow—
באו (זיך בייגען ; א פיילענבויגען), now—נאו (יעצט).

Thirty-first Lesson—איין־און־דרייסיגסטע לעקציאן

דאקטוירים און אדוואקאטען.

A	lawyer,	in	the	course	of	a	cross-examination,
עי	לאא'יער	אין	דהי	קאורס	אוו	עי	קראס ענזעמינעי'שאן
א	אדוואקאט	אין	דעם	פארלויף	פון	א	קרייץ־פארהער

(a cross-examination:) אויספרעגונג

had	compelled	the	doctor	in	the	witness-box	to
העד	קאמפעל'לד	דהי	דאק'טאר	אין	דהי	וויטנעס באקס	טו
ט'געהאט	געצוואונגען	דעם	דאקטאר	אין	דעם	עדות זיצארט	צו

(in the witness-box:) אויפ'ן עדות־באנק

admit	that	he	had	made	a	mistake	upon	an
עדמי'ט	דהעט	הי	העד	מעיד	עי	מיסטעי'ק	אפא'ן	ען
צוגעבען	דאס	ער	ט'געהאט	געמאכט	א	טעות	אויף, אין	א

unimportant point. Casting a cunning glance at the

דהי עט גלענס קא'נינג עי קע'סטינג פאינט אנאימפא'רטענט

די אויף בליק כיטרען א ווארפענדיג פונקט ניט־וויכטיגען

jury he said sarcastically: "Doctors' mistakes are sometimes

סאמ'טאימז אר מיסטעי'קס דא'קטארז סארקע'סטיקעלי סעד הי דזשו'רי

מאנכמאל ווערען טעות'ן דאקטוירים'ס סארקאסטיש, בייסענד האט ער גע־

נעזאגט שווארענע

buried six feet under ground." — "And lawyers'

לאא'יערז ענד גרא'ונד א'נדער פיט סיקס בוירי'איד

אדוואקאטענ'ס און דער ערד אונטער פוס זעקס באגראבען

mistakes," promptly answered the witness, "are

אר וויט'נעס דהי ענ'סערד פרא'מטלי מיסטעי'קס

ווערען עדות דער האט געענטפערט שנעל, באלד טעות'ן

often hung six feet above it."

איט עבא'וו פיט סיקס האנג אפן

איהר איבער פוס זעקס אויפגעהאנגען אפט

איבער דער ערד

שפריכווערטער.

A good lawyer — a bad neighbor.

עי גוד לאא'יער עי בעד נעי'באר

א גוטער אדוואקאט א שלעכטער שכן

Far from court — far from care.

פאר פראם קאורט פאר פראם קעיר

ווייט פון געריכט ווייט פון זארג

פרייע איבערזעצונג.

אן אדוואקאט, וועלכער האט אין א קרייז־פארהער געצוואונגען דעם דאק־טאר, וואס האט אויפגעטראטען אלס עדות, צוצוגעבען, דאס ער האט געמאכט א טעות אין עפעס א קלייניגקייט, האט געזאגט מיט א שטאך, ווארפענדיג א כיטרען בליק אויף די דזשורי: „די טעות'ן פון דאקטוירים ווערען מאנכמאל באגראבען זעקס פוס אונטער דער ערד." — „און די טעות'ן פון אדוואקאטען," האט באלד געענטפערט דער עדות, „ווערען אפט אויפגעהאנגען זעקס פוס איבער דער ערד."

א גוטער אדוואקאט — א שלעכטער שכן.

ווייט פון געריכט — ווייט פון זארג.

די פראזעס און זאצען.

A lawyer who	אן אדוואקאט, וועלכער
in course of a cross-examination,	אין דעם פארלויף פון א קרייץ־פארהער (אויספרעגונג)
had compelled the doctor in the witness-box	האט געצוואונגען דעם דאקטאר אויף׳ן עדות־באנק
to admit that he had made a mistake	צוצוגעבען, דאס ער האט געהאט געמאכט א טעות
upon an unimportant point,	אין א ניט־וויכטיגען פונקט,
Casting a cunning glance at the jury	ווארפענדיג א כיטרען בליק אויף די דזשורי (געשווארענע),
he said sarcastically :	האט ער געזאגט סארקאסטיש (בייסענד) :
"Doctors' mistakes are sometimes buried six feet under ground."	„טעות׳ן פון דאקטוירים ווערען מאנכמאל באגראבען זעקס פוס אונטער דער ערד."
"And lawyers' mistakes," promptly answered the witness,	„און טעות׳ן פון אדוואקאטען," האט באלד געענטפערט דער עדות,
"are often hung six feet above it."	„ווערען אפט אויפגעהאנגען זעקס פוס איבער איהר (איבער דער ערד).

די ווערטער.

sarcastically (סארקע׳סטיקעלי) סאר־קאסטיש, בייסענד

cunning (קא׳נינג) כיטרע, ליסטיג

look (לוק) קוק, בליק

jury (דזשו׳רי) דזשורי, געשווארענע

sometimes (סא׳מטאימז) מאנכמאל, אמאל

to bury (בוירי׳אי) באגראבען

feet (פיט) פיס

six feet זעקס פוס

under (א׳נדער) אונטער

ground (גרא׳ונד) באדען, ערד

promptly (פרא׳מטלי) שנעל, באלד

often (אפן) אפט

above (עבא׳וו) איבער

care (קעיר) זארג, דאגה

court (קאורט) געריכט, געריכט־הויז

lawyer (לא׳יער) אדוואקאט

course (קאורס) לויף, גאנג

in course of אין פארלויף, וועהרענד

cross-examination (קראס־עגזעמי־נעי׳שאן) קרייץ־פארהער, אויס־פרעגונג

to compel (קאמפע׳ל) צווינגען

witness (ווי׳טנעס) עדות

witness-box (ווי׳טנעס־באקס) עדות־באנק

to admit (עדמי׳ט) צוגעבען

mistake (מיסטעי׳ק) טעות

unimportant (אנאימפא׳רטענט) ניט־וויכטיג

*important (אימפא׳רטענט) וויכטיג

point (פאינט) פונקט

געשפרעך.

What did the doctor in the witness-box admit on cross-examination?

He admitted that he had made a mistake.

Was it an important mistake?

No, it was an unimportant one.

What did the lawyer say about it?

He said: "Doctors' mistakes are sometimes buried six feet under ground."

At whom did the lawyer look when he said it?

He looked at the jury.

What was the doctor's answer?

His answer was that lawyers' mistakes were often hung six feet above the ground.

§113 די צוזעצלאך

דער צייכען ' צום סוף פון די ווערטער doctors', lawyers' באדייט: וועמעס: די דאקטוירים'ס, די אדוואקאטען'ס.

אין איינצאהל ווערט אין אזא פאל צוגעזעצט s', נעמליך: the doctor's דעם דאקטאר'ס, the lawyer's דעם אדוואקאט'ס.

ווען די מעהרצאהל איז אומרעגעלמעסיג, ווי men, women, children, ווערט צוגעזעצט s', ווי אין איינצאהל: the man's דעם מאנ'ס, the men's די מענער'ס; the woman's דער פרוי'ס, the women's די פרויען'ס; the child's דעם קינד'ס, the children's די קינדער'ס.

§114 אויסשפראך פון c און g

c און g האבען צו צוויי קלאנגען: c ווי "ס" און "ק" — g ווי "דזש" און "ג".

c ווערט געלייענט ווי "ס" פאר די וואקאלען e, i, y; צ. ב.

עפעלקוואס	cider (סאי'דער)	קעמערל	cell (סעל)
צימבעל	cymbal (סימ'בעל)	ציגאר	cigar (סיגא'ר)

אין אלע אנדערע פאלען — ווי "ק":

קלאפען, פאטשען	clap (קלעפ)	קאץ	cat (קעט)
צינק (א מעטאל)	zinc (זינק)	ראק	coat (קאוט)
שווארץ	black (בלעק)	שניידען	cut (קאט)

g ווערט געלייענט ווי "דזש" פאר e, i, y, ווען דיזע געהערען מיט איהם צו איין זילבע; צ. ב.

גייסטליכע	cler-gy (קלויר'דזשי)	עדעלשטיין	gem (דזשעם)
קארג	stin-gy (סטינ'דזשי)	גרויס	large (לארדזש)
מאשין	en-gine (ענ'דזשין)	יאלאוועץ־שנאפס	gin (דזשין)

אויסנאהמעס פון דיזער רעגעל זיינען: get (געט) קריגען, give (גיוו) געבען, און איניגע אנדערע.

g ווערט אימער געלייענט ווי "ג" —

1) פאר די וואקאלען a, o, u, פאר קאנסאנאנטען, און צו ענדע פון א ווארט; צ. ב.

גליטשען	glide (גלאיד)	שפיל	game (געים)
מאהלען	grind (גראינד)	גאלד	gold (גאולד)
זאק	bag (בעג)	געקראגען	got (גאט)
לאנג	long (לאנג)	קישקע	gut (גאט)

2) ווען ער קומט פאר e, i, y, וועלכע געהערען צו אן ענדונג; צ. ב.

שפרינגעדיג, עלאסטיש	spring-y (ספרינג'אי)	לענגער	long-er (לאנג'ער)
עלאס־טישקייט	spring-iness (ספרינג'אינעס)	שטעכענדיג	sting-ing (סטינג'אינג)

א נ מ ע ר ק ו נ ג. ווען א ווארט ענדיגט זיך מיט ge (דזש), ווערט דער e פאר די ענדונגען er, ing אראפגעווארפען. אין אזא פאל באהאלט דער g דעם קלאנג "דזש"; צ. ב. manage (מע'נעדזש) פארוואלטען, manager — (מע'נעדזשער), managing (מע'נעדזשינג).

§115 אויסשפראך פון טאפעל־g (gg) פאר e, i, y

צוויי g'ען (gg) פאר e, i, y ווערען געלייענט "דזש," ווען זיי געהערען מיט דיזע וואקאלען צום שורש, און "ג," ווען דיזע וואקאלען געהערען צו אן ענדונג; ביישפילען:

גרעסער (פון big, ענדונג er)	bigg-er (ביג'גער)	פאר־גרעסערן, מגזם זיין	ex-agger-ate (עגזע'דזשערעיט)
הינטעל (פון dog, ענדונג ie)	dogg-ie (דאג'גי)	איינגעבען; אנדייטען	sug-gest (סאדזשע'סט)

Thirty-second Lesson—צווי־און־דרייסיגסטע לעקציאן

א גלייכער שרוך.

Dr.	Samuel	Johnson,	the	eminent	English	scholar,
דאק'טאר	סע'מיועל	דזשאנ'סאן	דהי	ע'מינענט	אינ'גליש	סקא'לער
דאקטאר	—	—	דער	הויכער, גרויסער	ענגלישער	געלעהרטער

in	proposing	to	the	lady	whom	he	afterwards
אין	פראופאו'זינג	טו	דהי	לעי'די	הום	הי	עפ'טערוואורדז
אין	פארלעגען הייראט	צו	דער	דאמע	וועלכע	ער	רערנאך, שפעטער

married,	told	her	himself	that	he	was	of	mean
מע'ריד	טאולד	הויר	הימסעלף	דהעט	הי	וואז	אוו	מין
ט'געהייראט	האט געזאגט	איהר	זעלבסט	דאס	.ער	איז געווען	פון	געמיינער

descent,	had	no	money,	and	had	had	an	uncle
דיסע'נט	העד	נאו	מא'ני	ענד	העד	העד	ען	אנקל
אפשטאמונג	האט געהאט	קיין	געלט	און	האט געהאט		א	פעטער

who	was	hanged.	To	this	the	lady	replied	that
הו	וואז	הענגד	טו	דהיס	דהי	לעי'די	ריפלאי'יד	דהעט
וועלכער	איז געווארן	געהאנגען	צו, אויף	דעם	די	דאמע	האט געענטפערט	דאס

her	birth	was	as	low	as	his,	that	she	was	equally
הויר	בוירטה	וואז	עז	לאו	עז	היז	דהעט	שי	וואז	איקוועלי
איהר	געבורט	איז געווען	אזוי	נידעריג	ווי	זיינע	דאס	זי	איז געווען	גלייך (ווי ער)

without	money,	and	that	if	she	had	never	had	an
ווידהאו'ט	מא'ני	ענד	דהעט	איף	שי	העד	נע'ווער	העד	ען
אהן	געלט	און	דאס	אויב	זי	האט קיינמאל נים געהאט			א

uncle	who	was	hanged,	she	had	many	relations
אנקל	הו	וואז	הענגד	שי	העד	מע'ני	רילעי'שאנז
פעטער	וועלכער	איז געווארען	געהאנגען	זי	האט געהאט	פילע	קרובים

who	deserved	hanging.
הו	דיזוי'רווד	הענ'גינג
וועלכע	האבען פארדינט	הענגען

שפריכווארט

Birth	is	much,	but	breeding	more.
בוירטה	איז	מאטש	באט	ברי'דינג	מאור
געבורט	איז	פיל	אבער	דערציהונג	(איז) מעהר

פרייע איבערזעצונג.

דער באַריהמטער ענגלישער געלעהרטער, דר. סעמיועל דזשאָהנסאָן, האָט שדכ'ענענדיג זיך צו דער דאַמע, וועלכע ער האָט שפּעטער געהייראַט, איהר געזאָגט אַליין, דאָס ער שטאַמט פון אַ געמיינער משפּחה, איז אַן אָרעמאַן, און האָט געהאַט אַ פּעטער, וועלכער איז געהאָנגען געוואָרען. אויף דעם האָט איהם די דאַמע געענטפערט, דאָס איהר יחוס איז אַזוי קליין ווי זיינער, זי איז אַזוי אָרעם ווי ער, און ווען זי האָט ניט קיין געהאָנגענעם פּעטער, האָט זי אָבער קרובים, וואָס פאַרדינען מען זאָל זיי הענגען.

יחוס איז פיל, אָבער גוטע דערציהונג איז מעהר ווי יחוס.

די פראַזעס און זאַצען.

דר. סעמיועל דזשאָהנסאָן, דער גרויסער ענגלישער געלעהרטער,	**Dr. Samuel Johnson, the eminent English scholar,**
פּאָרלעגענדיג הייראַט צו דער דאַמע, מיט וועלכער ער האָט דערנאָך חתונה געהאַט,	**in proposing to the lady whom he afterwards married,**
האָט איהר געזאָגט אַליין	**told her himself**
דאָס ער איז געווען פון געמיינער אָפּשטאַמונג,	**that he was of mean descent,**
האָט ניט געהאַט קיין געלט,	**had no money**
און האָט געהאַט אַ פּעטער, וועלכער איז געהאָנגען געוואָרען.	**and had had an uncle who was hanged.**
אויף דעם האָט איהם די דאַמע געענטפערט,	**To this the lady replied**
דאָס איהר געבורט (אָפּשטאַמונג) איז געווען אַזוי נידעריג ווי זיינע,	**that her birth was as low as his,**
דאָס זי איז געווען גלייך (ווי ער) אָהן געלט,	**that she was equally without money,**
און אויב זי האָט ניט געהאַט קיין פּעטער, וואָס איז געהאָנגען געוואָרען,	**and that if she had never had an uncle who was hanged,**
האָט זי געהאַט פילע קרובים, וועלכע האָבען פאַרדינט (מען זאָל זיי הענגען.	**she had many relations who deserved hanging.**

די ווערטער.

דערנאָך, שפּעטער	**afterwards** (עפ'טערוואָרדז)	הויך, גרויס	eminent (ע'מינענט)
געמיין, נידעריג	**mean** (מין)	געלעהרטער	**scholar** (סקאָ'לער)
אָפּשטאַמונג	descent (דיסע'נט)	פּאָרלעגען, פאָרשלאָגען; פּאָרלעגען הייראַט	**to propose** (פּראָפּאָ'ז)

א קרוב, א קרובה	relation (ריל'עי'שאָן)	פעטער	uncle (אַנקל)
פאַרדינען	to deserve (דיזוי'רוו)	געבורט, אָפּשטאַמונג	birth (בוירטה)
דערציהונג, גוטע האָדעוואַניע, בילדונג	breeding (ברי'דינג)	נידעריג	low (לאָו)
		גלייך, אויף דעם זעלביגען אופן	equally (אי'קוועלי)
		אָהן	without (ווידהאַ'וט)

געשפּרעך.

Who was Dr. Samuel Johnson ?

He was an eminent English scholar.

What did he tell the lady to whom he proposed ?

He told her that he was of low birth, was poor, and had had an uncle who was hanged.

What did the lady reply ?

She replied that her descent was as mean as his, she was equally poor, and had many relations who deserved to be hanged.

So she agreed to marry him ?

She did.

§116 די שטומע קאָנסאָנאַנטען.

איינינע קאָנסאָנאַנטען זיינען שטום, ד. ה. זיי ווערען ניט אויסגעשפּראָ־כען, ווען זיי געפינען זיך אין געוויסע שטעלונגען. דיזע זיינען: k, h, g, b, l, gh, n, t.

b איז שטום נאָך m און פאַר t; צ. ב.

א חוב	debt (דעט)	שטום	dumb (דאַם)
א ספק	doubt (דאַוט)	א לאַם	lamb (לעם)

h איז שטום אין פאָלגענדע ווערטער:

עהרליך	honest (אָ'נעסט)	א שטונדע, שעה	hour (אַור)
א יורש	heir (עיר)	עהרע, כבוד	honor (אָ'נאָר)

k, g זיינען שטום פאַר n, מיט וועלכען זיי געהערען צו איין זילבע; צ. ב.

קני	knee (ני)	צייכען	sign (סאַין)
וויסען	know (נאָו)	גריזשען	gnaw (נאָא)

l איז שטום צווישען a—f, a—k, a—m און o—k; צ. ב.

שטיל	calm (קאַם)	קאַלב	calf (קאַף)
לייט	folk (פאָוק)	רעדען	talk (טאָאק)

n איז שטום נאָך m אין איין זילבע:

הימנע, פּזמון	hymn (הים)	הערבסט	autumn (אָ'טאַם)

gh איז שטום אימער נאָך **i** און אין מעהרערע ווערטער נאָך **au**, **ou**; צום ביישפּיל:

high (האַי)	הויך	**dough** (דאָו)	טייג
night (נאַיט)	נאַכט	**though** (דהאָו)	הגם, כאָטש
straight (סטרעיט)	גלייך	**naught** (נאאָט)	גאָרנישט

t איז שטום צווישען **s—en**, **s—l**, **f—en**; צ. ב.

often (אָפ׳ן)	אָפט	**thistle** (טהיסל)	דאָרן
soften (סאָפ׳ן)	ווייך מאַכען	**hasten** (העיסן)	איילען
whistle (הווּיסל)	פייפען	**fasten** (פעסן)	באַפעסטיגען

w איז שטום: 1) אין די ווערטער **answer** (ע׳נסער) ענטפער, **sword** (סאָורד) שווערד, **who** (הו) ווער (אַזוי אויך אין **whose**, **whom**), **whole** (האָול) גאַנץ, **wholly** (האָו׳לי) אין גאַנצען.

2) אימער פאַר **r**; צ. ב.

wrap (רעפּ)	איינוויקלען	**write** (ראַיט)	שרייבען
wreck (רעק)	רואינע	**wrong** (ראָנג)	אומרעכט

Thirty-third Lesson—דריי־און־דרייסיגסטע לעקציאָן

ביידע האָבען דעם זעלביגען טעות.

The	following	story	is	told	of	William	Thackeray,
דהי	פאָל׳לאָואינג	סטאָו׳רי,	איז	טאָולד	אָוו	וויל׳יעם	טהע׳קערעי
די	פאָלגענדע	געשיכטע	ווערט	דער־צעהלט	פון	—	—

the	great	English	novelist	and	critic.
דהי	גרעיט	אינ׳גליש	נאַ׳וועליסט	ענד	קרי׳טיק
דעם	גרויסען	ענגלישען	שרייבער פון דער־צעהלונגען	און	קריטיקער

During	a	visit	to	Rome	Thackeray	stayed	out
דיו׳רינג	עי	וויזיט	טו	ראָום	טהע׳קערעי	סטעיד	אַוט
וועהרענד	אַ	באַזוך	צו, אין	רוים	—	איז געבליבען	אויס

rather	late	one	evening	among	the	ruins	of	the
ראַ׳דהער	לעיט	וואַן	איוו׳נינג	עמאָנג׳	דהי	רו׳אינז	אָוו	דהי
עטוואַס	שפּעט	איין	אָווענט	צווישען	די	רואינעס	פון	דער

ancient	city.	On	returning	to	his	hotel	he	was
עינ׳שענט	סי׳טי	אָן	ריטויר׳נינג	טו	היז	האָוטע׳ל	הי	וואָז
אַלטער	שטאָט	אויף, ביים	צוריקקעהרען זיך	צו	זיין	האָטעל	ער	געוואָרען

met	by	a	man	whom	he	took	to	be	a	robber.
מעט	באי	עי	מען	הום	הי	טוק	טו	בי	עי	ראָ'בער
באגעגענט	פון	א	מאן	וועלכען	ער	ט'גענומען	צו	זיין	א	רויבער
						האט אנגענומען פאר				

Thackeray	shouted	at	him	and	gesticulated	so
טהע'קערעי	שא'וטעד	עט	הים	ענד	דזשעסטיקיולעיטעד	סאָו
—	האט געשריען	אויף	איהם	און	ט'געמאכט הויות	אזוי

fiercely	that	to	the	astonishment	of	the	novelist	the
פירס'לי	דהעט	טו	דהי	עסטאָ'נישמענט	אָוו	דהי	נאָ'וועליסט	דהי
מורא'דיג	דאס	צו	דער	איבערראשונג	פון	דעם	נאָוועלען־שרייבער	דער

man	handed	him	his	watch	and	made	off	as	fast
מען	הענ'דעד	הים	היז	וואטש	ענד	מעיד	אָף	עז	פעסט
מאן	האט איבערגעגעבען	איהם	זיין	זייגערל	און	ט'געמאכט	אוועק	אזוי	גיך
						איז אוועקגעלאפען			

as	he	could.	They	had	each	mistaken	the	other
עז	הי	קוד	דהעי	העד	איטש	מיסטעי'קען	דהי	אַ'דהער
ווי	ער	האט געקענט	זיי	האבען געהאט	יעדערער	פאלש אנגענומען	דעם	אנדערן

for	a	highwayman.
פאָר	עי	הא'יוועימען
פאר	א	גאסענרויבער

פרייע איבערזעצונג.

פאלגענדע געשיכטע ווערט דערצעהלט פון וויליאם טהעקערעי, דעם גרויסען ענגלישען נאָוועלען־שרייבער און קריטיקער.

בשעת ער איז געוועזן אויף א באזוך אין רוים איז טהעקערעי איין אווענט פארבליבען שפעט צווישען די חורבות פון דער אלטער שטאט, וועלכע ער האט באקוקט. צוריקקעהרענדיג זיך צו זיין האטעל, האט ער אנגעטראָפען א מאן, וועלכען ער האט אנגענומען פאר א רויבער. טהעקערעי האט געמאכט אזעלכע ווילדע געשרייען און הויות, דאס צו זיין איבערראשונג האט דער מאן איהם דערלאנגט זיין זייגערל און איז אוועקגעלאפען אזוי שנעל ווי ער האט געקענט. זיי האבען איינער דעם אנדערן אנגענומען פאר א גאסענרויבער!

די פראַזעס און זאַצען.

The following story is told of William Thackeray,	די פאלגענדע געשיכטע ווערט דערצעהלט פון וויליאם טהעקערעי,
the great English novelist and critic.	דעם גרויסען ענגלישען נאָוועלען־שרייבער און קריטיקער.
During a visit to Rome	אין דער צייט פון א באזוך אין רוים
Thackeray stayed out rather late one evening	איז טהעקערעי אויסגעבליבען שפעטליך איין אווענט
among the ruins of the ancient city.	צווישען די רואינעס (חורבות) פון דער אלטער שטאט.
On returning to his hotel	צוריקקעהרענדיג זיך צו זיין האטעל

he was met by a man	איז ער אָנגעטראָפּען (באַגעגענט) געוואָרען פון א מענשען,
whom he took to be a robber.	וועלכען ער האָט אָנגענומען פאר א רויבער.
Thackeray shouted at him and gesticulated so fiercely	טהעקערעי האָט געשריען אויף איהם און האָט געמאַכט הויות אזוי ווילד,
that to the astonishment of the novelist	דאָס צו דער איבערראַשונג פון דעם נאָוועלען־שרייבער
the man handed him his watch	האָט דער מאַן דערלאַנגט איהם זיין זייגערל
and made off as fast as he could.	און איז אַוועקגעלאָפען אזוי שנעל ווי ער האָט געקענט.
They had mistaken each other for a highwayman.	זיי האָבען פאַלש אָנגענומען איינער דעם אַנדערן פאר א גאַסענרויבער.

די ווערטער.

story (סטאָו'רי) געשיכטע, מעשה

critic (קרי'טיק) קריטיקער

to stay (סטעי) בלייבען

late (לעיט) שפּעט

rather late שפּעטליך

ruin (רו'אין) רואינע, חורבה

ancient (עי'נשענט) אַלט, פאַרצייטיג

met (מעט) באַגעגענט, אָנגעטראָפען

*to meet (מיט) באַגעגענען, אָנטרעפען

to take (טעיק) נעהמען

to take one to be... נעהמען איינעם צו זיין, ד. ה. אָננעהמען איינעם פאר...

robber (ראָ'בער) רויבער, גנב

to shout (שאוט) שרייען

to gesticulate (דזשעסטי'קיולעיט) מאַכען הויות, מאַכען תנועות

fiercely (פי'רסלי) ווילד, שרעקליך

astonishment (עסטאָ'נישמענט) פאַר־וואונדערונג, איבערראַשונג

to hand (הענד) איבערגעבען, דער־לאַנגען

to make off זיך אַוועקמאַכען, אַוועק־לויפען

fast (פעסט) גיך, שנעל

mistaken (מיסטעי'קן) פאַלש אָנגע־נומען

to mistake (מיסטעי'ק) פאַלש אָנ־נעהמען, האָבען א טעות

each (איטש) יעדער

each other איינער דעם אַנדערן

highwayman (האַי'וועימען) גאַסענ־רויבער

געשפּרעך.

Of whom is this story told?

It is told of Thackeray.

Who was he?

He was a great novelist and critic.

What happened to him during his visit to Rome when he returned late one evening to his hotel?

He met a person whom he took to be a highwayman.

What did Thackeray do?

He shouted and gesticulated so fiercely that the man gave him his watch and ran away.

Why did the man do so?

Because he had mistaken Thackeray for a highwayman.

So they had each mistaken the other for a robber?

Yes, they had.

one another, each other — „איינער דעם אנדערן“ §117

מערקט די ווערטער each—other אין דעם זאץ: they had each mistaken the other... זיי האבען פאלש אנגענומען איינער דעם אנדערן...

„איינער דעם אנדערן“ ווערט אין ענגליש אויסגעדריקט דורך each other און one another. די ערשטע ווערט באנוצט, ווען עס רעדט זיך פון צוויי פערזאנען אדער זאכען; די צווייטע—פון מעהר ווי צוויי, צ. ב. ווען מען רעדט פון צוויי פערזאנען, וואס ליבען זיך, זאגט מען: they love each other זיי ליבען איינע די אנדערע, אדער איינער דעם אנדערן; ווען מען רעדט פון מעהר ווי צוויי, זאגט מען: they love one another. ווען מען וויל זאגען וועגען צוויי פערזאנען: „זיי הרג'ענען זיך,“ זאגט מען: they kill each other; ווען מען רעדט פון מעהר ווי צוויי, זאגט מען: they kill one another או. אז. וו.

either, every, each — „יעדער“ §118

each מיינט אייגענטליך: יעדער. פאר „יעדער“ איז דא נאך א ווארט: every, וועלכעס איז שוין מעהרערע מאל פארגעקומען אין די פריהערדיגע לעקציאנען. אין דיזען זין ווערט each באנוצט ווען עס רעדט זיך פון א באשטימטער צאהל פון פערזאנען אדער זאכען, ווי צ. ב. each day of the week יעדער טאג פון וואך; the first day of each month דער ערשטער טאג פון יעדען חודש; each house has nine rooms יעדעם הויז (פון א באשטימטער צאהל הייזער) האט ניין צימערן.

every ווערט באנוצט, ווען עס רעדט זיך פון אן אומבאשטימטער צאהל פערזאנען אדער זאכען, עס מיינט „יעדער“ אהן א גרענעץ; צ. ב. every man can do it יעדער מענש (עס מאכט ניט אויס ווער) קאן עס טאן; every house must have windows יעטווידער הויז (עס מאכט ניט אויס וועלכעס) מוז האבען פענסטער; every man in the city יעדער מענש אין שטאט או. אז. וו.

either באדייט: יעדער פון צוויי; צ. ב.

There are trees on either side of the river.	עס זיינען דא בוימער אויף יעדער זייט פון טייך.
Here are two books; you may take either.	היר זיינען צוויי ביכער, איהר קענט נעהמען יעדען (וועלכען איהר ווילט)

די פארניינונג פון either איז neither (קיינער פון ביידע) ; צ. ב.

Will you have water or wine ? — Neither, thank you.	ווילט איהר האָבען וואַסער אָדער וויין ? — קיינעם, דאַנק אייך.

Thirty-fourth Lesson—פיר־און־דרייסיגסטע לעקציאָן

דער לעבעדיגער נול.

Henri	Mondeux,	a	simple	shepherd	born	in
אַנ'רי	מאָנדע'	עי	סימפּל	שעפּ'הוירד	באָרן	אין
—	—	אַ	איינפאַכער	פאַסטוך	געבאָרן	אין

Macon,	France,	who	had	never	received	any	instruction,
מאַקאָ'ן	פרענס	הו	העד	נע'ווער	ריסי'וד	ע'ני	אינסטראַק'שאַן
—	פראַנקרייך	וועלכער	ט'געהאַט	קיינמאָל	געקראָגען	וועלכע ס'איז	לעהרע

astonished	the	greatest	mathematicians	with	his
עסטאַ'נישד	דהי	גרעי'טעסט	מעטהימעטי'שענז	ווידה	היז
האָט איבערראַשט	די	גרעסטע	מאַטעמאַטיקער	מיט	זיין

genius	for	arithmetic.	But	this	child	of	nature	was
דזשי'ניאַס	פאָר	עריטהה'מיטיק	באַט	דהיס	טשאַילד	אָוו	נעי'טשור	וואָז
געבאָרענע פעהיגקייט	פאַר	אַריטמעטיקע	אָבער	דיזעס	קינד	פון	נאַטור	איז געוועזען

not	only	a	wonderful	reckoner,	he	was	also	a
נאָט	אָנ'לי	עי	וואָנ'דערפול	רע'קנער	הי	וואָז	אָל'סאָו	עי
נים	נאָר	אַ	וואונדערבאַרער	רעכענער, בעל־חשבון	ער	איז געוועזען	אויך	אַ

man	of	ready	wit.	At	one	of	his	exhibitions	a
מען	אָוו	רע'די	וויט	עט	וואַן	אָוו	היז	ענזהיבי'שאַנז	עי
מאַן	פון	פאַרטיגען, שנעלען	וויץ	ביי	איינעם	פון	זיינע	עפענטליכע פאָרטראַגען	אַ

joker	asked	him :	"How	many	are	3	times	4 ?"—
דזשאָו'קער	עסקד	הים	האַו	מע'ני	אַר	טהרי	טאַימז	פאָור
שפּאַסמאַכער	ט'געפרעגט	איהם	ווי	פיל	זיינען	דריי	מאָל	פיר

"Sir,"	answered	the	shepherd	without	hesitating,
סויר	ענ'סערד	דהי	שעפּ'הוירד	ווידהאַ'וט	העזיטעי'טינג
מיין הער	האָט געענטפערט	דער	פאַסטוך	אָהן	לאַנג טראַכטען

"by	adding	your	person	at	the	end	it	will	be
באַי	ע'דינג	יור	פּוי'רסן	עט	דהי	ענד	איט	וויל	בי
דורך	צוגעבען	אייער	פּערזאָן	ביי	דעם	סוף	עס	וועט	זיין

hundred	and	twenty	(120)."
האַ'נדרעד	ענד	טווע'נטי	—
הונדערט	און	צוואַנציג	—

שפּריכוואָרט.

One ounce of mother wit is worth a pound of learning.

One	וואַן	איין
ounce	אַונס	אונץ
of	אָוו	פון
mother	מאַ'דהער	מוטער־וויץ
wit	וויט	
is	איז	איז
worth	וואוירטה	ווערט
a	עי	אַ
pound	פּאַונד	פונט
of	אָוו	פון
learning.	לוי'רנינג	געלערנטקייט

פרייע איבערזעצונג.

אַנרי מאָנדרע', אַן איינפאַכער פּאַסטוך, געבאָרען אין מאַקאָן, פראַנקרייך, וועלכער האָט קיינמאָל ניט געלערנט, האָט איבערראַשט די גרעסטע מאַטעמאַטיקער מיט זיין געבאָרענער פעהיגקייט צום רעכענען. אָבער דיזער נאַטור־מענש איז ניט נאָר געווען אַ וואונדערבאַרער בעל־חשבון, ער האָט אויך באַזעסען שנעלען וויץ. ביי איינעם פון זיינע עפענטליכע פאָרטראָגען האָט אַ שפּאַסמאַכער איהם געפרעגט: „וויפיל איז 3 מאָל 4?" — „מיין הער," האָט דער פּאַסטוך געענטפערט, „ווען מען זאָל צולעגען אייער פּערזאָן צום סוף (ד. ה. אַ נול), וועט די צאָהל זיין 120."

אַ קווינט מוטער־וויץ באַשטעהט קעגען אַ פונט געלערנטע חכמה.

די פּראָזעס און זאַצען.

Henri Mondeux, a simple shepherd born in Macon, France,	אַנרי מאָנדרע', אַן איינפאַכער פּאַסטוך, געבאָרען אין מאַקאָן, פראַנקרייך,
who had never received any instruction,	וועלכער האָט קיינמאָל ניט געקראָגען וועלכע עס איז לעהרע,
astonished the greatest mathematicians	האָט איבערראַשט די גרעסטע מאַטעמאַטיקער
with his genius for arithmetic.	מיט זיין געבאָרענער פעהיגקייט פאַר אַריטמעטיקע.
But this child of nature	אָבער דיזעס נאַטור־קינד
was not only a wonderful reckoner,	איז געוועזן ניט נאָר אַ וואונדערבאַרער רעכענער (בעל־חשבון),
he was also a man of ready wit.	ער איז אויך געוועזן אַ מענש פון שנעלען וויץ.
At one of his exhibitions	ביי איינעם פון זיינע עפענטליכע פאָרטראָגען
a joker asked him: "How many are 3 times 4?"	האָט אַ שפּאַסמאַכער איהם געפרעגט: „וויפיעל איז 3 מאָל 4?" —
— "Sir," answered the shepherd without hesitating,	„מיין הער," האָט געענטפערט דער פּאַסטוך ניט לאַנג טראַכטענדיג,
"by adding your person at the end it will be 120."	„צוגעבענדיג אייער פּערזאָן צו ענדע וועט עס זיין 120."

די ווערטער.

וואונדערבאר — wonderful (וואָ'נדערפול)

רעכענער, בעל־חשבון — reckoner (רע'קנער)

פארטיג, גרייט ; שנעל, פלינק — ready (רע'די)

ארויסווייזונג, עפענטליכער פארטראג — exhibition (עגזהיבי'שאָן)

לאנג טראכטען, זיך קווינקלען — to hesitate (הע'זיטעיט)

צוגעבען — to add (עד)

פערזאָן — person (פוירסן)

ענדע, סוף — end (ענד)

אונץ — ounce (אונס)

מוטער — mother (מאָ'דהער)

מוטער־וויץ, געבאָרענער וויץ — mother wit

פונט — pound (פאונד)

פאסטוך — shepherd (שע'פהוירד)

געבאָרען — born (באָרן)

געביירען ; פארגאנגענע צייט: bore (באָור) — *to bear (בעיר)

דערהאלטען, באקומען — to receive (ריסי'וו)

לעהרע, אונטערריכט — instruction (אינסטראָ'קשאָן)

איבערראשען — to astonish (עסטאָ'ניש)

מאטעמאטיקער — mathematician (מעטהימעטי'שען)

זשעני, געבאָרענע פעהיגקייט ; גאונות — genius (דזשי'ניאָס)

אריפמעטיקע, רעכענען — arithmetic (עריטה'מיטיק)

נאטור — nature (נעי'טשור)

נייע ווערטער.

צאהל — number (נאָ'מבער)

א נול (ציפער 0); א גארנישט — cipher (סאי'פער)

שפאס — fun (פאָן)

הגם, כאטש — although (אָאלדהאָו'), though (דהאָו)

געשפרעך.

Who was Henri Mondeux ?

He was a simple shepherd, but he was a wonderful reckoner although he had never received any instruction.

Where was he born ?

He was born in Macon, France.

What did a joker ask him at one of his exhibitions ?

He asked him : "How many are three times four ?"

Why did he ask him such a simple question ?

Because the foolish man wanted to make fun of him ; but he received a sharp answer.

What did the shepherd answer ?

He answered that by adding the joker's person to 3 times 4 the number would be 120.

Then the joker was a cipher ?

Yes, that is what he was !

Thirty-fifth Lesson—פינף־און־דרייסיגסטע לעקציאן

א פריידיגער א לץ.

The following anecdote is told of a preacher
פרי'טשער עי אוו טאולד איז ע'נעקדאוט פא'לאואינג דהי
פריידיגער א פון דערצעהלט ווערט מעשה'לע פאלגענדע די

who fooled his congregation three times in succession
סאקסע'שאן אין טאימז טהרי קאנגריגעי'שאן היז פולד הו
רייהע אין מאל דריי געמיינדע זיין ט אפגענארט וועלכער
אין דער רייהע, נאכאנאנד

by jocular replies. The first time he ascended the
דהי עסע'נדעד הי טאים פוירסט דהי ריפלאי'ז דזשא'קיולער באי
די האט באשטיגען (ווען) ער מאל ערשטען דעם ענטפערס שפאסיגע דורך

pulpit he said: "Dear brethren, do you know
נאו יו דו ברע'דהרען דיר סעד הי פאל'פיט
וויסען איהר טוט ברידער טייערע האט געזאגט ער בימע

what I am going to say?" — They replied:
ריפלאי'ד דהעי סעי טו גאו'אינג עם אי הוואט
האבען געענטפערט זיי זאגען נעהענדיג בין איך וואס
איך וויל

"No;" whereupon he said: "Of what use is it to
טו איט איז יוס הוואט אוו סעד הי הווערעפא'ן נאו
צו עס איז נוץ וואס־פאר־א פון האט געזאגט ער אויף וואס ניין

preach to ignoramuses?" and came down from the
דהי פראם דאון קעים ענד איגנארעי'מאסיז טו פרימש
דער פון ארונטער איז געקומען און אומוויסענדע צו, פאר פריידיגען

pulpit. The next time, when he asked the same
סעים דהי עסקד הי הוועו טאים נעקסט דהי פאל'פיט
זעלביגע די האט געפרעגט ער ווען מאל נעכסטען דעם בימע

question, they answered: "Yes, we know;"
נאו ווי יעס ענ'סערד דהעי קווע'סטשאן
וויסען מיר יע האבען געענטפערט זיי פראגע

whereupon he said: "Then, it is useless for me
מי פאר יו'סלעס איז איט דהען סעד הי הווערעפא'ן
מיר פאר נוצלאז איז עס דאן האט געזאגט ער אויף וואס
איז עס

to tell you," and came down. The third time,
טאים טהוירד דהי דאון קעים ענד יו טעל טו
מאל דריטען דעם ארונטער איז געקומען און אייך זאגען צו

having	taken	counsel	together,	the	congregation
הע'ווינג	טעי'קען	קאו'נסעל	טוגע'דהער	דהי	קאנגריגעי'שאן
האבענדיג	גענומען	ראט	צוזאמען	די	געמיינדע

נאך דעם ווי זיי האבען זיך בעראטען

prepaired	an	answer	which	they	thought	would
פריפעי'רד	ען	ע'נסער	הוויטש	דהעי	טהאאט	וואוד
האבען צוגעגרייט	אן	ענטפער	וועלכער	זיי	האבען געדענקט	וועט

corner	their	joker-preacher,	and	said :	"Some	of	us
קא'רנער	דהעיר	דזשאו'קער פרי'טשער	ענד	סעד	סאם	אוו	אס
צודריקען צום וואנט	זייער	שפאסמאכער־ פריידיגער	און	האבען געזאגט	מאנכע	פון	אונז

know,	and	some	don't ;"	whereupon	he	promptly
נאו	ענד	סאם	דאונט	הווערעפא'ן	הי	פרא'מטלי
וויסען	און	מאנכע	טוען ניט (וויסען ניט)	אויף וואס	ער	שנעל, גלייך

replied :	"Let	those	who	know	tell	those	who
ריפלאי'ד	לעט	דהאוז	הו	נאו	טעל	דהאוז	הו
ט'געענטפערט	לאזען, זאלען	יענע	וועלכע	וויסען	זאגען	יענע	וועלכע

don't,"	and	once	more	came	down.
דאונט	ענד	וואנס	מאור	קעים	דאון
טוען ניט	און	אמאל	מעהר	איז ער געקומען	ארונטער

(once more:) נאך אמאל

פרייע איבערזעצונג.

פאלגענדע מעשה'לע ווערט דערצעהלט פון א פריידיגער א לץ, וועלכער האט דריי מאל נאכאנאנד אפגענארט זיין געמיינדע מיט שפאסיגע תשובות. דעם ערשטען מאל, ווען ער איז ארויף אויף די בימע, האט ער געזאגט: „רבותי, ווייסט איהר וואס איך וועל ריידען?" — זיי האבען געענטפערט: „ניין;" האט ער געזאגט: „וואס איז די פעולה צו ריידען פאר אומוויסענדע?" און איז אראפ פון דער בימע. דעם צווייטען מאל, ווען ער האט זיי געפרעגט די זעלביגע פראגע, האבען זיי זיך געקליגט און געענטפערט: „יע, מיר ווייסען;" האט ער געזאגט: „איז דאך גאר קיין נוץ ניט פאר אייך צו ריידען," און איז ווידער אראפ. דעם דריטען מאל האט די געמיינדע זיך בעראטען און צוגע־גרייט אן ענטפער, וועלכער זיי האבען געדענקט וועט זייער פריידיגער צודריקען צום וואנט, און האבען געזאגט: „א טייל פון אונז ווייסען און א טייל ווייסען ניט;" אויף דעם האט דער פריידיגער גלייך געענטפערט: „טא זאלען די וואס ווייסען זאגען יענע וואס ווייסען ניט," און ער איז נאך אמאל ארונטער פון דער בימע.

די פראזעס און זאצען.

The following anecdote is told by a preacher	פאלגענדע מעשה'לע ווערט דערצעהלט פון א פריידיגער,
who fooled his congregation three times in succession	וועלכער האט אפגענארט זיין געמיינדע דריי מאל נאכאנאנד

by jocular replies.	מיט שפאסיגע ענטפערס.
The first time he ascended the pulpit he said :	דעם ערשטען מאל, ווען ער איז ארויף אויף די בימע האט ער געזאגט :
"Dear brethren, do you know what I am going to say ?"	„ליבע ברידער, ווייסט איהר וואס איך וועל ריידען?"
They replied : No ;"	זיי האבען געענטפערט : „ניין ;"
whereupon he said :	אויף וועלכעס ער האט געענטפערט :
"Of what use is it to preach to ignoramuses ?"	„וואס פאר א נוץ איז עס צו פריידיגען פאר אומוויסענדע?"
and came down from the pulpit.	און איז ארונטערגעגאנגען פון דער בימע.
The next time, when he asked the same question,	דעם נעכסטען מאל, ווען ער האט גע־פרעגט די זעלבינע פראגע,
they answered: "Yes, we know;"	האבען זיי געענטפערט : „יע, מיר ווייסען ;"
whereupon he said :	אויף וועלכעס ער האט געזאגט :
"Then it is useless for me to tell you,"	„דאן איז עס נוצלאז פאר מיר אייך צו זאגען."
and came down.	און ער איז ארונטערגעגאנגען.
The third time,	דעם דריטען מאל,
having taken counsel together,	האבענדיג בעראטען זיך צוזאמען,
the congregation prepared an answer	האט די געמיינדע צוגעגרייט אן ענט־פער
which they thought would corner their joker-preacher,	וועלכער זיי האבען געדענקט וועט צו־דריקען צום וואנט זייער פריידיגער דעם לץ,
and said : "Some of us know, and some don't ;"	און האבען געזאגט : „מאנכע פון אונז ווייסען און מאנכע ווייסען ניט ;"
whereupon he promptly replied :	אויף וואס ער האט גלייך געענטפערט:
"Let those who know tell those who don't,"	„זאלען די וואס ווייסען זאגען יענע וואס ווייסען ניט."
and once more came down.	און נאך אמאל איז ער ארונטערגעגאנגען.

די ווערטער.

to ascend (עסע'נד) ארויפגעהן, ארויפשטייגען ; ארויפגעהן אויף, באשטייגען

pulpit (פאל'פיט) בימע

whereupon (הווערעפאן) אויף וואס, אויף וועלכעס

use (יוס) נוץ, פעולה

to preach (פריטש) פריידיגען

preacher (פרי'טשער) פריידיגער, מגיד

to fool (פול) אפנארען, מאכען צום נארען

congregation (קאנגרעגעי'שאן) גע־מיינדע, עדה, קהילה

succession (סאקסע'שאן) פאלגע, רייהע, סדר

in succession נאך דער רייהע, כסדר, נאכאנאנד

צוגרייטען (פריפעי'ר) to prepare	אומ- (איגנארעי'מאס) ignoramus
ווינקלען, ד. ה. (קא'רנער) to corner צודריקען צום וואנט	ווימענדער, עם-הארץ
א ווינקעל (קא'רנער) corner*	נוצלאז, אהן נוץ (יוס'לעס) useless
אפקירצונג פון (דאונט) don't do not	האלטען (קיפ) to keep
שפאסמאכער, לץ (דזשאו'קער) joker	ראט, עצה (קאו'נסעל) counsel
באלד, גלייך, (פרא'מטלי) promptly שנעל	אפהאלטען א בא- ראטונג, זיך בארעטען to keep counsel
	צוזאמען (טוגע'דהער) together

געשפרעך.

What did the jocular preacher do one day ?

He fooled his congregation three times in succession.

What did he ask his congregation when he ascended the pulpit the first time ?

He asked them whether they knew what he was going to say ?

What did he say when they answered "No ?"

He said it was of no use to preach to ignoramuses.

What did the congregation answer when he asked the same question the next time ?

They answered : "Yes, we know."

What did he say then ?

He said if they knew it was useless to tell them.

What did the congregation do then ?

They took counsel together and prepared an answer which they thought would corner him, and said : "Some of us do, and some of us don't."

Was the preacher cornered by this answer ?

No, indeed ; for he said to them : "Let those who know tell those who don't."

§119 באדייטונג פון **more**

מערקט די פראזע : once more איינמאל מעהר, ד. ה. נאך אמאל. דאסווארט more ווערט אפט באנוצט אין דער באדייטונג "נאך;" צ. ב.

נאך צעהן יאהר.	**Ten years more.**
גיט מיר נאך אביסעל קאווע.	**Give me some more coffee.**
האט איהר נאך וועלכע ביכער?	**Have you any more books ?**
וואס נאך ווילט איהר?	**What more do you want ?**

Thirty-sixth Lesson—זעקס־און־דרייסיגסטע לעקציאָן

דער פוילער אייזעל.

(א פאבעל.)

A	man	wished	to	purchase	an	ass,	and	agreed
עי	מען,	ווישד	טו	פויר'טשעיס	ען	עס	ענד	עגריי'ד
א	מאן	האט געוואלט		קויפען	אן	אייזעל	און	ט'אפגעמאכט

with	its	owner	to	take	it	on	trial	before	he
ווידה	איטס	אוי'נער	טו	טעיק	איט	אן	טראי'על	ביפאו'ר	הי
מיט	זיין	אייגענטימער	צו	נעהמען	איהם	אויף	פראבע	איידער	ער

bought	it.	He	took	the	ass	home	and	put	it	in
באאט	איט	הי	טוק	דהי	עס	האום	ענד	פוט	איט	אין
ט'געקויפט	איהם	ער	ט'גענומען	דעם	אייזעל	אהיים	און	ט'אוועק געשטעלט	איהם	אין

the	yard	with	the	other	asses,	upon	which	it
דהי	יארד	ווידה	דהי	א'דהער	ע'סיז	אפא'ן	הוויטש	איט
דעם	הויף	מיט	די	אנדערע	אייזלען	נאך	וועלכעם	ער

joined	itself	with	the	greatest	eater	and	the	laziest
דזשאינד	איטסע'לף	ווידה	דהי	גרעי'טעסט	אי'טער	ענד	דהי	לעי'זיעסט
ט'פאראייניגט	זיך	מיט	דעם	גרעסטען	פרעסער	און	דעם	פוילסטען

of	them	all	and	kept	away	from	the	others.	The
אוו	דהעם	אאל	ענד	קעפט	עוועי'	פראם	דהי	א'דהערז	דהי
פון	זיי	אלע	און	ט'געהאלטען	אוועק	פון	די	אנדערע	דער

man	put	a	halter	on	it	and	led	it	back	to	its
מען	פוט	עי	האא'לטער	אן	איט	ענד	לעד	איט	בעק	טו	איטס
מאן	האט ארויפגעטאן	א	שטריקעל	אויף	איהם	און	האט גע־פיהרט	איהם	צוריק	צו	זיין

owner. —	"How	could	you	try	it	in	so	short	a
אוי'נער	האו	קוד	יו	טראי	איט	אין	סאו	שארט	עי
אייגענטימער	ווי אזוי	האט געקענט	איהר	פראבירן	איהם	אין	אזוי	קורצע	א
							אזא קורצע		

time ?"	said	the	owner. —	"I	need	not	try	it,"
טאים	סעד	דהי	אוי'נער	אי	ניד	נאט	טראי	איט
צייט	האט געזאגט	דער	אייגענטימער	איך	ברויך	ניט	פראבירען	איהם

answered	the	man.	"I	know	that	it	will	be	just
ענ'סערד	דהי	מען	אי	נאו	דהעט	איט	וויל	בי	דזשאסט
האט געענטפערט	דער	מאן	איך	ווייס	דאס	ער	וועט	זיין	גראדע

such	another	as	the	one	which	of	all	the	rest	it
סאַטש	עגאַ'דהער	עז	דהי	וואַן	חווימש	אָוו	אָאָל	דהי	רעסט	איט
אזעלכער	אנדערער	ווי	דער	איינער	וועלכען	פון	אלע	די	איבעריגע	ער

(such another: נאָך איינער אזא)

chose	for	a	companion.”
טשאָוז	פאָר	עי	קאָמפּעַ'ניאָן
האָט אויס־געקליבען	פאַר	אַ	חבר

שפּריכווערטער.

Like	will	to	like.
לאַיק	וויל	טו	לאַיק
גלייך	וויל, ציהט	צו	גלייך

Birds	of	a	feather	flock	together.
בוירדז	אָוו	עי	פעדהער	פלאָק	טוגע'דהער
פויגלאַך	פון	איין	פעדער	זאַמלען זיך	אינאיינעם

(of a feather: פון זעלבינגען מין)

Sloth	is	the	key	to	poverty.
סלאָוטה	איז	דהי	קי	טו	פּאָ'ווערטי
פוילקייט	איז	דער	שליסעל	צו	אָרימקייט

Idleness	is	the	mother	of	all	vices.
אַי'דלנעס	איז	דהי	מאַ'דהער	אָוו	אָאָל	וואַיסיז
פוילקייט	איז	די	מוטער	פון	אַלע	שלעכטע מידות

פרייע איבערזעצונג.

איינער האָט געוואָלט קויפען אַן אייזעל און האָט אָפּגעמאַכט מיט זיין אייגענטימער איהם צו נעהמען אויף פּראָבע איידער ער קויפט איהם. ער האָט גענומען דעם אייזעל צו זיך און האָט איהם אַוועקגעשטעלט אין הויף מיט די אַנדערע אייזלען. דאָ האָט זיך דער אייזעל גלייך צוזאַמענגעפּאָרט מיט דעם גרעסטען פרעסער און דעם גרעסטען פוילענצער און האָט געוויכט פון אַלע אַנדערע. דער מאַן האָט איהם באַלד אָנגעטאָן אַ שטריקעל און אַוועקגעפיהרט צוריק צו זיין אייגענטימער. — „ווי אַזוי האָט איהר איהם געקענט אויספּרוּבירען אין אַזאַ קורצער צייט?“ האָט געפרעגט דער אייגענטימער. — „איך ברויך איהם ניט צו פּרובירען,“ האָט געענטפערט דער מאַן. איך ווייס, דאָס ער וועט זיין גראָדע אַזאַ ווי דער, וועלכען ער האָט זיך אויסגעקליבען פאַר אַ חבר.“

גלייך ציהט צו גלייך (יעדערער זוכט זיין גלייכען).

פויגלאַך פון איין מין זאַמלען זיך אינאיינעם.

פוילקייט איז דער שליסעל צו אָרעמקייט (אין אידיש: אַז מ'איז פויל, האָט מען ניט אין מויל).

פוילקייט איז די מוטער פון אַלע שלעכטע מידות.

די פראזעס און זאצען.

A man wished to purchase an ass,	א מאן האט געוואלט קויפען אן אייזעל
and agreed with its owner to take it on trial before he bought it.	און האט אפגעמאכט מיט זיין אייגענטימער צו נעהמען איהם אויף פראבע איידער ער קויפט איהם.
He took the ass home	ער האט גענומען דעם אייזעל אהיים (צו זיך)
and put it into the yard with the other asses,	און האט איהם אוועקגעשטעלט אין דעם הויף מ ט די אנדערע אייזלען,
upon which it joined itself with the greatest eater and laziest of them all	נאך וועלכעס ער האט זיך פאראייניגט מיט דעם גרעסטען פרעסער און פויל־סטען פון זיי אלע
and kept away from the others.	און האט זיך געהאלטען אוועק (האט גע־וויכט) פון די אנדערע.
The man put a halter on it	דער מאן האט ארויפגעטאן א שטריי־קעל אויף איהם
and led it back to its owner.	און האט איהם געפיהרט צוריק צו זיין אייגענטימער. —
"How could you try it in so short a time?"	„ווי אזוי האט איהר געקענט איהם אויספרובירען אין אזא קורצע צייט?"
said the owner. —	האט געזאגט דער אייגענטימער. —
"I need not try it,"	„איך דארף איהם ניט פרובירען,"
answered the man.	האט געענטפערט דער מאן.
"I know that it will be just such another	„איך ווייס, דאס ער וועט זיין גראָדע נאך אזעלכער
as the one	ווי דער איינער,
which of all the rest	וועלכען פון די אלע איבעריגע
it chose for a companion."	ער האט אויסגעקליבען פאר א חבר."

די ווערטער.

to purchase (פוירטשעס)	קויפען
ass (עס)	אייזעל
to agree (עגרי)	איינשטימען; אפ־מאכען
owner (אונער)	אייגענטימער, באַ־זיצער, בעל־הבית
trial (טראיעל)	פראבע
home (האום)	היים; אהיים, צו זיך
yard (יארד)	הויף
upon (אפאן)	אויף; נאך
upon which	נאך וועלכעס
to join (דזשאין)	פאראייניגען
eater (איטער)	עסער, פרעסער
laziest (לעיזיעסט)	דער פוילסטער
*lazy (לעיזי)	פויל
to keep (קיפ)	האלטען, זיך האלטען
away (עוועי)	אוועק
to keep away	זיך האלטען אוועק, וויכען

גלייך, גלייבעם	like (לאיק)
וועלען	will (וויל)
א פויגעל	bird (בוירד)
פעדער	feather (פע'דהער)
זיך זאמלען, זיך גרופירען (אין סטאדעס, אין טשאטעס)	to flock (פלאק)
צוזאמען, אינ-איינעם	together (טוגע'דהער)
פוילקייט	sloth (סלאוטה)
שליסעל	key (קי)
ארעמקייט	poverty (פא'ווערטי)
פוילקייט, ליידיג-געהן	idleness (איידלנעס)
מוטער	mother (מא'דהער)
שלעכטע מידה, פארדארבענהייט, זינד	vice (וואיס)
א שטריקעל, א צוים-שטריקעל	**halter** (הא'לטער)
האט געפיהרט	**led** (לעד)
פיהרען; פארטיציפ און פארגאנגענע צייט **led**	***to lead** (ליד)
צוריק	**back** (בעק)
פראבירען	**try** (טראי)
אזעלכער, אזא	**such** (סאטש)
נעטיג האבען, ברויכען	**to need** (ניד)
אנדערער, נאך איינער	**another** (ענא'דהער)
נאך איינער אזעלכער	**such another**
האט אויסגעקליבען	**those** (טשאוז)
אויסקלייבען, אויסוועהלען; פארטיציפ: **chosen** (טשאוזן)	***to choose** (טשוז)
קאמפא-ניאן, חבר	**companion** (קאמפע'ניאן)

געשפרעך.

What did the man wish to purchase?
He wished to purchase an ass.
What did he do?
He agreed with its owner to take it on trial.
Where did he put the ass?
He put it into the yard with the other asses.
What did the ass do after the man had put it there?
It joined itself with the greatest eater and the laziest of them.
What did the man do when he saw that?
He led the ass back to its owner.
What did the owner ask him?
He asked him how he could try the ass in such a short time.
What did the man say?
He said that he did not need to try it, because he knew it would be just like its companion.

§120 דאס צייטווארט **need**

מערקט דעם זאץ: **I need not try it** (איך דארף איהם ניט פראבירען) אנשטאט: **I do not need to try it.**

ווען **need** קומט מיט אן אנדער צייטווארט, ווי דא מיט דעם צייטווארט **try**, ווערט פאר דעם דאזיגען צייטווארט אויסגעלאזען דאס ווערטעל **to**, און פאר דעם ווארט ווערט אויסגעלאזען **do**; אלזא אנשטאט: **I do not need to try** קען געזאגט ווערען: **I need not try.**

אין פארבינדונג מיט אן אנדער צייטווארט, ווי אין דעם געגעבענעם זאץ, קומט need אהן דער ענדונג s פאר די דריטע פערזאן איינצאהל; מען זאגט צ. ב. he need not go (ער ברויכט ניט צו געהן) אנשטאט: he needs not go.

מען זאל געדענקען, דאס מען קען דאס צייטווארט need באנוצען אויף צוויי ארטען; מען קען זאגען:

I need not try. אדער: I do not need to try.	איך ברויך ניט צו פרובירען.
He need not go. אדער: He does not need to go.	ער ברויכט ניט צו געהן.

ווען need קומט פאר זיך אליין, ניט מיט אן אנדער צייטווארט נאך זיך, ווערט עס אימער באנוצט רעגעלמעסיג:

I need money.	איך האב נעטיג געלט.
He needs bread.	ער האט נעטיג ברויט.

Thirty-seventh Lesson—זיבען־און־דרייסיגסטע לעקציאן

זיינע פילע רעקאמענדאציעס.

A	businessman	once	advertised	for	an	office	boy
עי	ביזנעסמען	וואנס	עדווערטאייזד	פאר	ען	אפיס	באי
א	געשעפטסמאן	איינמאל	האט אנאנסירט	פאר	א	קאנטאר	אינגעל

and	nearly	fifty	applied	for	the	place.	In	a	few
ענד	ניירלי	פיפטי	עפלאייד	פאר	דהי	פלעיס	אין	עי	פיו
און	כמעט	פופציג	האבען זיך געמאלדען	פאר	דעם	פלאץ, שטעלע	אין	א	ווייניגע

minutes	he	chose	one	and	sent	the	others	away.
מי:ניטס	הי	טשאוז	וואן	ענד	סענט	דהי	אדהערז	עוועי
מינוטען	ער	האט אויסגעקליבען	איינעם	און	האט געשיקט	די	אנדערע	אוועק

"I	should	like	to	know,"	said	a	friend	who	was
אי	שוד	לאיק	טו	נאו	סעד	עי	פרענד	הו	וואז
איך	וואלט	וועלען		וויסען	האט געזאגט	א	פריינד	וועלכער	איז געווען

present,	"on	what	ground	you	chose	that	boy.	He
פרעזענט	אן	הוואט	גראונד	יו	טשאוז	דהעט	באי	הי
א וועזענר, דערביי	אויף	וועלכען	גרונט	איהר	האט אויסגעקליבען	דעם דאזיגען	אינגעל	ער

had not a single recommendation with him."
הים ווידה רעקאמענדעי'שאן סינגל עי נאט הער
איהם, זיך מיט, ביי רעקאמענדאציע איינציגע א ניט ט'געהאט

"You are mistaken," said the man, "he had
האד הי מען דהי סעד מיסטעי'קן אר יו
ט'געהאט ער מאן דער האט געזאגט געאירט, איז טעות זייט איהר

a great many : —
מע'ני גרעיט עי
מענגע, צאהל גרויסע א
א סך

"He wiped his feet when he came in ;
אין קעים הי הווען פיט היז וואיפד הי
אריין איז געקומען ער ווען פיס זייניע האט אפגעווישט ער

showing that he was tidy.
טאי'די וואז הי דהעט שאו'אינג
ציכטיג איז געווען ער דאס וואס ווייזט

"He gave up his seat to that lame old man ;
מען אולד לעים דהעט טו סיט היז אפ געיוו הי
מאן אלטען הינקעדיגען יענעם צו זיץ, ארט זיין אויף ט'געגעבען ער

showing that he was kind.
קאינד וואז הי דהעט שאו'אינג
גוטהארציג איז געווען ער דאס וואס ווייזט

"He answered my questions promptly and
ענד פרא'מטלי קווע'סטשאנז מאי ע'נסערד הי
און גיך, שנעל פראגעס מיינע האט געענטפערט ער

respectfully ; showing that he was polite.
פאולאי'ט וואז הי דהעט שאו'אינג ריספע'קטפולי
העפליך איז געווען ער דאס וואס ווייזט מיט רעספעקט

"He lifted up the book which I purposely
פויר'פאסלי אי הוויטש בוק דהי אפ לי'פטעד הי
בכיוון איך וועלכעס בוך דאס אויף האט געהויבען ער

laid on the floor, while the others stepped over
או'ווער סטעפד א'דהערז דהי הוואיל פלאור דהי אן לעיד
איבער האבען געטראטען אנדערע די בשעת בארען דעם אויף האב
געלעגט

it ; showing that he was careful.
קעי'רפול וואז הי דהעט שאו'אינג איט
אויפמערקזאם איז געווען ער דאס וואס ווייזט איהם

"When I talked with him I noticed that his
היז דהעט נאו'טיסד אי הים ווידה טאאקד אי הווען
זיינע דאס האב באמערקט איך איהם מיט האב גערעדט איך ווען

clothes were carefully brushed and his hair in
אין העיר היז ענד בראשד קעי'רפולי וואויר קלאוז'
אין האר זיין און אפגעפוצט אקוראטנע זיינען געווען קליידער

nice order. When he wrote his name I observed
אבזוי'רווד אי נעים היז ראוט הי הווען א'רדער נאיס
האט באמערקט איך נאמען זיין ט'געשריבען ער ווען ארדנונג שענער

that	his	fingernails	were	clean	instead	of	being
דהעט	היז	פיינגערנעילז	וואויר	קלין	אינסטעד	אוו	ביאינג
דאס	זיינע	פינגער־נעגעל	זיינען געווען	ריין	אנשטאט	פון, צו	זיין

dirty	like	that	little	fellow's	in	the	blue	jacket.
דוירטי	לאיק	דהעט	ליטל	פעלאוז	אין	דהי	בליו	דזשעקעט
שמוציג	ווי	יענעם	קליינעם	יונגס	אין	דעם	בלויען	רעקעל

"Don't	you	call	these	things	letters	of
דאונט	יו	קאאל	דהיז	טהינגז	לעטערז	אוו
טוט ניט	איהר	אנרופען	דיזע	זאכען	בריוו	פון

recommendation?	I	do;	and	they	are	worth	more
רעקאמענדעישאן	אי	דו	ענד	דהעי	אר.	וואוירטה	מאור
רעקאמענדאציע	איך	טו (עס)	און	זיי	זיינען	ווערט	מעהר

than	all	the	fine	letters	that	he	can	bring	me."
דהען	אאל	דהי	פאין	לעטערז	דהעט	הי	קען	ברינג	מי
ווי	אלע	די	פיינע	בריוו	וועלכע	ער	קען	ברייננען	מיר

פרייע איבערזעצונג.

א געשעפטסמאן האט אמאל אנאנסירט אין א צייטונג פאר א קאנטאר־אינגעל און עס האבען זיך געמאלדען א פופציג אינגלאך. אין איינינע מינוטען האט ער אויסגעקליבען איינעם און האט די איבעריגע אוועקגעשיקט. „איך וואלט וועלען וויסען," האט געזאגט א פריינד, וועלכער איז געווען דערביי, אויף וועלכען גרונט איהר האט אויסגעקליבען דעם דאזיגען אינגעל, ער האט דאך ניט געהאט קיין שום רעקאמענדאציע מיט זיך."

„איהר האט א טעות," האט דער מאן געענטפערט, „ער האט געהאט גאר פילע רעקאמענדאציעס: —

„ער האט אפגעווישט די פיס בשעת ער איז אריינגעקומען; וואס ווייזט, דאס ער איז ציכטיג.

„ער האט אפגעגעבען זיין ארט צו יענעם הינקעדיגען אלטען מאן; וואס ווייזט, דאס ער איז גוטהארציג.

„ער האט אויפגעהויבען דאס בוך, וועלכעס איך האב בכיוון אוועקגעלעגט אויף דער ערד, בעת אלע אנדערע האבען געטראטען איבער דעם; וואס ווייזט, דאס ער איז אויפמערקזאם.

„בשעת איך האב גערעדט מיט איהם האב איך באמערקט, דאס זיינע קליידער זיינען געווען אקוראטנע אפגעפוצט און זיינע האר אין שענער ארד־נונג. ווען ער האט געשריבען זיין נאמען האב איך באמערקט, דאס זיינע נעגעל זיין געווען ריין, ניט שמוציג ווי יענעם אינגעל'ס אין דעם בלויען רעקעל.

„האלט איהר ניט דיזע זאכען פאר רעקאמענדאציעס? איך יע; און זיי זיינען ווערט מעהר ווי אלע פיינע בריוו, וועלכע ער קען מיר ברייננען."

די פראזעס און זאצען.

English	Yiddish
A businessman once advertised for an office boy,	א געשעפטמאן האט איינמאל אנאנסירט פאר א אינגעל צום קאנטאר
and nearly fifty applied for the place.	און כמעט פופציג האבען זיך געמאלדען פאר די שטעלע.
In a few minutes he chose one	אין איניגע מינוטען האט ער אויסגע־קליבען איינעם
and sent the others away.	און האט די אנדערע אוועקגעשיקט.
"I should like to know,"	„איך וואלט וועלען וויסען,"
said a friend who was presnet,	האט געזאגט א פריינד, וועלכער איז געווען דערביי,
"on what ground you chose that boy.	„אויף וועלכען גרונד איהר האט אויס־געקליבען דעם דאזיגען אינגעל.
He had not a single recommendation with him."	ער האט ניט געהאט קיין איינציגע רע־קאמענדאציע מיט זיך."
"You are mistaken," said the man,	„איהר האט א טעות," האט געזאגט דער מאן,
"he had a great many :—	„ער האט געהאט זעהר פילע: —
"He wiped his feet when he came in ;	ער האט אפגעווישט זיינע פים, ווען ער איז אריינגעקומען,
showing that he was tidy.	וואס ווייזט, דאס ער איז ציכטיג.
"He gave up his seat to that lame old man ;	„ער האט אפגעגעבען זיין ארט צו יענעם הינקעדיגען אלטען מאן ;
showing that he was kind."	וואס ווייזט, דאס ער איז גוטהארציג.
"He answered my questions promptly and respectfully ;	„ער האט געענטפערט מיינע פראגעס גיך און מיט רעספעקט ;
showing that he was polite.	וואס ווייזט, דאס ער איז העפליך.
"He lifted up the book	„ער האט אויפגעהויבען דאס בוך,
which I purposely laid on the floor	וועלכעס איך האב בכיוון געלעגט אויף דעם באדען,
while the others stepped over it ;	בעת די אנדערע האבען געטרעטען אי־בער איהם ;
showing that he was careful.	וואס ווייזט, דאס ער איז אויפמערקזאם.
"When I talked with him	„ווען איך האב גערעדט מיט איהם
I noticed that his clothes were carefully brushed	האב איך באמערקט, דאס זיינע קליידער זיינען געווען אקוראטנע אפגעפוצט
and his hair in nice order.	און זיינע האר אין שענער ארדנונג.
When he wrote his name	ווען ער האט געשריבען זיין נאמען
I observed that his fingernails were clean	האב איך באמערקט, דאס זיינע נעגעל זיינען געווען ריין
instead of being dirty	אנשטאט צו זיין שמוציג
like that little fellow's	ווי יענעם קליינעם אינגעל'ס

אין דעם בלויען רעקעל.	in the blue jacket.
„רופט איהר ניט אַן דיזע זאַכען רעקאָ־מענדאַציע־בריוו ?	"Don't you call these things letters of recommendation ?
איך טו (ד. ה. איך יע)	I do ;
און זיי זיינען ווערט מעהר	and they are worth more
ווי אַלע פיינע בריף,	than all the fine letters
וועלבע ער קען מיר ברייננען."	that he can bring me."

די ווערטער.

בכיוון, אוי־מישנע — purposely (פוי'רפּאָסלי)
באָדען, פּאָדלאָגע — floor (פלאָור)
אויף דעם באָדען, אויף דער ערד — on the floor
וועהרענד, בעת, בשעת — while (הוואַיל)
טרעטען, געהן — to step (סטעפּ)
איבער — over (אָו'ווער)
פּאָרזיכטיג, אויפ־מערקזאַם, אַקוראַטנע — careful (קעי'רפול)
ריידען — to talk (טאָאָק)
באַמערקען — to notice (נאָו'טיס)
קליידער — clothes (קלאָוז)
פוצען מיט אַ באַרשט, אָפּבערשטען — to brush (בראַש)
שען, פיין — nice (נאַים)
אָרדנונג — order (אָ'רדער)
נאָמען — name (נעים)
באַמערקען, באָאָבאַכטען — to observe (אָבזווי'רוו)
פינגער־נעגעל — fingernails (פי'נגערנעילז)
ריין — clean (קלין)
בלוי — blue (בליו)
זשאַקעט, רעקעל — jacket (דזשע'קעט)
אַפּקירצונג פון do not — don't (דאָונט)
רופען, אָנרופען — to call (קאָאָל)
בריוו — letter (לע'טער)
ווערט — worth (וואוירטה)
פיין, שען — fine (פאַין)

געשעפטסמאַן, סוחר — businessman
באַקאַנט מאַכען, אַנאָנסירען — to advertise (ע'דווערטאַיז)
קאַנטאָר ; אַמט — office (אָ'פיס)
נאָהענט, כמעט — nearly (ני'רלי)
זיך ווענדען, זיך מעלדען — to apply (עפּלאַי')
פריינד — friend (פרענד)
אַנוועזענד, דערביי — present (פּרע'זענט)
גרונט, אורזאַך — ground (גראַ'ונד)
איינציג — single (סינגל)
רעקאָמענדאַציע — recommendation (רעקאָמענדעי'שאָן)
געאירט, אין טעות — mistaken (מיסטעי'קען)
פילע ; מענגע — many (מע'ני)
זעהר פילע, אַ סך — a great many
ווייזען ; פאַרגאַנ־גענע צייט showed (שאָוד) ; פּאַר־טיציפּ: shown (שאָון) — to show (שאָו)
ציכטיג, נעט — tidy (טאַי'די)
אויפגעבען, אַוועקגעבען — to give up
זיץ, אָרט — seat (סיט)
פריינדליך, גוט, גוט־האַרציג — kind (קאַינד)
מיט רעספּעקט, מיט דרך ארץ — respectfully (ריספּע'קטפולי)
העפליך — polite (פּאָלאַי'ט)
הייבען, אויפהייבען — to lift (ליפט)

נייע ווערטער.

באטראכ- (קאנסי'דער) to consider טען, האלטען פאר...	זיך אויפפיהרען, (ביהעיוו) to behave זי באנעהמען

געשפרעך.

What did the boy do when he came in ?

He wiped his feet.

What did he do while he waited in the office ?

He gave up his seat to a lame old man and lifted up a book over which the other boys stepped.

How did the businessman consider these things ?

He considered them better than the finest letters of recommendation.

For whom did the businessman advertise ?

He advertised for an office boy.

How many boys applied for the place ?

Nearly fifty applied for it.

Which boy did he choose ?

He chose one who had no letter of recommendation.

Why did he choose that boy ?

Because he was tidy and behaved nicely.

§121 do אנשטאט דעם הויפט-צייטווארט.

באטראכט דעם זאצעלע I do נאך די ווערטער: don't you call these things letters of recommendation ?.

אויף א פראגע-זאץ מיט דעם ווארט do קומט אין דעם ענטפער דאס ווארט do אנשטאט דעם הויפט-צייטווארט; צ. ב. do you see her ? זעהסטו איהר? — ענטפער: yes, I do יע, איך זעה איהר; no, I do not ניין, איך זעהר איהר ניט (אדער אהן yes און no, איינפאך: I do איך זעה, I do not איך זעה ניט. אין דיזען פאל קען I do איבערגעזעצט ווערען: יע, I do not — ניין). נאך ביישפילען: does she love you ? ליבט זי אייך? ענטפער: she does יע; she does not ניין; did you speak ? האט איהר גערעדט? — I did איך האב גערעדט (אדער בלויז: יע); I did not איך האב ניט גערעדט (אדער בלויז ניין).

אזוי אויך אומעטום, וואו עס דארף איבערגע'חזר'ט ווערען דאס הויפט-צייטווארט; צ. ב. you do not love as I do איהר ליבט ניט ווי איך ליב; I speak English and so does she איך רייד ענגליש און זי אויך (רעדט ענגליש); you read very much and so do I איהר לייענט זעהר פיל און איך אויך (לייען זעהר פיל).

who, which, that §122

מערקט די ווערטער who, which, that אין די זאצען: a friend who was present א פריינד, װ ע ל כ ע ר איז געװען דערביי; the book which I laid... דאס בוך, װ ע ל כ ע ס איך האב געלעגט; the letters that he can bring די בריװ, װ ע ל כ ע ער קען ברייגנען.

װ ע ל כ ע ר אין באצוג אויף א פערזאן אדער זאך אהן א פראגע, ווי אין די זאצען: „דער מאן, וועלכער שרייבט," „די פרוי, וועלכע לייענט," „דאס קינד, וועלכעס וויינט," דאס בוך, וועלכעס איז אפען," ווערט אויסגע־דריקט אין ענגליש דורך די ווערטער who, which, that לויט פאלגענדע כללים:

who באציהט זיך נאר אויף פערזאנען; צ. ב. the man who was there דער מאן, ונעלכער איז געװען דארטען.

which באציהט זיך אויף חיות און זאכען; צ. ב. the cat which די קאץ, וועלכע; the table which דער טיש, וועלכער.

that באציהט זיך אי אויף פערזאנען אי אויף חיות און זאכען; צ. ב. the man that דער מאן, וועלכער; the cat that די קאץ, וועלכע; the table that דער טיש, וועלכער.

א נ מ ע ר ק ו נ ג. which אלס א פראגע געהט אי אויף פערזאנען אי אויף חיות און זאכען: which man? וועלכער מאן? which cat? וועלכע קאץ? which table? וועלכער טיש? אנשטאט which אלס א פראגע קען אויך באנוצט ווערען what (וואסער).

Thirty-eighth Lesson—אכט־און־דרייסיגסטע לעקציאן

זי פארשטעהט אן עסק!

A	young	woman	answered	an	advertisement
עי	יאנג	וואו'מען	ע'נסערד	ען	ערדוואו'ירטיזמענט
א	יונגע	פרוי	האט געענטפערט	א	אנאנסע

for	a	servant,	and	the	lady	of	the	house	seemed
פאר	עי	סוי'רוועגט	ענד	דהי	לעי'די	אוו	דהי	האוס	סימד
פאר	א	דינסט	און	די	ווירטין	פון	דעם	הויז	האט געשיינט צו זיין

pleased	with	her.	But	before	engaging	her	there
פליזד	ווידה	הויר	באט	ביפאו'ר	ענגעי'דזשינג	הויר	דהער
צופרידען	מיט	איהר	אבער	פאר'ן	אנשטעלען	איהר	דא

were	some	questions	to	ask.
וואויר	סאם	קווע'סטשאנז	טו	עסק
זיינען געווען	מאנכע	פראגעס	צו	פרעגען

"Suppose,"	said	the	lady —	"now	only	suppose,
סאפאו'ז	סעד	דהי	לעי'די	נאו	או'נלי	סאפאו'ז
שטעל זיך פאר	האט געזאגט	די	ווירטין	אבער	נאר	שטעל זיך פאר

understand —	that	you	were	carrying	a	piece	of
אנדערסטע'נד	דהעט	יו	וואויר	קע'ריאינג	עי	פיס	אוו
פארשטעהסטו	דאס	דו		האסט געטראגען	א	שטיק	פון

steak	from	the	kitchen,	and	by	accident	should
סטעיק	פראם	דהי	קי'טשען	ענד	באי	עקסידענט	שוד
א פלייש־שניט	פון	דער	קיך	און	דורך	א צופאל,סבה	זאלסטו

let	it	slip	from	the	plate	to	the	floor,	what	should
לעט	איט	סליפ	פראם	דהי	פלעיט	טו	דהי	פלאור	הוואט	שוד
לאזען	עס	אראפ־ גליטשען זיך	פון	דעם	טעלער	צו, אויף	דעם	בארען	וואס	זאלסט

you	do	in	such	case?"
יו	דו	אין	סאטש	קעים
דו	טאן	אין	אזא	פאל

The	girl	looked	the	lady	square	in	the	eyes
דהי	גוירל	לוקד	דהי	לעי'די	סקוועיר	אין	דהי	איז
די	מיידעל	האט געקוקט	דער	ווירטין	גלייך	אין	די	אויגען

for	a	moment	and	then	asked:
פאר	עי	מאו'מענט	ענד	דהען	עסקד
פאר	א	אויגענבליק	און	דאן	געפרעגט

"Is	it	a	private	family,	or	are	there	boarders?"
איז	איט	עי	פראי'וועט	פע'מילי	אר	אר	דהער	באו'רדערז
איז	עס	א	פריוואטע	פאמיליע	אדער	עס זיינען	דא	קעסטניקעס

"Boarders,"	answered	the	lady
באו'רדערז	ע'נסערד	דהי	לעי'די
קעסטניקעס	האט געענטפערט	די	ווירטין

"Pick	it	up	and	put	it	back	on	the	plate,"
פיק	איט	אפ	ענד	פוט	איט	בעק	אן	דהי	פלעיט
אויפהייבען עס			און	לעגען	עס	צוריק	אויף	דעם	טעלער

firmly	replied	the	girl.
פוי'רמלי	ריפלאי'ד	דהי	גוירל
פעסט	האט געענטפערט	די	מיידעל

She	was	engaged.
שי	וואז	ענגעי'דזשד
זי	איז געווארען	אנגעשטעלט

פרייע איבערזעצונג.

אַ מיידעל האָט זיך געמאָלדען אויף אַן אַנאָנסע אין אַ צייטונג פאַר אַ דינסט און די ווירטין האָט געשיינט צו זיין צופרידען מיט איהר. אָבער איידער זי נעהמט איהר אַן האָט זי איהר געוואָלט אויספּרובירען מיט אַ פראַגע.

„שטעל זיך פאָר,“ האָט געזאָגט די ווירטין — „אָבער נאָר שטעל זיך פאָר. פאַרשטעהסטו — דאָס דו טראָגסט אַ שטיק ביפשטעקס פון קיך און דאָס פלייש פאַלט אַראָפּ אויף דער ערד — וואָס וואָלסטו טאָן אין אַזאַ פאַל?“

די מיידעל האָט אַ רגע געקוקט דער ווירטין גלייך אין די אויגען און האָט געפרעגט:

„איז דאָס אַ פּריוואַטע פאַמיליע אָדער עס זיינען דאָ פרעמדע עסערס?“

„פרעמדע עסערס,“ האָט געענטפערט די ווירטין.

„וועל איך עס אויפהייבען און אַרויפלעגען צוריק אויף'ן טעלער,“ האָט די מיידעל פעסט געענטפערט.

זי איז געוואָרען אָנגענומען.

די פראַזעס און זאַצען.

A young woman answered an advertisement for a servant,	אַ יונגע פרוי האָט געענטפערט אַן אַנאָנסע פאַר אַ דינסט
and the lady of the house seemed pleased with her.	און די ווירטין פון הויז האָט געשיינט (צו זיין) צופרידען מיט איהר.
But before engaging her	אָבער פאַר'ן אַנשטעלען (אָנגעהמען) איהר
there were some questions to ask.	זיינען געווען איינינע פראַגעס צו פרעגען.
"Suppose," said the lady —	„שטעל זיך פאָר,“ האָט געזאָגט די וויר־טין —
now only suppose, understand —	„אָבער נאָר שטעל זיך פאָר, פאַר־שטעהסטו —
that you were carrying a piece of steak from the kitchen,	דאָס דו טראָגסט אַ שטיק ביפשטעקס פון דער קיך
and by accident should let it slip from the plate to the floor,	און דורך אַ סבה זאָלסטו עס לאָזען אַראָפּגליטשען זיך פון דעם טעלער אויף דער ערד,
what should you do in such case?	וואָס זאָלסטו טאָן אין אַזאַ פאַל?“
The girl looked the lady square in the eyes for a moment	די מיידעל האָט געקוקט דער ווירטין גלייך אין די אויגען פאַר אַן אויגענ־בליק
and then asked:	און האָט דאַן געפרעגט:
"Is it a private family,	„איז עס אַ פּריוואַטע פאַמיליע,
or are there boarders?"	אָדער עס זיינען דאָ קעסטניקעס?“

"Boarders," answered the lady.	„קעסטניקעס," האָט געענטפערט די ווירטין.
"Pick it up and put it back on the plate,"	„אויפהייבען עס און ארויפלעגען צוריק אויף דעם טעלער,"
firmly replied the girl.	האָט פעסט געענטפערט די מיידעל.
She was engaged.	זי איז געוואָרען אָנגעשטעלט.

די ווערטער.

kitchen (קי'טשען)	קיך
accident (עי'קסידענט)	צופאַל, סבה
to slip (סליפּ)	אראָפּגליטשען זיך
plate (פּלעיט)	טעלער
floor (פלאָור)	באָדען, פּאָדלאָגע
on the floor	אויף דעם באָדען, אויף דער ערד
case (קעיס)	פאַל
square (סקוועי'ר)	גלייך, גראָדע
eye (אַי)	אַן אויג
moment (מאָו'מענט)	מאָמענט, אוי־גענבליק, רגע
private (פּראַי'וועיט)	פּריוואַט
to pick up (פּיק אָפּ)	אויפהייבען
firmly (פוי'רמלי)	פעסט, זיכער
advertisement (עדוואוי'רטיזמענט)	אַנאָנסע, באַקאַנטמאַכונג
servant (סוי'רווענט)	דינסט
to seem (סים)	אויסזעהן, שיינען
to please (פּליז)	צופרידען שטעלען
to engage (ענגעי'דזש)	באַשעפטיגען, אָנשטעלען
to suppose (סאָפּאָו'ז)	זיך פאָרשטעלען ; מיינען, רעכענען
now (נאַו)	יעצט ; אָבער
to understand (אָנדערסטע'נד)	פאַר־שטעהן; פאַרגאַנגענע צייט און פּאַרטיציפּ: understood
to carry (קע'רי)	טראָגען
piece (פּיס)	אַ שטיק
steak (סטעיק)	פלייש־שניט, ביפשטעקס

געשפּרעך.

Who answered the lady's advertisement ?

A young woman answered it.

Was the lady pleased with her ?

She was.

Was the young woman engaged ?

Yes, she was ; but before engaging her the lady put to her a question.

What was the question she put to her ?

It was : "What should you do in case you let a piece of steak slip from the plate to the floor ?"

Did the girl answer this question at once ?

No ; before answering she asked the lady if it was a private family or there were boarders ?

What did she say when the lady answered that there were boarders?

She said that she would pick up the steak and put it back on the plate.

Was the lady pleased with the girl's answer ?

Yes, she was, and she engaged her.

§123 באנוצונג פון of פאר נעמען פון שטאפען.

מערקט דאס ווארט of אין דער פראזע: a piece of steak א שטיק ביפשטעקס.

of ווערט אימער באנוצט, ווען עס רעדט זיך פון א טייל פון עפעס. אזוי זאגט מען אויך: a piece of bread א שטיק ברויט, a piece of cloth א שטיק טוך, a glass of water א גלאז וואסער, a quart of wine א קווארט וויין או. אז. וו.

צו מערקען, אז אין אידיש ווערט אנשטאט of גארנישט באנוצט; מיר זאגען: א שטיק ברויט, א גלאז וואסער, א קווארט וויין או. אז. וו.

Thirty-ninth Lesson—ניין־און־דרייסיגסטע לעקציאן

שטעהט און קוקט ווי מען גראבט איהם אויס!

An	Irishman	took	a	contract	to	dig	a	public
ען	אי'רישמען	טוק	עי	קא'נטרעקט	טו	דיג	עי	פא'בליק
אן	אירלענדער	ט'אנגענומען	א	קאנטראקט	צו	גראבען	א	קהל'שען

well.	When	he	had	dug	about	twenty-five	feet
וועל	הוועז	הי	העד	דאג	עבא'וט	טווע'נטי פאיוו	פיט
ברונים	ווען	ער	ט'געהאט	אויסגעגראבען	אן ערך	פינף און צוואנציג	פוס

down,	he	came	one	morning	and	found	it	caved in
דאון	הי	קעים	וואן	מא'רנינג	ענד	פאונד	איט	קעיווד אין
ארונטער (טיף)	ער	איז געקומען	איין	פריהמארגען	און	האט געפונען	עס	איינגעפאלען

— filled	nearly	to	the	top.	He	looked	cautiously
פילד	ניי'רלי	טו	דהי	טאפ	הי	לוקד	קאא'שאסלי
אנגעפילט (פארשאטען)	כמעט	צו, ביז	דעם	אויבען	ער	האט געקוקט	פארזיכטיג

around,	and	seeing	no	one	was	near,	he	took off
ערא'ונד	ענד	סי'אינג	נאו	וואן	וואז	ניר	הי	טוק אף
ארום	און	זעהענדיג	קיין	איינער	איז געווען	נאהענט	ער	ט'אראפגענומען

his	hat	and	coat	and	hung	them	on	the	windlass,
היז	העט	ענד	קאוט	ענד	האנג	דהעם	אן	דהי	ווי'נדלעס
זיין	הוט	און	ראק	און	ט'אויפגעהאנגען	זיי	אויף	דער	הייב־ווינדע

then	crawled	into	some	bushes	and	waited	events.
דהען	קראאלד	אי'נטו	סאם	בו'שיז	ענד	וועי'טעד	איווע'נטס
דאן	אוועקגעקראכען	אין	מאנכע	קוסטארניקעס	און	האט אפגעווארט	פאסירונגען

האט געווארט צו זעהן וואס דא וועט זיין

In	a	short	time	the	citizens	discovered	that	the
אין	עי	שארט	טאים	דהי	סי'טיזענס	דיסקא'ווערד	דהעט	דהי
אין	א	קורצע	צייט	די	שטאט־לייט	האבען אויסגעפונען	דאס	דער

well	had	caved	in,	and	seeing	Pat's	hat	and	coat
וועל	העד	קעיווד	אין	ענד	סי'אינג	פעטס	העט	ענד	קאוט
ברונים	ט'געהאט	איינגעפאלען		און	זעהענדיג	פעט'ס	הוט	און	ראק

on	the	windlass,	they	supposed	he	was	at	the
אן	דהי	ווי'נדלעס	דהעי	סאפאו'זד	הי	וואז	עט	דהי
אויף	דער	הייב־ווינדע	זיי	האבען גערעכענט	ער	איז געווען	אויף	דעם

bottom	of	the	excavation.	Only	a	few	hours	of
בא'טאם	אוו	דהי	עקסקעווע'ישאן	או'נלי	עי	פיו	אורז	אף
גרונט, אונטען	פון	דער	אויסגראבונג	נאר, בלויז	א	ווייניגע	שעה	פון

brisk	digging	cleared	the	loose	earth	from	the	well.
בריסק	די'גינג	קלירד	דהי	לוז	אוירטה	פראם	דהי	וועל
לעבעדיג, פלייסיג	גראבען	האט אפגערעמט	די	לויזע	ערד	פון	דעם	ברונים

Just	as	the	eager	citizens	had	reached	the	bottom,
דזשאסט	עז	דהי	אי'גער	סי'טיזענס	העד	רי'טשד	דהי	בא'טאם
גראדע	ווי	די	גיריגע, אומגעדולדיגע	שטאט־לייט	האבען געהאט	דערגרייכט	דעם	גרונט, אונטען

and	were	wondering	where	the	body	was,	Pat
ענד	וואויר	וואנ'דערינג	הווער	דהי	באַ'די	וואז	פעט
און	זיינען געווען	זיך וואונדערנדיג	וואו	דער	קערפער	איז געווען	—

came	walking	out	of	the	bushes,	and	good-naturedly
קעים	וואא'קינג	אוט	אוו	דהי	בו'שיז	ענד	גוד נעי'טשורדלי
איז געקומען	געהענדיג	ארויס	פון	די	קוסטארניקעס	און	גוטמוטיג

thanked	them	for	relieving	him	of	a	hard	job.
טהענקד	דהעם	פאר	רילי'ווינג	הים	אוו	עי	הארד	דזשאב
האט געדאנקט	זיי	פאר	באפרייען	איהם	פון	א	שווערע	ארבעט

The	diggers	were	angry,	but	appreciating	the	joke,
דהי	די'גערז	וואויר	ע'נגרי	באט	עפרי'שיעיטינג	דהי	דזשאוק
די	גרעבער	זיינען געווען	אין כעס	אבער	איינזעהענדיג	דעם	שפאס

burst	out	into	laughter.
בוירסט	אוט	איינטו	לע'פטער
האבען געפלאצט	ארויס	אין	געלעכטער

פרייע איבערזעצונג.

אן איירישמאן האט אנגענומען א קאנטראקט צו גראבען א ברונים פאר א שטעטעל. ווען ער האט שוין געהאט אפגעגראבען א פינף־און־צוואנציג פוס די טיף, איז ער געקומען איין פריהמארגען און האט געפונען די גרוב איינגעפאלען — פארשאטען כמעט ביז אויבען. ער האט זיך פארזיכטיג ארומגעקוקט, און זעהענדיג, אז קיינער איז ניטא, האט ער אראפגענומען זיין הוט און דעם ראק און האט זיי אויפגעהאנגען אויף דער הייב־ווינדע, דאן האט ער זיך באהאלטען הינטער א קוסטארניק און האט געווארט צו זעהן וואס דא וועט זיין. אין א קורצער צייט נאך דעם האבען די שטאטלייט אויסגעפונען, דאס דער ברונים איז פארשאטען, און זעהענדיג דעם איירישמאנ'ס הוט און ראק אויף דער הייב־

ווינדע, האבען זיי גערעכענט, דאס ער ליגט טיף אונטען א פארשאטענער, און האבען זיך גענומען צו דער ארבעט איהם צו ראטעווען. נאך עטליכע שעה פלייסיגע ארבעט האבען זיי אפגעראמט די גרוב ביז'ן גרונט, און ווי זיי שטעהען אזוי און וואונדערן זיך, וואו איז דא אהינגעקומען דער קערפער פון דעם אומגליקליכען, שפאצירט זיך ארויס דער איירישמאן פון דעם קוסטארניק און באדאנקט זיי בנעימות'דיג פאר וואס זיי האבען איהם באפרייט פון אזא שווערער מלאכה. די גרעבער זיינען געוועזן אין כעס, אבער איינזעהענדיג דעם שפאס האבען זיי אויסגעפלאצט מיט א געלעכטער.

די פראזעס און זאצען.

An Irishman took a contract to dig a public well.	אן אירלענדער האט אנגענומען א קאנטראקט צו גראבען א קהל'שען ברונים.
When he had dug about twenty-five feet down,	ווען ער האט געהאט אויסגעגראבען אן ערך פינף־און־צוואנציג פוס טיף,
he came one morning and found it caved in —	איז ער געקומען איין פריהמארגען און געפונען עס איינגעפאלען —
filled nearly to the top.	אנגעפילט (פארשאטען) כמעט ביז'ן אויבען.
He looked cautiously around,	ער האט זיך ארומגעקוקט פארזיכטיג,
and seeing no one was near,	און זעהענדיג, אז קיינער איז ניט געווען נאהענט,
he took off his hat and coat	האט ער אראפגענומען זיין הוט און ראק
and hung them on the windlass.	און האט זיי אויפגעהאנגען אויף די הייב־ווינדע.
In a short time the citizens discovered	אין א קורצער צייט האבען די שטאטלייט אויסגעפונען,
that the well caved in,	דאס דער ברונים איז איינגעפאלען,
and seeing Pat's hat and coat on the windlass,	און זעהענדיג פעט'ס הוט און ראק אויף דער הייב־ווינדע,
they supposed he was at the bottom of the excavation.	האבען זיי גערעכענט, דאס ער איז געווען אויף דעם גרונט פון דער אויסגראבונג.
Only a few hours of brisk digging	בלויז איניגע שטונדען פלייסיג גראבען
cleared the loose earth from the well.	האט אפגעראמט די לויזע ערד פון דעם ברונים.
Just as the eager citizens had reached the bottom,	גראדע ווען די אומגעדולדיגע שטאטלייט האבען דערגרייכט דעם אונטען,
and were wondering where the body was,	און האבען זיך געוואונדערט וואו דער קערפער איז געווען,

Pat came walking out of the bushes,	איז פעט ארויסגעקומען שפאצירענדיג פון די קוסטארניקעס,
and good-naturedly thanked them	און האט גוטמוטיג זיי געדאנקט
for relieving him of a hard job.	פאר באפרייען איהם פון א שווערער ארבעט.
The diggers were angry,	די גרעבער זיינען געווען אין כעס,
but appreciating the joke,	אבער איינזעהענדיג דעם שפאס
burst out into laughter.	האבען ארויסגעפלאצט אין א געלעכטער.

די ווערטער.

to clear (קליר)	אפריינינען, אפראמען
just (דזשאסט)	גראדע, פונקט
eager (איגער)	גיריג, אומגעדולדיג
to reach (ריטש)	גרייכען, דערלאנגען
to wonder (וואנדער)	זיך וואונדערן, ניט קענען פארשטעהן
body (באדי)	קערפער, גוף
to walk (וואאק)	געהן, שפאצירען
good-naturedly (גוד-נעיטשורדלי)	גוטמוטיג, בנעימות'דיג
to thank (טהענק)	דאנקען
to relieve (ריליוו)	באפרייען, העלפען
hard (הארד)	שווער
job (דזשאב)	ארבעט, מלאכה
digger (דיגער)	א גרעבער
to hide (האיד)	באהאלטען, זיך באהאלטען; פארג. צייט hid (היד), פארטיציפ: hidden (הידן)
angry (ענגרי)	אין כעס
to appreciate (עפרישיעיט)	אפשאצען, איינזעהן, באגרייפען
burst (בוירסט)	פלאצען ; פארג. צייט און פארטיציפ: burst
to burst out	אויספלאצען, אויסשיסען
laughter (לעפטער)	געלעכטער
contract (קא'נטרעקט)	קאנטראקט
to dig (דיג)	גראבען ; פארג. צייט און פארטיציפ: dug
well (וועל)	ברונים
to cave (קעיוו)	נאכגעבען
to cave in	איינפאלען
to fill (פיל)	אנפילען
top (טאפ)	שפיץ ; דער אויבען
cautious (קא'שאס)	פארזיכטיג
around (ערא'ונד)	ארום
windlass (ווי'נדלעס)	הייב-ווינדע, ווינדע צו הייבען משאות
to crawl (קראאל)	קריכען
bush (בוש)	קוסטארניק
event (איווע'נט)	פאסירונג
citizen (סי'טיזען)	בירגער, שטאטמאן
to discover (דיסקא'ווער)	אנטדעקען, אויסגעפינען
to suppose (סאפאו'ז)	מיינען, רעכענען
bottom (בא'טאם)	דער אונטען, גרונט
excavation (עקסקעווע'ישאן)	אויסגראבונג
brisk (בריסק)	לעבעדיג, פלייסיג, ענערגיש

נייע ווערטער.

near-by (ניר־באי)	נאהענט
trick (טריק)	שפיצעל, המצאה

געשפרעך

What did the Irishman do ?

He dug a well.

What happened when he had dug twenty-five feet down ?

The well caved in and was filled with earth to the top.

Did the Irishman clear the earth himself ?

No, he let others do it for him by a trick.

What was the trick ?

He hung his hat and coat on the windlass and then hid in some near-by bushes, to make people believe that he was at the bottom of the well.

Did he succeed in his trick ?

Yes, he did. The citizens, believing he was buried, cleared the earth in search for his body.

What happened when the good citizens had reached the bottom ?

The Irishman walked out from the bushes and thanked them for relieving him of the hard work.

What did the citizens do ?

They burst out into laughter.

no one §124

מערקט די ווערטער no one אין דער פראזע : **seeing no one** זעהענ־דיג קיינעם ניט.

אנשטאט no one קען אויך געזאגט ווערען : **not any one** ; צ. ב.

There is no one at home.
אדער :
There is not any one at home.
} קיינער איז ניטא אין דער היים.

דער זין פון דער אויבען געגעבענער פראזע **seeing no one** קען אויך אויסגע־דריקט ווערען דורך : **not seeing any one**.

Fortieth Lesson—פערציגסטע לעקציאן

„וואס איז א פראגעצייכען ?“

Pope,	the	famous	English	poet,	and	Swift,	the
פאופ	דהי	פעי'מאס	אי'נגליש	פאו'עט	ענד	סוויפט	דהי
—	דער	בארימטער	ענגלישער	דיכטער	און	—	דער

satirist,	were	one	evening	at	a	coffee-house	examining
סע'טיריסט	וואויר	וואן	אי'ווניננ	עט	עי	קא'פי האוס	עגזע'מינינג
סאטיריקער	זיינען געווען	איין	אווענט	אין	א	קאווינארניע	דורכזועהענדיג

a	Greek	manuscript,	where	they	found	one	sentence
עי	גריק	מע'ניוסקריפט	הוועער	דהעי	פאונד	וואן	סע'נטענס
א	גריכישען	מאנוסקריפט, כתב־יד	וואו	זיי	האבען געפונען	איין	זאץ

which they could not make out. As they talked
טאאקד דהעי עז אוט מעיק נאט קוד דהעי הוויטש
האבען גערעדט זיי אזוי ווי אויסמאכען (פארשטעהן) האבען ניט געקענט זיי וועלכע

pretty loud, a young officer, who stood by the
דהי באי סטוד הו א'פיסער יאנג עי לאוד פריטי
דעם ביי איז געשטאנען וועלכער אפיצער יונגער א הויך גישקאשעדיג

fire, heard their discussion, and begged leave to
טו ליוו בעגד ענד דיסקא'שאן דהעיר הוירד פאיר
צו דערלויבעניש האט געבעטען און דעבאטע, וכות זייער האט געהערט פייער

look at the passage. "Oh," said Pope sarcastically,
סארקע'סטיקעלי פאופ כעד או פע'סעידזש דהי עט לוק
סארקאסטיש, שפאטיש —— האט געזאגט א! שטעלע די אויף א קוק טאן

"by all means, pray, let the young gentleman
דזשע'נטלמען יאנג דהי לעט פרעי מינז אאל באי
הערן יונגען דעם לאזט בימע ארטען אלע מיט, אויף
דורכאויס

look at it." Upon which the officer took the book,
בוק דהי טוק א'פיסער דהי הוויטש אפא'ן איט עט לוק
בוך דאס האט גענומען אפיצער דער וועלכעם נאך דעם אויף א קוק טאן

and considering a while, said there wanted only a
עי צו'נלי וואנטעד דהער כעד הוואיל עי קאנסי'דערינג ענד
א נאר האט געפעהלט דא האט ער געזאגט ווײלע א נאכטראכטענדיג און

note of interrogation to make the whole clear. — "And
ענד קליר האול דהי מעיק טו אינטעראוגעי'שאן אוו נאוט
און קלאר, פארשטענדליך גאנצע דאס מאכען צו א פראגע פון צייכען
פראגע־צייכען

pray, Sir," said Pope, hurt perhaps at being
ביאינג עט פערהע'פס הוירט פאופ סעד סויר פרעי
זיין צו אפשר געקרענקט —— האט געזאגט מיין הער בימע

outdone by a red-coat, "what is a note of interrogation ?"
אינטעראוגעי'שאן אוו נאוט עי איז הוואט קאוט רעד עי באי אוטדא'ן
א פראגע פון צייכען א איז וואס „רויטען ראק" (סאלדאט) א פון איבערגעטראפען

— "A note of interrogation," replied the youth, with
ווידה יוטה דהי ריפלאי'ד אינטעראוגעי'שאן אוו נאוט עי
מיט יונגערמאן דער האט געענטפערט א פראגע פון צייכען א

a look of contempt, "is a little crooked thing that
דהעט טהינג קרו'קעד ליטל עי איז קאנטע'מט אוו לוק עי
וועלכע זאך, באשעפעניש קרומע קליינע א איז פאראכטונג פון בליק א

asks questions." (It must be remembered that Pope
פאופ דהעט רימע'מבערד בי מאסט איט קווע'סטשאנז עסקס
—— דאס געדענקט ווערען מוז עס פראגעס פרעגט
מען מוז געדענקען, מען דארף וויסען

was a little, crooked, deformed man).
מען דיפא'רמד קרו'קעד ליטל עי וואז
מענש מיאוסער קרומער קליינגעוויקסיגער א איז געווען

פרייע איבערזעצונג.

פּאָפּ, דער בארי‎המטער ענגלישער דיכטער, און סוויפט, דער סאטיריקער, זיינען איין אָוענט געזעסען אין א קאָוויארניע און האבען דורכגעזעהן א גריכי־שען כתב־יד, וואו זיי האבען געפונען א זאץ, וועלכען זיי האבען ניט געקענט פארשטעהן. אזוי ווי זיי האבען גערעדט הויכליך, האט א יונגער אָפיצער, וועל־כער איז געשטאנען ביים אויווען, געהערט זייער שמועס, און האט געבעטען זיי זאָלען איהם דערלויבען א קוק צו טאָן אויף די אומפארשטענדליכע שטעלע. „א!“ האט געזאגט פּאָפּ סארקאסטיש, „גאנץ געוויס, ביטע, לאָזט דעם יונגען דזשענטלמאַן א קוק טאָן.“ דער יונגער אָפיצער האט גענומען דאס בוך, און נאָכ־טראכטענדיג א ווײלע האט ער געזאגט, אז עס פעהלט בלויז א פראגעצייכען קלאָר צו מאכען דעם גאנצען ענין. „איך בעט אייך, מיין הער,“ האט געזאגט פּאָפּ, געפינענדיג זיך געקרענקט, דאס א רויטער־ראָק (סאָלדאט) זאָל איהם איבערטרעפען, „וואס איז אזוינס א פראגעצייכען?“ — „א פראגעצייכען,“ האט געענטפערט דער יונגערמאַן מיט א בליק פון פאראכטונג, „איז א קליינע, קרומע זאך וואס פרעגט פראגעס.“ (פּאָפּ איז געווען קליינגעוואקסיג און האט געהאט א געקרימטען קערפּער.)

די פראזעס און זאצען.

Pope, the famous English poet,	פּאָפּ, דער בארי‎המטער ענגלישער דיכ־טער,
and Swift, the satirist,	און סוויפט, דער סאטיריקער,
were one evening at a coffee-house examining a Greek manuscript	האבען איין אָוענט אין א קאפע־הויז דורכגעזעהן א גריכישען מאנוס־קריפּט,
where they found one sentence	וואו זיי האבען געפונען איין זאץ,
which they could not make out.	וועלכען זיי האבען ניט געקענט אויס־מאכען.
As they talked pretty loud,	אזוי ווי זיי האבען גערעדט הויכליך,
a young officer, who stood by the fire, heard their discussion,	האט א יונגער אָפיצער, וועלכער איז גע־שטאנען ביים פייער, געהערט זייער דעבאטע,
and begged leave to look at the passage.	און האט געבעטען דערלויבעניש א קוק צו טאָן אויף די שטעלע.
“Oh,” said Pope sarcastically,	„א,“ האט געזאגט פּאָפּ סארקאסטיש (שפּאָטיש),
“by all means, pray,	אויף אלע פאלען (דורכאויס), ביטע,
let the young gentleman look at it.”	לאָזט דעם יונגען הערן א קוק טאָן אויף דעם.“
Upon which the officer took the book,	נאָך וועלכעס דער אָפיצער האט גענו־מען דאס בוך,
and considering a while,	און נאָכדענקענדיג א ווײלע,

האט ער געזאגט, עס פעהלט בלויז א פראגעצייכען צו מאכען דאס גאנצע קלאר (פארשטענדליך). —	said there wanted only a note of interrogation to make the whole clear. —
און ביטע, מיין הער, האט געזאגט פאופ,	and pray, Sir," said Pope,
געקרענקט אפשר צו זיין איבערטראפען פון א „רויטען ראק" (סאלדאט),	hurt perhaps at being outdone by a red-coat,
„וואס איז אזוינס א פראגעצייכען?"	"what is a note of interrogation?"
— „א פראגעצייכען,"	— "A note of interrogation,"
האט געענטפערט דער יונגערמאן מיט א בליק פון פאראכטונג,	replied the youth, with a look of contempt,
איז א קליינע קרומע זאך, וואס פרעגט פראגעס."	"is a little crooked thing that asks questions."
מען מוז געדענקען,	It must be remembered
דאס פאופ איז געווען א קליינער, א קרומער און א מיאוסער.	that Pope was a little, crooked, deformed man.

די ווערטער.

בעטען to pray (פרעי)

נאכדענקען, (קאנסי'דער) to consider
נאכטראכטען, באטראכטען

א ווייל (הוואיל) while

ברויכען; פעהלען (וואנט) to want

(אינטעראגעי'שאן) interrogation
פראגע

קלאר, פארשטענדליך (קליר) clear

וועה טאן, קרענקען, (הוירט) to hurt
שמערצען

אפשר, פיליכט (פערהע'פס) perhaps

איבערטרעפען, (אוטדו') to outdo
איבערשטייגען; פארג. צייט outdid;
פארטיציפ: outdone

רויטער-ראק (רעדי-קאוט) red-coat
(ענגלישער סאלדאט)

יונגער מענש (יוטה) youth

פאראכטונג (קאנטע'מט) contempt

קרום, געקרימט; (קרו'קעד) crooked
פארדארבען

זאך, באשעפעניש (טהינג) thing

געדענקען (רימע'מבער) to remember

מיאוס (אין (דיפא'רמד) deformed
געשטאלט)

בארימט (פעי'מאס) famous

סאטיריקער (סע'טיריסט) satirist

קאווע-הויז, קאוויארניע (קא'פי-האוס) coffee-house

אונטערזוכען, (עגזע'מין) to examine

מאנוסקריפט, כתב-יד (מע'ניוסקריפט) manuscript

זאץ (סע'נטענס) sentence

אויסמאכען, פארשטעהן to make out

רעדען (טאאק) to talk

שען; נישקאשעדיג (פרי'טי) pretty

הויך, אויף'ן קול (לאוד) loud

נישקאשעדיג הויך, הויכליך pretty loud

פייער (פאיר) fire

דעבאטע, וכוח, שמועס (דיסקא'שאן) discussion

דערלויבעניש (ליוו) leave

שטעלע (אין א בוך) (פע'סעידוש) passage

א! (או) Oh

סארקאסטיש, שפאטענד, בייסענד (סארקע'סטיקעל) sarcastical

מיטעל; ארט, פאל (מין) mean

אויף אלע פאלען, דורכאוים by all means

געשפרעך.

Who were in the coffe-house examining a manuscript ?

Pope, the famous poet, and Swift, the satirist.

What was the matter with them ?

They could not make out a certain sentence in the book and they had a discussion on it.

Who heard their discussion ?

A young officer who stood near them.

What did the officer beg leave to do ?

He begged leave to look at the passage.

Did Pope let him look at it ?

Yes, he did, but he was sarcastical.

What did the officer say after looking at the sentence for a while ?

He said there wanted only a note of interrogation to make the passage clear.

Was Pope pleased with the young officer's opinion ?

He thought that the young man was right, but feeling hurt at being outdone by a red-coat, he asked him sarcastically : "What is a note of interrogation ?"

What was the red-coat's reply ?

His reply was : "A note of interrogation is a little crooked thing that asks questions". (Pope was a little, crooked, deformed man.)

Forty-first Lesson—איין־און־פערציגסטע לעקציאָן

ביידע אראפ פון זינען!

Frederick,	the	Great,	king	of	Prussia,	used	to
פרע׳דעריק	דהי	גרעיט	קינג	אוו	פרא׳שע	יוזד	טו
פרידריך	דער	גרויסער	קעניג	פון	פרייסען	פלעגט	צו

put	three	questions	to	every	soldier	that	appeared
פוט	טהרי	קווע׳סטשאנז	טו	ע׳ווערי	סאו׳לדזשער	דהעט	עפי׳רד
שטעלען	דריי	פראגעס	צו	יעדען	סאלדאט	וועלכער	האט זיך באוויזען

in	his	guard ;	first,	"How	old	are	you ?"	Then,
אין	היז	גארד	פוירסט	האו	אולד	אר	יו	דהען
אין	זיין	גווארדיע	צוערשט	ווי	אלט	זייט	איהר	דאן

"How	long	have	you	been	in	my	service ?"	And
האו	לאנג	העוו	יו	בין	אין	מאי	סוי׳רוויס	ענד
ווי	לאנג	האט, זייט	איהר	געווען	אין	מיין	דינסט	און

lastly,	"Are	you	satisfied	with	your	pay	and
לע׳סטלי	אר	יו	סע׳טיספאיד	ווידה	יור	פעי	ענד
צולעצט	זייט	איהר	צופרידען	מיט	אייער	געצאהלט	און

treatment ?" Once a young Frenchman, who did not
נאט דיד הו פרע'נטשמען יאנג עי וואנס טרי'טמענט
ניט מ'געטאן וועלכער פראנצויז יונגער א איינמאל באהאנדלונג

know a word of German, was enlisted, and his
היז ענד ענלי'סטעד וואז דזשוי'רמען אוו וואירד עי נאו
זיין און איינגעשריבען איז געווארען דייטש פון ווארט א וויסען
אין דינסט

captain advised him to learn by heart the answers
עי'נסערז דהי הארט באי לוירן טו הים עדוואיזד קע'פטעין
ענטפערס די אויף אויסווייניג לערנען צו איהם האט געראטען קאפיטאן, אפיצער

that he was to give the king. The soldier did so
סאו דיד סאו'לדזשער דהי קינג דהי גיוו טו וואז הי דהעט
אזוי מ'געטאן סאלדאט דער קעניג דעם געבען צו איז געווען ער וועלכע
האט געדארפט געבען

by the next day, and as soon as he appeared in
אין עפי'רד הי עז סון עז ענד דעי נעקסט דהי באי
אין האט זיך באוויזען ער ווי באלד אזוי און טאג נעכסטען דעם ביי, ביז

the ranks, the king came up to him to ask the
דהי עסק טו הים טו אפ קעים קינג דהי רענקס דהי
די פרעגען צו איהם צו איז צוגעקומען קעניג דער רייהעם די

usual questions. But he happened to begin with
ווידה ביגין טו העפענד הי באט קווע'סטשאנז יו'זשועל
מיט אנהייבען צו האט פאסירט ער אבער פראגעס געוועהנליכע
האט גראדע אנגעהויבען

the second question, asking him, "How long have
העוו לאנג האו הים עסקינג קווע'סטשאן סע'קאנד דהי
האט, זייט לאנג ווי איהם פרעגענדיג פראגע צווייטער דער

you been in my service ?" — "Twenty-one years,"
יירז טווע'נטי־וואן סוי'רווים מאי אין בין יו
יאהרען איין־און־צוואנציג דינסט מיין אין געווען איהר

answered the soldier. The king, greatly amazed,
עמעיזד גרעיטלי קינג דהי סאו'לדזשער דהי עינסערד
פארוואונדערט פיל, שטארק קעניג דער סאלדאט דער האט געענטפערט

said, "How old are you ?" — "One year, your
יור ייר וואן יו אר אולד האו סעד
אייער יאהר איין איהר זייט אלט ווי האט געזאגט

majesty." Frederick, still more astonished, cried,
קראיד עסטא'נישד מאיר סטיל פרע'דעריק מע'דזשעסטי
האט געשריען איבערראשט מעהר נאך פרידריך מאיעסטעט

"Either you or I must be out of our senses."
סע'נסיז אור אוו אוט בי מאסט אי אר יו אי'דהער
זינען אונזערע פון ארויס זיין מוז איך אדער איהר אדער

The soldier, who took this for the third question,
קווע'סטשאן טהוירד דהי פאר דהיס טוק הו סאו'לדזשער דהי
פראגע דריטע די פאר דאס מ'אנגענומען וועלכער סאלדאט דער

replied, "Both, your majesty."
מע'דזשעסטי יור באוטה ריפלאי'ד
מאיעסטעט אייער ביידע האט געענטפערט

פרייע איבערזעצונג.

עס איז געווען א מנהג ביי פרידריך דעם גרויסען צו שטעלען דריי פראַגעס יעדען סאָלדאַט, וואָס איז אריינגעטראָטען אין זיין גוואַרדיע: די ערשטע: „ווי אַלט זייט איהר?“ די צווייטע: „ווי לאַנג זייט איהר שוין אין מיין דינסט?“ די דריטע: „זייט איהר צופרידען מיט דעם לוין און מיט דער באַהאַנדלונג?“ איינמאָל האָט זיך אַנגעגעבען אַ יונגער פראַנצויז, וועלכער האָט ניט געקענט קיין וואָרט דייטש, און זיין קאַפּיטאַן האָט איהם געראָטען אויסצולערנען אויף אויסווייניג די ענטפערס, וועלכע ער וועט דאַרפען געבען דעם קעניג. ער האָט עס אויסגעלערנט ביז מאָרגען, און אַזוי באַלד ווי ער האָט זיך באַוויזען אין די רייהעס, איז פרידריך צוגעגאַנגען צו איהם פרעגען די געוועהנליכע פראַגעס. אָבער ער האָט דעם מאָל גראַדע אַנגעהויבען מיט דער צווייטער פראַגע: „ווי לאַנג זייט איהר שוין אין מיין דינסט?“ — „איין־און־צוואַנציג יאָהר,“ האָט געענטפערט דער סאָלדאַט. דער קעניג איז געוואָרען שטאַרק פאַרוואונדערט און האָט איהם געפרעגט: „ווי אַלט זייט איהר?“ — „איין יאָהר, מאַיעסטעט.“ פרידריך, נאָך מעהר איבערראַשט, האָט אויסגעשריען: „איך אָדער איהר זייט אַראָפּ פון זינען!“ דער סאָלדאַט אַנגעהמענדיג זיינע לעצטע ווערטער פאַר די דריטע פראַגע, האָט געענטפערט: „ביידע, אייער מאַיעסטעט.“ (דערמיט האָט ער געמיינט צו זאָגען, אַז ער איז צופרידען מיט ביידע זאַכען: מיט דעם לוין און מיט דער באַהאַנדלונג.)

די פראַזעס און זאַצען.

Frederick the Great, king of Prussia,	פרידריך דער גרויסער, קעניג פון פרייסען,
used to put three questions	פלעגט שטעלען דריי פראַגעס
to every soldier that appeared in his guard ;	צו יעדען סאָלדאַט, וועלכער האָט זיך באַוויזען אין זיין גוואַרדיע (לייב־וואַך);
first, "How old are you ?"	צוערשט: „ווי אַלט זייט איהר?“
Then, "How long have you been in my service ?"	דאַן: „ווי לאַנג זייט איהר שוין אין מיין דינסט?“
And lastly, "Are you satisfied with your pay and treatment ?"	און צולעצט: „זייט איהר צופרידען מיט אייער געצאַהלט און מיט דער באַהאַנדלונג?“
Once a young Frenchman,	איינמאָל אַ יונגער פראַנצויז,
who did not know a word of German,	וועלכער האָט ניט געוואוסט קיין איין וואָרט פון דייטש,
was enlisted,	איז געוואָרען פאַרשריבען (האָט זיך אַנגעגעבען אין דינסט)
and his captain advised him	און זיין קאַפּיטאַן (אָפיצער) האָט איהם געראָטען

to learn by heart	אויסצולערנען אויף אויסווייניג
the answers that he was to give the king.	די ענטפערס, וועלכע ער האָט געדאַרפט געבען דעם קעניג.
The soldier did so by the next day,	דער סאָלדאַט האָט אַזוי געטאָן ביז דעם נעקסטען טאָג,
and as soon as he appeard in the ranks,	און אַזוי באַלד ווי ער האָט זיך באַוויזען אין די רייהעס,
the king came up to him	איז דער קעניג צוגעקומען צו איהם
to ask the usual questions.	צו פרעגען די געוועהנליכע פראַגעס.
But he happened to begin with the second question,	אָבער ער האָט פּאַסירט אָנצוהייבען (ער האָט גראַדע אָנגעהויבען) מיט דער צווייטער פראַגע,
asking him, "How long have you been in my service ?"	פרעגענדיג איהם: „ווי לאַנג זייט איהר שוין אין מיין דינסט?"
"Twenty-one years," answered the soldier.	„איין־און־צוואַנציג יאָהר," האָט געענטפערט דער סאָלדאַט.
The king, greatly amazed, said,	דער קעניג, פיל פאַרוואונדערט, האָט געזאָגט:
"How old are you ?"	„ווי אַלט זייט איהר?"
"One year," your majesty.	„איין יאָהר, אייער מאַיעסטעט."
Frederick, still more astonished, said,	פרידריך, נאָך מעהר פאַרוואונדערט, האָט געשריען:
"Either you or I must be out of our senses."	„אָדער איהר אָדער איך מוז זיין אַרויס (אַראָפּ) פון זינען."
The soldier, who took this for the third question,	דער סאָלדאַט, וועלכער האָט דאָס אָנגענומען פאַר די דריטע פראַגע,
replied, "Both, your majesty."	האָט געענטפערט: „ביידע, אייער מאַיעסטעט."

די ווערטער.

to enlist (ענלי'סט)	איינשרייבען אין דינסט
to advise (עדוואַי'ז)	ראַטען, געבען אַן עצה
heart (האַרט)	הארץ; אינערליכקייט
by heart	אויף אויסווייניג
rank (רענק)	רייהע
to come up	צוקומען, צוגעהן
usual (יו'זשועל)	געוועהנליך
to happen (העפּן)	פּאַסירען
to happen to...	פּאַסירען צו..., גראַדע
king (קינג)	קעניג
to appear (עפּי'ר)	זיך באַווייזען
guard (גאַרד)	גוואַרדיע, לייבוואַך
service (סוי'רווים)	דינסט
lastly (לע'סטלי)	צולעצט
*last (לעסט)	לעצטער
satisfied (סע'טיספאַיד)	צופרידען
*to satisfy (סע'טיספאַי)	צופרידען שטעלען
pay (פּעי)	געצאָהלט, לוין
treatment (טרי'טמענט)	באַהאַנדלונג

either (אי׳דהער) אנטוועדער, ענט-פער

either-or ענטפער-אָדער, אָדער-אָדער

sense (סענס) זינען

both (באָוטה) ביידע

greatly (גרעי׳טלי) פיל, שטארק, זעהר

amazed (עמעי׳זד) פארוואונדערט

majesty (מע׳דזשעסטי) מאיעסטעט, קעניגליכע הויכקייט

געשפרעך.

Who was Frederick the Great ?

He was king of Prussia.

How many questions did he put to new soldiers in his guard ?

He put three questions.

About what did he ask them ?

He asked them about their age, about the time they had been in service, and about their pay and treatment.

What happened when a young Frenchman enlisted in his guard ?

He put to the young man his three questions, but received wrong answers.

Why were the answers wrong ?

Because the yong man did not know a word of German.

Did not the new soldier prepare himself for the questions that the king was to ask him ?

He did. The captain advised him to learn the answers by heart, and he did so. But Frederick happened to change the order of the questions, and the young man gave his answers in the order in which he learnd them.

What did the Frenchman reply when Frederick asked him : "How long have you been in my service ?"

He replied : "Twenty - one years", supposing he was asking him : "How old are you ?"

What did he reply when he was asked : "Hov old are you ?"

He replied : "One year," believing the king was asking him : "How long have you been in my service ?"

What did he say when the king, astonished, cried, "Either you or I must be out of our senses ?"

He said : "Both," taking the king's words for the third question : "Are you satisfied with your pay and treatment ?"

That was funny, was not it ?

It certainly was.

§125 „דארפען“ (זאָלען).

מערקט דעם זאץ he was to give ער איז געווען צו געבען, ד. ה. ער האט געדארפט (געזאָלט) געבען.

״דארפען״ אין דעם זין פון ״זאָלען״ ווערט אין ענגליש אָפט אויס-געדריקט דורך ...to be to; צ. ב. I am to go איך דארף געהן, he is to do ער דארף טאָן, they are to write זיי דארפען שרייבען, he was to learn ער האט געדארפט לערנען או. אז. וו.

Forty-second Lesson—צוויי־און־פערציגסטע לעקציאן

די האזיכע און די לייביכע.

(אן אראבישע פאבעל.)

A doe-hare one day meeting a lioness said to
טו סעד לאי'אנעס עי מי'טינג דעי וואן העיר דאו עי
צו האט געזאגט לייביכע א באגעגענענדיג טאג איין האזיכע א

her boastfully: "Every year I give birth to many
מע'ני טו בוירטה גיוו אי ייר ע'וועריי באו'סטפולי היער
פילע צו געבורט גיב איך יאהר יעדען באריהמעריש איהר
(איך גיב געבורט — געביער איך)

young, but you in all your life give birth to only
או'נלי טו בוירטה גיוו לאיף יור אאל אין יו באט יאנג
נאר צו געבורט גיסטו לעבען דיין גאנצען אין דו אבער יונגע, קינדער

one or two." — "True," replied the lioness, "I give
גיוו אי לאי'אנעס דהי ריפלאי'יד טרו טו אר וואן
גיב איך לייביכע די האט געענטפערט ריכטיג צוויי אדער איינעם

birth to only one, but it is a lion."
לאי'אן עי איז איט באט וואן או'נלי טו בוירטה
לייב א איז עס אבער איינעם נאר צו געבורט

One perfect production is worth more than
דרען מאור וואוירטה איז פראודא'קשאן פוי'רפעקט וואן
ווי מעהר ווערט איז שאפונג פולקומענע איין

many faulty ones.
זואנז פא'אלטי מע'ני
פעהלערדיגע פילע

ווערטער פון גרויסע חכמים.

Aristotle was asked what a man could gain
געין קוד מען עי הוואט עסקד וואז א'ריסטאטל
געווינען קען מענש א וואס געפרעגט איז געווארען אריסטאטעל

by telling a lie, and he replied: "Never to be
בי טו נע'וועער ריפלאי'יד הי ענד לאי עי טע'לינג באי
ווערען צו קיינמאל האט געענטפערט ער און ליגען א זאגען דורך

believed when he speaks the truth."
טרוטה דהי ספיקס הי הוועז בילי'וויד
וואהרהייט די רעדט, זאגט ער ווען געגלויבט

Thales	being	asked	what	was	the	most	difficult
טהעיליז	בי׳אינג	עסקד	הוואט	וואז	דהי	מאוסט	די׳פיקאלט
טהאלעס	ווערענדיג	געפרעגט	וואס	איז	די	מעהרסט	שווערע
						שווערסטע	

and	the	easiest	thing	in	the	world,	replied :	"The
ענד	דהי	אי׳זיעסט	טהינג	אין	דהי	וואירלד	ריפלאי׳ד	דהי
און	די	גרינגסטע	זאך	אין	דער	וועלט	האט געענטפערט	די

most	difficult	is	to	learn	to	know	one's	self,	and
מאוסט	די׳פיקאלט	איז	טו	לוירן	טו	נאו	וואנז	סעלף	ענד
שווערסטע		איז	צו	לערנען	צו	וויסען, קענען	אייגענס	זעלבסט	און
							זיך זעלבסט		

the	easiest	to	blame	the	actions	of	others."
דהי	אי׳זיעסט	טו	בלעים	דהי	עקשאנז	אוו	אדהערז
די	גרינגסטע	צו	טאדלען	די	טאטען, מעשים	פון	אנדערע

פרייע איבערזעצונג.

א האזיכע טרעפט איינמאל אן א לייביכע און זאגט צו איהר מיט באריה־מעריי: „יעדען יאהר האב איך פילע קינדער, אבער דו אין דיין גאנצען לעבען האסט נאר איינס אדער צוויי.“ — „אמת,“ ענטפערט די לייביכע, „איך האב נאר איינס, אבער דערפאר איז דאס א לייב.“

בעסער איין שאפונג און א רעכטע, איידער פילע און שלעכטע.)

מען האט אמאל געפרעגט אריסטאטעל׳ן, וואס א מענש געווינט פון דעם, וואס ער זאגט א ליגען, און ער האט געענטפערט: „דאס מען גלויבט איהם ניט ווען ער זאגט אן אמת.“

מען האט געפרעגט טהאלעס׳ן: וואס איז די שווערסטע און וואס איז די גרינגסטע זאך אין דער וועלט? זיין תשובה איז געווען: „די שווערסטע זאך איז צו קענען זיך אליין, און די גרינגסטע איז צו זוכען חסרונות ביי אנדערע.“

די פראזעס און זאצען.

A doe-hare one day meeting a lioness	א האזיכע, באגעגענענדיג איין טאג א לייביכע,
said to her boastfully :	האט געזאגט צו איהר מיט באריה־מעריי:
"Every year I give birth to many young,	„יעדען יאהר געבייר איך פילע קינדער,
but you in all your life	אבער דו אין דיין גאנצען לעבען
give birth to only one or two."	געביירסטו נאר איינס אדער צוויי.“
"True," replied the lioness,	„אמת,“ האט געענטפערט די לייביכע,

„איך געביער בלויז איינס,
אבער דאס איז א לייב."

אריסטאטעל איז געווארען געפרעגט,
וואס א מענש קען געווינען
פון זאגען א ליגען,
און ער האט געענטפערט:
„קיינמאל נים צו ווערען געגלויבט,
ווען ער זאגט דעם אמת."

טהאלעס, ווערענדיג געפרעגט,
וואס איז די שווערסטע און די גרינגסטע זאך אין דער וועלט,
האט געענטפערט:
„די שווערסטע איז צו לערנען צו קענען זיך אליין,
און די גרינגסטע צו טאדלען (קריטיקירען) די מעשים פון אנדערע."

I give birth to only one,
but it is a lion."

Aristotle was asked
what a man could gain
by telling a lie,
and he replied:
"Never to be believed
when he speaks the truth."

Thales being asked
what was the most difficult and the easiest thing in the world,
replied:
"The most difficult is to learn to know one's self,
and the easiest to blame the actions of others."

די ווערטער.

פראדוקציאן, שאפונג	production (פראודא'קשאן)
ווערט	worth (וואוירטה)
פעהלערדיג	faulty (פא'אלטי)
פעהלער, חסרון	*fault (פאאלט)
אריסטאטעל (גריכישער פילאסאף)	Aristotle (א'ריסטאטל)
געווינען	to gain (געין)
א ליגען	lie (לאי)
וואהרהייט, אמת	truth (טרוטה)
טהאלעס (גריכישער פילאסאף)	Thales (טהעי'ליז)
שווער	difficult (די'פיקאלט)
גרינגסטע	easiest (אי'זיעסט)
גרינג, לייכט	*easy (אי'זי)
זיך זעלבסט (דאס זעלביגע וואס oneself)	one's self
בלאמירען, טאדלען	to blame (בלעים)
טאט	action (ע'קשאן)
די נקבה פון הירשען, האזען און קראליקעס	doe (דאו)
א האז	hare (העיר)
א האזיכע	doe-hare (דאו'-העיר)
א לייביכע	lioness (לאי'אנעס)
א לייב	lion (לאי'אן)
באריהמעריש (פון boastful)	boastfully (באו'סטפולי)
באריהמעריי	*boast (באוסט)
זיך באריהמען	*to boast (באוסט)
געבורט	birth (בוירטה)
געבען געבורט צו..., ד. ה. געביירען	to give birth to...
יונג; קינדער פון חיות און פויגלאך	young (יאנג)
ריכטיג, אמת	true (טרו)
פולקומען	perfect (פוי'רפעקט)
א ווארט	word (וואירד)

נייע ווערטער.

האנדלען	to act (עקט)
א חיה	animal (ע'נימעל)
ריידען	to talk (טאאק)
רייד	talk (טאאק)

געשפרעך.

Whom did the doe-hare meet one day ?

She met a lioness.

Did she say anything to her ?

Yes, she did.

Can animals talk ?

Well, this is a fable. In fables animals talk and act like men.

What did the doe-hare say to the lioness ?

She said : "I give birth to many young every year, but you in all your life give birth to only one or two."

What did the lioness reply to these boustful words ?

She replied : "True, I give birth to only one, but it is a lion."

Which is worth more, a lion or a hare ?

Well, one lion is worth more than many hares.

What does this fable teach us ?

It teaches us that one perfect production is worth more than many faulty ones.

either—or, neither—nor, both—and §126

די בינדווערטער either—or ווערען באנוצט דארטען, וואו מיר זאגען אין אידיש: ענטפער—אדער, אדער—אדער:

Either I or you.	אדער איך אדער דו.
Either the goods or the money.	אדער די סחורה אדער דאס געלט.

אין פארניינונג (ד. ה. אויף ניט) ווערען באנוצט די בינדווערטער neither—nor — ניט—ניט:

Neither I nor you.	ניט איך ניט דו.
Neither the goods nor the money.	ניט די סחורה ניט דאס געלט.

מיט א צייטווארט ווערט באנוצט not אנשטאט neither, צ. ב.:

I did not see him, nor her.	איך האב ניט געזעהן, ניט איהם ניט איהר.

דער געגענזאץ פון „אדער—אדער,“ ווערט אין ענגליש אויסגעדריקט דורך both—and, אין אידיש: ”אי—אי;“ צ. ב.

Both morning and evening.	אי אין דער פריה אי אין אווענט.
Both by sea and by land.	אי מיט לאנד איז מיט וואסער.
I have both books and paper.	איך האב אי ביכער אי פאפיר.
She is both pretty and clever.	זי איז אי שען אי פעהיג.

§127 „דארפען,“ „מוזען,“ „זאלען“

מערקט דעם אויסדריק: he was to give ער האט געדארפט, געמוזט אדער געזאלט געבען.

„דארפען," „מוזען," „זאלען" ווערט אין ענגליש אפט אויסגעדריקט דורך to be אדער to have פאר דעם הויפט-צייטווארט; צ. ב.

She is to marry.	זי דארף חתונה האבען.
We are to go to-day.	מיר דארפען (מוזען) היינט געהן.
What am I to do?	וואס דארף (זאל) איך טאן?
I have to write.	איך דארף (מוז) שרייבען.
He has to go.	ער דארף (מוז) געהן.

געוועהנליך ווערט "דארפען," "מוזען," "זאלען" אויסגעדריקט דורך ought. צ. ב.

I ought to write the letter.	איך האב געדארפט (געזאלט) שרייבען דעם בריף.
She ought to do it.	זי דארף (מוז) עס טאן.

Forty-third Lesson—דריי־און־פערציגסטע לעקציאן

ער אליין איז שולדיג.

Alexander	the	Great	once	told	an	important
עליגזע'נדער	דהי	גרעיט	וואנס	טאולד	ען	אימפא'רטענט
אלעקסאנדער	דער	גרויסער	איינמאל	האט דערצעהלט	א	וויכטיגען

secret	to	one	of	his	attendants,	strictly	charging
סי'קרעט	טו	וואן	אוו	היז	עטע'נדענטס	סטרי'קטלי	טשא'רדזשינג
סוד	צו	איינעם	פון	זיינע	באדינטע	שטרענג	אנזאגענדיג

him	not	to	talk	of	it.	But	in	a	short	time	the
הים	נאט	טו	טאאק	אוו	איט	באט	אין	עי	שארט	טאים	דהי
איהם	ניט	צו	רעדען	פון	דעם	אבער	אין	א	קורצע	צייט	דער

secret	got	abroad.	Alexander	was	greatly	offended,
סי'קרעט	גאט	עבראָ'אד	עליגזע'נדער	וואז	גרעי'טלי	אפע'נדעד
סוד	איז געקומען	ארוים	אלעקסאנדער	איז געווען	פיל, שטארק	באליידיגט

and	asked	one	of	the	sages	of	Greece	how	the
ענד	עסקד	וואן	אוו	דהי	סעי'דזשיז	אוו	גרים	האו	דהי
און	האט געפרעגט	איינעם	פון	די	קלוגע לייט	פון	גריכענלאנד	ווי	דער

man	ought	to	be	punished	for	his	indiscretion.
מען	אאט	טו	בי	פא'נישד	פאר	היז	אינדיסקרע'שאן
מאן	האט געדארפט	צו	ווערען	באשטראפט	פאר	זיין	אומפארזיכטיגקייט

The sage replied, "Do nothing to him; it is you
יו איז איט הים טו נא'טהינג דו ריפלא'ייד סעידזש דהי
דו אליין איז עס איהם צו גארנישט טו האט געענטפערט חכם דער

that have betrayed your own secret. If you could
קוד יו איף סיקרעט או'ן יור ביטרע'יד העוו דהעט
געקענט דו אויב סוד אייגענעם דיין ארויסגעגעבען האסט וועלכער

not keep it yourself, no wonder it is too much
מאטש טו איז איט וואנ'דער נאו יורסע'לף איט קיפ נאט
פיל צו איז עס וואונדער קיין זעלבסט, אליין איהם האלטען נים

for another."
ענא'דהער פאר
אנדערן פאר

שפריכווערטער.

Three are too many to keep a secret.
סיקרעט עי קיפ טו מע'ני טו אר טהרי
סוד א האלטען צו פיל צו זיינען דריי

Two may keep counsel, putting one away.
עווע'י וואן פו'טינג קאו'נסעל קיפ מעי טו
אוועק איינעם שטעלענדיג א ראט האלטען קענען צוויי
ווען זיי שיקען איינעם אוועק — זיך בעראטען

דער אלכעמיקער *).

An alchemist had dedicated to Pope Leo X.
דהי מענטה לי'או באופ טו דע'דיקעיטעד העד ע'לקימיסט ען
דעם צעהנטען לעאו פאפסט צו געווידמעט ט'געהאט אלכעמיקער א

a book in which he pretended to teach the art of
אוו ארט דהי טימש טו פריטע'נדעד הי הווימש אין ביק עי
פון קונסט די לערנען צו האט פרעטענדירט ער וועלכען אין בוך א

making gold. He expected to receive a valuable
וועלייעיבל עי ריסיוו טו עקספע'קטעד הי גאולד מעייקינג
טייערע א באקומען צו האט דערווארט ער גאלד מאכען

present for it. But the pope sent him only a
עי או'נלי הים סענט פא'פ דהי באט איט פאר פרע'זענט
א גאר איהם האט געשיקט פאפסט דער אבער דעם פאר מתנה

large empty purse, observing that since he knew
נ'יי הי סינס דהעט אבזע'רווינג פוירס ע'מטי לארדזש
גע'וואוסט ער היות, אזוי־ווי דאס באמערקענדיג בייטעל ליידיגען גרויסען

how to make gold, he wanted nothing but a purse
פוירס עי באט נא'טהינג וואנ'טעד הי גאולד מעיק טו האו
בייטעל א גאר, בלויז גארנישט האט געברויכט ער גאלד מאכען צו ווי

to put it into.
אי'נטו איט פוט טו
אריין עס לעגען צו

*) א פארצייטיגער כעמיקער, וואס האט געזוכט דעם סוד צו פארוואנדלען אייגפאכע מעטאלען אין גאלד.

פרייע איבערזעצונג.

אלעקסאנדער דער גרויסער (אלכסנדר מוקדון) האט איינמאל דערצעהלט א וויכטיגען סוד צו איינעם פון זיינע באדינטע, און האט איהם אנגעזאגט ער זאל איהם קיינעם ניט אויסזאגען. אבער אין א קורצער צייט ארום איז דער סוד ארויסגעקומען. אלעקסאנדער איז געווען זעהר געקרענקט, און ער האט געפרעגט ביי איינעם פון די חכמים פון גריכענלאנד, ווי אזוי ער זאל באשטראפען דעם מאן פאר זיין ניט־היטען דעם סוד. דער חכם האט געענטפערט: „זאלסט איהם גארנישט טאן; דו אליין האסט ארויסגעגעבען דיין אייגענעם סוד. ווען דו אליין האסט איהם ניט געקענט האלטען, איז קיין וואונדער ניט, דאס אנדערע האבען עס ניט געקענט."

שפריכווערטער.

דריי זיינען צו פיל צו האלטען א סוד. (אין אידיש: א סוד איז נאר אונטער פיר אויגען.)

צוויי קענען האלטען א באראטונג, ווען זיי שיקען איינעם אוועק. (א ווערטעל פון שעיקספיר.)

אן אלכעמיקער האט געווידמעט צום פאפסט לעאן דעם צעהנטען א בוך, אין וועלכען ער האט געלערנט די קונסט ווי אזוי צו מאכען גאלד. ער האט געהאפט צו באקומען דערפאר א טייערע מתנה. אבער דער פאפסט האט איהם געשיקט א גרויסען ליידיגען בייטעל מיט דער באמערקונג, דאס אזוי ווי ער וויים ווי צו מאכען גאלד, האט ער נאר נעטיג א בייטעל ארייינצולעגען עס.

די פראזעס און זאצען.

Alexander the Great	אלעקסאנדער דער גרויסער (אלכסנדר מוקדון)
once told an important secret to one of his attendants,	האט איינמאל דערצעהלט א וויכטיגען סוד צו איינעם פון זיינע באדינטע,
strictly charging him not to talk of it.	שטרענג אנזאגענדיג איהם ניט צו רעדען דערפון.
But in a short time	אבער אין א קורצער צייט
the secret got abroad.	איז דער סוד ארויס.
Alexander was greatly offended,	אלעקסאנדער איז געווארען שטארק באליידיגט
and asked one of the sages of Greece	און האט געפרעגט איינעם פון די חכמים פון גריכענלאנד,
how the man ought to be punished for his indiscretion.	ווי דער מאן דארף (זאל) ווערען באשטראפט פאר זיין אומפארזיכטיגקייט.

The sage replied,	דער חכם האט געענטפערט:
"Do nothing to him;	„טו איהם גארנישט;
it is you that have betrayed your own secret.	דו אליין האסט ארויסגעגעבען דיין אייגענעם סוד.
If you could not keep it yourself,	ווען דו האסט עס אליין ניט געקענט האלטען,
no wonder it is too much for another."	איז קיין וואונדער ניט, דאס עס איז געווען צו פיל (צו שווער) פאר אן אנדערן."

An alchemist had dedicated to Pope Leo X a book	אן אלכעמיקער האט געווידמעט צום פאפסט לעאָן דעם צעהנטען א בוך,
in which he pretended to teach the art of making gold.	אין וועלכען ער האט פרעטענדירט צו לערנען די קונסט צו מאכען גאלד.
He expected to receive a valuable present for it.	ער האט דערווארט צו קריגען א טייערע מתנה פאר דעם.
But the pope sent him only a large empty purse,	אבער דער פאפסט האט איהם געשיקט בלויז א גרויסען ליידיגען בייטעל,
observing that since he understood how to make gold,	באמערקענדיג, דאס אזוי ווי ער ווייס ווי צו מאכען גאלד,
he wanted nothing but a purse to put it into.	ברויכט ער קיין זאך ניט, אויסער א בייטעל אריינצולעגען עס.

די ווערטער.

wonder (וואַ'נדער)	א וואונדער
counsel (קאַ'ונסעל)	ראט
to keep counsel	האלטען אן עצה, זיך בעראטען

---

alchemist (עלקימיסט)	אלכעמיקער (זעה דערקלערונג אונטער דער מעשה'לע)
to dedicate (דע'דיקעיט)	ווידמען, הייליגען צו אימעצנ'ס עהרע דורך אן אויפשריפט
to pretend (פריטע'נד)	פרעטענדירען, זיך אנשטעלען ווי...
art (ארט)	קונסט
gold (גאָולד)	גאלד
to expect (עקספע'קט)	דערווארטען
to receive (ריסי'וו)	באקומען, קריגען, דערהאלטען
important (אימפאָ'רטענט)	וויכטיג
secret (סי'קרעט)	געהיימעניש, סוד
attendant (עטע'נדענט)	באדינער, באגלייטער
strictly (סטרי'קטלי)	שטרענג
to charge (טשארדוש)	אנזאגען
to talk (טאָאק)	רעדען
abroad (עבראָ'אד)	דרויסען, ארויס
greatly (גרעי'טלי)	גרויס, פיל, שטארק, זעהר
to offend (אפע'נד)	באליידיגען
sage (סעידזש)	א חכם, א פילאסאף
ought (אָאט)	דארף, זאל
to punish (פאַ'ניש)	באשטראפען
indiscretion (אינדיסקרע'שאָן)	אומ־פארזיכטיגקייט
to betray (ביטרעי')	פארראטען, ארויסגעבען

---

valuable	(וועליועיבל)	טייער, שעצבאר
present	(פרעזענט)	געשאנק, מתנה
empty	(עמטי)	ליידיג, לער, פוסט
to observe	(אבזוירוו)	באמערקען
since	(סינס)	היות, אזוי־ווי
to want	(וואאנט)	ברויכען, האבען נעטיג ; פעהלען
purse	(פוירס)	בייטעל, געלט-בייטעל

געשפרעך.

What did Alexander the Great tell to one of his attendants ?

He told him an important secret.

And what did he charge him ?

He charged him not to tell it to anybody.

Did the attendant keep the secret ?

No, he did not ; and Alexander was offended when the secret got abroad.

What did the sage say when Alexander asked him how the man ought to be punished for not keeping the secret ?

He said he should do nothing to him, because he (Alexander) himself betrayed his own secret by telling it to the attendant.

To whom did the alchemist dedicate his book ?

He dedicated it to Pope Leo X.

What did he pretend to teach in his book ?

He pretended to teach the art of making gold.

Did he expect to receive anything from the pope for dedicating the book to him ?

Yes ; he expected to receive from him a valuable present for it.

What did the pope send him ?

He sent him a large empty purse.

What did the pope observe ?

He observed that since he knew how to make gold, he only wanted a purse to put it into.

Twenty-fourth Lesson—פיר־און־פערציגסטע לעקציאן

דער גלגול פון א האז.

An	**Irishman**	**was**	**once**	**employed,**	**by**	**a**	**gentleman**
ען	איירישמען	וואז	וואנס	עמפלאיד	באי	ע	דזשענטלמען
אן	אירלענדער	איז געווען	איינמאל	באשעפטיגט	פון	א	הער, פריץ

at	**Hampstead,**	**to**	**carry**	**a**	**live**	**hare,**	**as**	**a**	**present,**
עט	העמסטעד	טו	קערי	ע	לאיוו	העיר	עז	ע	פרעזענט
אין	—	צו	אוועקטראגען	א	לעבעדיגען	האז	אלס	א	געשאנק

to	one	of	his	friends	in	London.	It	was	put	in
טו	וואן	אוו	היז	פרענדז	אין	לאָנדאָן	איט	וואז	פוט	אין
צו	איינעם	פון	זיינע	פריינט	אין	—	עס	ז'געוואָרען	אריינ־ געלעגט	אין

a	bag,	and	he	set	off.	On	the	way	the	Irishman
עי	בעג	ענד	הי	סעט	אָף	אָן	דהי	וועי	דהי	איירישמען
א	זאַק	און	ער	האט זיך געזעצט	אוועק	אויף	דעם	וועג	דער	אירלענדער

set off: איז אוועק

stopped	at	an	inn	to	rest	himself	and	to	drink	a
סטאַפּד	עט	ען	אין	טו	רעסט	הימסעלף	ענד	טו	דרינק	עי
האט זיך אפּגעשטעלט	אין	אַן	אכסניה	צו	אויסרוהען	זיך	און	צו	טרינקען	א

pint	of	beer.	Some	wags	who	were	drinking	there,
פּאינט	אוו	ביר	סאַם	וועגז	הו	וואויר	דריינקינג	דהער
האלבע קווארט	פון	ביר	איינינע	שפּאַסמאַכער	וועלכע	זיינען געווען	טרינקענדיג	דארטען

were drinking: האבען געטרונקען

finding	what	he	had	in	the	bag,	determined	to
פאינדינג	הוואט	הי	העד	אין	דהי	בעג	דיטוירמינד	טו
געפינענדיג	וואס	ער	ט'געהאט	אין	דעם	זאק	האבען באשלאסען	צו

play	a	trick;	and	one	of	them,	while	the	others
פלעי	עי	טריק	ענד	וואן	אוו	דהעם	הוואיל	דהי	א'דהערז
שפּילען (אפּטאן)	א	שפּיצעל	און	איינער	פון	זיי	בשעת	די	אנדערע

kept	him	in	conversation,	took	out	the	hare	and
קעפּט	הים	אין	קאנווערסעיישאן	טוק	אוט	דהי	העיר	ענד
האבען געהאלטען	איהם	אין	געשפּרעך	ט'גענומען	ארויס	דעם	האז	און

put	in	a	cat.
פוט	אין	עי	קעט
ט'געלעגט	אריין	א	קאץ

Having	finished	his	beer,	the	Irishman	started
העווינג	פיינישד	היז	ביר	דהי	איירישמען	סטאַרטעד
האבענדיג	געענדיגט	זיין	ביר	דער	אירלענדער	איז אפּגעגאנגען

with	his	load.	On	arriving	in	London,	he	said	to
ווידת	היז	לאוד	אָן	עראייווינג	אין	לאָנדאָן	הי	סעד	טו
מיט	זיין	לאסט, משא	ביים	אנקומען	אין	—	ער	ט'געזאגט	צו

the	gentleman:	"Sir,	my	master	has	sent	you	a
דהי	דזשענטלמען	סויר	מאַי	מעסטער	העז	סענט	יו	עי
דעם	הער	מיין הער	מיין	בעל־הבית	האט	געשיקט	אייך	א

live	hare."—	"Very	well,"	said	he,	"let	us	see	it."
לאיוו	העיר	ווערי	וועל	סעד	הי	לעט	אַס	סי	איט
לעבעדיגען	האז	זעהר	גוט	האט געזאגט	ער	לאז	אונז	זעהן	איהם

—He	then	opened	the	sack	and	to	his	great
הי	דהען	אופּנד	דהי	סעק	ענד	טו	היז	גרעיט
ער	דאן	האט געעפנט	דעם	זאק	און	צו	זיין	גרויסער

astonishment	found	a	cat.—	"The	devil!"	said
עסטאַנישמענט	פאונד	עי	קעט	דהי	דעוויל	סעד
פערוואונדערונג	האט געפונען	א	קאץ	דער	טייוועל	האט געזאגט

Pat,	"it	was	a	hare	at	Hampstead."	—	"Go	back,"
פעט	איט	וואז	עי	העיר	עט	הע'מסטעד		גאו	בעק
—	עס	איז געווען	א	האז	אין	——		געה	צוריק

said	the	gentleman,	"they	are	making	a	fool	of
סעד	דהי	דזשע'נטלמען	דהעי	אר	מעיקינג	עי	פול	אוו
ט'געזאגט	דער	הער	זיי	זיינען	מאכענדיג	א	נאר	פון
				זיי מאכען				

you." —
יו
דיר

(דער סוף — אין פינף־און־פערציגסטער לעקציאן.)

פרייע איבערזעצונג.

א דזשענטלמאן אין העמסטעד (א פארשטאט פון לאנדאן) האט איינמאל געדונגען אן איירישמאן אוועקצוטראגען א לעבעדיגען האז פאר א מתנה צו זיינעם א פריינט אין לאנדאן. מען האט דעם האז אריינגעלעגט אין א זאק און דער שליח איז אוועק. אויפ'ן וועג האט דער איירישמאן זיך אפגעשטעלט אין א קרעטשמע זיך אויסצורוהען און טרינקען א פאר גלעזער ביר. עטליכע לצים, וועלכע האבען דארטען געטרונקען, אויסגעפינענדיג וואס ער האט אין זאק, האבען באשלאסען איהם אפטאן א שפיצעל; און פארפיהרענדיג מיט איהם א שמועס, כדי אויפצוהאלטען איהם, האט איינער פון דער חברה ארויסגענומען דעם האז און אריינגעלעגט א קאץ.

ווען דער איירישמאן איז געווארען פארטיג מיט זיין ביר איז ער אוועק מיט זיין זאק. אנקומענדיג אין לאנדאן האט ער געזאגט צו דעם דזשענטלמאן: „הארינקע, מיין בעל־הבית האט אייך געשיקט א לעבעדיגען האז. — „זעהר גוט," האט ער געזאגט, „לאמיר זעהן." — ער האט דאן אויפגעעפענט דעם זאק, און צו זיין גרויסער פארוואונדערונג האט ער געפונען א קאץ. — „צום טייוועל!" האט געזאגט דער איירישמאן, „אין העמסטעד איז עס געווען א האז." — „געהט צוריק," האט געזאגט דער דזשענטלמאן, „זיי מאכען פון אייך חוזק." —

די פראזעס און זאצען.

An Irishman was once employed,	אן איירישמאן איז איינמאל געווארען באשעפטיגט (באאויפטראגט)
by a gentleman at Hampstead,	פון א דזשענטלמאן אין העמסטעד
to carry a live hare,	אוועקצוטראגען א לעבעדיגען האז,
as a present,	אלס א מתנה,
to one of his friends in London.	צו איינעם פון זיינע פריינט אין לאנדאן.
It was put in a bag,	ער איז אריינגעלעגט געווארען אין א זאק.

and he set off.	און ער איז אוועק.
On the way the Irishman stopped at an inn	אויף דעם וועג האט דער איירישמאן זיך אפגעשטעלט אין א קרעטשמע
to rest himself and to drink a pint of beer.	זיך אויסצורוהען און טרינקען א פאינט (האלבע קווארט) ביר.
Some wags who were drinking there,	איינינע לצים, וועלכע האבען דארטען געטרונקען,
finding what he had in his bag,	אויסגעפינענדיג וואס ער האט געהאט אין זיין זאק,
determined to play him a trick ;	האבען באשלאסען איהם צו שפילען (אפטאן) א שפיצעל ;
and one of them,	און איינער פון זיי,
while the others kept him in conversation,	בשעת די אנדערע האבען איהם געהאלטען אין געשפרעך,
took out the hare	האבען ארויסגענומען דעם האז
and put in a cat.	און האבען אריינגעלעגט א קאץ.
Having finished his beer,	האבענדיג געענדיגט זיין ביר,
the Irishman started with his load.	איז דער איירישמאן אוועק מיט זיין משא.
On arriving in London,	אנקומענדיג אין לאנדאן,
he said to the gentleman :	האט ער געזאגט צו דעם דזשענטלמאן :
"Sir, my master has sent you a live hare." —	„מיין בעל־הבית האט אייך געשיקט א לעבעדיגען האז.“ —
"Very well," said he, let us see it."	„זעהר גוט,“ האט ער געזאגט, „לאמיר עס זעהן.“ —
He then opened the sack and to his great astonishment found a cat. —	ער האט דאן געעפענט דעם זאק, און צו זיין גרויסער איבערראשונג האט ער געפונען א קאץ. —
"The devil !" said Pat,"	„צום טייוועל!“ האט געזאגט פאט,
it was a hare at Hampstead."—	„ס'איז געווען א האז אין העמסטעד.“—
"Go back," said the gentleman,	„געה צוריק,“ האט געזאגט דער דזשענטלמאן,
"they are making a fool of you."—	זיי מאכען א נאר (זיי מאכען חוזק) פון דיר.“ —

די ווערטער.

hare (העיר)	האז	
bag (בעג)	זאק	
to set (סעט)	זיך זעצען, זיך שטעלען	
to set off	אפגעהן, אוועקגעהן	
inn (אין)	קרעטשמע, אכסניה	
to employ (עמפלאי')	באשעפטיגען, באאויפטראגען	
gentleman (דזשע'נטלמען)	דזשענטלמאן, הער, פריץ	
live (לאיוו)	לעבעדיג	

אנקומען to arrive (עראַיוו)
הער, בעל-הבית master (מע'סטער)
עפענען to open (אָופן)
זאק sack (סעק)
אי- astonishment (עסטאָ'נישמענט)
בערראשונג, באַרוואונדערונג
טייוועל devil (דעוול)
דער טייוועל! צום the devil!
טייוועל!
אפקירצונג פון דעם איי- Pat (פעט)
רישען נאָמען Patrick (פע'טריק)
נאר fool (פול)
מאכען אימעצן to make a fool of...
פאר א נאר, חוזק מאכען פון...

רוהען to rest (רעסט)
זיך אויסרוהען to rest himself
פאינט, האלבע קוואַרט pint (פאינט)
ביר beer (ביר)
שפאסמאכער, ליץ wag (וועג)
באשליסען determine (דיטוי'רמין)
שפילען to play (פלעי)
אפטאן א שפיצעל to play a trick
קאץ cat (קעט)
ענדיגען to finish (פי'ניש)
אָנהייבען, אויפ- to start (סטאַרט)
הייבען זיך, אוועקגעהן
לאסט, משא load (לאָוד)

געשפרעך.

What was the Irishman employed to do?
He was employed to carry a live hare to a gentleman in London.

By whom was he employed?
By a gentleman at Hampstead.

In what was the hare put?
It was put in a bag.

Where did the man stop on his way to London?

He stopped at an inn.

Why did he stop there?

Because he wanted to rest himself and to have some beer.

Were there other people at the inn?

Yes, there were some people drinking beer.

What was the trick they played him?

They took out the hare from the bag and put in a cat.

What happened when he arrived in London?

The gentleman, finding that there was a cat instead of a hare, sent him back to Hampstead, saying that they were making a fool of him.

Forty-fifth Lesson—פינף־און־פערציגסטע לעקציאן

דער גלגול פון א האז.

(סוף פון פיר־און־פערציגסטער לעקציאן.)

Pat took up the bag and trotted off again
פעט טוק אפ דהי בעג ענד טראַ'טעד אף עגע'ן
— האט גענומען אויף דעם זאק און איז געלאפען אוועק ווידער
האט אויפגעהויבען

towards Hampstead, stopping on the way at the
טאו'ארדז העמ'סטעד סטאַ'פינג אן דהי וועי עט דהי
צו, נאך — אפשטעלענדיג זיך אויף דעם וועג אין דער

same inn, and telling his adventure to the amusement
סעים אין ענד טע'לינג היז עדווע'נטשור טו דהי עמיו'זמענט
זעלביגער אכסניה און דערצעהלענדיג זיין פאסירונג צו דעם פארגניגען

of those who played him the trick. To make the
אוו דהאוז הו פלעיד הים דהי טריק טו מעיק דהי
פון יענע וועלכע האבען געשפּילט איהם דעם שפּיצעל צו מאכען די

farce complete, they now took out the cat and
פארס קאמפלי'ט דהעי נאו טוק אוט דהי קעט ענד
קאמעדיע פולקומען, פאר פול זיי איצט האבן גענומען ארויס די קאץ און

replaced the hare; and the Irishman set off for
ריפּלעי'סד דהי העיר ענד דהי איי'רישמען סעט אף פאר
צוריק געלעגט דעם האז און דער אירלענדער איז אפגעגאנגען נאך

Hampstead.
העמ'סטעד

On arriving he said to his master: "Sir, do
אן עראיי'ווינג הי סעד טו היז מע'סטער סויר דו
ביים אנקומען ער ט'געזאגט צו זיין בעל־הבית מיין הער טוט

you know that you have sent a cat instead of a
יו נאו דהעט יו העוו פענט עי קעט אינסטע'ד, אוו עי
איהר ווייסען דאס איהר האט געשיקט א קאץ אנשטאט פון א

hare?" — "Go along, you stupid fellow," replied
העיר גאו עלא'נג יו סטיו'פיד פעלי'או ריפלאי'יד
האז געה ווייטער דו נארישער יונג האט געענטפערט

the gentleman. — "Well, then believe your own
דהי דזשע'נטלמען וועל דהען בילי'וו יור און
דער הער גו דאן גלויבט אייערע אייגענע

eyes." — On saying which he opened the bag, and
ענד בעג דהי אוּפּנד הי הוויטש סעי'אינג אן איז
און זאק דעם האט געעפענט ער וועלכעם זאגען אויף, נאך אויגען

out leaped the hare. The Irishman could scarcely
סקעירסלי קוד איירישמען דהי העיר דהי ליפּד אוט
קאם האט געקענט אירלענדער דער האז דער איז געשפרונגען ארויס

believe his eyes and for some moments was stupefied
סטיו'פיפאיד וואז מאו'מענטס סאם פאר ענד איז היז בילי'וו
אפגענומען איז ער געווארען אויגענבליקען אייניגע פאר און אויגען זיינע גלויבען

with fear; at length he exclaimed: "By Jesus,
דזשי'זאס באי עקסקלעי'מד הי לענגטה עט פיר ווידה
יעזוס ביי האט אויסגערופען ער די לענג אין שרעק מיט, פון
ענדליך

it is a hare at Hampstead and a cat at London!"
לאנ'דאן עט קעט עי ענד העמ'סטעד עט העיר עי איז איט
— אין קאץ א און — אין האז א איז עס

His master wanted him to return with the hare,
העיר דהי ווידה ריטורי'רן טו הים וואנ'טעד מע'סטער היז
האז דעם מיט געהן צוריק צו איהם האט געוואלט בעל־הבית זיין

but he refused to go, saying, "If the vile air of
אוו עיר וואיל דהי איף סעי'אינג גאו טו ריפיו'זד הי באט
פון לופט פאסקודנע די אויב זאגענדיג געהן צו ט'זיך אפגעזאגט ער אבער

London can change a hare into a cat, it may,
מעי איט קעט עי איינטו העיר עי טשעינדזש קען לאנ'דאן
קען נאך זי קאץ א אין האז א ענדערן קען —

perhaps, change me into an ass."
עס ען איינטו מי טשעינדזש פערהעפּס
אייזעל אן אין מיך ענדערן אפשר

פרייע איבערזעצונג.

דער איירישמאן האט אויפגעהויבען דעם זאק און איז אוועקגעלאפען צוריס אין העמסטעד. אויף'ן וועג האט ער זיך ווידער אפגעשטעלט אין דער זעלביגער קרעטשמע און האט פאר די לוסטיגע חברה, וואס האבען איהם אפגעטאן דעם שפיצעל, דערצעהלט די מעשה. צו מאכען די קאמעדיע פאר פול האבען זיי איצטער ארויסגענומען די קאץ און האבען צוריק אריינגעלעגט דעם האז; און דער איירישמאן איז זיך אוועק אין העמסטעד.

אנקומענדיג אויף'ן ארט האט ער געזאגט צו זיין בעל־הבית: „הארינקע, ווייסט איהר, אז איהר האט געשיקט א קאץ אנשטאט א האז?" — „געה, דו נארישער יונג," האט געזאגט דער דזשענטלמאן. — „ווען איהר גלויבט ניט, טא זעהט מיט אייערע אייגענע אויגען." — און ביי די ווערטער האט ער געעפענט דעם זאק און עס איז ארויסגעשפרונגען דער האז. דער איירישמאן האט ניט געגלויבט זיינע אויגען און ער איז פאר אייניגע מינוטען געווארען ווי אפגענומען פון שרעק; ענדליך האט ער אויסגעשריען: „ביי גאט, דאס איז

א האז אין העמסטעד און א קאץ אין לאנדאן!" זיין בעל־הבית האט איהם געוואלט שיקען צוריק מיט דעם האז, אבער ער האט זיך אפגעזאגט פון דער שליחות מיט די ווערטער: „ווען די פארדארבענע לופט פון לאנדאן קען מאכען פון א האז א קאץ, קען זי נאך מאכען פון מיר אן אייזעל!"

די פראזעס און זאצען.

Pat took up the bag	פאט האט אויפגעהויבען דעם זאק
and trotted off again towards Hampstead,	און איז ווידער אוועקגעלאפען נאך העמסטעד,
stopping on the way at the same inn,	אפשטעלענדיג זיך אויף'ן וועג אין דער זעלביגער קרעטשמע,
and telling his adventure	און דערצעהלענדיג זיין פאסירונג
to the amusement of those who played him the trick.	צו דעם פארגניגען פון די, וועלכע האבען איהם אפגעטאן דעם שפיצעל.
To make the farce complete,	צו מאכען די קאמעדיע פאר פול,
they now took out the cat and replaced the hare;	האבען זיי איצט ארויסגענומען די קאץ און צוריק אריינגעלעגט דעם האז;
and the Irishman set off for Hampstead.	און דער איירישמאן איז אוועק נאך העמסטעד.
On arriving he said to his master:	ביים אנקומען האט ער געזאגט צו זיין בעל הבית:
"Sir, do you know that you have sent a cat instead of a hare?"—	ווייסט איהר, אז איהר האט געשיקט א קאץ אנשטאט א האז?" —
"Go along, you stupid fellow," replied the gentleman. —	„געה אוועק, דו נארישער יונג," האט געזאגט דער דושענטלמאן. —
"Well, then believe your own eyes." —	„נו, דאן גלויבט אייערע אייגענע אויגען." —
On saying which he opened the bag,	ביים זאגען וועלכעס (און ביי די ווערטער) האט ער געעפענט דעם זאק,
and out leaped the hare.	און עס איז ארויסגעשפרונגען דער האז.
The Irishman could scarcely believe his eyes	דער איירישמאן האט קאם געקענט גלויבען זיינע אויגען
and for some moments was stupefied with fear;	און פאר איינינע אויגענבליקען איז ער געווארען אפגענומען פון שרעק.
at length he exclaimed:	צו ענדע (ענדליך) האט ער אויסגעשריען:
"By Jesus, it is a hare at Hampstead and a cat at London!"	„ביי יעזוס! ס'איז א האז אין העמסטעד און א קאץ אין לאנדאן!"
His master wanted him to return with the hare,	זיין בעל־הבית האט געוואלט ער זאל געהן צוריק מיט'ן האז,
but he refused to go, saying,	אבער ער האט זיך אפגעזאגט צו געהן, זאגענדיג:

"If the vile air of London can change a hare into a cat,	„ווען די פאַרדאַרבענע לופט פון לאָנדאָן קען פאַרוואַנדלען אַ האָז אין אַ קאַץ,
it may, perhaps, change me into an ass!"	קען זי נאָך אפשר פון מיר מאַכען אַן אייזעל!"

די ווערטער.

scarcely (סקעי'רסלי)	קאַם
moment (מאָו'מענט)	אויגענבליק, רגע
to stupefy (סטיו'פיפאַי)	באַטויבען, אַפּנעהמען
to be stupefied	באַטויבט ווערען, אַפּגענומען ווערען
fear (פיר)	שרעק, מורא
length (לענגטה)	די לענג
at length	צו ענדע, ענדליך
to exclaim (עקסקלעי'ם)	אויסשרייען, אויסרופען
Jesus (דזשי'זאַס)	יעזוס
by Jesus!	ביי יעזוס! ביי גאָט!
to want (וואָאַנט)	פאַרלאַנגען, ווען
to refuse (ריפיו'ז)	אַנטזאָגען, אָפּזאָגען זיך
vile (וואַיל)	פּאַסקודנע, פאַרדאָרבען
change (טשעינדזש)	ענדערן, פאַרוואַנדלען
perhaps (פערהע'פּס)	אפשר, פילייכט
to take (טעיק)	נעהמען
to take up	אויפהייבען
to trot (טראָט)	לויפען
towards (טאָו'אָרדז)	צו, נאָך
adventure (עדווע'נטשור)	אוועגטורע, געשעהעניש, פּאַסירונג
amusement (עמיו'זמענט)	פאַרגעניגען, לוסטיגקייט
farce (פאַרס)	קאָמעדיע
complete (קאָמפּלי'ט)	פולקומען, פאַר פול
to replace (ריפּלעי'ם)	לעגען צוריק
instead (אינסטע'ד)	אָנשטאָט
along (עלאָ'נג)	ווייטער
stupid (סטיו'פּיד)	נאַריש, דום
stupid fellow	נאַרישער יונג, שוטה
own (אָון)	אייגען
to open (אָופּן)	עפענען
to leap (ליפּ)	שפּרינגען

געשפּרעך.

Did the Irishman go back to Hampstead?

Yes, he did.

What did he do on the way?

He stopped at the same inn and told his adventure to the wags who played him the trick.

What did the wags do now?

They took out the cat from the bag and put in the hare.

What did he say to his master on arriving at Hampstead?

He said that he had sent a cat instead of a hare.

What did the Irishman do on saying this?

He opened the bag.

What leaped out of the bag as he opened it?

The hare leaped out.

What did the Irishman do when he saw this?

He exclaimed: "By Jesus, it is hare at Hampstead, and a cat London!"

Did his master want him to go back to Hampstead with the hare?

He did, but the man refused, fearing that the vile air of London, which could change a hare into a cat, might change him into an ass!

Forty-sixth Lesson—זעקס־און־פערציגסטע לעקציאן

דער פלוימען־טייגאכץ.

The following pleasant story is told of a
עֶ'י אוו טאולד איז סטאו'רי פלע'זענט פא'לאואינג דהי
א פון דערצעהלט ווערט געשיכטע אנגענעהמע פאלגענדע די

captain and his mate, who were both very fond of
אוו פאנד וועירי באוטה וואויר הו מעיט היז ענד קע'פטעין
פון ליבענד זעהר ביידע זיינען געוועזען וועלכע געהילף זיין און קאפיטאן
האבען ביידע זעהר ליב געהאט

plum-pudding, and so usually, when they had
חעד דהעי הווען יו'זשועלי סאו ענד פו'דינג פלאם
האבן געהאט זיי ווען געוועהנליך אזוי און טיינאכץ פלוימען־

it for dinner, divided it between them. But the
דהי באט דהעם ביטוויין איט דיוואיידער דיינער פאר איט
דער אבער זיי, זיך צווישען עס האבען צעטיילט מיטאג פאר עס

captain, in order to get the better half of it for
פאר איט אוו העף בע'טער דהי געט טו אין א'רדער קע'פטעין
פאר דעם פון העלפט בעסערע די קריגען צו ארדנונג אין קאפיטאן
כדי, אום

himself, gave secret directions to the cook. From
פראם קוק דהי טו דירע'קשאנז סיקרעט געיוו היטסע'לף
פון קוכער דעם צו אנווייזונגען געהיימע ט'ער געגעבען זיך זעלבסט

that time the captain's end of the pudding was
וואז פו'דינג דהי אוו ענד קע'פטעינז דהי טאים דהעט
איז געווען טייגאכץ דעם פון ענדע, זייט קאפיטאנ'ס דעם צייט יענער

full of plums, while the mate, to his greatest
גרעי'טעסט היז טו מעיט דהי הוואיל פלאמז אוו פול
גרעסטער זיין צו געהילף דער וועהרענד פלוימען פון, מיט פול

surprise, could scarcely ever find any.
ע'ני פאינד ע'ווער סקעי'רסלי קוד סאירפראיז
וועלכע עס איז געפינען א מאל קאם האט געקענט איבערראשונג

This	went	on	nicely	for	some	time,	but	at
דהיס	ווענט	אָן	נאַיסלי	פאָר	סאַם	טאַים	באַט	עט
דאָס	איז אָנגעגאַנגען		שען, גלאַט	פאַר	מאַנכע	צייט	אָבער	צו

last	the	mate	discovered	the	trick.	In	his	turn	he
לעסט	דהי	מעיט	דיסקאַ'ווערד	דהי	טריק	אִן	היז	טוירן	הי
לעצט	דער	געהילף	האָט אויסגעפונען	דעם	שפּיצעל	אין	זיין	רייהע	ער

also	persuaded	the	cook	to	place	the	end	of	the
אָ'אלסאָו	פערסוועי'דעד	דהי	קוק	טו	פלעיס	דהי	ענד	אָוו	דהי
אויך	האָט איינגערעדט	דעם	קוכער	צו	שטעלען	די	ענדע, זייט	פון	דעם

pudding,	in	which	the	plums	were,	next	to	himself,
פוּ'דינג	אין	הווימש	דהי	פלאַמז	וואַייר	נעקסט	טו	הימסעל'ף
טייגאַכץ	אין	וועלכער	די	פלוימען	זיינען געווען	נאָהענט	צו	זיך

and	the	end	without	the	plums	next	to	the	captain.
ענד	דהי	ענד	ווידהאַ'וט	דהי	פלאַמז	נעקסט	טו	דהי	קע'פּטעין
און	די	ענדע, זייט	אָהן	די	פלוימען	נאָהענט	צו	דעם	קאַפּיטאַן

(דער סוף — אין זיבען־און־פערציגסטער לעקציאָן.)

פרייע איבערזעצונג.

די פאָלגענדע שפּאַסיגע געשיכטע ווערט דערצעהלט פון אַ קאַפּיטאַן און זיין געהילף, וועלכע האָבען זעהר ליב געהאַט אַ פלוימען־טייגאַכץ און פלעגען אָבענדיג, ווען מ'האָט זיי עס געגעבען צו מיטאָג, צעטיילען עס צווישען זיך. אָבער דער קאַפּיטאַן, כדי צו קריגען די בעסערע העלפט פאַר זיך, האָט אין געהיים אָנגעזאָגט דעם קוכער וועגען דעם. פון דאַן אָן איז דעם קאַפּיטאַנ'ס זייט פון דעם טייגאַכץ געווען פול מיט פלוימען, און זיין געהילף האָט צו זיין גרעסטער פאַרוואונדערונג ווען־ניט־ווען געפונען אַ פלוים.

פאַר אַ צייט איז דאָס אָנגעגאַנגען גלאַט, אָבער צו ענדע האָט דער געהילף אויסגעפונען דעם שפּיצעל. איצט האָט ער אויך אָנגעזאָגט דעם קוכער צו שטעלען די זייט פון דעם טייגאַכץ מיט די פלוימען צו איהם און די זייט אָהן די פלוימען צו דעם קאַפּיטאַן.

די פראַזעס און זאַצען.

The following pleasant story	די פאָלגענדע אָנגענעהמע געשיכטע
is told of a captain and his mate,	ווערט דערצעהלט פון אַ קאַפּיטאַן און זיין געהילף,
who were both very fond of plum-pudding,	וועלכע האָבען ביידע זעהר ליב געהאַט פלוימען־טייגאַכץ,
and so usually,	און אַזוי געוועהנליך,
when they had it for dinner	ווען זיי האָבען עס געהאַט פאַר מיטאָג
divided it between them.	האָבען זיי עס צעטיילט צווישען זיך.
But the captain,	אָבער דער קאַפּיטאַן,
in order to get the better half of it for himself,	מיט דעם ציל (כדי) צו קריגען די גרעסערע העלפט פאַר זיך,

gave secret directions to the cook.	האט געגעבען געהיימע אנווייזונגען צו דעם קוכער.
From that time	פון יענער צייט אן
the captain's end of the pudding was full of plums,	איז דעם קאפיטאנ'ס ענדע (זייט) פון טייגאכץ געווען פול מיט פלוימען
while the mate,	וועהרענד דער געהילף
to his great surprise,	צו זיין גרויסער איבערראשונג,
could scarcely ever find any.	האט קאם אמאל געקענט געפינען וועלכע־עס־איז (איינינע).
This went on nicely for some time,	דאס איז זיך אנגעגאנגען גלאט פאר א צייט,
but at last the mate discovered the trick.	אבער לסוף האט דער געהילף אויסגעפונען דעם שפיצעל.
In his turn	אין זיין רייהע
he also persuaded the cook	האט ער אויך איינגערעדט דעם קוכער
to place the end of the pudding,	אוועקצושטעלען די ענדע (זייט) פון דעם טייגאכץ,
in which the plums were,	אין וועלכער די פלוימען זיינען געווען,
next to himself,	נאהענט צו זיך,
and the end without the plums	און די זייט אהן די פלוימען
next to the captain.	נאהענט צו דעם קאפיטאן.

די ווערטער.

in order to...	מיט דעם צוועק צו... כדי, אום צו...
secret (סיקרעט)	געהיים
direction (דירע'קשאן)	אנווייזונג, אנזאגונג
cook (קוק)	קוכער
end (ענד)	ענדע, זייט
scarcely (סקעי'רסלי)	קאם
ever (ע'ווער)	ווען-עס-איז, אמאל
nicely (נאי'סלי)	שען, פיין, גלאט
to discover (דיסקא'ווער)	אנטדעקען, אויסגעפינען, דערגעהן
turn (טוירן)	רייהע, אמשערעד
to persuade (פערסוועי'ד)	איינרעדען
to place (פלעים)	שטעלען
without (ווידהא'וט)	אהן
pleasant (פלע'זענט)	אנגענעהם
story (סטאו'רי)	מעשה, געשיכטע
captain (קע'פטעין)	קאפיטאן
mate (מעיט)	געהילף
fond (פאנד)	ליבענד
to be fond of	ליב האבען, האלט האבען
plum (פלאם)	פלוים
pudding (פו'דינג)	טייגאכץ
plum-pudding	פלוימענ-טייגאכץ
usually (יו'זשועלי)	געוועהנליך
*usual (יו'זשועל)	געוועהנליך (איינגענ־שאפטווארט)
to divide (דיוואי'ד)	צעטיילען
order (א'רדער)	ארדנונג; צוועק

געשפרעך.

What is the story of the captain and his mate ?

They were both fond of plum-pudding and used to divide it between them when they had it for dinner ; but the captain played him a trick by giving directions to the cook to put the end with the plums next to himself.

Did the mate soon find out this trick ?

No ; it went on for some time, but at last he discovered it.

What did he do when he found it out ?

He played the same trick on the captain ; he persuaded the cook to place the plum-end of the pudding next to himself.

Forty-seventh Lesson—זיבען־און־פערציגסטע לעקציאן

דער פלוימען־טייגאכץ.

(סוף פון זעקס־און־פערציגסטער לעקציאן.)

The	captain	soon	saw	the	change,	and	cunningly
דהי	קע'פטעין	סון	סאא	דהי	טשעינדזש	ענד	קא'נינגלי
דער	קאפיטאן	באלד	ט'געזעהן	די	ענדערונג	און	כיטרע

picking	up	the	dish,	as	if	to	examine	the	china,
פיקינג	אפ	דהי	דיש	עז	איף	טו	עגזע'מין	דהי	טשאי'נע
הייבענדיג	אויף	די	שיסעל	אלס	אויב	צו	באזעהן, באקוקען	די	פארצעלייַ

(אלס אויב = אזוי ווי)

turned	the	end	with	the	plums	in	it	towards
טוירנד	דהי	ענד	ווידה	דהי	פלאמז	אין	איט	טאו'ארדז
ט'איבערגעדרייט	די	ענדע, זייט	מיט	די	פלוימען	אין	דעם	צו

himself,	and	while	saying,	"This	dish	cost	me	ten
הימסע'לף	ענד	הוואיל	סעי'אינג	דהיס	דיש	קאסט	מי	טען
זיך	און	ווערענד	זאגענדיג	דיזע	שיסעל	האט געקאסט	מיר	צעהן

shillings"	set	it	down	with	the	end,	in	which	the
שי'לינגז	סעט	איט	דאון	ווידה	דהי	ענד	אין	הוויטש	דהי
שילינגס	ט'געשטעלט	זי	ארונטער	מיט	דער	ענדע, זייט	אין	וועלכער	די

plums	were,	next	to	himself.
פלאמז	וואויר	נעקסט	טו	הימסע'לף
פלוימען	זיינען געווען	נאהענט	צו	זיך

"Is it possible," said the mate, also taking up
אפ טעיקינג אָ'אלסאו מעיט דהי סעד פאָ'סיבל איט איז
אויף נעהמענדיג אויך געהילף דער מ'געזאגט מעגליך עס איז
אויפהייבענדיג

the dish. "I really did not think it worth more
מאור וואוירטה איט טהינק נאט דיד ריי'על אי דיש דהי
מעהר ווערט עס דענקען ניט האָב געטאָן ווירקליך איך שיסעל די
האב ניט געדענקט אז עס איז

than a shilling," and down came the dish with the
דהי ווידה דיש דהי קעים דאון ענד שי'לינג עי דהען
דער מיט שיסעל די איז געקומען אראָנטער און שילינג אַ ווי

plum-end towards the mate.
מעיט דהי טאָו'אָרדז ענד פלאַם
געהילף דעם צו זיים פלוימער

The captain looked at the mate, the mate looked
לוקד מעיט דהי מעיט דהי עט לוקד קע'פטע'ין דהי
האָט געקוקט געהילף דער געהילף דעם אויף האָט געקוקט קאַפּיטאַן דער

at the captain; the captain laughed, the mate
מעיט דהי לעפד קע'פטע'ין דהי קע'פטע'ין דהי עט
געהילף דער האָט געלאַכט קאַפּיטאַן דער קאַפּיטאַן דעם אויף

laughed. "Young man," said the captain, "you have
העוו יו קע'פטע'ין דהי סעד מען יאַנג לעפד
האָט איהר קאַפּיטאַן דער האָט געזאָגט מאַן יונגער האָט געלאַכט

found me out. "Well, for this time let us divide
דיוואַ'יד אַס לעט טאַים דהיס פאָר וועל אַוט מי פאַונד
צעטיילען אונז לאָזט מאָל דיזען פאַר גוּ אויס מיך געפונען
מיך אויסגעפונען

this pudding lengthwise, and hereafter we will have
העוו וויל ווי הירע'פטער ענד לע'נגטהוואַיז פו'דינג דהיס
האָבען וועלען מיר פון איצט אָן און אין דער לענג פּויגאַכץ דיזען

the plums fairly divided between us."
אַס ביטוו'ין דיוואַ'ידעד פע'ירלי פלאַמז דהי
אונז צווישען צעטיילט עהרליך פלוימען די

פרייע איבערזעצונג.

דער קאַפּיטאַן האָט באַלד באַמערקט די ענדערונג, און ביטערע אויפהייבענ־דיג די שיסעל, כלומרשט צו באַקוקען די פּאָרצעליי, האָט ער איבערגעדרייט די זייט מיט די פלוימען צו זיך, און מיט די ווערטער: „די שיסעל האָט מיר געקאָסט צעהן שילינג," האָט ער זי אַוועקגעשטעלט מיט דער זייט, אין וועלכער עס זיינען געווען די פלוימען, צו זיך.

„ווירקליך?" האָט געזאָגט דער געהילף, אויך אויפהייבענדיג די שיסעל, „איך האָב געמיינט, אַז אַזאַ שיסעל איז ניט ווערט מעהר ווי אַ שילינג," און ער האָט נעגעבען אַ שטעל די שיסעל מיט דער זייט פון די פלוימען צו זיך.

דער קאַפּיטאַן האָט אָנגעקוקט דעם געהילף, דער געהילף האָט אָנגעקוקט דעם קאַפּיטאַן; דער קאַפּיטאַן האָט געלאַכט, דער געהילף האָט געלאַכט. —

„יונגערמאן,“ האט געזאגט דער קאפיטאן, „איהר האט אויסגעפונען מיין שפיצעל. נו, גוט, דעם מאל לאמיר צעטיילען דעם טייגאכץ איבער דער לענג, און פון היינט אן וועלען מיר עהרליך צעטיילען די פלוימען צווישען אונז ביידען.“

די פראזעס און זאצען.

The captain soon saw the change,	דער קאפיטאן האט באלד געזעהן די ענדערונג,
and cunningly picking up the dish,	און כיטרע אויפהייבענדיג די שיסעל,
as if to examine the china,	אזוי ווי (ער וואלט וועלען) באקוקען די פארצעליי,
turned the end with the plums in it towards himself,	האט ער איבערגעדרייט די ענדע (זייט) מיט די פלוימען דערין צו זיך,
and while saying,	און זאגענדיג:
"This dish cost me ten shillings,"	„די שיסעל האט מיר געקאסט צעהן שילינג,“
set it down with the end, in which the plums were, next to himself.	האט ער זי אוועקגעשטעלט מיט דער זייט, אין וועלכער עס זיינען געווען די פלוימען, נאהענט צו זיך.
"Is it possible,"	„איז עס מעגליך,“
said the mate,	האט געזאגט דער געהילף,
also taking up the dish,	אויך אויפהייבענדיג די שיסעל.
"I really did not think it worth more than a shilling,"	„איך האב ווירקליך ניט געדענקט זי איז ווערט מעהר ווי א שילינג.“
and down came the dish with the plum-end towards the mate.	און די שיסעל איז ארונטערגעקומען מיט דער פלוימען־זייט צום געהילף.
The captain looked at the mate,	דער קאפיטאן האט געקוקט אויף דעם געהילף,
the mate looked at the captain;	דער געהילף האט געקוקט אויף דעם קאפיטאן;
the captain laughed,	דער קאפיטאן האט געלאכט,
the mate laughed.	דער געהילף האט געלאכט.
"Young man," said the captain,	„יונגער מאן,“ האט געזאגט דער קאפיטאן,
"you have found me out.	„איהר האט מיך אויסגעפונען.
Well, for this time	נו, פאר היינטיגס מאל
let us divide this pudding lengthwise,	לאמיר צעטיילען דעם טייגאכץ איבער דער לענג,
and hereafter	און פון איצט אן
we will have the plums fairly divided between us."	וועלען מיר האבען די פלוימען עהרליך צעטיילט צווישען אונז.“

די ווערטער.

change (טשעינדזש) ענדערונג
cunningly (קאָ'נינגלי) כיטרע, שלוי
*cunning (קאָ'נינג) כיטרע (אייגענ־שאַפטסוואָרט)
to pick up אויפהייבען
if (איף) אויב
as if אַזוי ווי
to examine (עגזע'מין) אונטערזוכען, באַזעהן, באַקוקען
china (טשאַיי'נע) פּאָרצעליי (אייגענטליך: כינע, קיטאַי)
to turn (טוירן) איבערדרעהען
cost (קאָסט) קאָסטען; פּאַרג. צייט און פּאַרטיציפּ: cost
shilling (שי'לינג) (ענגלישע מטבע פון 12 פּענים = 24 סענט)
to set down אַרונטערשטעלען
possible (פּאָ'סיבל) מעגליך
also (אָ'אַלסאָו) אויך
to take up אויפהייבען
really (רי'עלי) ווירקליך, באמת
to laugh (לעף) לאַכען
to find out אויסגעפינען, דערטאַפּען
to divide (דיוואַי'ד) צעטיילען
lengthwise (לע'נגטהוואַיז) איבער דער לענג, אין דער לענג
hereafter (הירע'פטער) פון איצט אָן, פון היינט אָן
fairly (פעי'רלי) עהרליך, אָרענטליך

געשפרעך.

What did the captain do when he saw the change?

He played another trick on the mate. He picked up the dish, as if to examine the china, and saying, "This dish cost me ten shillings," he put it down with the plum-end next to himself.

Did the mate let him get off with this new trick?

Not at all; he paid him back in his own coin. He took up the dish, and saying, "I really did not think it worth more than a shilling," put it down with the plums next to himself.

What was the end of the story?

The captain, seeing that his mate found him out, agreed for this time to divide the pudding lengthwise and hereafter to have the plums divided fairly between them.

Forty-eighth Lesson—אכט־און־פערציגסטע לעקציאן

א סעודה פון צינגער.

Aesop,	**the**	**father**	**of**	**the**	**Greek**	**fables,**	**was**
איסאפ	דהי	פא'דהער	אוו	דהי	גריק	פעיבלז	וואז
עזאפ	דער	פאטער	פון	די	גריכישע	פאבלען	איז געווען

the	**servant**	**of**	**a**	**philosopher**	**named**	**Xanthus.**	**One**
דהי	סוי'רוועגט	אוו	עי	פילא'סאפער	נעימד	זאנ'טהאס	וואן
דער	דינער	פון	א	פילאסאף	מיט'ן נאמען	קסאנטוס	איין

day	**his**	**master,**	**desiring**	**to**	**entertain**	**some**	**of**	**his**
דעי	היז	מע'סטער	דיזאי'רינג	טו	ענטערטעי'ן	סאם	אוו	היז
טאג	זיין	בעל־הבית	וועלענדיג	צו	אויפנעהמען	איינינע	פון	זיינע

friends	**to**	**dinner,**	**ordered**	**him**	**to**	**provide**	**the**	**best**
פרענדז	טו	די'נער	א'רדערד	הים	טו	פראו־וואי'ד	דהי	בעסט
פריינט	צו, מיט	א מאהלצייט	האט געהייסען	איהם	צו	פארשאפען, איינקויפען	די	בעסטע

things	**he**	**could**	**find**	**in**	**the**	**market.**	**Aesop**	**thereupon**
טהינגז	הי	קוד	פאינד	אין	דהי	מא'רקעט	איסאפ	דהעראפא'ן
זאכען	ער	ט'געקענט	געפינען	אין	דעם	מארק	עזאפ	באלד נאך דעם

made	**a**	**large**	**provision**	**of**	**tongues,**	**which**	**he**	**ordered**
מעיד	עי	לארדזש	פראו־וויזשאן	אוו	טאנגז	הוויטש	הי	א'הרערד
ט'געמאכט	א	גרויסען	איינקויף	פון	צינגער	וועלכע	ער	האט געהייסען

the	**cook**	**to**	**serve up**	**with**	**different**	**sauces.**	**When**
דהי	קוק	טו	סוירוו אפ	ווידה	די'פערענט	סאָ'סיז	הווען
דעם	קוכער	צו	דערלאנגען, סערווירען	מיט	פארשיידענע	געווירצטע זופען	ווען

dinner	**came,**	**the**	**first**	**and**	**second**	**courses,**	**the**
די'נער	קעים	דהי	פוירסט	ענד	סע'קאנד	קאו'רסיז	דהי
די מאלצייט	איז געקומען	די	ערשטע	און	צווייטע	געריכטען	די

side-dishes,	**and**	**the**	**desserts,**	**were**	**all**	**tongues.**
סאיד דיישיז	ענד	דהי	דעזוי'רטס	וואויר	אאל	טאנגז
זייט געריכטען (צווישען־געריכטען)	און	דהי	נאכשפייזען	זיינען געווען	אלע	צינגער

"Did I not order	**you,"**	**said**	**Xanthus**	**in**	**a**	**violent**
דיד אי נאט א'רדער	יו	סעד	זא'נטהאס	אין	עי	וואי'אולענט
האב נעמאן איך ניט הייסען (האב איך ניט געהייסען)	דיר	האט געזאגט	קסאנטוס	אין	א	געוואלטיגען

passion,	**to**	**buy**	**the**	**best**	**victuals**	**which**	**the**	**market**
פע'שאן	טו	באי	דהי	בעסט	וויטלז	הוויטש	דהי	מא'רקעט
צארן	צו	קויפען	די	בעסטע	עסענווארג	וועלכע	דער	מארק

afforded?"
עפא'רדעד
ט'געגעבען, פארמאגט

“And have I not obeyed your orders?” said
סעד א'רדערז יור אובעייד נאט אי העוו ענד
מ'געזאגט באפעהלען אייערע געפאלגט נים איך האב און

Aesop. “Is there anything better than tongues? Is
איז טאנגז דהען בע'טער ע'ניטהינג דהער איז אי'סאפ
איז צינגער ווי בעסערס עפעס דא איז עזאפ

not the tongue the bond of civil society, the key
קי דהי סאוסאיי'איטי סי'וויל אוו באנד דהי טאנג דהי נאט
שליסעל דער געזעלשאפט בירגער־ פון פארבאנד דער צונג דער נים
ליכער

of science, and the organ of reason? It is by
באי איז איט ריזן אוו א'רגען דהי ענד סאי'ענס אוו
דורך איז עס שכל פון ארגאן דער און וויסענשאפט פון

means of the tongue cities are built, and governments
גא'ווערנמענטס ענד בילט אר סי'טיז טאנג דהי אוו מינז
רעגירונגען און געבוים ווערען שטעט צונג דער פון מיטעל, הילף

established, and with it men instruct, persuade, and
ענד פערסוועייד אינסטרא'קט מען איט ווידה ענד עסטע'בלישד
און איבערצייגען באלעהרען מענשען איהם מיט און געגרינדעט, איינגעריכט

preside in assemblies.”
עסע'מבליז אין פריזאי'ד
פארזאמלונגען אין פיהרען דעם
פארזיץ

“Well, then,” replied Xanthus, “go to the
דהי טו גאו זא'נטהאס ריפלאי'ד דהען וועל
דעם צו, אין געה קסאנטוס האט געענטפערט דאן גו

market to-morrow and buy me the worst things
טהינגז וואורסט דהי מי באי ענד טו־מא'ראו מא'רקעט
זאכען ערגסטע די מיר קויף און מארגען מארק

you can find. This same company shall dine with
ווידה דאין שעל קא'מפעני סעים דהיס פאינד קען יו
מיט שפייזען זאל קאמפאניע זעלבינע דיזע געפינען קענסט דו

me, and I have a mind to change my entertainment.”
ענטערטעי'נמענט מאי טשעינדזש טו מאינד עי העוו אי ענד מי
געסט־אויפנאהמע מיי ענדערן צו לוסט א האב איך און מיר
איך וויל

(דער סוף — אין ניין־און־פערציגסטער לעקציאן.)

פרייע איבערזעצונג.

עזאפ, דער פארפאסער פון די גריכישע פאבלען, איז געוועזן א דינער ביי א פילאסאף מיט'ן נאמען קסאנטוס. איין טאג האט זיין בעל־הבית, וועלכער האט געוואלט מאכען א סעודה פאר געסט, איהם געהייסען איינקויפען די בעסטע זאכען, וואס ער וועט געפינען אין מארק. עזאפ האט דאן איינגעקויפט א סך צינגער, וועלכע ער האט אנגעזאגט דעם קוכער צו דערלאנגען מיט פארשיידענע סאסען (געווירצטע זפען). ווען די מאהלצייט איז געקומען, זיינען אלע געריבטען —

די פארשפייזען, די צווישענשפייזען און די נאכשפייזען — געווען לויטער ציינגער.

„האב איך דיר ניט באפוילען,“ האט געזאגט קסאנטוס מיט גרויס כעס, „צו קויפען די בעסטע עסענוווארג, וואס דו קענסט קריגען אין מארק?“ — „און האב איך ניט געפאלגט אייער באפעהל?“ האט געזאגט עזאפ. „איז דען דא עפעס בעסערס ווי ציינגער? דער צונג איז דאך דער מיטעל, וואס פארבינדט די מענשליכע געזעלשאפט, דער שליסעל פון וויסענשאפט און דער ארגאן פון שכל. דורך דעם צונג ווערען געבויט שטעט און איינגעארדענט רעגירונגען, מיט איהם גיבען מענשען באלעהרונג, איבערצייגען און פיהרען דעם פארזיץ אין פארזאמלונגען.“

„נו גוט,“ האט געענטפערט קסאנטוס, „געה זשע מארגען אין מארק און קויף מיר די ערגסטע זאכען, וואס דו קענסט געפינען. די זעלביגע געזעלשאפט וועט שפייזען ביי מיר און איך וויל זיי געבען אן אנדער סארט סעודה.“

די פראזעם און זאצען.

Aesop, the father of the Greek fables,	עזאפ, דער פאטער פון די גריכישע פאבלען,
was the servant of a philosopher named Xanthus.	איז געווען דער דינער פון א פילאסאף מיט'ן נאמען קסאנטוס.
One day his master,	איין טאג זיין בעל־הבית,
desiring to entertain some of his friends to dinner,	וועלענדיג אויפנעהמען איינינע פון זיינע פריינט מיט א מאהלצייט,
ordered him to provide the best things he could find in the market.	האט איהם געהייסען פארשאפען די בעסטע זאכען (וואס) ער האט געקענט געפינען אין מארק.
Aesop thereupon made a large provision of tongues,	עזאפ האט דאן געמאכט א גרויסען איינקויף פון ציינגער,
which he ordered the cook to serve up with different sauces.	וועלכע ער האט געהייסען דעם קוכער סערווירען מיט פארשיידענע סאסען (געווירצטע זופען).
When dinner came,	ווען די מאהלצייט איז געקומען,
the first and second courses,	די ערשטע און צווייטע געריכטען,
the side-dishes,	די צווישען־געריכטען,
and the desserts,	און די נאכשפייזען,
were all tongues.	זיינען אלע געווען ציינגער.
"Did I not order you," said Xanthus, in a violent passion,	„האב איך דיר ניט געהייסען,“ האט געזאגט קסאנטוס, מיט גוואלטיגען צארן,
"to buy the best victuals which the market afforded?"	„קויפען די בעסטע עסענווארג וואס דער מארק האט פארמאגט?“

"And have I not obeyed your orders?" said Aesop.	„און האב איך ניט געפאלגט אייערע באפעהלען?" האט געזאגט עזאפ.
"Is there anything better than tongues?	„איז דא עפעס בעסערס ווי צינגער?
Is not the tongue the bond of civil society, the key of science, and the organ of reason?	איז דער צונג ניט דער פארבאנד פון בירגערליכער געזעלשאפט, דער שליסעל פון וויסענשאפט, און דער ארגאן פון שכל?
It is by means of the tongue cities are built,	עס איז מיט דער הילף פון דעם צונג (דאס) שטעט ווערען געבויט
and governments established,	און רעגירונגען (ווערען) איינגעריכט,
and with it men instruct, persuade, and preside in assemblies."	און מיט איהם גיבען די מענשען באלעהרונג, איבערצייגען און פיהרען דעם פארזיץ אין פארזאמלונגען."
"Well, then," replied Xanthus,	„נו גוט," האט געענטפערט קסאנטוס,
"go to the market to-morrow	„געה מארגען אין מארק
and buy me the worst things you can find.	און קויף מיר די ערגסטע זאכען, וועלכע דו קענסט געפינען.
This same company shall dine with me,	דיזע זעלבינע קאמפאניע זאל שפייזען מיט מיר
and I have a mind to change my entertainment."	און איך האב א לוסט (איך וויל) ענדערן מיין אויפנאהמע."

די ווערטער.

servant (סוי'רווענט)	א דינער
philosopher (פילא'סאפער)	פילאסאף
named (נעימד)	געהייסען מיט'ן נאמען
*to name (נעים)	געבען א נאמען, אנרופען
to entertain (ענטערטעי'ן)	אונטערהאלטען, אויפנעהמען (געסט)
to order (א'רדער)	באפעהלען, הייסען
to provide (פראו-וואי'ד)	פארשאפען, איינקויפען
market (מא'רקעט)	מארק
thereupon (דהערראפא'ן)	דערנאך, באלד נאך דעם
provision (פראו-ווי'זשאן)	פארשאפונג, איינקויף
tongue (טאנג)	א צונג
to serve (סוירוו)	דינען; סערווירען
to serve up	סערווירען, דערלאנגען צום טיש
different (די'פערענט)	פארשיידען
sauce (סאאס)	סאס, געווירצטע זופ
course (קאורס)	גאנג; געריכט
side-dish (סאיי'ד-די'ש)	צווישענגעריכט
dessert (דעזוי'רט)	נאכשפייז
violent (וואי'אולענט)	געוואלטיג, שטארק
passion (פע'שאן)	ליידענשאפט; כעס, צארן
victuals (וויטלז)	עסענווארג
to afford (עפא'רד)	געבען, פארשאפען, פארמעגען
to obey (אובעי')	געהארכען, פאלגען
order (א'רדער)	באפעהל

נעבויט (פּאַרטיציפּ פוי build) built (בילט)

* * *

רעגירונג government (גאַ'ווערנמענט)

עטאַבלי־רען, איינריכטען to establish (עסטע'בליש)

באַלעהרען, געבען באַלעהרונג to instruct (אינסטראַ'קט)

איבעררייד־דען, איינריידען, איבערצייגען to persuade (פּערסוועי'ד)

פּאַרזיצען, פיה־רען דעם פאַרזיץ to preside (פּריזאַי'ד)

אסיפה, פאַר־זאַמלונג, פּאַרלאַמענט assembly (עסע'מבלי)

בונד, פאַרבאַנד bond (באַנד)

בירגערליך civil (סי'וויל)

געזעלשאַפט society (סאָוסאַי'איטי)

שליסעל key (קי)

וויסענשאַפט science (סאַי'ענס)

אָרגאַן, ווערקצייג organ (אָ'רגען)

שכל, פאַרנונפט reason (ריזן)

מיטעל means (מינז)

דורך דעם מיטעל פון, דורך by means of

שטאָט city (סי'טי)

געשפּרעך.

Who was Aesop ?

He was the father of the Greek fables.

Whose servant was he ?

He was the servant of Xanthus, a Greek philosopher.

What did Xanthus order him to do one day ?

He ordered him to provide the best things he could find in the market for a feast he desired to give to some of his friends.

What did Aesop provide ?

He provided many tongues which he ordered the cook to serve up with different sauces.

Was his master satisfied with the dishes ?

He was not, and he was very angry ; he wondered why he bought tongues when he had told him to get the best victuals he could find.

What did Aesop say ?

He said there was not anything better than tongues, the tongue being the bond of civil society, the key of science, and the organ of reason.

What did his master tell him then ?

He then told him that he would change his entertainment and that he wanted him to buy the worst things he could find in the market.

Forty-ninth Lesson—ניין־און־פערציגסטע לעקציאָן

אַ סעודה פון ציינגער.

(סוף פון אכט־און־פערציגסטער לעקציאָן.)

When	Xanthus	assembled	his	friends	the	next
הווען	זאַ'נטהאַס	עסע'מבלד	היז	פרענדז	דהי	נעקסט
ווען	קסאַנטוס	האָט פאַרזאַמעלט	זיינע	פריינט	דעם	נעכסטען

day,	he	was	astonished	to	find	that	Aesop	had
דעי	הי	וואַז	עסטאַ'נישד	טו	פאַינד	דהעט	אי'סאָפּ	העד
טאָג	ער	איז געווען	פאַרוואונדערט	צו	געפינען	דאָס	עזאָפּ	האָט געהאַט

provided	nothing	but	the	very	same	dishes.
פּראָ־וואַי'דעד	נאַ'טהינג	באַט	דהי	ווע'רי	סעים	די'שיז
צוגעגרייט	גאָרנישט	אויסער	די	זעלבינע	זאַמע	געריכטען

"Did	I	not	tell	you,"	said	Xanthus,	"to	purchase
דיד	אַי	נאַט	טעל	יו	סעד	זאַ'נטהאַס	טו	פּוי'רטשעיס
האָב געטאָן	איך	ניט	זאָגען	דיר	ט'געזאָגט	קסאַנטוס	צו	קויפען

the	worst	things	for	this	day's	feast?	How	comes
דהי	וואוירסט	טהינגז	פאָר	דהיס	דעיז	פיסט	האַו	קאַמז
די	ערגסטע	זאַכען	פאַר	דיזען	טאָג'ס	מאָהלצייט	ווי	קומט

it,	then,	that	you	have	placed	before	us	the	same
איט	דהען	דהעט	יו	העוו	פּלעיסד	ביפאָו'ר	אַס	דהי	סעים
עס	אַלזאָ	דאָס	דו	האָסט	געשטעלט	פאַר	אונז	דעם	זעלבינען

kind	of	food,	which	only	yesterday	you	declared
קאַינד	אָוו	פוד	הווימש	אָו'נלי	יע'סטערדעי	יו	דיקלע'יר'ד
סאָרט	פון	שפּייז	וועלכען	נאָר, ערשט	נעכטען	דו	האָסט דערקלערט

to	be	the	very	best?"
טו	בי	דהי	ווע'רי	בעסט
צו	זיין	די	זאַמע	בעסטע

Aesop,	not	at	all	abashed,	replied:	"The	tongue
אי'סאָפּ	נאַט	עט	אאָל	עבע'שד	ריפּלאַי'ד	דהי	טאַנג
עזאָפּ	ניט	אין	גאַנצען	סקאַנפוזשעט	האָט געענטפערט	דער	צונג

(not at all: גאַר ניט)

is	the	worst	thing	in	the	world	as	well	as	the
איז	דהי	וואוירסט	טהינג	אין	דהי	וואוירלד	עז	וועל	עז	דהי
איז	די	ערגסטע	זאַך	אין	דער	וועלט	אַזוי	גוט	ווי	די

best;	for	it	is	the	instrument	of	all	strife	and
בעסט	פאָר	איט	איז	דהי	אי'נסטרומענט	אָוו	אאָל	סטראַיף	ענד
בעסטע	ווייל	ער	איז	דער	אינסטרומענט, ווערקצייג	פון	אַלע	קריג	און

contention,	the	fomenter	of	law-suits,	the	source	of
קאנטע'נשאן	דהי	פאומע'נטער	אוו	לאא'־סיוטס	דהי	סאורס	אוו
שטרייט	דער	אויפרייצער	פון	קלאגעס, משפטים	דער	קוואל	פון

division	and	war,	the	organ	of	error,	of	calumny,
דיווי'זשאן	ענד	וואאר	דהי	א'רגען	אוו	ע'ראר	אוו	קע'לאמני
שפאלטונג	און	מלחמה	דער	ארגאן	פון	אירטום, טעות	פון	פארליימדונג (לשון הרע)

of	falsehood,	and	of	profanity."
אוו	פא'לסהוד	ענד	אוו	פראופע'ניטי
פון	שקר, ליגען	און	פון	לעסטערונג

שפּריכווערטער.

Wide	ears	and	a	short	tongue	are	best.
וואיד	אירז	ענד	עי	שארט	טאנג	אר	בעסט
ברייטע	אויערן	און	אַ	קורצער	צונג	זיינען	די בעסטע

He	that	has	a	tongue	in	his	head	may	find
הי	דהעט	העז	עי	טאנג	איך	היז	העד	מעי	פאינד
ער (דער)	וועלכער	האט	אַ	צונג	אין	זיין	קאפּ	קען	געפינען

his	way	where	he	pleases.
היז	וועי	הווער	הי	פּלי'זיז
זיין	וועג	וואו	ער	וויל

פרייע איבערזעצונג.

דעם צווייטען טאָג, ווען קסאַנטוס האָט פאַרזאַמעלט זיינע פריינט, איז ער געוואָרען פאַרוואונדערט צו זעהן, דאָס עזאָפּ האָט ווידער צוגעגרייט די זעלביגע געריכטען — צינגער.

„האָב איך דיר ניט באַפוילען,“ האָט געזאָגט קסאַנטוס, „צו קויפען די ערגסטע זאַכען פאַר היינטיגע מאָהלצייט? ווי זשע קומט עס, דאָס דו האָסט אונז דערלאַנגט דעם זעלביגען סאָרט שפּייז, וועלכען דו האָסט ערשט נעכטען דערקלערט פאַר דעם בעסטען?“

עזאָפּ איז גאָרניט געוואָרען סקאַנפוזשעט און האָט געענטפערט: „דער צונג איז די ערגסטע זאַך אין דער וועלט אַזוי גוט ווי די בעסטע; ווייל ער איז דער מיטעל פון שטרייט און מחלוקת, דער אויפרייצער צו משפטים, דער קוואַל פון שפּאַלטונג און מלחמה, דער אָרגאַן פון טעות'ן און לשון הרע, פון ליגען און לעסטערונג.“

ברייטע אויערן און אַ קורצער צונג זיינען די בעסטע (ד. ה. מען דאַרף אַלעס הערען און ווייניג ריידען).

דער וואָס האָט אַ צונג, קען געפינען דעם וועג וואו ער וויל (ווער עס קען ריידען, קומט איבעראַל דורך).

די פראזעס און זאצען.

When Xanthus assembled his friends next day,	ווען קסאנטוס האט פארזאמעלט זיינע פריינט דעם נעכסטען טאג,
he was astonished to find	איז ער געווארען פארוואונדערט צו געפינען,
that Aesop had provided nothing but the very same dishes.	דאס עזאפ האט ניט צוגעגרייט קיין זאך אויסער די סאמע זעלביגע געריכטען.
"Did I not tell you," said Xanthus,	„האב איך דיר ניט געזאגט," האט געזאגט קסאנטוס,
"to purchase **the worst things for this day's feast ?**	„צו קויפען די ערגסטע זאכען פאר דיזען טאג'ס (פאר היינטיגען) מאהלצייט ?
How comes it, then,	ווי קומט עס אלזא,
that you have placed before us the same kind of food,	דאס דו האסט געשטעלט פאר אונז דעם זעלבינען סארט שפייז,
which only yesterday you declared to be the very best ?"	וועלכען דו האסט ערשט נעכטען דערקלערט פאר דעם סאמע בעסטען."
Aesop, not at all abashed, replied :	עזאפ, גאר ניט סקאנפוזשעט, האט געענטפערט :
"The tongue is the worst thing in the world as well as the best ;	„דער צונג איז די ערגסטע זאך אין דער וועלט אזוי גוט ווי די בעסטע ;
for it is the instrument of all strife and contention,	ווייל ער איז דער אינסטרומענט (די ווערקצייג) פון אלע קריג און שטרייט,
the fomenter of law-suits,	דער אויפרייצער פון משפטים,
the source of division and war,	דער קוואל פון שפאלטונג און מלחמה,
the organ of error, of calumny, of falsehood, and of profanity."	דער ארגאן פון טעות, פון פארליימדונג, פון ליגען און פון לעסטערונג."

די ווערטער.

to assemble (עסע'מבל)	פארזאמלען
next (נעקסט)	נעכסטער, פאלגענגער
astonish (עסטא'ניש)	פארוואונדערן
to be astonished	פארוואונדערט ווערען, נשתומם ווערען
very (ווע'רי)	זעהר ; סאמע
the very same	די סאמע זעלביגע
to purchase (פוי'רטשעים)	קויפען
to come (קאם)	קומען
how comes it ?	ווי קומט עס, ווי אזוי איז עס ?
to place (פלעים)	שטעלען, אוועקשטעלען
food (פוד)	שפייז
only (או'נלי)	נאר, ערשט
wide (וואיד)	ברייט
ear (איר)	אן אויער
head (העד)	קאפ
to please (פליז)	אימעצן געפעלען, זיין ליב, ווערען
to declare (דיקלעי'ר)	דערקלערען
to abash (עבע'ש)	סקאנפוזשען, צעמישען, ברייננען אין פארלעגנהייט
instrument (אי'נסטרומענט)	אינסטרומענט, ווערקצייג
strife (סטראיף)	שטרייט, סריג

מלחמה, קריג	war (וואָר)	
אירטום, טעות	error (ע'ראָר)	
פארליימדונג, לשון הרע	calumny (קע'לאַמני)	
שקר, ליגען	falsehood (פאָ'אָלסהוד)	
לעסטערונג, פארשוועכונג פון הייליגקייטען	profanity (פּראָופּע'ניטי)	
שטרייט, מחלוקת	contention (קאָנטע'נשאָן)	
אויפרייצער	fomenter (פאָומע'נטער)	
אויפרייצען	*to foment (פאָומע'נט)	
קלאַגע, משפט	lawsuit (לאָ'סיוט)	
קוואַל, מקור	source (סאָורס)	
צעטיילונג, שפּאַלטונג	division (דיוויז'שאָן)	

געשפּרעך.

What kind of dishes did Aesop provide for the second feast ?

He provided the same dishes as the day before — dishes of tongues.

I suppose his master was astonished ?

He certainly was; he could not understand why Aesop bought the same things, which only yesterday he declared to be the best, when he had told him to buy the **worst** things he could find.

What did Aesop say to his astonished master ?

He said there was not anything better than tongues, the tongue being the instrument of strife, the fomenter of law-suits, the source of war, the organ of calumny, of falsehood, and of profanity.

Fiftieth Lesson—פופציגסטע לעקציאן

א מאטא פאר א שענק.

It	is	told	of	Sir	Walter	Scott	that	he
איט	איז	טאולד	אוו	סויר	וואָ'לטער	סקאט	דהעט	הי
עס	ווערט	דערצעהלט	פון	סער	—	—	דאס	ער

was	sitting	in	his	library	one	day	when	a	tall
וואז	סי'טינג	אין	היז	לאַי'ברערי	וואן	דעי	הווען	עי	טאָאל
געוועזען	זיצענדיג	אין	זיין	ביבליאטעק	איין	טאג	ווען, אלס	א	הויכער

(was sitting) איז געזעסען,

Scotchman,	who	had	been	building	an	inn	near
סקאָ'טשמען	הו	העד	בין	בי'לדינג	ען	איין	ניר
שאָטלענדער	וועלכער	ט'געהאט	געוועזען	בויענדיג	א	קרעטשמע	נאָהענט

(had been building) האט געהאלטען אין בויען

by,	came	in	and	said:
באַי.	קעים	אין	ענד	סעד
דערביי	ז'געקומען	אריין	און	האט געזאגט

"May	it	please	you,	Sir	Walter,	I	am	going
מעי	איט	פליז	יו	סויר	וואָ'לטער	אַי	עם	גאָו'אינג
מעג	עס	באַליבען	אייך	סער	—	איך	בין	געהענדיג

(I am going) איך האב בדעה

to	call	my	place	"The	Flodden	Inn,"	and	as	you
טו	קאָאל	מאַי	פלעים	דהי	פלאָדן	אין	ענד	עז	יו
צו	רופען	מיין	פלאץ	די	—	קרעטשמע	און	אזוי ווי	איהר

have	written	a	poem	on	Flodden	Field,	it	struck
העוו	ריטן	עי	פאָו'עם	אן	פלאָדן	פילד	איט	סטראָק
האט	געשריבען	א	געדיכט	אויף	—	פעלד	עס	איז איינגע־ פאלען

me	and	my	wife	that	you	might	give	us	a	line
מי	ענד	מאַי	וואַיף	דהעט	יו	מאַיט	גיוו	אס	עי	לאַין
מיר	און	מיין	ווייב	דאס, אז	איהר	וואלט געקענט	געבען	אונז	א	שורה

for	a	motto."
פאָר	עי	מאָ'טאָו
פאר	א	שפרוך

"Have	you	read	the	poem?"	asked	Sir
העוו	יו	רעד	דהי	פאָו'עם	עסקד	סויר
האט	איהר	געלייענט	דאס	געדיכט	האט געפרעגט	סער

Walter.
וואָ'לטער

"No, Sir, I am not a reader."
רי'דער עי נאט עם אי סויר נאו
לעזער א נים בין איך מיין הער ניין

"Then you know nothing about it?"
איט עבא'וט נא'טהינג נאו יו דהען
איהם וועגען גארנישט ווייסט איהר דאן אלזא

"Nothing, but I've heard them say that it's a
עי איט'ס דהעט סעי דהעם הוירד אי'וו באט נא'טהינג
א ס'איז דאס זאגען זיי נעהערט כ'האב אבער גארנישט

very fine thing."
טהינג פאין ווע'רי
זאך שענע זעהר

"Well, I should advise you to take a verse
וואוירס עי טעיק טו יו עדוואיז וואוד אי וועל
פערז א נעהמען צו אייך ראטען וואלט איך נו

from the poem itself."
איטסעלף פאו'עם דהי פראם
זעלבסט געדיכט דעם פון

"And what'll that be?"
בי דהעט הוואט'ל ענד
זיין דאס וואס וועט און

" 'Drink, weary traveler — drink and pray.' "
פרעי ענד דרינק טרע'וועלער ווי'רי דרינק
בעט (צו גאט) און טרינק וואנדערער מידיגער טרינק

"But my inn will not be a church," said the
דהי סעד טשוירטש עי בי נאט וויל אין מאי באט
דער ט'נעזאגט קירך א זיין נים וועט קרעטשמע מיין אבער

man; "and the more praying there is the less
לעס דהי איז דהער פרעי'אינג מאור דהי ענד מען
וועניגער דאס איז דא בעטען מעהר דאס און מאן
אלץ וועניגער וואס מעהר

drinking there will be, and I don't want that."
דהעט וואנט דאונ'ט אי ענד בי וויל דהער דרי'נקינג
דאס וועלען טו נים איך און זיין וועט דא טרינקען

"Oh," laughed Sir Walter, "I think I can fix
פיקס קען אי טהינק אי וואלטער סויר לעפד או
פארריכטען קען איך דענק איך — סער האט געלאכט א!

the verse by leaving out one letter, an r."
אר ען לע'טער וואן אוט לי'ווינג באי וואוירס דהי
"אר" אן בוכשטאב איין ארויס לאזען דורך פערז דעם

"How will it be then?"
דהען בי איט וויל האו
דאן זיין עס וועט ווי

" 'Drink, weary traveler — drink and pay.' "
פעי ענד דרינק טרע'וועלער ווי'רי דרינק
באצאהל און טרינק וואנדערער מידינער טרינק

"That	is	just	the	thing!"	shouted	the	man,
דהעט	איז	דזשאַסט	דהי	טהינג	שאַו׳טעד	דהי	מען
דאָס	איז	גראָדע	די	זאַך	האָט אויסגעשריען	דער	מאַן

and	went	away	delighted.
ענד	וועגט	עווע׳י	דילאַי׳טעד
און	זיגעגאַנגען	אַוועק	דערפרייט

פרייע איבערזעצונג.

עס ווערט דערצעהלט פון סער וואַלטער סקאָט, דאָס ווען ער איז איין טאָג געזעסען אין זיין ביבליאָטעק, איז אריינגעקומען א הויכער שאָטלענדער, וועל־כער האָט געהאַלטען אין בויען א קרעטשמע נאָהענט דערביי, און האָט געזאָגט:

„זייט אַזוי גוט, סער וואַלטער, איך וויל א נאָמען געבען מיין פּלאַץ „דהי פלאָדן אין" (די קרעטשמע פון פלאָדן), און אַזוי ווי איהר האָט פאַרפאַסט א געדיכט אויף „פלאָדן פיעלד" (די פעלד פון פלאָדן) איז מיר און מיין ווייב איינ־געפאַלען, אַז איהר וואָלט געקענט געבען אונז א שורה, וואָס זאָל אויסדריקען עפּעס א שענעם געדאַנקען."

„האָט איהר געלייענט דאָס געדיכט?" האָט געפרעגט סער וואַלטער.

„ניין, האַרינקע, איך בין ניט קיין לעזער."

„אַלזאָ ווייסט איהר גאָרנישט וועגען איהם?"

„גאָרנישט, אָבער איך האָב געהערט זאָגען, אַז עס איז זעהר א שענע זאַך."

„נו, וואָלט איך אייך ראַטען צו נעהמען א פּערז טאַקע פון דעם דאָזיגען געדיכט."

„און וואָסער פּערז זאָל דאָס זיין?"

" 'Drink, weary traveler — drink and pray' "
(טרינק, מידיגער וואַנדערער — טרינק און בעט צו גאָט).

„אָבער מיין קרעטשמע וועט דאָך ניט זיין קיין קירך," האָט געזאָגט דער מאַן; „און וואָס מעהר מען וועט בעטען צו גאָט אַלץ ווייניגער וועט מען טרינ־קען, און דאָס וויל איך ניט."

„אַ!" האָט געלאַכט סער וואַלטער, „איך גלויב, אַז איך קען פאַרריכטען דעם פּערז אַרויסוואַרפענדיג איין בוכשטאַב, אַן r."

„ווי וועט עס זיין דאַן?"

" 'Drink, weary traveler — drink and pay' "
(טרינק, מידיגער וואַנדערער — טרינק און באַצאָהל.)

„דאָס איז גראָדע וואָס איך ברויך!" האָט אויסגעשריען דער מאַן און איז אַוועק מלא שמחה.

די פראזעס און זאצען.

It is told of Sir Walter Scott	עס ווערט דערצעהלט פון סער וואלטער סקאט,
that he was sitting in his library one day	דאס ער איז געזעסען אין זיין ביבליא־טעק איין טאג,
when a tall Scotchman,	ווען א הויכער שאטלענדער,
who had been building an inn near by,	וועלכער האט געהאלטען אין בויען א קרעטשמע נאהענט דערביי,
came in and said :	איז אריינגעקומען און האט געזאגט :
"May it please you, Sir Walter,	„מעג עס אייך זיין ליב, סער וואלטער,
I am going to call my place	איך וועל אנרופען מיין פלאץ
"The Flodden Inn,"	„די פלאדן־קרעטשמע,"
and as you've written a poem on Flodden Field,	און אזוי ווי איהר האט געשריבען א געדיכט אויף די פלאדן־פעלד,
it struck me and my wife	איז איינגעפאלען מיר און מיין ווייב,
that you might give us a line for a motto."	דאס איהר וואלט געקענט אונז געבען א שורה פאר א מאטא" (שפרוך).
"Have you read the poem ?"	„האט איהר געלייענט דאס געדיכט?"
asked Sir Walter.	האט געפרעגט סער וואלטער.
"No, Sir, I am not a reader."	„ניין, הארינקע, איך בין ניט קיין לע־זער."
"Then you know nothing about it ?"	„דאן ווייסט איהר גארנישט וועגען איהם?"
"Nothing, but I've heard them say	„גארנישט, אבער איך האב געהערט זאגען,
that it's a very fine thing."	אז עס איז זעהר א שענע זאך."
"Well, I would advise you,	„נו, וואלט איך אייך ראטען
to take a verse from the poem itself."	צו נעהמען א פערז פון דעם געדיכט זעלבסט" (טאקע פון דעם דאזיגען געדיכט).
"And what'll that be ?"	„און וואס וועט דאס זיין?"
" 'Drink, weary traveler — drink and pray.' "	„טרינק, מידיגער וואנדערער — טרינק און בעט צו גאט."
"But my inn will not be a church,"	„אבער מיין קרעטשמע וועט ניט זיין קיין קירך,"
said the man ;	האט געזאגט דער מאן ;
"and the more praying there is	און וואס מעהר בעטען דא וועט זיין,
the less drinking there will be,	אלץ ווייניגער וועט זיין דאס טרינקען,
and I don't want that."	און דאס וויל איך ניט."
"Oh," laughed Sir Walter,	„א!" האט געלאכט סער וואלטער,

איך דענק איך קען פאַרריכטען דעם פערז	I think I can fix the verse
דורך אויסלאָזען איין בוכשטאַב, אַן r."	by leaving out one letter, an r."
"ווי וועט עס זיין דאַן?"	"How will it be then?"
"טרינק. מידינער וואַנדערער — טרינק און באַצאָהל."	"'Drink, weary traveler — drink and pay.'"
"דאָס איז גראַדע די זאַך" (גראַדע וואָס איך ברויך)	"That is just the thing!"
האָט אויסגעשריען דער מאַן,	shouted the man,
און איז אַוועקגעגאַנגען דערפרייט.	and went away delighted.

די ווערטער.

אַ פערז, אַ שורה	verse (וואוירס)
אַפּקירצונג פון what will	what'll (הוואַט'ל)
טרינקען; פּאַרג. צ. drank (דראַנק)	drink (דרינק)
	drunk .פּאַרטיצ (דרענק),
רייזענדער, וואַנדערער	traveler (טרעוועלער)
בעטען, מאַן תפילה	pray (פּרעי)
קירך	church (טשוירטש)
לאַכען	to laugh (לעף)
פאַרריכטען, אויסבעסערן	to fix (פיקס)
לאָזען, פאַרלאָזען	to leave (ליוו)
אויסלאָזען	to leave out
בוכשטאַב, אות	letter (לעטער)
גראַדע	just (דזשאַסט)
גראַדע די זאַך, גראַדע וואָס מען ברויכט	just the thing
שרייען, אויסשרייען	to shout (שאַוט)
דערפרייט, אַנטציקט	delighted (דילאַיטעד)
זיצען; פּאַרג. צ. און פּאַרט. sat (סעט)	to sit (סיט)
ביבליאָטעק	library (לאַיברערי)
הויך, הויכגעוואַקסען	tall (טאָאָל)
שאָט-לענדער	Scotchman (סקאָטשמען)
בויען	to build (בילד)
רופען, געבען אַ נאָמען	to call (קאָאָל)
נאָמען פון אַ באַרג	Flodden (פלאָדן)
אַפּקירצונג פון you have	you've (יו'וו)
געדיכט, שיר	poem (פּאָועם)
איינגעפּאַלען	struck (סטראַק)
שלאָגען; איינ-פאַלען (אימען)	strike (סטראַיק)
שורה, צייליע	line (לאַין)
געדאַנקענשפּרוך, אַ זיגרייכער זאַץ	motto (מאָטאָו)
אַ לעזער	reader (רידער)
אַפּקירצונג פון I have	I've (אַיוו)
ראַטען	advise (עדוואַיז)

נייע ווערטער.

נאָרד, צפון	north (נאָרטה)
אַ באַרג	hill (היל)

געשפרעך.

What happened when Sir Walter was one day sitting in his library?

A tall man, who had been building an inn near by, came in.

What did the man tell Sir Walter?

He told him he was going to call his place "The Flodden Inn" and he wanted a motto for it.

Why did it strike him to come to Sir Walter?

Because Sir Walter had written a fine poem on Flodden Field.

What did Sir Walter ask the man?

He asked him whether (אויב) he had read that poem.

What did the man say?

He said he had not read it, but had heard people say it was a fine thing.

What did Sir Walter advise him to take for a motto?

He advised him to take a verse from that poem.

What verse was that?

It was: "Drink, weary traveler — drink and pray."

Did the man like this line for a motto?

No, he did not; he said his inn would not be a church, and the more praying there was the less drinking there would be.

What did Sir Walter say then?

He said he could fix that verse by leaving out one letter, an r, so that it would be: "Drink, weary traveler — drink and pay."

Was the man pleased now?

He certainly was, and he went away delighted.

§128 וואס—אלץ the—the

מערקט דעם אויסדרוק: the more praying there is the less drinking there will be דאס מעהר עס וועט זיין בעטען (תפילה) דאס ווענינער וועט זיין טרינקען, ד. ה. וואס מעהר מען וועט בעטען אלץ ווענינער וועט מען טרינקען.

דאס אידישע „וואס—אלץ" פאר איינענשאפטווערטער און אומשטאנד-ווערטער ווערט אין ענגליש איבערגעגעבען דורך the—the; צ. ב.

the sooner the better.	וואס גיכער אלץ בעסער.
the more one has the more he wants to have.	וואס מעהר איינער האט אלץ מעהר וויל ער האבען.

אהן ווידערהאלונג:

the sooner.	אלץ גיכער.
the more.	אלץ מעהר.
so much the better.	אזוי פיל בעסער.

פאר דעם העכסטען גראד: צום (אם):

this book pleases me the most.	דיזער בוך געפעלט מיר צום (אם) מעהר-סטען.

גרייזיגע ענגליש ביי אידען.

אין ריידען ענגליש קומען פאר ביים אידישען עולם געוויסע פעהלערן, אויף וועלכע עס איז נעטיג אויפמערקזאם צו מאכען, כדי די לערנער זאָלען זיין גע-ווארנט און וויסען זיי אויסצומיידען.

דיזע פעהלערן קענען איינגעטיילט ווערען אין פיר קלאסען, נעמליך: פארגרייזטע אויסשפּראך, פעהלערהאפטע גראמאטיק, פאראידישטע אויסדרי-קען, באנוצונג פון ווערטער אין פאלשע באדייטונגען.

I.

פאַרגרייזטע אויסשפּראַך.

איינגעוואנדערטע אידען זיינען ניט די איינציגע, צווישען וועלכע מען הערט פאלשע אויספּראך; ביי די אנדערע נאציאנאליטעטען איז אויך ניט בעסער. נאך מעהר, אפילו ביי געבארענע אמעריקאנער באגעגענט מען די זעל-ביגע צרה. ניט איין אמעריקאנער זאגט צ. ב. "וואנסט" אנשטאט "וואנס" (once), "פעלער" אנשטאט "פע'לאו" (fellow), "האס" אנשטאט "האָרס" (horse) און נאך און נאך.

א באדייטענדע צאהל פארגרייזטע ענגלישע ווערטער זיינען נאנגבאר אין אידיש, וועלכע ווערען אפט אויך פון אידען אריבערגעטראגען אין ענגליש. אין אידיש זיינען די פארגרייזטע פארמעס אויף'ן ארט און פאסען זיך אפשר בעסער, ווי ווען זיי זאָלען זיין אין זייערע ריכטיגע פארמעס. ווען מען זאגט ריידענדיג אידיש „לענדלער" אנשטאט „לענדלארד" (landlord), אדער „ליסט" אנשטאט „ליס" (lease), אדער „צאמיס" אנשטאט „סאממאנז" (summons), אדער „ווינדע" אנשטאט „ווינדאו" (window), קלינגט עס

מעהר נאך דעם אידישען שפראך־גוסט, און ווען אזעלכע פארמעס האבען זיך שוין איינגעבירגערט — זיינען אריין אין אלגעמיינעם געברויך — זיינען זיי פשוט אידיש. אזוי איז געוועזן דער גאנג פון שפראך־איבערנעהמונג ביי אידען פון פילע דורות, און ווערטער, וואס זיינען לכתחילה געווען גרייזען, זיינען שפעטער געווארען גוטע אידיש. אבער ווען מען רעדט ענגליש דארף מען אונטערדריקען דעם אייגענעם שפראך-גוסט און זיך צווינגען צו געברויכען די ווערטער, ווי ע נ ג ל י ש פאדערט. פילע פון אונזער עולם זיינען ניט אויפמערקזאם אויף דעם און באנוצען די פאראידישטע פארמעס אויך בשעת זיי ריידען ענגליש.

פאלגענדע איז א ליסט פון פארגרייזטע ענגלישע ווערטער, וועלכע זיינען זעהר גאנגבאר צווישען אונזער עולם, אויסגעשטעלט נאך'ן אלף־בית מיט די נעטיגע דערקלערונגען.

א

„א - גלאק.“

פארגרייזט פון „א'קלא'ק“ (o'clock) אויף'ן זייגער: דריי א־גלאק, פינף א־גלאק או. אז. וו. די פארשטעלונג ביי אונזער עולם מוז זיין, דאס א זייגער הייסט אזוי אין ענגליש, ווייל ער קלינגט אויס די צייט.

„אטא'טשמענט.“

אנשטאט דעםווארט „עטע'טשמענט“ (attachment), ארעסט אויף זאכען אדער געלט. אונזער עולם זאגט: „לעגען אן אטאטשמענט.“

„א'לעוועיטער.“

אזוי ווערט געזאגט אנשטאט „ע'לי־וועיטאר“ (elevator), אן אויפהייבער אין א געביידע, אויך אנשטאט „ע'לי־וועיטעד“ (elevated railway), א הויך־באהן.

„אמא'ניע.“

אזוי ווערט געזאגט אנשטאט „ניו־מא'ניע“ (pneumonia), לונגען-אנט־צינדונג.

„אמברע'לער.“

ריכטיג: „אמברע'לע“ (umbrella), א רעגענשירם.

„אכעי.“

ריכטיג דארף זיין „אי סעי“ (I say), איך זאג.

„אספא'ז.“

אנשטאט „סאפאו'ז“ (suppose), זיך פארשטעלען, אננעהמען, אנגענומען: „אספאז איך קען היינט ניט קומען, ווי וועט זיין?“ אפט ווערט אזוי געזאגט אנשטאט „אי סאפאו'ז“ (I suppose), איך רעכען, איך דענק, איך מיין.

„אפא'דער.“

דארף זיין „עפא'רד“ (afford), באווייזען, פארמאגען. פילע זאגען ריידענדיג ענגליש; אפארער "I cannot to do it" איך קען עס ניט באווייזען צו טאן. אין אידיש: „אפארערן;“ מען זאגט: „איך קען עס ניט אפארערן.“

„אפקא׳ס."

דאס זיינען די צוויי ווערטער: „אוו קאורס" (of course), נאטירליך.

„אפריי׳טער."

פון „א׳פערעיטאר" (operator), ארבעטער. „אפרייטער" ווערט נאר באַ־נוצט אין דער באדייטונג פון אן ארבע־טער אויף א נעה־מאשין.

„אראי׳ט."

דארף זיין „אאל ראי׳ט" (all right), גאנץ רעכט, ריכטיג, גוט.

ב

„בו׳גימען."

דארף זיין „באו׳גימען" ((bogyman), שרעקבילד, סטראשידלע.

„בווי׳ערי."

אנשטאט „באו׳ערי" (Bowery), דער נאמען פון א גאס אין ניו יארק.

„ביי׳סמאן."

אנשטאט „ביי׳סמענט" (basement), א סקליעפ.

„בי׳לדונג."

אנשטאט „בי׳לדינג" (building), א געביידע, א בנין. אויף דעם זעלביגען אופן: „טרימונג" אנשט. „טרי׳מינג" (trimming), באפוצונג, באזאץ.

ג

„גא׳טע."

פון „גא׳רטער" (garter), א פאדעמ־קע, א זאקענבענדעל.

„גרא׳דע היר!" „גרא׳רע היר!"

דארף זיין: „געט אוט אוו היר" (get out of here), ארוים פון דאנען! אוועק!

„גרע׳דזשעוועט."

אנשטאט „גרע׳דיועיט" (graduate), ענדיגען א שול, א שטודיום. אידישע פרויען זאגען דא: „מיין זוהן האט „גע־גרעדזשעוועט." מיט דער ענדונג „ען" אין אידיש ווערט ארויסגעווארפען דער „ט:" מען זאגט „גרעדזשעוועו." אפט אויך „גרעזשעוועו." די, וואס קענען ניט ארויסריידען די ווייכע קלאנגען „דזש," „זש," זאגען: „גרעדזעוועו," „גרעזעוועו"!

ד

„דאן טאן."

אנשטאט „דאון טאון" (down town), אין אונטערן טייל פון שטאט.

„דענק יו."

אנשטאט די ווערטער „טהענק יו" (thank you), איך דאנק אייך. אזוי אויך: „דענקס" אנשטאט „טהענקס" (thanks), א דאנק.

„דזשוי׳דזשע."

פון „דזשוי׳רזי" (jersey), א טריקא־יאק. אפט אויך „דזשוי׳זשע.

„דיפל."

פון „די׳פאו" (depot), א וואקזאל, אן אייזענבאהן-סטאנציע.

„די'פערענץ."

אנשטאט „די'פערענס" (difference), אונטערשייד, חילוק. אפט פאלש בא-נוצט אלס איגענשאפטווארט אנשטאט „די'פערענט" (different). מען זאגט: „דיפערענץ טינג," אן אנדער זאך.

„דראז."

אנשטאט „דרא'אערז" (drawers), אונטערהויזען.

„דרו'גיס."

אנשטאט „דרא'גיסט" (druggist), אן אפטייקער. אפט אויך אנשטאט „דראג-סטאור" (drug-store), אפטייק. אן אפטייקער רופען פילע ווייבער א „דרו'גיסמאן."

„דרעקסל."

אנשטאט „דירע'קשאן" (direction), אן אדרעס. אפט אויך „דרעקשל."

ה.

„האל אן!"

אנשטאט „האולד אן" (hold on), האלט! ווארט.

„הא'מאטש?"

אנשטאט די ווערטער: „האו מאטש" (how much), וויפיל?

„האר יאפ!"

אנשטאט „הא'רי אפ" (hurry up), ניך, אייל זיך אונטער! מאך ניט קיין שהיות!

„הע'נקעטשע."

אנשטאט דעם ווארט „הע'נקוירטשיף" (handkerchief), א טיכעל, א טאשענ-ביכעל אפט אויך „ענקעטשע."

ו.

„וואוט (וו-וט)"

אנשטאט „וואוט" (vote), א שטימע (ביים וועהלען). אויף דעם זעלביגען אופן „סמוק" אנשטאט דעם ווארט „סמאוק" (smoke), רויכערן. די נייגונג פון דעם אידיש-ריידענדיגען עולם איז צו פארוואנדלען דעם לאנגען ענגלישען o (או) אין „או." געאידישט ווערט גע-זאגט: „וואוטען," „סמוקען," „גע-סמוקטע" פלייש, „געסמוקטע" הערינג או. אז. וו.

„וואיסטער."

אזוי זאגען אפט עם-הארצים אנ-שטאט worse (וואורס), ערגער (דער העכערער גראד פון bad (בעד) שלעכט). „וואיסטער" איז געמאכט פון דעם העכ-סטען גראד worst (וואורסט), דער ערג-סטער. די וואס זאגען „וואוי'סטער" מיינען דערמיט דאס זעלביגע וואס מען פארשטעהט אונטער worse.

„וואנסט."

אנשטאט „וואנס" (once), איין מאל. דאס זעלביגע: „טוואיסט" אנשטאט twice (טוואים), צוויי מאל.

„ווי'סברום."

אנשטאט די ווערטער: „הוויסק ברום" (whisk broom), א וויש-בעזי-מעל.

„ווי'סקעס."

אנשטאט „הוויסקערז" (whiskers), באקענבארדען.

ט

„טוואיסט."

פון „טוואיס" (twice), צוויי מאָל. אויף דעם זעלבינען אופן „וואַנסט" פון „וואַנס" (once), איין מאָל.

„טע'מפערענץ."

אַנשטאַט דעם וואָרט „טע'מפערענס" (temperence), מעסיגקייט, איינגעהאַלטענקייט פון שכרות. אויף דעם זעלבינען אופן „די'פערענץ" פון „די'פע-רענס" (difference), אַן אונטערשייד, אַ חילוק.

„טריי'מונג."

אַנשטאַט „טרי'מינג" (trimming), באַפּוצונג, באַזאַץ. אויף דעם זעלבינען אופן „בי'לדונג" אַנשטאַט בי'לדינג" (building), אַ געביידע, אַ בנין.

„טע'נער."

אַנשטאַט „טע'נענט" (tenant), איינוואוינער פון אַ הויז, אַ שכן.

„טשאַנדזש." „טשאַנזש."

אַנשטאַט „טשענס" (chance), אַ צופאַל, אַ מעגליכקייט, אַ געלעגענהייט.

„טשאַ'נדזשען."

פון „טשאַרדזש" (charge), רעכענען, באַרעכענען (אַ פּרייז).

„טשענזש."

אַנשטאַט „טשעינדזש" (change), קליינגעלט.

„טשעק הענדס."

אַנשטאַט די ווערטער „שעיק הענדז" (shake hands), געבען די האַנט, דריקען די האַנט. מען זאָגט דאָ אין אידיש: „טשע'קען הענט."

ל

„לאַנטש."

אַנשטאַט „לאַונדזש" (lounge), אַ קאַנאַפּע, אַ סאָפע.

„לאַי'בערע."

אַנשטאַט „לאַי'ברערי" (library), אַ ביבליאָטעק.

„לאַי'סטענס."

פון „לאַי'סענס" (licence), אַ דערלויבעניש צו האַנדלען, חתונה צו האַ-

„לאַ'קטשורי."

אַנשטאַט „לאַ'קשורי" (luxury), לוקסוס, וואוילטאָג.

„לו'דלאָוו סטרים."

אַנשטאַט „לאַ'דלאָו סטריט" (Ludlow street), אַ מפורסם'דיגע גאַס אין ניו יאָרקער אידישען קוואַרטאַל.

„לע'נדלער."

פון „לע'נדלאָרד" (landlord), אַן אייגענטימער פון אַ הויז אָדער פון קרקע. אָפט אויך „רענדלער."

„ליסט."

אַנשטאַט „ליס" (lease), אַרענדע. דערפון דאָס פאָלגענדע וואָרט —

„לייסטער."

אַנשטאַט „לעסי" (lessee), איינער וואָס נעהמט אַ הויז אויף אַרענדע.

מ

„מאַ'גוטש." „מאַ'רידזש."

אַנשטאַט דעם וואָרט „מאָ'רגעידזש" (mortgage), אַ פאַנד, אַ משכון, אַ היפּאָטעקע אויף הייזער.

„מע'דער."

אנשטאט „מע'טער" (matter), זאך, מעשה. מען הערט אפט צווישען אידען: „וואס איז דער מע'דער מיט יו?" (וואס איז די מעשה מיט אייך? וואס איז דער מער?)

„מאטש."

אנשטאט „מארטש" (march), א מארש, א מארשיר־פאראד. ריידענדיג אידיש: „מא'טשען," „געמא'טשט." אונזער עולם ווארפט ארוים דעם קלאנג „ר" אין פילע ווערטער. מען זאגט: „פאם" אנשטאט „פארם" (farm) א פאסעסיע; „קא'פעט" אנשטאט דעם ווארט „קא'רפעט" (carpet), א טעפיך, א קאוויאר; „גא'טעס" אנשטאט דעם ווארט „גא'רטערז" (garters), פאדעס־פעס, זאקענבענדלאך, און אנדערע.

„מא'טשנטעילאר."

אנשטאט „מוי'רטשענט טעי'לאר" (merchant tailor), א שניידער, וואס האלט ביי זיך צייג אויף קליידער.

„מא'נראל סטריט."

אנשטאט די ווערטער „מאנראו' סטריט" (Monroe street), א גאס אין נניו יארקער אידישען קווארטעל. אפט אויך „מא'נעראל."

„מא'סטעט."

אנשטאט „מא'סטארד" (mustard), זענעפט.

„מא'קעט."

אנשטאט „מא'רקעט" (market), א מארק.

„מוף־צעטעל."

פון „מואוו" (move), ארויסציהען פון א דירה. אזוי אויך: „מופען" אנשטאט „מו־וועז."

„מע'דיצין."

אנשטאט „מע'דיסין" (medicine), מעדיצין, רפואות.

„מע'דיצין סטריט."

אנשטאט „מע'דיסאן סטריט" (Madison street), א גאס אין ניו יארקער אידישען קווארטעל.

נ

„נא יוסט."

אנשטאט „נאו יוס" (no use), קיין נוץ, עס נוצט ניט.

„נע'ווער מאי," „נע'ווער מאין."

אנשטאט: „נע'ווער מאינד" (never mind), עס מאכט ניט אויס, לאז עס זיין.

ס

„סעדא'ן."

אנשטאט „סיט דאון" (sit down), זעצט זיך אוועק.

„סאו'דער," סוי'דער."

אנשטאט „סאו'דא" (soda), סאדע. מען זאגט: „איס־קרים סאו'דער," „סוי'דער־וואסער."

„סא'סע."

אנשטאט „סאא'סער" (saucer), א ספאדקע, אן אונטער־טאס, א שאל.

„סאָסאַי'טע."

אַנשטאַט „סאָוסאַי'איטי" (society), אַ געזעלשאַפט, אַ חברה.

„סוספּע'נדעס."

אַנשטאַט דעם וואָרט „סאַספּע'נ-דערז" (suspenders), הויזענבענדער, שלייקעס.

„סופּערנטע'נדן," „סופּערנטע'נדער."

אַנשטאַט: „סיופּעראינטע'נדענט" (superintendent), אויפפּאַסער, אויפ-זעהער, משגיח.

„סטעז," „סטע'זעס."

אַנשטאַט „סטעירז" (stairs), שטי-גען, טרעפּ. ניט קוקענדיג וואָס דער וואָרט „סטעירז" איז אַ מעהרצאָהל, מאַכט אונזער עולם דערפון אַ צווייטע מעהרצאָהל „סטע'זעס." עס ווערט גע-זאָגט „אָפּ'סטעז," „דאַ'נסטעז," אָבער: „אַראָפּגעהן פון די סטע'זעס."

„סיזעס."

אַנשטאַט „סי'זאַרז" (scissors), אַ שער. דער קלאַנג „ר" איז דאָ אויסגע-לאָזען ווי אין „מאַ'טשען" (מאַרטשען), „קאַ'פּעט" (קאַ'רפּעט) או. אז. וו.

„סיטיזנער."

פון „סי'טיזען" (citizen), אַ ביר-גער.

„סייפען."

פון „סעיוו" (save), שפּאָרען געלט. דער קלאַנג „וו" פאַרביטען אויף „פ" ווי אין „מו'פען" און „שוי'פען" (גאָלען, ראַזירען.)

„סמאַט."

אַנשטאַט „סמאַרט" (smart), קלוג, געשייט, פּיפּיג. דאָ איז אויסגעלאָזען דער קלאַנג „ר," ווי אין „פּאַם" (פּאַרם), „מאַטש" (מאַרטש) או. אז. וו.

„סמוק."

אַנשטאַט „סמאָוק" (smoke), רויך, רויכערן. מען זאָגט מיט דער אידישער ענדונג „סמו'קען." רייכערן. „סמוק ביף" אַנשטאַט: סמאָוקד ביף (smoked beef), גערויכערטע פלייש.

„סעי'לעסמאַן."

אַנשטאַט „סעי'לזמען" (salesman), אַ פאַרקויפער, אַ באַדינטער אין אַ קלייט ביים פאַרקויפען.

„ספּאַ'נדזשקע."

אַנשטאַט די ווערטער „ספּאַנדזש קעיק" (sponge cake), טאָרט.

„סקרול."

אַנשטאַט „סקרו" (screw), אַ שרויף. דאָ איז צוגעגעבען דער קלאַנג „ל," ווי אין „מאַ'נעראַל" (פון „מאַ'נראָו"). „סקרו'ל-דראַיווער" אַנשטאַט „סקרו'-דראַיווער (screw driver), שרויפענ-ציהער.

ע

„ענדאָ'סטען."

פון „ענדאָ'רס" (endorse), זשי-רירען, אונטערשרייבען אַ טשעק אָדער אַ וועקסעל אויף דער צווייטער זייט. מען זאָגט „ענדאָ'סטען אַ טשעק." „איך האָב ענדאָ'סטעט אַ טשעק" או. אז. וו.

„ע'נוועלאָק," „עמבעלאָפּ."

אַנשטאַט „ע'נוועלאָופּ" (envelope) אַ קאָנווערט.

„ע'ני האָל."

אַנשטאַט „ע'ני האַו" (any how) סיי ווי סיי. דאָ איז צוגעגעבען דער קלאַנג „ל" ווי אין „סקרול" (פון דעם וואָרט „סקרו").

„ע'סיק סטריט."

אַנשטאַט „ע'סעקס סטריט" (Essex street), אַ גאַס אין ניו יאָרקער אידישען קוואַרטאַל.

„ע'קסטרעסאַיז," „ע'קסיסאַיז."

אַנשטאַט „ע'קסערסאַיז" (exercise), איבונג, באַוועגונג.

פּ, פ

„פּאַ'די."

אַנשטאַט „פּאַ'רטי" (party), אַ געזעלשאַפט, אַ שמחה פון צוזאַמענגעראָפענע געסט.

„פּאַ'ידער."

אַנשטאַט „פּאַו'דער" (powder), פּולווער, פּודער. „פּאַי'דערן דעם פּנים."

„פּאַין."

אַנשטאַט: „פּאָאָן" (pawn), אַ משכון פאַר אַ הלואה. מען זאָגט: „פּאַין-טיקעט" (pawn ticket), אַ צעטעל פאַר אַ משכון; „פּאַין-שאַפּ" (pawn shop), אַ פּאַנדהויז, אַ הויז וואו מען פאַרזעצט אויף משכנות. „פּאַר-פּאַינען," פאַרזעצען.

„פּאָלי'צמאַן."

אַנשטאַט דעם וואָרט „פּאָולי'סמען" (policeman), אַ פּאָליציאַנט, אַ גאָראָדאָוואָי.

„פּאָליטי'שענער."

אַנשטאַט דעם וואָרט „פּאָוליטי'שן" (politician), אַ פּאָליטיקער.

„פּאַ'לע."

אַנשטאַט „פּאַ'רלאָר" (parlor), אַ זאַל. דאָ איז אויסגעלאָזען דער קלאַנג „ר" ווי אין „גאַ'טע" (גאַ'רטער), „פּאַ'די" (פּאַ'רטי) או. אנד.

„פּאַסקרי'פּשן."

אַנשטאַט „פּריסקרי'פּשאָן" (prescription), אַ פאַרשריפט פון אַ דאָקטער, אַ רעצעפּט. אַלס צייטוואָרט: „פּאַסקראַי'בן" (ענגליש: to prescribe).

„פּאַרטיקעלע."

אַנשטאַט דעם וואָרט „פּאַרטי'קיולער" (particular), באַזונדער; גענוי, פּינקטליך. „ער איז ניט זעהר פּאַרטיקעלע," ניט קיין גרויסער מקפּיד. אַפט אויך: „פּריטי'קלע".

„פּעי'נטנער."

אַנשטאַט „פּעי'נטער" (painter), אַ מאַלער.

„פּאַ'רניטשע."

אַנשטאַט דעם וואָרט „פּוי'רניטשור" (furniture), מעבעל. אָפט אויך „פּאַ'ניטשע."

„פּינאַ'נע," „פּינע'נע."

אַנשטאַט „באַנאַ'נאַ" (banana), אַ פּרי, וועלכע איז גוט באַוואוסט אין דעם לאַנד.

„פיינדישען."

פון „פי'ניש" (finish), ענדיגען פארענדיגען. דערפון אויך „פי'נדישער" אנשטאט „פי'נישער" (finisher), א פארענדיגער, א פארענדיגערין (באזונדערס ביי שניידעריי).

„פיקטשע."

אנשטאט „פי'קטשור" (picture), א בילד.

„פיידע."

אנשטאט „פעי" (pay), געצאהלט. „קריגען די פיי'דע." פון „פעי-דעי" (pay-day), צאהל-טאג, טאג ווען מען צאהלט אוים די ארבעטער.

„פענס."

אזוי הערט מען אפט אנשטאט „פענטס" (pants), הויזען.

„פעירלען."

פון „פעדל" (peddle), הויזירען, האנדלען געהענדיג פון הויז צו הויז, אדער פארקויפען אויף'ן גאס. אזוי אויך „פע'רלער" אנש. „פע'דלער" (peddler), א הויזירער, א קאראבעלניק.

„פראמא'רדעט."

אנש. „פראומאו'טער" (promoted), אריבערגעפיהרט אין א העכערן קלאס (פון א שולע).

„פרא'פעטע."

אנשטאט „פרא'פערטי" (property), אייגענטום, פארמעגען (באזונדערס פון הייזער). ביי אונזער עולם געוועהנליך אין דער באדייטונג פון א הויז, באזונדערס א געמויערטע.

„פריטייקלע."

זעה „פארטי'קעלע."

צ

„צא'מים."

אנשטאט „סא'מאנז" (summons), אויפפאדערונג צו דערשיינען פאר געריכט. דערפון „צא'מיסן," לאדען פאר געריכט.

„ציזן."

אזוי זאגען מאנכע אנשטאט „סיזן" (season), די צייט פון יאהר, די תקופה.

„ציינגלמאן."

אנשטאט „סי'נגלמען" (singleman), אן אומפארהייראטער, א בחור.

„צע'טלען."

פון „סעטל" (settle), באצאהלען, אפמאכען. „צעטלען א חוב." „געצעטעלט" (settled), אפגעמאכט, געענדיגט.

ק

„קא'סטימער."

אנשט. „קא'סטאמער" (customer), א קונד, א קונה. „קא'סטימער-פערלער" אנשט. קא'סטאם-פע'דלער" (custom-peddler), א הויזירער, וואס האט אפגעשטעלטע קונים.

„קאפע."

אנשטאט „קאפ" (cup), א טאס, מען זאגט: א „קאפע קאווע."

„קא'פעטנער."

אנשט. „קא'רפענטער" (carpenter). ארויסגעווארפען דער קלאנג „ר" און איבערגעשטעלט דער „נ."

„קא'קערוטש."

אנשטאט „קא'קראוטש" (cock-roach), א טאראקאן, א פרייס.

„קו'ני אילענד."

אנשטאט „קאו'ני אילענד" (Coney Island), דער באוואוסטער זומער-ארט אין לאנג אילענד. אפגעקירצט: „קו'ני." אפט צוזאמענגעצוינגען: „קונאי'לענד".

„קיו'פאן."

אנשטאט „קו'פאן" (coupon), אפשניט, אויסשניט, קאנטראל-מארקע, פרעמיע-קוויטעל. דעם גרייז באגעגענט מען אפט אויך אין די אנאנסען אין אונזערע צייטונגען.

ר

„רע'געלע."

אנשטאט „רע'גיולער" (regular), רעגעלמעסיג, ריכטיג. א רע'געלע דאל" (אן אמת'ע ליאלקע). „א רע'געלער משוגענער" (אן אמת'ער משוגענער).

„רע'דזשיסן."

פון „רע'דזשיסטער" (register), רעגיסטרירען, איינשרייבען (פון פאסטזאכען). דערפון „גערע'דזשיסט." מען זאגט: „רע'דזשיסן א בריוו," „שיקען גערע'דזשיסט".

„רע'מליעט," „רע'מניץ."

אזוי זאגען מאנכע אנשטאט דעם וואָרט „רע'מנענט" (remnant), א רעסטעל פון שניט-צייג. אנדערע אויך: „רע'מניץ," „רע'מניצע".

„רענד."

אנשטאט „רענט" (rent), דירה-געלט. דערפון: „רע'נדען," דינגען.

„שאין."

אנשטאט „סאין" (sign), א שילט פון א געשעפט.

„שעיף."

אנשטאט „שעיוו" (shave), גאלען, ראזירען. דערפון: „שעי'פעי".

„שאראפ!"

אנשטאט „שאט אפ" (shut up) פארמאך די געמבע! האלט מויל: שטיל!

„שימע."

אנשטאט „שע'מיז" (chemise) א פרויען-העמד.

.II

גראַמאַטישע פעהלערן.

אין גראַמאַטישע פעהלערן, ווי אין דער פאַרגרייזונג פון אויסשפּראַך, שטעהען אידען ניט אַליין, זיי האָבען צו זיך גענוג חברים צווישען דער געבאָרענער אַמעריקאַנער באַפעלקערונג. ניט איין אַמעריקאַנער זאָגט I ain't no fool אַנשטאַט I am not a fool, אָדער I don't know nothing אַנשטאַט I don't know anything או. אז. וו. עס איז כדאי אָנצואווייזען אויף דעם פאַקט, כדי מאַנכע פון אונזערע ברידער זאָלען ניט מיינען, אַז אידען זיינען אַן אויסנאַהם אין דעם און זאָלען ביי זיך ניט אַראָפּפאַלען!

פאָלגענדע איז א רייהע פון גראַמאַטישע פעהלערן, וועלכע מען הערט גאַנץ אָפט צווישען אידען.

ladies and gentlemans!

די פעהלערן פון דעם קלאַס ווערטער באַשטעהען אין דער פאַלשער בילדונג פון דער מעהרצאַהל פון אומרעגעלמעסיגע הויפטווערטער, ווי צ. ב. gentlemans אַנשטאַט gentlemen, wifes (וואַיפס) אַנשטאַט wives (וואַיווז) או. אז. וו. זעהר אָפט הערט מען צווישען אונזער עולם: Ladies and gentlemans (דאַמען און הערען). עס דאַרף זיין: Ladies and gentlemen.

thc book what I have.

פילע פון אונזער עולם באַנוצען נאָך דעם נאָמען פון א געגענשטאַנד דאָס וואָרט what אין דער באַדייטונג „וועלכער.“ זיי זאָגען צום ביישפּיל: the book what I have מיינענדיג: דאָס בוך, וועלכעס איך האָב. עס דאַרף זיין: the book which I have אָדער: the book that I have.

א שטאַרק גאַנגבאַרער פעהלער איז די באַנוצונג פון which אין באַציהונג אויף פערזאָנען אַנשטאַט who, ווי צ. ב. the man which was here (דער מאַן, וועלכער איז געוועזען היר) אַנשטאַט: the man who was here. מען דאַרף וויסען, אַז which ווערט נאָר באַנוצט אין פאַרבינדונג מיט ניט-

לעבעדיגע זאכען און חיות; ווי צ. ב. the table which (דער טיש, וועלכער). the cat which (די קאץ, וועלכע). אין פארבינדונג מיט פערזאָנען דאַרף שטענדיג זיין who אין דעם זין „וועלכער": the man who (דער מאַן, וועלכער), the woman who (די פרוי, וועלכע), the friend who (דער פריינד, וועלכער) או. אז. וו.

don't tell me no lies!

מען הערט אָפט צווישען אונזער עולם (און ניט זעלטען אויך צווישען געבאָרענע אמעריקאנער) אזא לשון ווי: don't tell me no lies (דערצעהל מיר ניט קיין ליגענס). נאָך דעם וואָרט not דאַרף תמיד קומען any, קיינמאָל ניט no. בכן דאַרף מען זאָגען: don't tell me any lies. וויל מען זאָגען no, דאַרף אויסגעלאָזען ווערען don't, נעמליך: tell me no lies (דערצעהל מיר ניט קיין ליגענס).

I have received yesterday.

די וואָס האָבען די ענגלישע שפראַך ניט געלערנט פון ביכער, און אָפט אויך אזעלכע, וואָס האָבען יע געלערנט, נאָר ניט גענוג, מאַכען אָפטע פעהלערן אין דער באַנוצונג פון די צייטפאָרמען פון די ענגלישע צייטווערטער. זעהר ווייניגע אויסלענדער זיינען פריי פון פעהלערן אין דעם קאַפּיטעל פון דער ענגלישער גראַמאַטיק. מען הערט גאַנץ אָפט אפילו בוך-מענשען זאָגענדיג: I have received a letter yesterday (איך האָב נעכטען באַקומען א בריוו), I have seen him last week (איך האָב איהם געזעהן לעצטע וואָך) או. אז. וו. דאָס איז פעהלערדיג; מען דאַרף זאָגען: I received yesterday, I saw last week.

דער כלל פאַר די באַנוצונג פון די צייטפאָרמעס איז: ווען עס האַנדעלט זיך פון א פאַרגאַנגענער צייט, וועלכע ווערט באַשטימט דורך אזעלכע ווערטער, ווי „נעכטען," „פאַראַכטאָגען," „א חודש צוריק," „פאַר-א-יאָהרען" או. אז. וו. דאַרף באַנוצט ווערען די איינפאַכע פאַרגאַנגענע, ד. ה. די פאָרמע אָהן have, נעמליך:

איך האָב נעכטען באַקומען א בריוו.	I received a letter yesterday.
איך האָב געזעהן מיין פריינד לעצטע וואָך.	I saw my friend last week.
ער האָט ניט לאַנג חתונה געהאַט.	He married lately.
זי איז אהער געקומען פאַר-א-יאָהרען.	She came here last year.

די פאַרגאַנגענע צייט-פאָרמע מיט have דאַרף באַנוצט ווערען אין פאַרבינדונג מיט א צייט, וועלכע ווערט באַצייכענט מיט אזעלכע ווערטער, ווי

„איצט,“ „היינט,“ „די וואך,“ „דעם חודש,“ „דעם יאהר“ או. אז. וו.. נעמליך:

איך האב נאר-וואס באקומען א בריוו.	I have received a letter just now.
איך האב היינט געזעהן מיין פריינט.	I have seen my friend today.
ער האט חתונה געהאט דעם חודש.	He has married this month.
זי איז געקומען אהער היינטיגען יאהר.	She has come here this year.

I did not took!

א פעהלער, וועלכען מען הערט זעהר אפט, איז די באנוצונג פון דער פארגאנגענער צייט-פארמע נאך did not, ווי צ. ב. I did not took (איך האב ניט גענומען), I did not said (איך האב ניט געזאגט), I did not told (איך האב ניט געזאגט), I did not left (איך האב ניט פארלאזען), I did not went (איך בין ניט געגאנגען) או. אז. וו. נאך did דארפען באנוצט ווערען די אומבאשטימטע פארמעס פון די צייטווערטער, נעמליך: take, say, tell, leave, go או. אז. וו. מען דארף זאגען: I did not take (איך האב ניט געטאן נעהמען, ד. ה. איך האב ניט גענומען), I did not say (איך האב ניט געטאן זאגען), I did not tell (איך האב ניט געטאן זאגען), I did not leave (איך האב ניט געטאן פארלאזען), I did not go (איך האב ניט געטאן געהן) או. אז. וו.

באנוצונג פון got אנשטאט have got

ווערט אפט באנוצט אין ענגליש אין די באדייטונגען: „האבען“ (באזיצען) און „מוזען.“ באנוצענדיג דיזען אויסדריק לאזען פילע אויס דאס ווארט have. דער עולם זאגט: I got money אנשטאט I have got money (איך האב געלט), I got to do it אנשטאט I have got to do it (איך מוז עס טאן).

„האבען,“ „מוזען“ דארף תמיד אויסגעדריקט ווערען דורך have got, ניט דורך got אליין. I got money באדייט: איך האב באקומען געלט.

I told you he is here.

„איך האב אייך געזאגט, אז ער איז היר“ איבערזעצען פילע: I told you he is here. עס דארף זיין: I told you he was here. אין ענגליש,

דארף אין א ביי-זאץ זיין די זעלבינע צייטפארמע ווי אין דעם הויפטזאץ. ווען מען באנוצט אין דעם הויפטזאץ די פארגאנגענע צייט, דארף אויך אין דעם ביי-זאץ זיין די פארגאנגענע. אזוי אויך: I said I could not do it (איך האב געזאגט, אז איך קען עס ניט טאן). מען קען ניט זאגען: I said I can not do it.

באנוצונג פון should אנשטאט to

אונטער דעם איינפלוס פון אידיש באנוצט אונזער עולם זעהר אפט דאס ווארט should אנשטאט to פאר א צייטווארט, ווי I tell you you should go (איך זאג אייך איהר זאלט געהן) אנשטאט: I tell you to go; אדער I want he should do it (איך וויל ער זאל עס טאן) אנשטאט: I want him to do it; אדער I desire she should eat (איך וויל זי זאל עסען) אנשטאט: I desire her to eat או. אז. וו.

אזעלכע זאצען, ווי: „איך זאג אייך איהר זאלט געהן," „איך וויל ער זאל עס טאן," „איך פארלאנג זי זאל עסען," ווערען אין ענגליש אויסגעדריקט: „איך זאג אייך צו געהן," „איך וויל איהם צו טאן עס," „איך פארלאנג איהר צו עסען," או. אז. וו.

די וואס לערנען א פרעמדע שפראך דארפען וויסען און תמיד האבען אין זינען, אז ניט אלע מאל קען מען א זאץ פון דער דאזיגער שפראך איבערגעבען אין די זעלביגע ווערטער ווי אין דער אייגענער.

where was you?

אין פארבינדונג מיט באנוצען פילע די איינצאהל-פארמע was (פארגאנגענע צייט פון be); זיי זאגען: you was. דאס איז געוועהנליך דער פאל, ווען זיי ריידען צו אן איינצעלנער פערזאן. מען דארף אבער וויסען, אז you איז א מעהרצאהל: „איהר," און דאס צייטווארט, וואס קומט מיט דעם ווארט, דארף דעריבער אויך זיין אין דער מעהרצאהל-פארמע. בכן דארף מען תמיד זאגען you were, קיינמאל ניט: you was.

laid אנשטאט lay

די פארגאנגענע צייט פון lie (ליגען) ווערט אפט ביי אונזער עולם אויסגעדריקט דורך laid, וועלכעס איז די פארגאנגענע צייט פון lay (לעגען). פילע זאגען, צום ביישפיל: he laid on the floor (ער איז געלעגען אויף דעם בא-

דען), she laid on the sofa (זי איז געלעגען אויף דער קאנאפע) או. אז. וו. די פארגאנגענע צייט פון lie איז lay (געלעגען) און מען דארף זאגען: he lay on the floor, אזוי אויך: she lay on the sofa או. אז. וו. די צרה קומט ארויס פון דעם פלאנטער צווישען די צוויי צייטווערטער lie (ליגען) און lay (לעגען). די וואס ווילען אויסמיידען דעם פעהלער זאלען געדענקען, אז —

lie איז דער טייטש: ליגען, פארגאנגענע צייט: lay געלעגען.

lay איז דער טייטש: לעגען, פארגאנגענע צייט: laid געלעגט.

catched, spended, heared

אייניגע אומרעגעלמעסיגע ענגלישע צייטווערטער ווערען פון אונזער עולם באנוצט ווי רעגעלמעסיגע. צו די געהערען: hear (הערען), spend (אויס-געבען), catch (כאפען). מאנכע זאגען heared (היירד) אנשטאט heard (הוירד), spended אנשטאט spent, catched אנשטאט caught (קאאט).

catched אנשטאט caught ווערט אפט אויך געהערט פון געבארענע אמע-ריקאנער, אבער עס ווערט באטראכט אלס א פארמע פון המון. אין געשפרעך צווישען אינטעליגענטע מענשען און אין שרייבען דארף די פארמע אויסגעמיטען ווערען.

פאלשע באנוצונג פון by

אן אפטער פעהלער ביי אונזער עולם איז די איבערזעצונג פון דעם אידי-שען פארווערטעל „ביי," ווי אין „זיין ביי אימעצן," דורך דעם ענגלישען by. פילע זאגען צ. ב. he is by my uncle (ער איז ביי מיין בעטער), she was by her aunt (זי איז געוועזן ביי איהר מומען) או. אז. וו. „זיין ביי אימעצן" דארף אין ענגליש איבערגעזעצט ווערען: to be at his house (זיין אין זיין הויז, ד. ה. ביי איהם אין הויז); „ער איז געוועזן ביי מיר" דארף זיין: he was at my house (ער איז געוועזן אין מיין הויז, ביי מיר אין הויז) או. אז. וו. נאך נעמען פון פערזאנען ווערט דאס ווארט house אויסגעלאזען, ווי צום ביישפיל: at John's (ביי דזשאהנען), at Mary's (ביי מאריען), at uncle's (ביי דעם פעטער) או. אז. וו.

ווען מען זאגט „זיין ביי אימעצן" און מען מיינט דערמיט זיין אויף שטענ-דיג, ניט צו באזוך, דארף „ביי" איבערגעזעצט ווערען דורך with; למשל, ריי-דענדיג פון א קינד, וואס געפינט זיך ביי זיינעם א פעטער אויף האדעוואניע, זאגט מען: the child is with its uncle (דאס קינד איז ביי זיין פעטער).

פאלשע באנוצונג פון for

אן אפטער פעהלער איז אויך די איבערזעצונג פון דעם אידישען פארווער-טעל „פאר" דורך for. מען זאגט צ. ב. to be afraid for (מורא האבען פאר) אנשטאט to be afraid of. זעהר אפט הערט מען פון אונזערע לייט: I am

not afraid for nobody (איך האב פאר קיינעם קיין מורא ניט). דא איז א טאפעלער פעהלער: ערשטענס דארף זיין I am not afraid of; צווייטענס דארף נאך דעם ווארט not זיין anybody, נעמליך: I am not afraid of anybody. ווייל מען זאגט nobody דארף מען אויסלאזען דאס ווארט not, נעמליך: I am afraid of nobody (זעהט אויבען די באמערקונג וועגען don't tell me no lies).

III.

געאידישטע ענגליש.

יעדער, וואס קענט א פרעמדע שפראך, סיי פראקטיש סיי פון ביכער, דארף וויסען און שטענדיג האבען אין זינען, אז די געלערנטע שפראך איז ניט זיין אייגענע און אז יעדע שפראך האט זיך איהרע אייגענארטיגע פארמען פון אויסדריקען. ער דארף וויסען, אז מען קען ניט אלע מאל איבערזעצען א געדאנקען פון איין שפראך אין אן אנדערע ווארט אין ווארט. אין פילע פאלען, אמת, איז די ארט פון אויסדריקען זיך אין פארשיידענע שפראכען גלייך. צ. ב. „איך האב געלט,“ „ער איז ארעם,“ „איך זעה מיין פריינד,“ קענען איבערגעזעצט ווערען אין ענגליש ווערטליך: I have money, he is poor, I see my friend. עס זיינען אבער דא פאלען — און זעהר פילע פאלען — וואו שפראכען אונטערשיידען זיך אין זייערע אויסדריקען און מען קען ניט איבערזעצען פון איינער אין די אנדערע ווארט אין ווארט. מען קען צ. ב. ניט איבערזעצען דעם אידישען אויסדרוק „פארקיהלען זיך“ אין ענגליש: to chill oneself, אדער „רעכט אויף אייך“ מיט די ווערטער: right on you. דער ערשטער אויסדרוק דארף אין ענגליש זיין: to get a chill (באקומען א קעלט) אדער to catch a cold (כאפען א קעלט); דער צווייטער דארף זיין: it serves you right (עס דינט אייך רעכט).

אזעלכע ווערטערליכע איבערזעצונגען, כאטש זיי זיינען לעבערליך פאר דעם געבארענעם אין דער שפראך, זיינען לכל הפחות פאר איהם פארשטענדליך, צ. ב. ווען איינער זאגט I have chilled myself, וועט זיין צוהערער זיך אנשטויסען, אז דאס מיינט: „איך האב זיך פארקיהלט.“ עס זיינען אבער דא פאלען, אין וועלכע א ווערטערליכע איבערזעצונג וועט פאר דעם געבארענעם צוהערער אין גאנצען זיין ניט פארשטענדליך. צ. ב. ווען א איד זאל איבערלעגען די ווערטער „ער איז א גרויסער פערד“ דורך: he is a big horse, וועט עס ניט נאר זיין לעבערליך, נאר לחלוטין אומפארשטענדליך. ”פערד“ אין דעם זין, אין וועלכען עס ווערט באנוצט אין דער אידישער פראזע, איז אין ענגליש פרעמד. דאס ווארט באדייט דא: א נאר, א שוטה, און די ריכטיגע איבערזעצונג פון דער פראזע איז:

he is a fool. נאך א ביישפיל. מיר באנוצען דאס ווארט ״חברה-מאן״ אין דער באדייטונג: געשייטער יונג. שטעלט אייך פאר, ווי אומפארשטענדליך, א חוץ לעכערליך, עס וואלט זיין, ווען איינער וואלט דאס דאזיגע ווארט איבערזעצען אין ענגליש: society man (society חברה, man מאן). לויט זיין באדייטונג אין אידיש דארף ״חברה-מאן״ זיין אין ענגליש: smart fellow אדער smart guy.

פון די פעהלערן פון דעם סארט באגעגענט מען ביי אונזער עולם א שעהן ביסעל. אלס ביישפילען וועט זיין גענוג אנצואווייזען אויף די פאלגענדע עטליכע אויסדריקען, וועלכע מען הערט גאנץ אפט:

to talk in

אזוי איבערזעצען פילע אונזער ווארט „איינריידען״ (ריידען — to talk, איין — in). זיי זאגען צ. ב. he talked her in ער האט איהר איינגערעדט. דאס נעהעריגע ווארט פאר איינריידען איז: to persuade.

I do not hold from him

אן איבערזעצונג פון די ווערטער: „איך האלט ניט פון איהם״. אזוי דריקען זיך מאנכע אויס וועגען א חולה, פון וועמעס לעבען זיי האלטען ניט מעהר, וועמען זיי האבען אין גאנצען אויפגעגעבען. אין ריכטיגע ענגליש דארף דער זאץ זיין: I have given him up (איך האב איהם אויפגעגעבען).

trialed

אזוי ווערט אפט איבערגעגעבען דער זין פון די ווערטער: „זיך געמשפט״, „געהאט א פראצעס״ (פאר געריכט). צ. ב. „ער האט געהאט א משפט מיט איהם״ ווערט איבערגעזעצט: he trialed himself with him. אזוי קען מען ניט זאגען. עס דארף זיין: he was at law with him (ער איז געווען אין א געזעץ-פראצעס מיט איהם). trial אלס א צייטווארט ווערט אין ענגליש גאר ניט באנוצט. אונזער עולם האט עס איינגעביהרט אין אידיש. מען זאגט: „ער טרייעלט זיך מיט איהם״, „ער האט זיך געטרייעלט מיט איהם״ א. אז. וו. ביים ריידען ענגליש מיידען עס פילע אויס. אבער מאנכע טראגען דעם גנאי-דישען אויסדרוק אויך אריבער אין ענגליש.

I should live so!

די איבערזעצונג פון דער שבועה „איך זאל אזוי לעבען״, וועלכע מען הערט זעהר אפט ביי אונזער עולם. ערשטענס איז דא פאלש די איבערזעצונג פון „זאל״ דורך should. דער באגריף „זאל״ אין א שבועה אדער א ווינשעוואניע

ווערט אין ענגליש אויסגעדריקט דורך may; צ. ב. „איך זאָל דערלעבען עס צו זעהן“—may I live to see it; „לאַנג לעבען זאָלט איהר“—may you live long, או. אז. וו. א ריכטיגע איבערזעצונג פון „איך זאָל לעבען“ וואָלט זיין: may I live, צווייטענס איז די גאַנצע פאָרמע פון דער שבועה פרעמד אין ענגליש. ווען אמעריקאַנער אָדער ענגלענדער שווערען מיט׳ן לעבען זאָגען זיי: upon my life! (ביי מיין לעבען) אָדער upon my soul! (ביי מיין נשמה).

.IV

באַנוצונג פון ווערטער אין פאַלשע באַדייטונגען.

אין אידיש דאָ אין לאַנד באַנוצט אונזער עולם מעהרערע ענגלישע ווער־טער ניט אין זייערע ריכטיגע באַדייטונגען, אין וועלכע מאַנכע באַנוצען זיי אָפּט אויך ביים ריידען ענגליש. צו אַזעלכע ווערטער געהערען פאָלגענדע:

pickle (פּיקל)

דאָס וואָרט באַדייט אייגענטליך: געזייערטע אָדער געמאַרינירטע, אויך געפּעקעלטע זאַכען, ווי זויערע אוגערקעס אָדער טאָמעיטאָס, געמארינירטע פיש, געפּעקעלטע פלייש או. אז. וו. אידיש־ריידענדע באַנוצען עס נאָר צו באַצייכענען אַן אוגערקע, און ניט נאָר אַ געזייערטע, נאָר אויך אַ זיסע. זיי זאָגען אָפּט אויסדריקליך: אַ זיסע פּיקעל! pickle קען נאָר באַדייטען אַ געזייערטע אוגערקע; אַ זיסע איז אין ענגליש: cucumber (קיו׳קאַמבער).

pay-day (פּעידע)

די געצאָהלט, וואָס מען באַקומט פאַר ארבעט אין די פאַבריקען, רופען פילע פון אונזערע ארבעטער אָן: „פּעידע“. דאָס נעהמט זיך מסתמא פון pay-day (פּעי-דעי), די באַצייכענונג פון דעם טאָג, ווען מען צאָהלט אויס די ארבעטער זייער לוין. געצאָהלט איז אין ענגליש: pay; pay-day איז דער טאָג, ווען מען קריגט די געצאָהלט.

property (פּראָפּעטע)

פילע פון אונזער עולם רופען אָן אַ הויז, איבערהויפּט אַ געמויערטע, „אַ פּראָפּעטע“. זיי מיינען, אַז דאָס וואָרט באַצייכענט אַ געביידע, אַ בנין. property

באצייכענט אין אמת'ן: אייגענטום, סיי פון הייזער סיי פון אנדערע זאכען. ווען מען רעדט פון א הויז אלס אייגענטום קען מען זאגען: it is my property (עס איז מיין אייגענטום); אבער א הויז אלס א בנין דארף זיין אין ענגליש: house; א געמויערטע הויז: a brick house (א הויז פון ציגעל).

boarder (בארדער)

דאס ווארט באדייט: אן עסער ביי אימיצען, אן אנגעדונגענער עסער, א קעסטניק. אין א ברייטערען זין קען עס אויך באצייכענען א פערזאן, וואס האט זיך אנגעדונגען ביי אימיצען אי אויף קעסט אי אויף קווארטיר. ביי אונזער עולם ווערט boarder אויך באנוצט צו באצייכענען בלויז אן איינשטעהער, א קווארטיראנט. דאס איז פאלש. אן איינשטעהער בלויז הייסט אין ענגליש: roomer (רו'מער) אדער lodger (לא'דזשער).

הוספה צו די גראמאטישע כללים.

§129 **no** קיין. **none** (נאָן) קיינער, קיינע; קיינס, גאָרניט.

no ווערט באנוצט מיט א הויפטווארט; צ. ב. **I have no money** איך האב ניט קיין געלט, **he has no friends** ער האט ניט קיין פריינט.

none ווערט באנוצט אהן א הויפטווארט: **none of them** קיינער פון זיי, **none but children** קיינע אויסער קינדער, **I want none of this** איך וויל קיינס דערפון ניט האבען, **none of your business** גאָרניט אייער עסק.

§130 אויסלאָזונג פון **to** פאר צייטווערטער.

פאר דער אומבאשטימטער פארמע פון א צייטווארט נאך א פריהערדיגען צייטווארט קומט דאס ווערטעל to; צ. ב. **I want to do** איך וויל טאָן, **he desires to go** ער פארלאנגט צו געהן, **we expect to get** מיר דערווארטען צו קריגען. אָבער נאָך די הילפצייטווערטער **shall, will, may, can, do, must, dare, let** ווערט to אויסגעלאָזען: **I can run** איך קען לויפען, **he must die** ער מוז שטארבען, **he did write** ער האט געטאָן שרייבען (האט געשריבען), **I dare say** איך וואג צו זאגען (איך האָף) או. אז. וו. דאס-זעלביגע אויך נאָך די צייטווערטער **hear, see, bid** און אייניגע אנדערע: **I heard him say** איך האב איהם געהערט זאגען, **I saw her do it** איך האב זי געזעהן עס טאָן, **he bids me go** ער הייסט מיר געהן. נאך דעם צייטווארט **need** ווערט אמאל יע באנוצט to און אמאל ניט (זעה §120, זייט 160).

§131 **to** אנשטאט א פריהערדיגען צייטווארט

אין א פאל, וואו עס קומט אויס צו ווידערהאלען דעם זיז פון א פריהערדיגען צייטווארט, ווערט באנוצט בלויז דאס ווערטעל to; צום ביישפיל: **I didn't go, because I didn't want to (go)** איך בין ניט געגאנגען, ווייל כ'האב ניט געוואלט (געהן); **he is not willing to work, but he has to (work)** ער וויל ניט ארבעטן, אבער ער מוז (ארבעטן).

ענגליש-אידישער ווערטערבוך.

פארצייכעניש פון אלע ווערטער, וועלכע קומען פאר אין די מעשה'לאך און אין די כללים פון אויסשפראך און גראמאטיק, אויסגעשטעלט נאך'ן עי-בי-סי.

אפקירצונגען: אומשטוו. — אומשטאנדוווארט (זעה דערקלערונג פון שפראכטיילען, זייט 8). מצ. — מעהרצאהל. פ. צ. — פארגאנגענע צייט-פארמע. פ. פצ. — פארגאנגענער פארציפיפ (זעה §53, זייט 64).

A

A דער ערשטער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: עי.

a ארטיקעל: א; פאר ווערטער, וואס הייבען זיך אן מיט א וואקאל-קלאנג: **an**; צ. ב. **an apple** אן עפעל, **an egg** אן איי; **an hour** א שעה.

abash (עבע'ש) פארשעמען, סקאנפושען, צעמישען, ברײנגען אין פארלעגענהייט.

able (עיבל) פעהיג; אין שטאנד; **to be able** זיין אין שטאנד, קענען; אומשטוו. **ably** (עי'בלי).

about (עבא'וט) וועגען; ארום.

above (עבא'וו) אויבען, איבער.

abroad (עברא'אד) דרויסען; אין אויסלאנד; ארוים; **to go abroad** געהן נאך אויסלאנד; **to get abroad** ארויסקומען, ווערען באקאנט (ווי א געהיימעניש).

accept (עקסע'פט) אננעהמען.

accident (ע'קסידענט) צופאל, סבה.

acquaintance (עקוועי'נטענס) באקאנטשאפט; באקאנטער, באקאנטע.

across (עקרא'ס) פאפערעק, אין דער ברייט; איבער; **to come across** אנטרעפען, געפינען.

act (עקט) אקט, האנדלונג; האנדלען.

action (ע'קשאן) טאט, האנדלונג.

actor (ע'קטאר) אקטיאר, שוישפילער.

actual (ע'קטשועל) ווירקליך; אומשטוו. **actually** ממש.

Adam (ע'דעם) אדם הראשון.

add (עד) צוגעבען, צוזעצען, צולעגען.

admit (עדמי'ט) צולאזען, אריינלאזען; צוגעבען.

adventure (עדווע'נטשור) אווענטורע, געשעהעניש, פאסירונג.

advertise (ע'דווערטאיז) אנאנסירען, באקאנט מאכען.

advertisement (עדוואוי'רטיזמענט) אנאנסע, באקאנטמאכונג.

advice (עדוואי'ס) א ראט, אן עצה.

advise (עדוואי'ז) ראטען, געבען אן עצה.

afford (עפא'רד) פארשאפען; פארמעגען, זיין אין שטאנד; **I cannot afford to do it** איך פארמאג עס ניט צו טאן.

after (ע'פטער) נאך; דערנאך.

after-life (ע'פטער-לאיף) שפעטערדיגעס לעבען, די צוקונפט.

afterwards (ע'פטערוואררז) דערנאך, שפעטער.

again (ענע'ין) ווידער, נאך א מאל.

age (עידזש) עלטער, יאהרען.

ago (ענא'ו) צוריק; **a week ago** מיט א וואך צוריק, פאראכטאגען.

agree (ענרי'י) איינשטימען, אננעהמען; אפמאכען.

aid (עיד) הילף; העלפען.

album (ע'לבאם) אלבום, בילדערבוך.

alchemist (ע'לקימיסט) אלכעמיקער (פארצייטיגער כעמיקער, וואס האט געזוכט דעם סוד צו פארוואנדלען איינפאכע מעטאלען אין גאלד).

alive (עלאי'וו) לעבעדיג; **to be —** לעבען.

all (אאָל) אַלע; אַלץ; גאַנץ, אין גאַנצען.

along (עלאָ'נג) ווייטער; מיט; to go along געהן ווייטער; to take along מיטנעהמען.

aloud (עלאַ'וד) הויך, אויף'ן קול.

also (אָ'אלסאָו) אויך.

already (אָאלרע'די) שוין.

although (אָאלדהאָו') הגם, כאָטש.

always (אָ'אלוועיז) אימער, שטענדיג, תמיד.

am (עם) (איך) בין (ערשטע פערזאָן איינצאָהל געגענוואַרטיגע צייט פון be).

amaze (עמעי'ז) פאַרוואונדערן.

amazed (עמעי'זד) פאַרוואונדערט, נשתומם.

America (עמע'ריקע) אַמעריקע.

among (עמאָ'נג) צווישען.

amusement (עמיו'זמענט) פאַרגעניגען, לוסטיגקייט, צייטפאַרטרייב.

an (ען) אַרטיקעל: אַ (זעה a).

anchor (ע'נקאָר) אַנקער (פון אַ שיף).

ancient (עי'נשענט) אַלט, פאַרצייטיג.

and (ענד) און.

anecdote (ע'נעקדאָוט) אַנעקדאָט, מעשה'לע.

angry (ע'נגרי) בייז, אין כעס; angrily אומשטוו.

animal (ע'נימעל) אַ חיה, אַ טיר.

annex (ענע'קס) אַנבינדען, צוגעבען, פאַראייניגען.

another (ענאַ'דהער) אַן אַנדער; נאָך איינער; one another איינער דעם אַנדערן (זעה §177, זייט 149).

answer (ע'נסער) ענטפער; ענטפערן.

ant (ענט) אַ מוראשקע.

antique (ענטי'ק) אַלט, פאַרצייטיג.

any (ע'ני) וועלכער עס איז; any one ווער עס איז.

anybody (ע'ניבאָדי) ווער עס איז.

anything (ע'ניטהינג) וואָס עס איז, עפּעס.

appear (עפּי'ר) זיך באַווייזען, דערשיינען.

appetite (ע'פּיטאַיט) אַפּעטיט.

applaud (עפּלאָ'אד) אַפּלאָדירען, פּאַטשען בראַוואָ.

apply (עפּלאַי') אַנווענדען; זיך מעלדען, זיך ווענדען.

appreciate (עפּרי'שיעיט) אָפּשאַצען; איינזעהן, באַגרייפען.

approach (עפּראָו'טש) דערנעהענטערן זיך, קומען נאָהענט, אָנקומען.

arch (אַרטש) בויגען, האַלב-רונדער טויער.

are (אַר) זייט, זיינען (געגענוואַרטיגע צייט מעהרצאָהל פון be).

Aristotle (אַ'ריסטאָטעל) אַריסטאָטעל (גריכישער פילאָסאָף).

arithmetic (עריטהמיטיק) אַריטמעטיקע, רעכענען.

around (עראַ'ונד) אַרום.

arrange (ערעי'נדזש) איינאָרדנען, איינריכטען; באַשטימען, אָפּריידען.

arrive (עראַי'וו) אָנקומען.

art (אַרט) קונסט.

art (אַרט) (דו) ביסט (צווייטע פערזאָן איינצאָהל געגענוואַרטיגע צייט פון be; ווערט באַנוצט מיט thou).

as (עז) ווי; וויילע; אַלס, ווען; as—as אַזוי—ווי; as many as אַזוי פילע ווי.

ask (עסק) פרעגען; בעטען.

ass (עס) אַן אייזעל.

assemble (עסע'מבל) פאַרזאַמלען.

assembly (עסע'מבלי) פאַרזאַמלונג, אסיפה, פּאַרלאַמענט.

assurance (עשו'רענס) פאַרזיכערונג.

assure (עשו'ר) פאַרזיכערן.

astonish (עסטאָ'ניש) פאַרוואונדערן, to be astonished איבערראַשען;

פאַרוואונדערט ווערען, נשתומם ווע-רען.

astonishment (עסטאַ'נישמענט) פאַר-וואונדערונג, איבערראַשונג.

asylum (עסאַיי'לאַם) אַנשטאַלט, האָס-פּיטאַל; **insane asylum** אַנשטאַלט פאַר משוגעים, משוגעים-הויז.

at (עט) צו; ביי; אין; **at home** צו-הויז, אין דער היים; **at last** צולעצט.

ate (עיט, עט) (פ. צ. האָט געגעסען (פון **eat**).

attend (עטע'נד) באַגלייטען; באַדינען, באַזאָרגען, אויפפּאַסען; זיין אַנווע-זענד ביי.

attendant (עטע'נדענט) באַגלייטער, באַדינער.

attention (עטע'נשאַן) אויפמערקזאַמ-קייט.

autumn (אָ'טאַם) הערבסט, אַסיען.

away (עוועי') אַוועק.

axe (עקס) אַ האַק.

axle (עקסל) אַן אַקס (פון אַ וואַגען).

B

B דער צווייטער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: בי.

back (בעק) דער רוקען; צוריק.

bad (בעד) שלעכט; אומשטוו. **badly**.

bag (בעג) אַ זאַק.

bake (בעיק) באַקען.

bald (באַאלד) פּליכעוואַטע.

banker (בע'נקער) אַ באַנקיר.

barn (באַרן) אַ שייער.

bath (בעטה) אַ באָד; אַ וואַנע.

bathe (בעידה) באָדען.

be (בי) זיין (פ. צ. איינצאָהל **was**, מערצאָהל **were**; פ. פצ. **been**); **to be to...** דאַרפען, זאָלען (זעה §125, זייט 183; §127, זייט 187).

bear (בעיר) טראָגען; געביירען (פ. צ. **bore**, פ. פצ. **borne** (געטראָגען), **born** (געבאָרען).

beautiful (ביו'טיפול) שעהן.

beauty (ביו'טי) שענקייט; אַ פאַר-שוין.

became (ביקעי'ם) איז געוואָרען (פ. צ. פון **become**).

become (ביקאַ'ם) ווערען (פ. צ. **became**, פ. פצ. **become**).

bed (בעד) אַ בעט.

been (בין) געוועזן (פ. פצ. פון **be**).

beer (ביר) ביר.

before (ביפאָו'ר) פריהער; פאַר.

beg (בעג) בעטען; בעטלען.

began (ביגע'ן) האָט אָנגעהויבען (פ. צ. פון **begin**).

beggar (בע'גער) אַ בעטלער.

begin (ביגי'ן) אָנהייבען (פ. צ. **began**, פ. פצ. **begun**).

behave (ביהעי'וו) זיך אויפפיהרען, זיך באַנעהמען.

believe (ביליי'וו) גלייבען.

bell (בעל) אַ גלאָק.

belong (בילאָ'נג) באַלאַנגען, געהערען.

Berlin (בוי'רלין) בערלין.

beseech (ביסי'טש) שטאַרק בעטען (פ. צ. און פצ. **besought**).

besought (ביסאָ'אט) (פ. צ. געבעטען און פ. פצ. פון **beseech**).

best (בעסט) בעסט, דאָס בעסטע.

bet (בעט) וועטען, געהן אין געוועט (פ. צ. און פ. פצ. **bet** אָדער **betted**).

bet (בעט) אַ וועט.

betray (ביטרעי') פאַרראַטען, אַרויס-געבען.

better (בע'טער) בעסער.

between (ביטוויי'ן) צווישען.

beverage (בע'ווערעידזש) געטרענק, משקה.

beware (ביוועי'ר) זיך היטען.

bid (ביד) באָטען, אָנבאָטען (פ. צ. **bade** אָדער **bid**, פ. פצ. **bid** אָדער **bidden**).

big (ביג) גרויס.

billion (ביליאַן) אַ ביליאָן (אין אַמע-ריקע: טויזענט מיליאָנען, אין ענג-לאַנד: אַ מיליאָן מיליאָנען).

bird (בוירד) אַ פויגעל.

birth (בוירטה) געבורט, אָפּשטאַ-מונג; **to give birth to** געביירען.

bite (באַיט) בייסען (פ. צ. **bit**, פ. פצ. **bit** אָדער **bitten**).

black (בלעק) שוואַרץ.

blacksmith (בלע'קסמיטה) אַן איי-זענשמיד.

blame (בלעים) באַלאַמירען, טאַדלען, זוכען חסרונות.

bless (בלעס) בענשען.

blind (בלאַינד) בלינד.

blue (בליו) בלוי.

boarder (באָו'רדער) קעסטגיק, עסער.

brother (בראַ'דהער) א ברודער (מצ. brethren און brothers).

brush (בראַש) א בארשט, א בערש־טעל; אפּבארשטען, פוצען מיט א בערשטעל.

build (בילד) בויען (פ. צ. און פ. פצ. built).

built (בילט) געבויט (פ. צ. און פ. פצ. פון build).

bullet (בו'לעט) א קויל.

bundle (באַנדל) א בינטעל, א פעקעל.

burden (בוירדן) א משא, א לאַסט.

bureau (ביו'ראָו) א ביורא, א קאָמאָד; א קאַנטאָר.

burn (בוירן) ברענען.

burst (בוירסט) פּלאַצען (פ. צ. און פ. פצ. burst); to burst out אויס־פּלאַצען.

bury (בוי'רי) באַגראָבען, באַהאַלטען.

bush (בוש) קוסט, קוסטארניק, וועל־דעל.

business (בי'זנעס) געשעפט, עסק.

businessman (בי'זנעסמען) געשעפט־מאַן, סוחר.

but (באַט) אָבער.

butcher (בו'טשער) שלאַכטער, קצב.

buy (באַי) קויפען (פ. צ. און פ. פצ. bought).

by (באַי) ביי; דורך, פון; to be done by... געטאָן ווערען דורך...; by the side of... ביי דער זייט פון...

C

C דער דריטער בוכשטאב פון עי־בי־סי; ווערט אנגערופען: סי.

calf (קאַף) א קאַלב.

call (קאָאל) רופען, אנרופען; מאַכען א באַזוך; to call at... אפּשטאַטען א באַזוך ביי...; to call for פאַר־לאַנגען.

calm (קאָם) שטיל, רוהיג; באַרוהיגען.

calumny (קע'לאַמני) פאַרליימדונג, לשון הרע.

came (קעים) איז געקומען (פ. צ. פון come).

can (קען) קענען (פ. צ. could).

cane (קעין) א שפּאַציר־שטאָק.

captain (קע'פּטעין) א קאַפּיטאַן, א הויפּטמאַן.

care (קעיר) זאָרג, דאגה.

boarding-house (באָו'רדינג־האַוס) קעסט־קוואַרטיר, פּאַנסיאָן.

boast (באָוסט) זיך באַריהמען; באַ־ריהמעריי.

boastful (באָו'סטפול) באַריהמעריש; boastfully אומשטוו.

boat (באָוט) א שיף.

body (באַ'די) קערפּער, גוף.

boil (באָיל) קאָכען.

bold (באָולד) דרייסט, מוטיג.

bolt (באָולט) א ריגעל, א פאַררוקער.

bond (באַנד) א באַנד, א פאַרבאַנד.

bone (באָון) א ביין.

book (בוק) א בוך.

boot (בוט) א שטיוועל.

bore (באָור) האָט געבאָרען (פ. צ. פון bear).

born (באָרן) געבאָרען (פ. פצ. פון bear געביירען).

borne (באָרן) געטראָגען (פ. פצ. פון bear טראָגען).

both (באָוטה) ביידע.

bottom (באַ'טאָם) דער גרונט, דער אונטערשטער דעק, דער אונטען.

bought (באָ'אָט) געקויפט (פ. צ. און פ. פצ. פון buy).

box (באָקס) א קאַסטען; א קעסטעל, א שאַכטעל.

boy (באָי) א אינגעל; א יונגער מאַן, א בחור, א יונג.

brain (ברעין) מארך.

branch (ברענטש) א צווייג.

bread (ברעד) ברויט.

breakfast (ברע'קפעסט) דער אנבייסען, פריהשטיק; עסען פריהשטיק, אנבייסען.

bred (ברעד) דערצויגען, געהאָדעוועט (פ. צ. און פ. פצ. פון breed).

breed (בריד) דערציהען, האָדעווען (פ. צ. און פ. פצ. bred).

breeding (ברי'דינג) דערציהונג, האָ־דעוואַניע.

brethren (ברע'דהרען) (פון א brother) ברידער (פון א געזעלשאַפט, פון א פאַראיין, פון א פאַלק).

bring (ברינג) ברייננען (פ. צ. און פ. פצ. brought); to bring up אויפהאָדעווען, דערציהען.

brisk (בריסק) לעבעדיג, פלייסיג, ענערגיש.

careful (קעי'רפול) פאַרזיכטיג, אויפ־מערקזאם, פינקטליך, אקוראטנע; **carefully**, אומשטוו.
carry (קע'רי) טראַגען, פיהרען.
case (קעים) אַ פאַל.
cast (קעסט) וואַרפען (פ. צ. און פ. פצ. **cast**).
caste (קעסט) אַ קאַסטע, אַ קלאַס (פון אַ פאָלק).
cat (קעט) אַ קאַץ.
cautious (קאַ'שאַס) פאַרזיכטיג; **cautiously**, אומשטוו.
cave (קעיוו) אַ הערל; אויסהעהלען; **to cave in** איינפאַלען.
celebrated (סע'ליברעיטעד) באַריהמט.
celestial (סילעס'טשעל) הימליש.
cell (סעל) אַ קעמערל, אַ צימערל.
censure (סע'נשור) טאַדלונג, שטראַפונג.
certainly (סוי'רטינלי) געוויס.
challenge (טשע'לענדזש) אויפפאָדערן; אויפפאָדערונג.
change (טשעינדזש) ענדערן, בייטען; אומבייטען, פאַרוואַנדלען; ענדערונג.
charge (טשאַרדזש) אָנזאָגען; באַאויפטראַגען; רעכענען, באַרעכענען (אַ פּרייז).
character (קע'רעקטער) כאַראַקטער.
Chicago (שיקאַ'גאָו) שיקאַגאָ.
child (טשאַילד) אַ קינד (מצ. **children**).
children (טשי'לדרען) קינדער (איינצ. **child**).
china (טשאַי'נע) פאַרצעלייַ.
chaise (שעז) אַ קאַרעטקע.
chief (טשיף) הויפטמאַן; הויפּט, גלאַוונע.
choose (טשוז) אויסקלייבען, אויסוועהלען (פ. צ. **chose**, פ. פצ. **chosen**).
chose (טשאָוז) האָט אויסגעקליבען (פ. צ. פון **choose**).
chosen (טשאָוזן) אויסגעקליבען (פ. פצ. פון **choose**).
chronicle (קראַ'ניקל) כראָניקע.
church (טשוירטש) קירך.
cider (סאַי'דער) עפּעלקוואַס.
cigar (סיגאַ'ר) ציגאַר.
cipher (סאַי'פער) אַ נול; אַ גאָרנישט.
circumstance (סוי'רקאַמסטענס) אומשטאַנד; לאַגע.

citizen (סי'טיזן) שטאָטמאַן; בירגער.
city (סי'טי) אַ שטאָט.
civil (סי'וויל) בירגערליך; ציווילנע.
clap (קלעפּ) קלאַפּען, פּאַטשען.
clean (קלין) ריין; רייניגען, פּוצען.
clear (קליר) קלאָר; פאַרשטענדליך; אָפּרייניגען, אָפּראַמען.
clergy (קלוי'רדזשי) דער גלחישער שטאַנד, כלי קדש, גייסטליכע.
clergyman (קלוי'רדזשימען) אַ גייסטליכער, אַ גלח.
clever (קלע'ווער) געשיקט, פעהיג, בריה'ש, קלוג.
clock (קלאָק) אַ זייגער.
cloth (קלאָטה) טוך, געוואַנט; אַ טוך.
clothes (קלאָוז) קליידער.
coat (קאָוט) אַ ראָק.
coffee (קאָ'פי) קאַווע.
coffee-house (קאָ'פי־האַוס) אַ קאַוויאַרניע.
coin (קאָין) אַ מטבע.
cold (קאָולד) קאַלט.
come (קאַם) קומען (פ. צ. **came**, פ. פצ. **come**); **to come up to...** צוקומען צו..., צוגעהן צו...
commentary (קאָ'מענטערי) קאָמענטאַר, פּירוש.
companion (קאָמפּע'ניאָן) באַגלייטער, חבר.
company (קאַ'מפּעני) געזעלשאַפט, קאָמפּאַניע; ראָטע (פון סאָלדאַטען).
compel (קאָמפּע'ל) צווינגען.
complain (קאָמפּלע'ין) זיך באַקלאָגען.
complete (קאָמפּלי'ט) פולקומען, פאַרפול, גאַנץ; **to make the farce complete** צו מאַכען די קאָמעדיע פאַרפול.
condemn (קאָנדע'ם) פאַראורטיילען, פאַר'משפט'ן.
condition (קאָנדי'שאָן) קאָנדיציע, באַדינג, תנאי, אופן.
confess (קאָנפע'ס) באַקענען, מודה זיין.
congregation (קאָנגריגעי'שאָן) געמיינדע, עדה, קהילה.
conquer (קאָ'נקער) זיגען, באַזיגען, מנצח זיין.
consider (קאָנסי'דער) נאָכדענקען, נאָכטראַכטען, באַטראַכטען, איבערלעגען.

contempt (קאנטע'מט) פאראכטונג.

contend (קאנטע'נד) שטרייטען.

contention (קאנטע'נשאן) שטרייט, מחלוקת.

contract (קא'נטרעקט) קאנטראקט, אפמאך.

conversation (קאנוערסעי'שאן) געשפרעך, שמועס.

convert (קאנוואוי'רט) בעקעהרען, מגייר זיין, שמד'ן.

cook (קוק) א קוכער.

corner (קא'רנער) א ווינקעל; פארטרייבען אין א ווינקעל, צודריקען צום וואנט.

cost (קאסט) קאסטען (פ. צ. און פ. פצ. cost).

cough (קאף) הוסטען.

counsel (קא'ונסעל) א ראט, אן עצה; to keep counsel האלטען 'ן עצה, זיך בעראטען.

country (קא'נטרי) לאנד, דארף; געגענט, מדינה.

countryman (קא'נטרימען) לאנדמאן, דארפמאן; לאנדסמאן (מצ. countrymen).

country-seat (קא'נטרי-סיט) לאנד-וואוינונג.

course (קאורס) גאנג, לויף; in the course of... אין דעם פארלויף פון..., וועהרענד.

court (קאורט) געריכט, געריכטהויז.

courtesy (קוי'רטיסי) העפליכקייט, פריינטליכקייט.

crawl (קראאל) קריכען.

crime (קראים) א פארברעכען.

critic (קרי'טיק) א קריטיקער.

crooked (קרו'קעד) קרום, געקרימט; פארדארבען; a crooked thing א קרומע זאך, א פארדארבענע בריאה.

cross (קראס) א קרייץ, א צלם.

cross-examination (קראס-עגזעמינעי'שאן) א קרייץ-פארהער, א אויספרעגונג (פאר א געריכט).

cruel (קרו'על) גרויזאם, אכזריש.

cunning (קא'נינג) כיטרע, ליסטיג; cunningly אומשטוו.

cup (קאפ) א טאס, א שאלע א בעכער, א כוס.

cut (סאט) שניידען (פ. צ. און פ. פצ. cut); א שניט.

cutter (קא'טער) א צושניידער.

cymbal (סי'מבעל) א צימבעל.

D

D דער 4טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: די.

damp (דעמפ) פייכט.

dangerous (דעי'נדזשעראס) געפעהרליך, סכנות'דיג.

day (דעי) א טאג.

deal (דיל) האנדלען; אויסטיילען (פ. צ. און פ. פצ. dealt (דעלט); א צאהל; a great deal א סך

dealt (דעלט) געהאנדעלט; אויסגעטיילט (פ. צ. און פ. פצ. פון deal).

dead (דעד) טויט, געשטארבען.

dear (דיר) טייער; ליב.

death (דעטה) דער טויט.

declare (דיקלעי'ר) דערקלערען.

dedicate (דע'דיקעיט) ווידמען, הייליגען צו אימעצנ'ס עהרע דורך אן אויפשריפט.

deep (דיפ) טיף; deeply אומשטוו.

deformed (דיפא'רמד) מיאוס (אין געשטאלט).

delight (דילאי'ט) פארגעניגען; פרייד, שמחה.

delighted (דילאי'טעד) דערפרייט, מלא שמחה.

descend (דיסע'נד) שטאמען, ארויסקומען.

descent (דיסע'נט) אפשטאמונג.

deserve (דיזוי'רוו) פארדינען.

desk (דעסק) שרייבטיש, פולט.

despair (דיספעי'ר) פארצווייפלונג, יאוש.

despise (דיספאי'ז) פאראכטען.

dessert (דעזוי'רט) נאכשפייז, לעצטער געריכט.

detect (דיטע'קט) אנטדעקען, אויפדעקען, אויסגעפינען, דערטאפען.

determine (דיטוי'רמין) באשטימען, באשליסען.

devil (דעוול) א טייוועל, א שווארץ-יאהר.

diary (דאי'ערי) א טאגבוך.

did (דיד) וזאס געטאן (פ. צ. פון do).

die (דאי) שטארבען.

difference (די'פערענס) אן אונטער-שייד, א חילוק.

different (די'פערענט) פארשיידען; אומשטוו. differently אנדערש.

difficult (די'פיקאלט) שווער.

dig (דיג) (פ. צ. און פ. פצ. dug אדער digged) גראבען.

digger (די'גער) א גרעבער.

dine (דאין) עסען מיטאג, שפייזען.

dinner (די'נער) מיטאג, ווארמעס.

direction (דירע'קשאן) אנווייזונג, אנזאגונג; ריכטונג; אדרעס.

dirt (דוירט) שמוץ.

dirty (דוי'רטי) שמוציג.

disappear (דיסעפי'ר) פארשווינדען, פארפאלען ווערען, ניט ווערען.

discover (דיסקא'ווער) אנטדעקען, אויפדעקען, אויסגעפינען, דערגעהן.

discussion (דיסקא'שאן) דעבאטע, וכוח, שמועס.

dish (דיש) א שיסעל; א געריכט.

dislike (דיסלאי'ק) ניט ליבען, פיינט האבען.

divide (דיוואי'ד) טיילען, צעטיילען.

division (דיווי'זשאן) טיילונג, צע-טיילונג; שפאלטונג; חילוק (אין רע-כענען).

do (דו) (פ. צ. did, פ. פצ. done) טאן.

doe (דאו) די נקבה פון הירשען, האזען און קראליקעס.

doe-hare (דאו'-העיר) די נקבה פון א האז, א האזיכע.

doesn't (דא'זנט) אפקירצונג פון does not.

dog (דאג) א הונט.

done (דאן) (פ. פצ. פון do) געטאן.

don't (דאונט) אפקירצונג פון do not.

door (דא'אר) א טיר.

doubt (דאוט) א צווייפעל, א ספק.

dough (דאו) טייג.

down (דאון) ארונטער, אראפ.

drank (דרענק) (פ. צ. פון drink) האט געטרונקען.

drink (דרינק) (פ. צ. drank, פ. פצ. drunk) טרינקען.

draught (דרעפט) א צוג; א שלוק.

draw (דראא) (פ. צ. drew, פ. פצ. drawn) ציהען; צייכענען.

drawn (דרא'אן) (פ. פצ. פון draw) געצויגען; געצייכענט.

drew (דרו) (פ. צ. פון draw) האט געצויגען, האט גע-צייכענט.

drip (דריפ) טריפען.

dripping (דרי'פינג) טריפענדיג.

droll (דראול) שפאסיג, לוסטיג.

drop (דראפ) טריפען; אראפווארפען; א טראפען.

drown (דראון) דערטרינקען.

drunk (דראנק) (פ. פצ. פון drink) געטרונקען; אנגע-טרונקען, שכור.

dry (דראי) טריקענען; טרוקען.

due (דיו) צוגעהעריג, געהעריג; שול-דיג, וואס קומט.

dug (דאג) (פ. צ. און פ. פצ. פון dig) געגראבען.

duke (דיוק) א דוכס, א הערצאג.

dumb (דאם) שטום.

during (דיו'רינג) וועהרענד, בעת.

dye (דאי) פארבען; פארב.

dyer (דאי'ער) א פארבער.

dying (דאי'אינג) שטארבענד; דאס שטארבען.

E

E דער פינפטער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: אי.

each (אימש) יעדער; each other איינער דעם אנדערן.

eager (אי'גער) גיריג, חשק'דיג, אומ-געדולדיג.

ear (איר) אן אויער.

early (אוי'רלי) פריה.

easy (אי'זי) גרינג, לייכט.

eat (אִיט) (פ. צ. ate, פ. פצ. eaten) עסען.

eaten (איטן) (פ. פצ. פון eat) געגעסען.

egg (עג) אן איי.

eight (עיט) אכט.

eighteen (עיטין) אכצעהן.

eighteenth (עיטינטה) דער אכצעהנ-טער.

eighty (עיטי) אכציג.

eater (אי'טער) אן עסער, א פרעסער.

either (אי'דהער) יעדער (פון צוויי); either-or ענטפער-אדער, אדער-אדער (זעה רעגיסטער).

elder (ע'לדער) דער עלטערער (פון א באטיל ע).

eldest (ע'לדעסט) דער עלטעסטער (פון א פאמיליע).

eleven (עלע'וון) עלף.

eleventh (עלע'ווענטה) דער עלפטער.

eminent (ע'מינענט) חויך, גרוים, פארנעהם.

employ (עמפלא'י) באשעפטיגען, אנשטעלען.

end (ענד) ענדע, סוף; עק, זייט; ענדיגען.

engage (ענגעי'דזש) באשעפטיגען, ענגאזשירען, אנשטעלען.

engine (ע'נדזשין) א קראפט-מאשין.

England (אי'נגלענד) ענגלאנד.

English (אי'נגליש) ענגליש.

Englishman (אי'נגלישמען) אן ענגלענדער.

enlist (ענלי'סט) איינשרייבען אין דינסט, נעהמען פאר א סאלדאט.

enough (אינא'ף) גענוג.

enter (ע'נטער) אריינגעהן, זיך אריינקריגען.

entertain (ענטערטעי'ן) אונטערהאלטען, אמוזירען, אויפנעהמען (געסט).

equally (אי'קוועלי) גלייך, אויף דער זעלביגער ארט.

erect (אירע'קט) אויפשטעלען, אויפבויען.

err (אויר) אירען, האבען א טעות.

error (ע'ראר) אן אירטום, א טעות, א פעהלער, א גרייז.

establish (עסטע'בליש) עטאבלירען, איינריכטען.

etc. (עט סע'טערע) אפקירצונג פון די לאטיינישע ווערטער **et cetera** (עט צעטערא): און ווייטערדיגע זאכען, און אזוי ווייטער; ווערט אפט געלעזען: **and so forth**, וועלכעס איז די ענגלישע איבערזעצונג דערפון.

eve (איוו) אווענט; ערב: **the eve of a holiday** ערב יום טוב.

even (איוון) גראד; אפילו.

evening (אי'וונינג) אווענט.

event (איווע'נט) פאסירונג.

ever (ע'ווער) ווען עס איז, אמאל; אימער; **as ever** ווי אימער; **as hard as ever** אזוי שווער ווי עס קען נאר זיין.

exact (עגזע'קט) גענוי, פינקטליך.

exaggerate (עגזע'דזשערעיט) פארגרעסערן, מגזם זיין.

examination (עגזעמינעי'שאן) אונטערזוכונג; עקזאמען (אין א שולע).

examine (עגזע'מין) עקזאמענירען, אונטערזוכען, באזעהן, באקוקען.

example (עגזע'מפל) א ביישפיל, א משל; **for example** צום ביישפיל, למשל.

excavation (עקסקעווע'שאן) אויסגראבונג.

exclaim (עקסקלעי'ם) אויסשרייען, אויסרופען.

excuse (עקסקיו'ז) אנטשולדיגען, מוחל זיין.

excuse (עקסקיו'ס) אן אנטשולדיגונג; א תירוץ.

execute (ע'קסיקיוט) אויספיהרען, דורכפיהרען; הינריכטען (א פארברעכער).

exhaust (עגזהא'סט) אויסשעפען; אויסמאטערן.

exhibit (עגזהי'ביט) ארויסווייזען; אויסשטעלען; פארטראגען פארן עולם.

exhibition (עגזהיבי'שאן) ארויסווייזונג; אויסשטעלונג; עפענטליכער פארטראג.

expect (עקספע'קט) דערווארטען.

explain (עקספלעי'ן) דערקלערען.

explosion (עקספלא'וזשאן) אויספלאצונג.

expulsion (עקספא'לשאן) ארויסשטויסונג, ארויסטרייבונג.

express (עקספרע'ס) אויסדריקען.

extraordinary (עקסטרא'רדינערי) אויסערגעוועהנליך.

eye (אי) אן אויג.

F

F דער זעקסטער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: עף.

fable (פעיבל) א פאבעל, א משל.

face (פעים) דער געזיכט, דער פנים.

fail (פעיל) פעהלען, פארפעהלען.

fair (פעיר) שען; עהרליך, ערענטליך; **fairly** אומשטוו.

fall (פאאל) פאלען (פ. צ. **fell**, פ. פצ. **fallen**).

fallen (פאָלן) געפאַלען (פ. פצ. פון fall).
false (פאָאלס) פאַלש.
falsehood (פאָ'אלסהוד) אַ ליגען, אַ שקר.
family (פע'מילי) אַ פאַמיליע, אַ הויז־געזינט, אַ משפחה.
famous (פעי'מאָס) באַריהמט.
far (פאַר) ווייט.
farce (פאַרס) אַ קאָמעדיע.
fare (פעיר) פאָהרען, געהן; אימעצן געהן; I fare well מיר געהט גוט; he fares ill איהם געהט שלעכט.
farmer (פאַ'רמער) לאַנדמאַן, פאַרמער, פויער.
farther (פאַ'רדהער) ווייטער.
farthest (פאַ'רדהעסט) ווייטסט, דער ווייטסטער.
fast (פעסט) גיך, שנעל.
fast (פעסט) אַ תענית; פאַסטען.
fasten (פעסן) באַפעסטיגען.
fasting (פע'סטינג) דאָס פאַסטען, ניט עסען.
fat (פעט) פעט, דיק.
father (פאַ'דהער) אַ פאָטער, אַ טאַטע.
fault (פאָ'אלט) אַ פעהלער, אַ חסרון.
faulty (פאָ'אלטי) פעהלערדיג.
favor (פעי'וואָר) אַ געפעליגקייט, אַ טובה.
fear (פיר) אַ שרעק, אַ פורכט, אַ מורא; פירכטען, מורא האָבען.
feather (פע'דהער) אַ פעדער.
fed (פעד) געשפייזט (פ. צ. און פ. פצ. פון feed).
feed (פיד) שפייזען, פיטערן (פ. צ. און פ. פצ. fed).
feel (פיל) פיהלען.
feet (פיט) פיס (איינצ. foot).
fell (פעל) איז געפאַלען (פ. צ. פון fall).
fellow (פע'לאָו) אַ מענש, אַ מאַן, אַ יונג, אַ קערל; אַ חבר.
feud (פיוד) אַ קריג.
few (פיו) ווייניג, ווייניגע, אייניגע.
field (פילד) אַ פעלד.
field-gate (פיילד־געיט) אַ פעלד־טויער, אַ זאַסטאַווע, אַ וועג־פאַרשפאַרער.
fierce (פירס) ווילד, שרעקליך; fiercely אומשטוו.
fifteen (פי'פטין) פופצעהן.
fifteenth (פי'פטינטה) דער פופצעהנטער.
fifth (פיפטה) דער פינפטער.
fiftieth (פי'פטיעטה) דער פופציגסטער.
fifty (פי'פטי) פופציג.
fill (פיל) פילען, אָנפילען.
find (פאַינד) געפינען (פ. צ. און פ. פצ. found); to find out אויסגעפינען.
fine (פאַין) פיין, שען.
finger (פי'נגער) אַ פינגער.
fingernail (פי'נגערנעיל) אַ פינגער־נאָגעל.
finish (פי'ניש) ענדיגען, פאַרענדיגען, קאָנטשען.
fir (פויר) אַ סאָסנע (בוים).
fire (פאַיר) פייער.
fire-side (פאַייר־סאַיד) אַ קאַמין, אַן ענגלישער אויווען.
firm (פוירם) פעסט, זיכער; אַ פירמע, אַ געשעפט־הויז, אַ געשעפט־קאָמפּאַניע.
first (פוירסט) דער ערשטער.
fit (פיט) פּאַסען, צופּאַסען.
fitter (פי'טער) אָנפּאַסער, צופּאַסער.
five (פאַיוו) פינף.
fix (פיקס) פעסטשטעלען, באַשטימען; פאַרריכטען.
flight (פלאַיט) אַ פליה, אַ גאַנג; אַן עטאַזש, אַ שטאָק (פון אַ הויז); a flight of stairs אַ גאַנג טרעפּ, אַ רייהע טרעפּ (פון אַן עטאַזש).
flock (פלאָק) אַ סטאַדע; אַן עדה; זיך זאַמלען, זיך גרופּירען אין סטאַדעס.
Flodden (פלאָדן) פלאָדן (אַ בארג אין צפון־ענגלאַנד).
floor (פלאָר) אַ באָדען, אַ פּאָדלאָגע, דילען; אַן עטאַזש, אַ שטאָק.
fly (פלאַי) פליהען.
folk (פאָוק) לייט.
follow (פאָ'לאָו) פאָלגען, נאָכקומען.
following (פאָ'לאָואינג) פאָלגענד, נאָכקומענד, ווייטערשטעהענד.
foment (פאָומע'נט) אויפרייצען.
fomenter (פאָומע'נטער) אַן אויפרייצער.
fond (פאָנד) ליבענד; to be fond of ליב האָבען, האַלט האָבען.
food (פוד) שפּייז.
fool (פול) אַ נאַר, אַ שוטה; נאַרען,

אפנארען; ...to make a fool of מאכען אימעצן פאר א נאר, מאכען חוזק פון...

foot (פוט) א פוס; דער אונטען פון עפעס (מצ. **feet**).

for (פאר) פאר, נאך.

forehead (פא'רהעד) דער שטערן.

forget (פארגע'ט) פארגעסען (פ. צ. **forgot**, פ. פצ. **forgotten**).

forgot (פארגא'ט) האט פארגעסען (פ. צ. פון **forget**).

forgotten (פארגא'טן) פארגעסען (פ. פצ. פון **forget**).

former (פא'רמער) פריהערדיג, אמאליג.

fortieth (פא'רטיעטה) דער פערציגסטער.

forty (פא'רטי) פערציג.

found (פאונד) געפונען (פ. צ. און פ. פצ. פון **find**).

four (פאור) פיר (4).

fourteen (פאו'רטין) פערצעהן.

fourteenth (פאו'רטינטה) דער פערצעהנטער.

fourth (פאורטה) דער פערטער; א פערטעל.

fox (פאקס) א פוקס.

franc (פרענק) א פראנק (פראנצויזישע געלט).

France (פרענס) פראנקרייך.

French (פרענטש) פראנצויזיש.

Frenchman (פרע'נטשמען) א פראנצויז.

friend (פרענד) א פריינט.

from (פראם) פון.

fulfil (פולפי'ל) דערפילען, דורכפיהרען.

full (פול) פול.

fun (פאן) שפאס, חוזק, קאטאוועס.

funny (פא'ני) שפאסיג.

fur (פויר) פוטערווארג, פעלצווארג.

furcoat (פוי'רקאוט) א פוטער, א פעלצראק.

further (פוי'רדהער) ווייטער.

furthest (פוי'רדהעסט) ווייטסט, דער ווייטסטער.

G

G דער זיבעטער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: דזשי.

gain (געין) געווינס; געווינען.

game (געים) א שפיל.

gate (געיט) א טויער.

gave (געיוו) האט געגעבען (פ. צ. פון **give**).

geese (גיס) געגז (איינצ. **goose**).

gem (דזשעם) אן עדעלשטיין, אן אבן-טוב.

genius (דזשי'ניאס) זשעני, געבארענע פעהיגקייט; גאונות.

gentile (דזשע'נטאיל) א גוי.

gentleman (דזשע'נטלמען) א הער, א פריץ (מצ. **gentlemen**).

gentlemen (דזשע'נטלמען) הערען, פריצים (איינצ. **gentleman**).

German (דזשוי'רמען) א דייטש.

Germany (דזשוי'רמעני) דייטשלאנד.

gesticulate (דזשעסטי'קיולעיט) מאכען האוואיעס, מאכען תנועות.

get (געט) באקומען, קריגען; האבען; (פ. צ. און פ. פצ. **got** אדער **gotten**; **to get on one's feet** זיך שטעלען אויף די פיס; **to get into** זיך אריינקריגען, אריינקומען.

gin (דזשין) יאלאוועץ-שנאפס.

girdle (גוירדל) א גארטעל.

girl (גוירל) א מיידעל.

give (גיוו) געבען (פ. צ. **gave**, פ. פצ. **given**); **to give up** אויפגעבען, אוועקגעבען.

given (גיוון) געגעבען (פ. פצ. פון **give**).

glance (גלענס) א בליק, א קוק; בליקען, קוקען.

glass (גלעס) גלאז, א גלאז.

glide (גלאיד) גליטשען, זיך ארוים-גליטשען.

glitter (גלי'טער) גלאנצען, פינקלען.

gnaw (נאא) גריזשען, טאטשען.

go (גאו) געהן (פ. צ. **went**, פ. פצ. **gone**); **to go on** געהן ווייטער, אנגעהן.

goat (גאוט) א ציג.

going (גאו'אינג) געהענדיג; **to be going** געהן; האבען בדעה, זיך קלייבען, רעכענען אדער וועלען עפעס טאן.

gold (גאולד) גאלד.

gone (גאָן) געגאַנגען (פּ. פּצ. פון go); אוועק, אוועקגעגאַנגען, פאַרשוואונדען,

good (גוד) גוט.

good-naturedly (גוד-נעי'טשורדלי) גוטמוטיג, בנעימות'דיג.

goods (גודז) וואַרע, סחורה.

goose (גוס) אַ גאַנז (מצ. geese).

got (גאָט) באַקומען, געקראָגען, געהאַט, געוואָרען (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון get).

gotten (גאָטן) באַקומען, געקראָגען, געוואָרען (פּ. פּצ. פון get).

government (גאָ'ווערנמענט) אַ רעגירונג.

grandfather (גרע'נדפאַדהער) אַ גרויס־פאַטער, אַ זיידע.

great (גרעיט) גרויס.

great-grandfather (גרעיט-גרע'נדפאַדהער) אַן עלטער-זיידע.

greatly (גרעי'טלי) פיל, שטאַרק, זעהר.

grey (גרעי) גרוי, סיווע.

grind (גראַינד) מאַהלען, צעמאַהלען (פּ. צ. און פּ. פּצ. ground).

ground (גראַונד) געמאַהלען, צעמאַהלט (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון grind).

ground (גראַונד) גרונט, באָדען, ערד; גרונט; אורזאַך, טעם.

guard (גאַרד) גוואַרדיע, לייבוואַך; היטען.

guild (גילד) גילדע, צעך (פון אַרבעטער).

guilt (גילט) שולד, שולדיגקייט, פאַרברעכען.

gun (גאַן) אַ ביקס.

gut (גאַט) אַ קישקע.

H

H דער אַכטער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: עיטש.

had (העד) האָט געהאַט (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון have).

hair (העיר) האָר.

half (העף) האַלב; אַ העלפט.

halt (האַלט) האַלטען, אָנהאַלטען, אָפּשטעלען.

halter (האָ'אַלטער) אַ שטריקעל, אַ צוים-שטריקעל.

hand (הענד) אַ האַנט; on the other hand פון דער אַנדערער זייט; איבערגעבען, דערלאַנגען.

handful (הע'נדפול) אַ הויפען.

handsome (הע'נדסאָם, הע'נסאָם) שען.

hang (הענג) הענגען (פּ. צ. און פּ. פּצ. hung אָדער hanged).

happen (העפּן) טרעפען, פּאַסירען; to happen to be present גראַדע זיין דערביי.

hard (האַרד) האַרט, שווער.

hardly (האַ'רדלי) קאָם.

hare (העיר) אַ האָז.

harm (האַרם) אַ שאָדען.

hast (העסט) (דו) האָסט (2טע פּערזאָן פון have מיט thou).

haste (העיסט) איילעניש. איילען.

hasten (העיסן) איילען, זיך איילען.

hat (העט) אַ הוט.

hate (העיט) האַסען, פיינט האָבען.

hateful (העי'טפול) פאַרהאַסט.

have (העוו) האָבען (thou hast דו האָסט; he has ער האָט; פּ. צ. און פּ. פּצ. had).

he (הי) ער.

head (העד) אַ קאָפּ; הויפּט; head-teacher הויפּט-לעהרער.

hear (היר) הערען (פּ. צ. און פּ. פּצ. heard).

heard (הוירד) געהערט (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון hear).

heart (האַרט) די האַרץ; by heart אויף אויסווייניג.

heat (היט) היץ.

heavy (הע'ווי) שווער; אומשטווו. heavily.

heir (עיר) אַ יורש, אַ יורש'טע.

her (הויר) איהר; איהרער.

herb (הוירב) קרייטער, גראָז.

herd (הוירד) הערד, סטאַדע.

here (היר) היר, דאָ.

hereafter (הירע'פטער) פון איצט אָן, פון היינט אָן.

hers (הוירז) איהרער, איהריגער.

herself (הוירסע'לף) זי זעלבסט, איהר זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך.

hesitate (הע'זיטעיט) לאַנג טראַכטען, זיך קווינקלען.

hid (היד) באַהאַלטען (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון hide).

hidden (הידן) באהאלטען (פ. פצ. פון hide).
hide (האיד) באהאלטען, פארבארגען; זיך באהאלטען.
high (האי) הויך; אומשטוו. **highly**.
highwayman (האי'וועימען) גאסענרויבער.
him (הים) איהם.
himself (הימסעלף) ער זעלבסט, איהם זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך.
hinder (הי'נדער) הינדערן, שטערען.
Hindoo (הינדו') אן אינדוס (אן איינוואוינער פון אינדיע).
his (היז) זיין, זייניגער.
home (האום) א היים; אהיים, צו זיך; **at home** אין דער היים, צוהויז.
honest (א'נעסט) עהרליך.
honor (א'נאר) כבוד, עהרע, האנער; עהרווירדיגקייט (א טיטעל פאר גרויסע לייט).
hope (האופ) האפנונג; האפען.
horse (האארס) א פערד.
host (האוסט) א ווירט, א בעל-הבית.
hostess (האו'סטעס) א ווירטין, א באלעבאסטע.
hot (האט) הייס.
hotel (האוטע'ל) א האטעל.
hour (אור) א שטונדע, א שעה.
house (האוס) א הויז.
housekeeper (האו'סקיפער) א הויזהאלטערין, א הויזווירטין.
how (האו) ווי, ווי אזוי.
humble (אמבל) אונטערטעניג, הכנעהדיג; אומשטוו. **humbly** מיט הכנעה.
humor (יו'מאר) הומאר; שטימונג.
hundred (הא'נדרעד) הונדערט.
hundredth (הא'נדרעדטה) דער הונדערטסטער.
hungry (הא'נגרי) הונגעריג.
hurt (הורט) שעדיגען; וועה טאן, קרענקען (פ. צ. און פ. פצ. **hurt**).
husband (הא'זבענד) א מאן (פון א פרוי).
hymn (הים) א הימנע, א פזמון.

I

I דער 9טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: אי.
I (אי) איך.

idle (אידל) פויל, ליידיג; געהן ליידיג.
idleness (אי'דלנעס) פוילקייט, ליידיגקייט.
idler (אי'דלער) ליידיג-געהער, פוסט-און-פאסניק.
if (איף) אויב, ווען; **as if** אזוי ווי.
ignoramus (איגנארעי'מאס) אן אומוויסענדער, אן עם-הארץ.
ill (איל) שלעכט; קראנק.
imagine (אימע'דזשין) זיך פארשטעלען, זיך איינבילדען, זיך דוכטען אימעצן.
immediate (אימי'דיעיט) גלייך, דירעקט; באלדיג.
immediately (אימי'דיעיטלי) גלייך, באלד, אומגעזאמט.
impolite (אימפאלאי'ט) ניט העפליך, גראב.
important (אימפא'רטענט) וויכטיג.
in (אין) אין.
incision (אינסי'זשאן) אן איינשניט, א שניט.
indeed (אינדי'ד) ווירקליך, באמת, כלעבען, טאקע.
indiscretion (אינדיסקרע'שאן) אומפארזיכטיגקייט.
industrious (אינדא'סטריאס) פלייסיג.
inform (אינפא'רם) מודיע זיין, באקאנט מאכען, אינפארמירען.
inhabitant (אינהע'ביטענט) איינוואוינער.
inn (אין) אן אכסניה, אן איינפאהרהויז, א קרעטשמע.
inner (אי'נער) אינערליך.
inquire (אינקוואי'ר) פרעגען.
insane (אינסעי'ן) משוגע.
inscribe (אינסקראי'ב) איינשרייבען, אויפשרייבען, מאכען אן אויפשריפט.
inscription (אינסקרי'פשאן) אן אויפשריפט.
instead (אינסטע'ד) אנשטאט.
instruct (אינסטרא'קט) באלעהרען, געבען באלעהרונג, אונטערריכטען.
instruction (אינסטרא'קשאן) לעהרע, אונטערריכט.
instrument (אי'נסטרומענט) אן אינסטרומענט, א ווערקצייג, א געצייג.
interrogation (אינטעראגעי'שאן) א פראגע.
into (אי'נטו) אין, אריין.

invite (אינוואיט) לאדען, איינלאדען, פארבעטען.
is (איז) איז (3טע פערזאן איינצאהל נעגענווערטיגע צייט פון be).
it (איט) עס; ער, זי (זעה §38, זייט 34).
its (איטס) זיין; איהר.
itself (איטסעלף) עס זעלבסט; ער זעלבסט, איהם זעלבסט, זי זעלבסט, איהר זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך.

J

J דער 10טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: דזשעי.
jacket (דזשע'קעט) זשאקעט, רעקעל.
jealous (דזשע'לאס) אייפערזיכטיג, מקנא, קנאה'דיג.
Jesus (דזשי'זאס) יעזוס; **By Jesus!** ביי יעזוס! ביי גאט!
Jew (דזשו) א איד.
Jewish אידיש.
job (דזשאב) אן ארבעט, א מלאכה, א שטיק מלאכה.
join (דזשאין) פארבינדען, פאראייניגען.
joker (דזשאו'קער) א שפאסמאכער, א לץ.
judge (דזשאדזש) א ריכטער.
jump (דזשאמפ) שפרינגען.
jury (דזשו'רי) א דזשורי, געשווארענע (אין א געריכט).
just (דזשאסט) גערעכט; גראד; גראדע, פונקט; נאר, בלויז; **just now** גראדע יעצט, נאר-וואס.
justice (דזשא'סטיס) גערעכטיגקייט.

K

K דער 11טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: קעי.
keep (קיפ) האלטען, זיך האלטען (פ. צ. און פ. פצ. kept); **to keep away** זיך האלטען אוועק, ווייכען.
kept (קעפט) געהאלטען (פ. צ. און פ. פצ. פון keep).
key (קי) א שליסעל.
kill (קיל) טויטען, הרג'ענען.
kind (קאינד) א מין, א סארט; **what kind of...?** וואס פאר א סארט...? וואס פאר א...?
kind (קאינד) פריינטליך, גוט, גוטהארציג.
king (קינג) א קעניג, א מלך.
kitchen (קי'טשען) א קיך.
knee (ני) א קני.
knew (ניו) האט געוואוסט (פ. צ. פון know).
know (נאו) וויסען (פ. צ. knew, פ. פצ. known).
known (נאון) געוואוסט (פ. פצ. פון know).

L

L דער 12טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: על.
laborer (לעי'בארער) אן ארבעטער.
lad (לעד) א אינגעל, א בחור'ל.
lady (לעי'די) א דאמע, א פרוי, א פריצ'טע.
laid (לעיד) געלעגט (פ. צ. און פ. פצ. פון lay לעגען).
lain (לעין) געלעגען (פ. פצ. פון lie ליגען).
lamb (לעם) א לאם, א לעמעלע.
large (לארדזש) גרויס.
last (לעסט) לעצט; **at last** צולעצט.
lastly (לע'סטלי) צולעצט, ענדליך.
late (לעיט) שפעט; **lately** לעצטענס, ניט לאנג.
latter (לע'טער) לעצטערער, לעצט-דערמאהנטער.
laud (לאאד) לויבען.
laugh (לעף) לאכען.
laughter (לע'פטער) געלעכטער.
law (לאא) א געזעץ; די תורה.
lawsuit (לא'אסיוט) א קלאגע, א משפט, א פראצעס.
lawyer (לא'איער) אן אדוואקאט.
lay (לעי) לעגען (פ. צ. און פ. פצ. laid).
lay (לעי) איז געלעגען (פ. צ. פון lie).
lazy (לעי'זי) פויל.
lead (ליד) פיהרען (פ. צ. און פ. פצ. led).
lead (לעד) בליי.
leap (ליפ) שפרינגען.
learn (לוירן) לערנען.
learning (לויי'רנינג) לערנונג, געלערנטקייט, לומדות.

least (ליסט) מינדסטער, ווענינגסטער; at least צום ווענינגסטען.

leave (ליוו) לאזען; איבערלאזען; אפפאהרען (פ. צ. און פ. פצ. left).

leave (ליוו) דערלויבעניש

led (לעד) געפיהרט (פ. צ. און פ. פצ. פון lead).

left (לעפט) געלאזען; איבערגעלאזען; פארלאזען, אפגעפאהרען (פ. צ. און פ. פצ. פון leave).

leg (לעג) א פוס, פוס-ביין, א פאלקע.

length (לענגטה) די לענג; at length ענדליך, לסוף.

lengthwise (לע׳נגטהוואיז) איבער דער לענג, אין דער לענג.

less (לעס) מינער, ווינציגער, וועניגער.

lest (לעסט) דאס נים.

let (לעט) לאזען (פ. צ. און פ. פצ. let).

letter (לע׳טער) א בוכשטאב, אן אות; א בריוו.

library (לאי׳ברערי) א ביבליאטעק.

lice (לאיס) לייז (איינצ. louse).

lie (לאי) ליגען (פ. צ. lay, פ. פצ. lain).

lie (לאי) א ליגען, א שקר

life (לאיף) דאס לעבען.

lift (ליפט) אויפהייבען.

like (לאיק) ליב האבען, האלט האבען.

like (לאיק) גלייך, גלייכעס.

line (לאין) א ליניע; א שורה, א ציילע, א פערז (פון א געדיכט).

lion (לאי׳אן) א לייב.

lioness (לאי׳אנעס) א לייביכע.

lip (ליפ) א ליפ.

little (ליטל) קליין; וועניג; a little א ביסעל, וועניג.

live (ליוו) לעבען; וואוינען.

live (לאיוו) לעבעדיג.

lively (לאי׳וולי) לעבעדיג, לוסטיג.

load (לאוד) א לאסט, א משא.

lodgings (לא׳דזשינגז) א לאזשי, א קווארטיר; to take lodgings זיך איינקווארטירען.

long (לאנג) לאנג; how long? ווי לאנג?

look (לוק) א קוק, א בליק; קוקען, בליקען; אויסזעהן, אויסקוקען; to look for זוכען.

lose (לוז) פארלירען, אנווערען (פ. צ. און פ. פצ. lost).

lost (לאסט) פארלארען, אנגעווארען (פ. צ. און פ. פצ. פון lose).

loud (לאוד) הויך, אויף׳ן קול.

louse (לאוס) א לויז (מצ. lice).

love (לאוו) ליבען, ליב האבען; ליבע.

low (לאו) נידעריג.

luck (לאק) גליק, מזל.

lump (לאמפ) א שטיק.

lunatic (ליו׳נעטיק) א לונאטיק, א משוגענער.

lye (לאי) לויג (צום וואשען).

lyre (לאיר) א לירע (מוזיקאלישער אינסטרומענט).

M

M דער 13טער בוכשטאב פון ע־ב־סי; ווערט אנגערופען: עם.

machine (מעשיין) א מאשין.

mad (מעד) בייז; משוגע.

made (מעיד) געמאכט (פ. צ. און פ. פצ. פון make).

majesty (מע׳דזשעסטי) מאיעסטעט, קעניגליכע הויכקייט.

make (מעיק) מאכען (פ. צ. און פ. פצ. made); to make off זיך אוועקמאכען, זיך אפטראגען, אוועקלויפען; to make out אויסמאכען, פארשטעהן (דעם זין פון עפעס); to make up for אפמאכען פאר עפעס, ד. ה. גוט מאכען, פארריכטען.

malt (מאאלט) מאלץ.

man (מען) א מענש, א מאן (מצ. men).

mange (מעינדזש) קרעץ.

manuscript (מע׳ניוסקריפט) א מאנוסקריפט, א כתב-יד.

many (מע׳ני) פילע; א מענגע; how many ? וויפיל? a great many א גרויסע צאהל, זעהר פילע. א סך.

mark (מארק) א צייכען, א סימן; באצייכענען.

market (מא׳רקעט) א מארק.

marry (מע׳רי) הייראטען, חתונה האבען.

martyr (מא׳רטיר) א מארטירער, א קדוש.

mask (מאסק) א מאסקע; מאסקירען.

master (מע'סטער) א מייסטער; א ווירט, א בעל-הבית.

mate (מעיט) א חבר; א געהילף.

mathematician (מעטהימעטי'שען) א מאטעמאטיקער.

matter (מע'טער) א זאך; אן עסק, אן ענין; what is the matter? וואס איז די מעשה? וואס איז געשעהן? באדייטען, אויסמאכען; it does not matter עס מאכט ניט אויס, עס האט ניט קיין באדייטונג.

may (מעי) מעגען, קענען; may be עס קען זיין, אפשר; הלוואי: may you live long הלוואי זאלסט איהר לאנג לעבען.

me (מי) מיר, מיך.

mean (מין) מיינען, דענקען; באדיי-טען (פ. צ. און פ. פצ. meant מענט).

mean (מין) געמיין, נידעריג.

mean (מין) א מיטעל; אן ארט, א וועג, א פאל: by means of דורך דעם מיטעל, דורך; by all means אויף אלע פאלען, דורכאויס; by no means אויף קיין פאל, אויף קיין אופן.

meant (מענט) געמיינט (פ. צ. און פ. פצ. פון mean).

meantime (מי'נטאים) צווישענצייט; in the meantime דערווייל.

measure (מע'זשור) א מאס.

meet (מיט) אנטרעפען, באגעגנען (פ. צ. און פ. פצ. met).

men (מען) מענשען, מענער, לייט (איינצ. man).

mend (מענד) פארריכטען.

mention (מע'נשאן) דערמאהנען; אנ-צייגען, אנגעבען.

merchant (מוי'רטשענט) א סוחר, א הענדלער, א קויפמאן.

mercy (מוי'רסי) רחמנות, בארמהער-ציגקייט.

mere (מיר) גאנץ, בלויז; אומשטוו: merely בלויז.

met (מעט) אנגעטראפען, באגעגנט (פ. צ. און פ. פצ. פון meet).

mete (מיט) מעסטען; א מאס.

mice (מאיס) מייז (איינצ. mouse).

might (מאיט) געמעגט, געקענט (פ. צ. פון may).

mile (מאיל) א מייל.

milk (מילק) מילך.

million (מי'ליאן) א מיליאן.

mind (מאינד) גייסט, שכל, פאר-שטאנד; האבען אין זינען, געדענקען; to have a mind האבען חשק, הא-בען לוסט, וועלען.

mine (מאין) מיינער, דער מייניגער.

minute (מי'ניט) א מינוט.

mischievous (מי'סטשיוואס) שלעכט, בייז.

misfortune (מיספא'רטשון) אן אומ-גליק, א צרה.

mistake (מיסטעי'ק) האבען א טעות, פאלש אננעהמען (פ. צ. mistook, פ. פצ. mistaken); א טעות, אן אירטום.

mistaken (מיסטעי'קן) געאירט, פאלש אנגענומען (פ. פצ. פון mistake); אין טעות, אין אירטום.

mistook (מיסטו'ק) האט געאירט, האט פאלש אנגענומען (פ. צ. פון mis-take).

moment (מאו'מענט) א מאמענט, אן אויגענבליק, א רגע.

money (מא'ני) געלט.

monkey (מא'נקי) א מאלפע, אן אבע-זיאנע, אן אף.

month (מאנטה) א מאנאט, א חודש.

moon (מון) די לבנה.

more (מאור) מעהר; נאך: some more coffee נאך א ביסעל קאווע.

morning (מא'רנינג) דער פריהמאר-גען.

most (מאוסט) מעהרסט.

mother (מא'דהער) א מוטער, א מא-מע.

mother-wit (מא'דהער-וויט) מוטער-וויץ, געבארענער וויץ.

motto (מא'טאו) א מאטא, א שפרוך (א ווארט אדער א זאץ, וואס דריקט אויס א פרינציפ).

mould (מאולד) ראסט; שימעל; א פורים.

mouse (מאוס) א מויז (מצ. mice).

move (מואוו) באוועגען, ריהרען; זיך באוועגען; ארויסציהען (פון א וואוי-נונג).

Mr. (מי'סטער) אפקירצונג פון Mister הער.

much (מאטש) פיל; how much? וויפיל?

mule (מיול) א מויל-אייזעל.
murder (מוי'רדער) מארדען; מארד.
Mussulman (מא'סאלמען) א מוסול-מאנער, א מאחמעדאנער.
must (מאסט) מוזען; געמוזט.
my (מאי) מיין.
myrtle (מוי'רטל) א מירט, הדסים-ריטעל.
myself (מאיסעלף) איך זעלבסט, מיר זעלבסט, מיך זעלבסט.

N

N דער 14טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: ען.
nail (נעיל) א נאגעל; א צוואק.
name (נעים) א נאמען; אנרופען, גע-בען א נאמען; **named** געהייסען מיט'ן נאמען.
Napoleon (נעפאו'ליאן) נאפאלעאן.
nation (נעי'שאן) א נאציאן.
nature (נעי'טשור) נאטור.
naught (נאאט) גארנישט.
near (ניר) נאהענט, לעבען.
near-by (ניר-באי) נאהענט דערביי.
nearly (ני'רלי) נאהענט; כמעט.
necessary (נע'סעסערי) נעטיג.
need (ניד) נעטיג האבען, ברויכען (זעה §120, זייט 160); נויט, באַ-דערפטיגקייט.
neighbor (נעי'באר) א שכן, א חבר, א מיטמענש.
neither (ניידהער) ניט; אויך ניט; **neither—nor** קיינער (פון צוויי); ניט—ניט (זעה §61, זייט 72).
net (נעט) א נעץ.
never (נע'ווער) קיינמאל ניט.
new (ניו) ניי.
newspaper (ניו'זפעיפער) א צייטונג.
New York (ניו יארק) ניו יארק.
next (נעקסט) נעכסטער, פאלגענדער, קומענדיגער.
nice (נאיס) שען, פיין; אומשטוו. **nicely** פיין, גלאט.
night (נאיט) נאכט.
nine (נאין) ניין.
nineteen (נאיי'נטין) ניינצעהן.
nineteenth (נאיי'נטינטה) דער ניינ-צעהנטער.
ninth (נאינטה) דער ניינטער.
ninetieth (נאיי'נטיעטה) דער ניינ-ציגסטער.

ninety (נאיי'נטי) ניינציג.
no (נאו) ניין; קיין; **no one** קיינער.
nobleman (נאו'בלמען) אן אדעלמאן, א פריץ.
not (נאט) ניט.
note (נאוט) א צייכען; א נאט (אין מוזיק); א צעטעל, א בריוועל.
nothing (נא'טהינג) גארנישט.
notice (נאו'טיס) א נאטיץ, א באמער-קונג; באמערקען.
novel (נא'וועל) א נאוועלע, א דער-צעהלונג.
novelist (נא'וועליסט) א שרייבער פון דערצעהלונגען.
now (נאו) יעצט; אבער.
number (נא'מבער) א צאהל.

O

O דער 15טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: או.
obedient (אובי'דיענט) געהארכזאם, פאלגזאם.
obey (אובעיי) געהארכען, פאלגען.
oblige (אובלאי'דזש) צווינגען; פאר-פליכטען; **to be** טאן א געפעליגקייט; **obliged** זיין געצוואונגען; זיין פאר-פליכטעט, זיין דאנקבאר.
observe (אבזוי'רוו) באמערקען, באאב-אכטען.
occasion (אקעי'זשאן) געלעגענהייט; צופאל.
o'clock (א-קלא'ק) א זייגער, אויף'ן זייגער; **one o'clock** איינס א זייגער.
of (אוו) פון.
off (אף) אפ, אוועק, אראפ.
offend (אפע'נד) באליידיגען.
office (א'פיס) אמט; קאנטאר.
officer (א'פיסער) באאמטער; אפי-צער.
often (אפן) אפט.
Oh (או) א!
old (אולד) אלט.
on (אן) אויף.
once (וואנס) איינמאל, אמאל; **at once** אויף אמאל, גלייך, באלד.
one (וואן) איין, איינער; איינער, אימעצער; **any one** קיינער; **no one** ערער איינער.

oneself (וואַנסע'לף) זעלבסט, זיך (אהן באַציהונג אויף אַ באַשטימטע פּערזאָן); ווערט מאַנכמאַל געשריבען: **one's self**.

only (אָו'נלי) נאַר, בלויז; ערשט: **only now** ערשט יעצט.

open (אָופּן) אָפען; עפענען; אַנהייבען.

or (אָר) אָדער.

orator (אָ'רעטאָר) אָראַטאָר, רעדנער.

order (אָ'רדער) אַן אָרדנונג, אַ סדר; אַ באַפעהל; אַ באַשטעלונג; אָרדנען, באַפעהלען, הייסען; באַשטעלען; אַ צוועק: **in order to...** מיט דעם צוועק צו..., כדי, אום צו...

organ (אָ'רגען) אַן אָרגאַן, אַ גליד; אַ ווערקצייג.

other (אָ'דהער) אַנדערער.

otherwise (אָ'דהערוואַיז) אין אַנדערן פאַל, זאַנסט.

ought (אָאַט) דאַרף, זאָל, געדאַרפט, געזאָלט (פון **owe** שולדיג זיין).

ounce (אָונס) אַן אונץ (געוויכט).

our (אָור) אונזער.

ours (אָורז) אונזערער, דער אונזעריגער.

ourselves (אָורסע'לווז) מיר זעלבסט, אונז זעלבסט.

outdid (אָוטדי'ד) האָט איבערגעטראָפען, איבערגעשטיגען (פ. צ. פון **outdo**).

outdo (אָוטדו') איבערטרעפען, איבערשטייגען (פ. צ. **outdid**, פ. פּצ. **outdone**).

outdone (אָוטדראָ'ן) איבערגעטראָפען, איבערגעשטיגען (פ. פּצ. פון **outdo**).

outside (אָו'טסאַיד, אָוטסאַי'ד) דרויסען, אַרויס.

outvote (אָוטוואָו'ט) איבערשטימען, איבערשטייגען אין שטימען (אין אַ וואַהל).

over (אָו'ווער) איבער.

overboard (אָו'ווערבאָורד) איבער'ן באָרט, איבער'ן ראַנד פון שיף.

owe (אָו) שולדיג זיין, קומען (אַ חוב); זיין שולדיג, פאַרפליכטעט.

own (אָון) אייגענער; אייגענען, באַזיצען; באַקענען, מודה זיין.

owner (אָו'נער) אייגענטימער, באַזיצער, בעל-הבית.

ox (אָקס) אַן אָקס (מצ. **oxen**).

oxen (אָ'קסען) אָקסען (איינצ. **ox**).

P

P דער 16טער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אָנגערופען: פּי.

paid (פּעיד) געצאָהלט (פ. צ. און פ. פּצ. פון **pay**).

painter (פּעי'נטער) אַ מאָלער.

paper (פּעי'פּער) פּאַפּיר.

parcel (פּאַ'רסעל) אַ פּאַקעט, אַ פּעקעל.

pardon (פּאַרדן) פאַרצייהונג, פאַרגעבונג, מחילה; פאַרצייהען, פאַרגעבען, מוחל זיין, שענקען (אימעצנ'ס זינד).

Paris (פּאַ'ריס) פּאַריז.

part (פּאַרט) אַ טייל; אַ זייט, אַ צד; טיילען.

partial (פּאַ'רשעל) טיילווייז; פּאַרטייאיש.

pass (פּעס) פאַרבייגעהן, איבערגעהן; אַריבערגעהן; פּאַסירען.

passage (פּע'סעידזש) איבערגאַנג, דורכגאַנג; שטעלע.

passion (פּע'שאָן) ליידענשאַפט, יצר הרע; כעס, צאָרן.

Pat (פּעט) פּאַט (אַפּקירצונג פון דעם איירישען נאָמען **Patrick**).

patient (פּעי'שענט) געדולדיג; אַ פּאַציענט, אַ חולה.

paw (פּאָאַ) אַ לאַפּע.

pay (פּעי) צאָהלען, באַצאָהלען; געצאָהלט, לוין; **to pay a visit** מאַכען, אָפּשטאַטען אַ באַזוך.

peace (פּיס) פרידען, רוה.

peaceable (פּי'סעבל) פרידליך, רוהיג; אומשטוו. **peaceably**.

penny (פּע'ני) אַ פּעני (ענגלישע מטבע, ווערט 2 סענט).

people (פּיפּל) לייט, מענשען, דער עולם; אַ פאָלק.

perfect (פּוי'רפעקט) פולקומען.

perhaps (פּערהע'פּס) אפשר, פיליייכט.

person (פּוירסן) פּערזאָן.

persuade (פּערסוועי'ד) איינריידען, איבעררייידען, איבערצייגען.

pert (פּוירט) לעבעדיג, מונטער.

pharmacy (פאַ'רמעסי) אַן אַפּטייק.

philosopher (פילאָ'סאָפער) אַ פילאָסאָף.

philosophy (פילאָ'סאָפי) פילאָסאָפיע.

physician (פיזי'שען) אַן אַרצט, אַ דאָקטער.

pick (פיק) פיקען, שטעכען; זאמלען, קלייבען; to pick up אויפהייבען.

pickpocket (פי'קפאקעט) א קעשענע־גנב.

picture (פי'קטשור) א בילד.

piece (פים) א שטיק.

pin (פין) א שפילקע; צושפיליען, אנ־שפיליען.

pint (פאינט) א פאינט (א האלבע קווארט).

pious (פאי'אס) פרום.

pity (פי'טי) א רחמנות; א שאד.

place (פלעים) אן ארט; שטעלען, לע־גען, אוועקשטעלען.

plate (פלעיט) א טעלער.

play (פלעי) שפילען; to play a trick שפילען, אפטאן א שפיצעל.

pleasant (פלע'זענט) אנגענעהם.

please (פליז) געפעלען, זיין ליב; צו־פרידען שטעלען, באפרידיגען, צוליב טאן; אלס בקשה: please טו (טוט) מיר צוליב, זיי (זייט) אזוי גוט.

plum (פלאם) א פלוים.

plum-pudding (פלאם־פודינג) א פלוימען־טייגאכץ.

plunge (פלאנדזש) זיך ווארפען, זיך טאן א טוק, זיך טאן א ווארף (אין וואסער).

pocket (פא'קעט) א קעשענע.

poem (פאו'עם) א געדיכט, א שיר.

poet (פאו'עט) א פאעט, א דיכטער.

point (פאינט) א פונקט; ווייזען, טייטלען.

poison (פאיזן) גיפט, סם.

pole (פאול) א פלאקען, א סלופ.

police (פאולי'ס) פאליציע.

polite (פאולאי'ט) העפליך, דרך־ארץ־דיג.

pool (פול) א טייכעל.

poor (פור) ארעם; שלעכט, געמיין.

possible (פא'סיבל) מעגליך.

pound (פאונד) א פונט.

poverty (פא'ווערטי) ארעמקייט.

power (פאו'ער) מאכט, קראפט.

pray (פרעי) בעטען; בעטען צו גאט, טאן תפלה, דאווענען.

prayer (פרעי'ער) א געבעט, א תפלה.

preacher (פריי'טשער) א פריידיגער, א מגיד.

prepare (פריפעי'ר) צוגרייטען, פאר־ברייטען.

present (פרע'זענט) אנוועזענד, דער־ביי; א געשענק, א מתנה.

present (פריזע'נט) פארשטעלען, פארלעגען; געבען, שענקען.

preside (פריזאי'ד) פארזיצען, פיהרען דעם פארזיץ.

pretend (פריטע'נד) פרעטענדירען, האבען א פרעטענזיע.

pretty (פרי'טי) שען; נישקאָשעדיג.

private (פראי'וועיט) פריוואט.

production (פראודא'קשאן) פראדוק־ציאן, שאפונג.

profanity (פראופע'ניטי) לעסטערונג, פארשוועכונג פון הייליגקייטען.

promise (פרא'מיס) פארשפרעכען, צו־זאגען.

prompt (פראמפט) שנעל, באלדיג; אומשטוו. promptly באלד, גיך.

property (פרא'פערטי) אייגענטום (גיטער, הייזער או. אז. וו.); אן אייגענטום־ארטיקעל.

propose (פראופאו'ז) פארלעגען, פאר־שלאגען; פארלעגען הייראט.

prove (פרואוו) באווייזען.

provide (פראו־וואי'ד) פארשאפען, באזארגען; איינשאפען, איינקויפען.

provision (פראו־ווי'זשאן) פארשא־פונג, באזארגונג; איינקויף; פרא־וויאנט, שפייז.

pudding (פו'דינג) א טייגאכץ, א קו־געל.

pull (פול) שלעפען, ציהען; צופען.

punctual (פא'נקטשועל) פינקטליך.

punish (פא'ניש) באשטראפען.

punishment (פא'נישמענט) א שטראף.

purchase (פוי'רטשעים) קויפען.

purpose (פוי'רפאס) א ציל, א צוועק.

purposely (פוי'רפאסלי) בכיוון, או־מישנע.

purse (פוירס) א בייטעל, א געלט־בייטעל.

push (פוש) שטופען, שטויסען.

puss (פוס) א קאץ.

put (פוט) לעגען, זעצען, שטעלען; ארויפלעגען, ארויפטאן (פ. צ. און פ. פצ. put).

Q

Q דער 17טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: קיו.
quake (קוועיק) ציטערן.
quantity (קוואַ'נטיטי) א מאס, א צאהל.
quart (קוואַרט) א קוואַרט.
quarter (קוואַ'רטער) א פערטעל; א קוואַרטיר; א קוואַרטאַל; א געגענט.
question (קווע'סטשאַן) א פראַגע.
quick (קוויק) גיך.
quiet (קוואַי'עט) רוהיג, שטיל.

R

R דער 18טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: אר.
ran (רען) איז געלאָפען (פ. צ. פון run).
rang (רענג) האט געקלונגען (פ. צ. פון ring).
rank (רענק) א רייהע; א ראַנג, א משין.
rather (רע'דהער) עטוואַס, א ביסעל; האט אפט די באדייטונג פון דער אידישער ענדונג -ליך: rather cold קאַלטליך.
reach (ריטש) גרייכען, דערגרייכען, דערלאַנגען.
read (ריד) לייענען, לעזען (פ. צ. און פ. פצ. read רעד).
ready (רע'די) פאַרטיג, גרייט; שנעל, פלינק.
real (רי'על) ווירקליך; אומשטוי. really באמת.
reap (ריפּ) שניידען (תבואה).
reaper (רי'פּער) א שניטער.
reason (ריזן) שכל, פאַרנונפט; אורזאַך.
receipt (ריסי'ט) קוויטונג, קבלה-צעטעל.
receive (ריסי'וו) באַקומען, דערהאַלטען, קריגען.
reckon (רעקן) רעכענען, חשבונ'ען.
reckoner (רע'קנער) א רעכענער, א בעל-חשבון.
recommendation (רעקאַמענדעי'שאַן) א רעקאַמענדאַציע.
red (רעד) רויט.
red-coat (רע'ד-קאוט) א רויטער ראָק (אן ענגלישער סאָלדאַט).
re-enter (ריע'נטער) צוריק אריינקומען.
refreshment (ריפרע'שמענט) דער-פרישונג, דערקוויקונג; שפייז פאַר דערקוויקונג.
refuse (ריפיו'ז) אפזאגען, אנטזאגען, אפזאגען זיך.
regiment (רע'דזשימענט) א רעגימענט, א פּולק.
regret (ריגרע'ט) באַדויערן; א באַדויערונג.
rejoin (רידזשאָי'ן) צוריק ענטפערן.
relation (רילעי'שאַן) באַציהונג, פאַרהעלטניש; פאַרוואַנדשאַפט; א קרוב, א קרובה.
relieve (רילי'וו) העלפען; באַפרייען.
remember (רימע'מבער) געדענקען.
rent (רענט) דירה-געלט; פאַרדינגען.
replace (ריפּלעי'ס) לעגען צוריק; פאַרנעהמען דעם ארט פון אימעצן אדער פון עפּעס.
reply (ריפּלאַי') ענטפערן.
reproach (ריפּראָו'טש) פאַרוואַרפען, טאַדלען, שטראָפען, זידלען.
request (ריקווע'סט) בעטען; א ביטע, א בקשה.
rescue (רע'סקיו) רעטען, ראַטעווען; רעטונג.
resolve (ריזאָ'לוו) באַשליסען.
respect (ריספּע'קט) רעספּעקט, אכטונג, דרך-ארץ.
respectful (ריספּע'קטפול) אכטונגפול, אכטענד; אומשטוי. respectfully מיט רעספּעקט, מיט אכטונג, מיט דרך-ארץ.
rest (רעסט) דער רעסט, דאס איבעריגע, דאס איבערגעבליבענע; רוה; רוהען, אויסרוהען.
retake (ריטעי'ק) צוריקנעהמען, ווידער נעהמען (פ. צ. retook, פ. פצ. retaken).
return (ריטוי'רן) צוריקקעהרען, אומקעהרען, צוריקברייגנען; זיך צוריקקעהרען, קומען צוריק.
reward (ריוואַ'ארד) באַלוינען; א באַלוינונג, א נאַגראַדע.
rewrite (ריראַי'ט) איבערשרייבען, שרייבען נאָך אמאָל.
rich (ריטש) רייך.
rid (ריד) געריטען; געפאַהרען (פ. צ. אוי' פ. פצ. פון ride).

ridden (רידן) געריטען; געפאהרען (פ. פצ. פון ride).

ride (ראיד) רייטען; פאהרען (פ. צ. rid אדער rode, פ. פצ. rid אדער ridden).

right (ראיט) רעכט; ריכטיג; גערעכט.

ring (רינג) קלינגען (פ. צ. rang, פ. פצ. rung).

rise (ראיז) אויפשטעהן, זיך אויפהייבען; אויפגעהן (פון דער זון).

risen (ריזן) אויפגעשטאנען, זיך אויפגעהויבען; אויפגעגאנגען (פ. פצ. פון rise).

river (רי'ווער) א טייך.

rob (ראב) רויבען, בארויבען.

robber (רא'בער) א רויבער, א גנב.

rode (ראוד) איז געריטען, איז געפאהרען (פ. צ. פון ride).

rogue (ראוג) א גנב, א מאשעניק.

roguish (ראו'גיש) גנביש, שעלמיש.

roll (ראול) קייקלען, זיך קייקלען.

room (רום) א חדר, א צימער.

rose (ראוז) איז אויפגעשטאנען, האט זיך אויפגעהויבען; איז אויפגעגאנגען (פ. צ. פון rise).

rose (ראוז) א רויז.

round (ראונד) רונד, קיילאכדיג; ארום; **to bring round** ברייננגען אהער.

rude (רוד) גראב, אהן דרך-ארץ.

ruin (רו'אין) א רואינע, א חורבה; רואינירען, חרוב מאכען, צעשטערען.

rummage (רא'מעידזש) שארען, זו-כען.

run (ראן) לויפען (פ. צ. ran, פ. פצ. run).

rung (ראנג) געקלונגען (פ. פצ. פון ring).

S

s דער 19טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: עס.

sack (סעק) א זאק.

safe (סעיף) זיכער; א געלט-שראנק, אן אייזערנע קאסע.

sage (סעידזש) א חכם, א פילאסאף.

said (סעד) געזאגט (פ. צ. און פ. פצ. פון say).

sailor (סעי'לאר) א מאטראז, א שיפ-מענש.

same (סעים) דער זעלביגער.

sarcasm (סא'רקעזם) סארקאזם, שפאט.

sarcastical (סארקע'סטיקעל) סאר-קאסטיש, בייסענד, שפאטיש; אומ-שטוו. sarcastically.

sat (סעט) געזעסען (פ. צ. און פ. פצ. פון sit).

satirist (סע'טיריסט) סאטיריקער, שפאט-דיכטער, וויציגער שפאטער.

satisfy (סע'טיספאי) צופרידען שטע-לען, באפרידיגען; איבערצייגען.

sauce (סאאס) סאס, געווירצטע זופ.

sauce-pan (סא'אס-פען) א פענדעל.

saw (סאא) האט געזעהן (פ. צ. פון seo).

say (סעי) זאגען (פ. צ. און פ. פצ. said סעד).

scald (סקאאלד) בריהען, אפבריהען.

scarcely (סקעי'רסלי) קאם.

scholar (סקא'לער) א שילער; א גע-לעהרטער, א למדן.

school (סקול) א שולע.

science (סאי'ענס) וויסענשאפט.

scold (סקאולד) זידלען, שטראפען.

Scotchman (סקא'טשמען) א שאט-לענדער.

sea (סי) א מער, א ים.

search (סוירטש) זוכען; זוכעניש, זו-כונג, דאס זוכען; **in search of** זו-כענדיג אימעצן אדער עפעס.

seat (סיט) א זיץ, אן ארט, א וואוינונג.

second (סע'קאנד) דער צווייטער.

secret (סי'קרעט) א סעקרעט, א סוד, א געהיימעניש; געהיים, באהאלטען, פארבארגען.

see (סי) זעהן (פ. צ. saw, פ. פצ. seen).

seem (סים) אויסזעהן, שיינען; זיך דוכטען.

seen (סין) געזעהן (פ. פצ. פון see).

self (סעלף) זעלבסט, אליין.

sell (סעל) פארקויפען (פ. צ. און פ. פצ. sold).

send (סענד) שיקען (פ. צ. און פ. פצ. sent).

sense (סענס) זינען, געדאנקען.

sent (סענט) געשיקט (פ. צ. און פ. פצ. פון send).

sentence (סע'נטענס) א זאץ; אן אור-טייל, א משפט; פאראורטיילען, פאר'משפט'ן.

serious (סי'ריאָס) ערנסט; געפעהרליך.

servant (סוי'רוועגט) א דינער, א באַדינטער, א דינסט.

serve (סוירוו) דינען; סערווירען; to serve up סערווירען, דערלאַנגען צום טיש.

service (סוי'רוויס) א דינסט; א טובה.

set (סעט) זעצען, לעגען, שטעלען; זיך זעצען; אונטערגעהן (פון דער זון); to set down אַרונטערשטעלען, אוועקשטעלען; to set out אָפּגעהן, אוועקגעהן, אָפּפאָהרען, אָפּרייזען.

seven (סעוון) זיבען.

seventeen (סע'וונטין) זיבעצן.

seventeenth (סע'וונטינטה) דער זיבעצהנטער.

seventh (סעוונטה) דער זיבעטער.

seventieth (סע'וונטיעטה) דער זיבעציגסטער.

seventy (סע'וונטי) זיבעציג.

several (סע'ווערעל) איינינגע, עטליכע; פארשיידענע.

shake (שעיק) שאָקלען (פ. צ. shook, פ. פצ. shaken).

shaken (שעיקן) געשאָקעלט (פ פצ. פון shake).

shall (שעל) זאָלען (פ. צ. should).

sharp (שאַרפּ) שאַרף; ביטערע, פיפיג.

she (שי) זי.

shepherd (שע'פּהוירד) א פּאַסטוך.

shilling (שי'לינג) א שילינג (ענגלישע מטבע פון 12 פענים = 24 סענט).

ship (שיפּ) א שיף.

shipwreck (שי'פּרעק) שיפּברוך.

shirt (שוירט) א העמד.

shoe (שו) א שוך; שוכען; באַשלאָגען מיט פּאַדקעוועס (פון פערד).

shoemaker (שו'מעיקער) א שוסטער.

shook (שוק) האָט געשאָקעלט (פ. צ. פון shake).

shoot (שוט) שיסען (פ. צ. און פ. פצ. shot).

shore (שאָור) א ברעג (פון א טייך).

short (שאָרט) קורץ.

shot (שאָט) א שאָס; געשאָסען (פ. צ. און פ. פצ. פון shoot).

should (שוד) געזאָלט, זאָל (פ. צ. פון shall).

shout (שאַוט) שרייען, אויסשרייען.

show (שאָו) ווייזען (פ. צ. showed, פ. פצ. shown).

shown (שאָון) געוויזען (פ. פצ. פון show).

side (סאַיד) א זייט.

side-dish (סאַיד-דיש) א זייטיגער געריכט, א צווישענגעריכט.

sidelong (סאַי'דלאָנג) זייטיג, פון דער זייט, פון דער קרים, קאָסע.

sign (סאַין) א צייכען, א סימן; צייכענען, אונטערשרייבען.

silly (סי'לי) נאַריש, דום.

since (סינס) זינט; היות, אַזוי-ווי.

single (סינגל) איינציג; ניט פאַרהייראַט.

sir (סויר) הער, האַר; סער (א טיטעל).

sister (סי'סטער) א שוועסטער.

sister-in-law (סי'סטער-אין-לאָא) א שוועגערין.

sit (סיט) זיצען (פ. צ. און פ. פצ. sat).

six (סיקס) זעקס.

sixpence (סי'קספּענס) א סיקספּענס (ענגלישע מטבע פון 6 פענים = 12 סענט).

sixteen (סי'קסטין) זעכצעהן.

sixteenth (סי'קסטינטה) דער זעכצעהנטער.

sixth (סיקסטה) דער זעקסטער.

sixtieth (סי'קסטיעטה) דער זעכציגסטער.

sixty (סי'קסטי) זעכציג.

sleep (סליפּ) שלאָפען (פ. צ. און פ. פצ. slept).

slept (סלעפּט) געשלאָפען (פ. צ. און פ. פצ. פון sleep).

slip (סליפּ) זיך גליטשען, אויסגליטשען; אַן אויסגליטש.

sloth (סלאָוטה) פוילקייט, עצלות.

slow (סלאָו) לאַנגזאַם; אומשטוו. slowly פּאַמעלאַך.

small (סמאָאל) קליין.

so (סאָו) אַזוי; דעריבער, בכן.

society (סאָוסאַי'איטי) א געזעלשאַפט, א חברה.

soft (סאָפט) ווייך; לויז.

soften (סאָפן) ווייך מאַכען.

sold (סאָולד) פאַרקויפט (פ. צ. און פ. פצ. פון sell).

soldier (סאָו'לדזשער) א זעלנער, א סאָלדאַט.

solemn (סא'לעם) ערנסט; פייערליך, הייליג; אומשטוו. **solemnly** ערנסט, מיט אן ערנסטער מינע.

some (סאם) מאנכער, וועלכער עס איז; עפּעס; **some one** ווער עס איז, אימעצער.

somebody (סא'מבאדי) אימעצער.

something (סא'מטהינג) עפּעס, וואס עס איז.

sometimes (סא'מטאימז) מאנכמאל.

son (סאן) א זוהן.

son-in-law (סא'ן-אין-לאא) אן איידים.

soon (סון) באלד, גיך, אין גיכען; **no sooner than...** אזוי באלד ווי...

source (סאורס) א קוואל, א מקור.

speak (ספּיק) ריידען (פ. צ. **spoke**, פ. פצ. **spoken**).

spend (ספּענד) אויסגעבען; פארברייגנען (פ. צ. און פ. פצ. **spent**).

spent (ספּענט) אויסגעגעבען; פארבראכט (פ. צ. און פ. פצ. פון **spend**).

split (ספּליט) שפּאלטען, צעשפּאלטען (פ. צ. און פ. פצ. **split**).

spoke (ספּאוק) האט גערעדט (פ. צ. פון **speak**).

spoken (ספּאוקן) גערעדט (פ. פצ. פון **speak**).

spot (ספּאט) אן ארט; א פלעק; **on the spot** אויפ'ן ארט, אויפ'ן פלעק.

sprang (ספּרענג) האט געשפּרונגען (פ. צ. פון **spring**).

spring (ספּרינג) שפּרינגען; קוועלען (פון וואסער) (פ. צ. **sprang**, פ. פצ. **sprung**).

sprung (ספּראנג) געשפּרונגען (פ. פצ. פון **spring**).

square (סקוועיר) פיר-עקיגע פיגור; פיר-עקיגער פלאץ; פיר-עקיג; גראד, גלייך; **squarely** אומשטוו.

stable (סטעיבל) א שטאל.

stairs (סטעירז) טרעפּ.

stand (סטענד) שטעהן (פ. צ. און פ. פצ. **stood**).

start (סטארט) אנהייבען; אויפהייבען זיך, אפּגעהן; אן אנהייב.

stay (סטעי) בלייבען.

steak (סטעיק) א פלייש-שניט, א ביפשטעקס.

steal (סטיל) גנב'ענען; זיך גנב'ענען (פ. צ. **stole**, פ. פצ. **stolen**).

step (סטעפּ) א טריט; טרעטען, געהן.

still (סטיל) נאך; דאך.

sting (סטינג) שטעכען (פ. צ. און פ. פצ. **stung**).

stingy (סטי'נדזשי) קארג.

stole (סטאול) האט גע'גנב'עט (פ. צ. פון **steal**).

stolen (סטאולן) גע'גנב'עט (פ. פצ. פון **steal**).

stood (סטוד) געשטאנען (פ. צ. און פ. פצ. פון **stand**).

stop (סטאפּ) זיך אפּשטעלען; איינשטעהן.

story (סטאו'רי) א געשיכטע, א מעשה.

straight (סטרעיט) גלייך.

strange (סטרעינדזש) פרעמד; זונדערבאר.

stranger (סטרעי'נדזשער) א פרעמדער, אן אומבאקאנטער.

strap (סטרעפּ) א לעדער-פּאס, א רימען.

straw (סטראא) שטרוי.

stricken (סטריקן) געשלאגען, געטראפען (פ. פצ. פון **strike**).

strict (סטריקט) שטרענג; אומשטוו. **strictly**.

strife (סטראיף) א שטרייט, א קריג.

strike (סטראיק) שלאגען; טרעפען; איינפאלען (פ. צ. און פ. פצ. **struck**).

study (סטא'די) א שטודיום; א שטודיר-צימער; שטודירען, לערנען.

stuff (סטאף) שטאף.

stung (סטאנג) געשטאכען (פ. צ. און פ. פצ. פון **sting**).

stupefy (סטיו'פיפאי) באטויבען, אפּנעהמען, באנעהמען (פון שרעק); **to be stupefied** באטויבט ווערען, אפּגענומען ווערען, באנומען ווערען.

stupid (סטיו'פּיד) נאריש, דום.

stutter (סטא'טער) שטאמלען, זיך זאאיקען.

stye (סטאי) א גערשט (אין אויג).

style (סטאיל) א סטיל, א מאדע; פארמע.

substitute (סא'בסטיטיוט) פארבייטען; א פארבייט.

succession (סאקסע'שאן) פאלגע, רייהע, סדר; **in succession** נאך דער רייהע, נאכאנאנד, כסדר.

such (סאטש) אזעלכער, אזוינער, אזא.

suffer (סא'פער) ליידען, דולדען.
suggest (סאגדזשעס'ט, סאדזשעס'ט) איינגעבען, איינפליסען; אנדייטען.
sun (סאן) די זון.
suppose (סאפאו'ז) מיינען, רעכענען, דענקען, זיך פארשטעלען.
sure (שור) זיכער, געוויס; **to be sure!** גאנץ געוויס!
surprise (סורפראי'ז) איבערראשונג, פארוואונדערונג; איבערראשען, פארוואונדערן.
suspicion (סאספי'שאן) א פארדאכט, א חשד.

T

T דער צוואנציגסטער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: טי.
table (טעיבל) א טיש.
take (טעיק) (פ. צ. **took**, פ. פצ. **taken**); נעהמען; **to take away** אוועקנעהמען, צונעהמען; **to take off** אראפנעהמען; **to take up** אויפנעהמען, אויפהייבען.
taken (טעיקן) (פ. פצ. פון **take**). גענומען
tale (טעיל) א דערצעהלונג, א מעשה, א געשיכטע.
talk (טאאק) ריידען; רייד.
tall (טאאל) הויך, הויכגעוואוקסיג.
tankard (טע'נקארד) א טרינק-קאן.
taste (טעיסט) א געשמאק; פארזוכען.
taught (טאאט) (פ. צ. און פ. פצ. פון **teach**). געלערנט
teach (טיטש) (פ. צ. און פ. פצ. **taught**). לערנען, באלעהרען
teeth (טיטה) (איינצ. **tooth**). ציינער
tell (טעל) (פ. צ. און פ. פצ. **told**). זאגען; דערצעהלען
ten (טען) צעהן.
tenth (טענטה) דער צעהנטער.
Thales (טהעי'ליז) (א גריכישער פילאסאף). טהאלעס
then (דהען) אלס, ווי, איידער.
thank (טעהנק) דאנקען, באדאנקען.
that (דהעט) יענער, דער וואס, וועלכער; דאס, אז.
the (דהי) דער, די, דאס; **the—the** וואס—אלץ: **the more the better** וואס מעהר אלץ בעסער.
theatre (טהי'עטער) א טעאטער.
their (דהעיר) זייער.

theirs (דהעירז) זייערע, דער זייעריגער.
them (דהעם) זיי.
themselves (דהעמסע'לווז) זיי זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך.
then (דהען) דאן, דערנאך; דען, זשע, אלזא; **how then?** ווי אזוי זשע?
there (דהער) דארטען, דא.
therefore (דהע'רפאור) דעריבער.
thereupon (דהעראפא'ן) דערנאך, באלד נאך.
these (דהיז) (מצ. פון **this**). דיזע
they (דהעי) זיי.
thief (טהיף) (מצ. **thieves**). א גנב
thieves (טהיווז) (איינצ. **thief**). גנבים
thing (טהינג) א דינג, א זאך; א בריאה, א באשעפעניש.
think (טהינק) (פ. צ. און פ. פצ. **thought**). דענקען, באדענקען
third (טהוירד) דער דריטער.
thirteen (טהוי'רטין) דרייצעהן.
thirteenth (טהוי'רטינטה) דער דרייצעהנטער.
thirtieth (טהוי'רטיעטה) דער דרייסיגסטער.
thirty (טהוי'רטי) דרייסיג.
this (דהיס) (מצ. **these**). דיזער
thistle (טהיסל) (א מין שטעכעדיגע פלאנץ). א דיסטעל
thou (דהאו) דו (אן אלטעס ווארט, פאר וועלכעס עס ווערט יעצט באנוצט **you**).
though (דהאו) הגם, כאטש.
thought (טהאאט) (פ. צ. און פ. פצ. פון **think**). געדענקט, געדאכט
thousand (טהאו'זענד) טויזענט.
thousandth (טהאו'זענדטה) דער טויזענטסטער.
three (טהרי) דריי.
threw (טהרו) (פ. צ. פון **throw**). האט געווארפען
thrice (טהראיס) דריי מאל.
throw (טהראו) (פ. צ. **threw**, פ. פצ. **thrown**). ווארפען
thrown (טהראון) (פ. פצ. פון **throw**). געווארפען
thump (טהאמפ) א קלאפ (פון פאלען).
thunder (טהא'נדער) א דונער; דונערן, ליארעמען.
tidy (טאי'די) ציכטיג, נעט.

twelfth (טוועלפטה) דער צוועלפטער.
twelve (טוועלוו) צוועלף.
twentieth (טוועʼנטיעטה) דער צוואנ־ציגסטער.
twenty (טוועʼנטי) צוואנציג.
twice (טוואים) צוויי מאל.
two (טו) צוויי.

U

U דער 21טער בוכשטאב פון ע׳-בי-סי; ווערט אנגערופען: יו.
uncle (אנקל) אן אנקעל, א פעטער.
under (א׳נדער) אונטער.
understand (אנדערסטעʼנד) פאר־שטעהן (פ. צ. און פ. פצ. under-stood).
understood (אנדערסטוʼד) פארשטא־נען (פ. צ. און פ. פצ. פון under-stand).
unimportant (אנאימפאʼרטענט) ניט וויכטיג.
untie (אנטאיʼ) אויפבינדען, אפבינ־דען.
until (אנטיʼל) ביז, ביז וואנען.
unwholesome (אנהאוʼלסאם) אומגע־זונט.
upon (אפאʼן) אויף; נאך; upon which נאך וועלכעס.
us (אס) אונז.
use (יוז) נוצען, באנוצען; ברויכען, פלעגען.
use (יוס) א נוץ.
useful (יוʼספול) ניצליך.
useless (יוʼסלעס) נוצלאז.
usual (יוʼזשועל) געוועהנליך; אומ־שטוו. usually.

V

V דער 22טער בוכשטאב פון ע׳-בי-סי; ווערט אנגערופען: ווי.
valuable (וועʼליועיבל) שעצבאר, טייער.
value (וועʼליו) דער ווערט, די ווערדע.
verse (וואוירס) א פערז, א שורה פון א געדיכט.
very (וועʼרי) זעהר; גאר very soon באלד; the very same דער סאמע זעלבינער.

tie (טאי) בינדען.
till (טיל) ביז, ביז וואנען.
time (טאים) צייט; א מאל; one time איין מאל; three times דריי מאל.
to (טו) צו.
today (טודעיʼ) היינט.
together (טוגעʼדהער) צוזאמען, אינ־איינעם.
told (טאולד) געזאגט, דערצעהלט (פ. צ. און פ. פצ. פון tell).
Tom (טאם) טאם (אפקירצונג פון Thomas).
tongue (טאנג) א צונג; א שפראך.
too (טו) אויך; צו, זעהר; too long צו לאנג; too much צו פיל; too little צו וועניג.
took (טוק) (פ. צ. פון take) האט גענומען.
tooth (טוטה) א צאהן (מצ. teeth).
top (טאפ) א שפיץ; דער אויבען.
towards (טאוʼארדז) צו, קעגען.
town (טאון) א שטאט.
transient (טרעʼנשענט) פארגענגליך.
travel (טרעʼוועל) וואנדערן, רייזען.
traveler (טרעʼוועלער) וואנדערער, רייזענדער.
treat (טריט) באהאנדלען.
treatment (טריʼטמענט) באהאנדלונג.
trial (טראיʼעל) א פראבע; א משפט.
trick (טריק) א המצאה, א שפיצעל, א קונץ.
trip (טריפ) א רייזע, א נסיעה, א יאזדע.
tripe (טראיפ) פליאקע (אינגעווייט פון בהמות: קישקעס, גרייזשיק, וואמפ, טשעפּציבע אדער קיטניצע).
triumph (טראיʼאמף) א טריאומף, א נצחון.
triumphal (טראיאʼמפעל) טריאומף־, פאראדנע; triumphal arch א טרי־אומף-בויגען, א פאראדנער טויער.
trot (טראט) לויפען.
trouble (טראבל) מיה; א צרה; בא־מיהען; באאומרוהיגען.
true (טרו) ריכטיג, אמתʼער; טריי.
truth (טרוטה) אמת, וואהרהייט.
try (טראי) פרובירען; משפטʼן, פרא־צעסירען.
turn (טוירן) דרעהען, קעהרען, ווענ־דען; איבערקעהרען, איבערדרעהען; ווערען, זיך פארוואנדלען; רייהע, אטשערעד.

well-known (ווע'ל-נאָון) גוט-באַוואוסט, גוט-באַקאַנט.

went (ווענט) איז געגאַנגען (פּ. צ. פון go).

were (וואויר) זיינען געווען (מצ. פון was); וואָלט זיין: **if my brother were here** ווען מיין ברודער וואָלט דאָ זיין; **if they were rich** ווען זיי וואָלטען זיין רייך (זעה §88, זייט 100).

wert (וואוירט) ביסט געווען (באַנוצט מיט thou).

wet (וועט) נאַס.

what (הוואַט) וואָס; וואָס-פאַר, וואָסער, וועלכער.

what'll (הוואַט'ל) אַפּקירצונג פון **what will**.

wheel (הוויל) אַ ראַד.

when (הווען) ווען.

where (הווער) וואו.

where's (הווער'ז) אַפּקירצונג פון **where is**.

whether (הווע'דהער) אויב, צי.

which (הוויטש) וועלכער.

while (הוואיל) ווערענד, בעת, בשעת, אין דער צייט וואָס; אַ ווײַלע, אַ צייט.

whistle (הוויסל) אַ פּייפעל; פּייפען.

white (הוואיט) ווייס.

who (הו) ווער; וועלכער (זעה §122, זייט 167).

whole (האָול) גאַנץ; **the whole** דאָס גאַנצע.

wholesome (האָו'לסאַם) געזונט (פון אַ שפּייז).

wholly (האָו'לי) גענצליך, אין גאַנצען.

whom (הום) וועמען (פון who).

whose (הוז) וועמעס (פון who).

why (הוואי) וואָרום? פאַרוואָס? מטייטש? ווי?

wide (וואיד) ברייט.

wife (וואיף) אַ פרוי, אַ ווייב (מצ. **wives**).

wild (וואילד) ווילד.

will (וויל) וועלען (פּ. צ. **would**).

win (ווין) געווינען (פּ. צ. און פּ. פּצ. **won**).

windlass (ווי'נדלעס) אַ הייב-ווינדע, אַ ווינדע צו הייבען משאות.

window (ווי'נדאָו) אַ פענסטער.

wine (וואין) וויין.

wine-glass (וואַי'ן-גלעס) אַ וויינגלאָז.

vessel (ווע'סעל) אַ כלי; אַ שיף.

vest (וועסט) אַ וועסט.

vice (וואיס) פאַרדאָרבענהייט, זינד, אַ שלעכטע מידה.

victuals (וויטלז) לעבענסמיטלען, עסענוואַרג.

vile (וואיל) פאַרדאָרבען, געמיין, פּאַסקודנע.

village (ווי'לעדזש) אַ דאָרף.

violent (וואַי'אָלענט) גוואַלטיג; שטאַרק.

virtue (וואוי'רטשו) טוגענד, אַ גוטע מידה.

visit (ווי'זיט) אַ וויזיט, אַ באַזוך; באַזוכען.

W

דער 23טער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; **W** ווערט אַנגערופען: דאַבל-יו.

wag (וועג) אַ שפּאַסמאַכער, אַ לץ.

wager (וועי'דזשער) אַ וועט, אַ געוועט; וועט-געלט.

waistcoat (וועי'סט-קאָוט) אַ וועסט, אַ קאַמזשעלקע.

wait (וועיט) וואַרטען; **to wait on** אויפוואַרטען, באַדינען.

walk (וואָאָק) געהן, שפּאַצירען; אַ שפּאַציר.

want (וואַנט) ווילען, פאַרלאַנגען; ברויכען, דאַרפען, נויטיג האָבען; מאַנגלען, פעהלען.

war (וואָאָר) אַ קריג, אַ מלחמה.

was (וואָז) איז געווען (פּ. צ. פון **be**).

wast (וואַסט) ביסט געווען (באַנוצט מיט **thou**).

watch (וואַטש) וואַכען, היטען; אַ וואַך; אַן אוהר, אַ זייגערל.

watchman (וואַ'טשמען) אַ וועכטער, אַ היטער, אַ שומר.

water (וואָ'אָטער) וואַסער.

way (וועי) אַ וועג.

we (ווי) מיר (העברעאיש: אנחנו).

wear (וועיר) טראָגען (פּ. צ. **wore**, פּ. פּצ. **worn**).

weary (ווי'רי) מיד, מידיג.

wed (וועד) הייראַטען, חתונה האָבען מיט...

week (וויק) אַ וואָך.

well (וועל) אַ ברונים.

well (וועל) געזונט; וואויל, גוט; נו (זעה §70, זייט 79).

wipe (וואיפ) ווישען, אפווישען.
wise (וואיז) קלוג.
wish (וויש) ווינשען, ווילען, פאר־לאנגען; א ווונש.
wit (וויט) וויץ; א וויצלינג.
with (ווידה) מיט; ביי.
without (ווידהא'וט) אהן.
witness (ווי'טנעס) אן עדות.
witness-box (ווי'טנעס-באקס) אן עדות-באנק.
witty (ווי'טי) וויציג.
wives (וואיווז) ווייבער, פרויען (איינ־צאהל: **wife**).
woman (וואו'מען) א פרוי (מצ. **women**).
women (ווי'מען) פרויען (איינצ. **woman**).
won (וואן) געוואונען (פ. צ. און פ. פצ. פון **win**).
wonder (ווא'נדער) א וואונדער; זיך וואונדערן, ניט קענען פארשטעהן.
wonderful (ווא'נדערפול) וואונדער־באר.
won't (וואונ'ט) אפקירצונג פון **will not**.
word (וואורד) א ווארט.
wore (וואור) האט געטראגען (פ. צ. פון **wear**).
work (וואורק) ארבעט.
world (וואורלד) די וועלט.
worm (וואורם) א ווארים.
worn (ווארן) געטראגען (פ. פצ. פון **wear**).
worry (ווא'רי) באאונרוהיגען, מאכען באזארגט; זיין אומרוהיג, זארגען, זיך קלעמען; זארג, קלעמעניש.
worse (וואורס) ערגער, ערגערער.
worst (וואורסט) ערגסטער.
worth (וואורטה) ווערט, כדאי; דער ווערט, די ווערדע.
would (וואוד) וואלט (פ. צ. פון **will**).
wound (וואונד) א וואונד; פארוואונ־דען.
wrap (רעפ) איינוויקלען.
wreck (רעק) רואינע; צעברעכען, רו־אינירען.
write (ראיט) שרייבען (פ. צ. **wrote**, פ. פצ. **written**).
writer (ראי'טער) א שרייבער, א שריפטשטעלער.
written (ריטן) געשריבען (פ. פצ. פון **write**).
wrong (ראנג) אן אומרעכט; ניט ריכ־טיג; ניט רעכט, אומגערעכט.
wrote (ראוט) האט געשריבען (פ. צ. פון **write**).

X

X דער 24טער בוכשטאב פון עי־בי־סי; ווערט אנגערופען: עקס.
Xerxes (זוי'רקסיז) קסערקסעס (א פערסישער קעניג).
xyster (זיי'סטער) א שאב־מעסער (פאר דאקטערשע אפעראציעס).

Y

Y דער 25טער בוכשטאב פון עי־בי־סי; ווערט אנגערופען: אואי.
yard (יארד) א הויף; אן ענגלישער אייל (מאס).
year (ייר) א יאהר.
yes (יעס) יע.
yesterday (יע'סטערדעי) נעכטען.
yet (יעט) דאך; נאך; **as yet** ביז יעצט נאך.
you (יו) דו, איהר; דיר, אייך.
you'll (יו'ל) אפקירצונג פון **you will**.
young (יאנג) יונג; יונגע, קינדער (פון חיות און פויגלאך).
your (יור) דיין, אייער.
yours (יורז) דיינער, אייערער, דער דייניגער, דער אייעריגער.
yourself (יורסע'לף) דו זעלבסט, דיר זעלבסט, דיך זעלבסט; איהר זעלבסט, אייך זעלבסט (צו איין פערזאן).
yourselves (יורסע'לווז) איהר זעלבסט, אייך זעלבסט.
youth (יוטה) יוגענט; א יונגער מענש.

Z

Z דער 26טער בוכשטאב פון עי־בי־סי; ווערט אנגערופען: זי, זעד.
zink (זינק) צינק (א מעטאל).

רעגיסטער.

פארצייכעניש פון די כללים פון אויסשפּראך און פון גראמאטיק, וועלכע קומען אין די לעקציאָנען.

די איינגעריננעלטע ציפערן נאך די §§ ווייזען אן די זייטען.

אידישער רעגיסטער.

„אדער—אדער“ §126 (187).
„אזא“, „אזעלכער“ §57 (67).
„אי—אי“ §126 (187).
איינענשאפטווארט אלס הויפּטווארט §108 (133).
איינענשאפטווערטער, גראדען §40 (38).
איינענשאפטווערטער פון נעמען פון ערטער §96 (116).
איינענשאפטווערטער מיט דער צוזעצונג -ly §32 (30).
„אימעצנ'ם א פריינט („מיינער א פריינט,“ „דיינער א פריינט,“ זיינער א פריינט“ או. אז. וו.) §99 (121).
„אלזא,“ „בכן“ §71 (83).
בוכשטאבע, און אויסשפּראך §5 (12).
גלחישע ציפערן נאך א נאמען §103 (127).
געשלעכט (מין זכר ונקבה) §109 (134).
„דארפען,“ „מוזען,“ „זאלען“ §125 (183), §127 (187).
„דו“ אין ענגליש §28 (27).
„וואוהין“ §98 (121).
„וואס—אלץ“ פאר איינענשאפטווערטער §128 (222).
„יעדער“ §118 (149).
„מען,“ „מע“ §8 (15), §56 (64).
„נאך“ §72 (84).
נאמענווערטער, מעהרצאהל §3 (11).
נאמענווערטער, אומרעגעלמעסיגע מעהרצאהל §12 (15).
„ענטפער—אדער“ §126 (187).
פארטאפלונג פון קאנסאנאנטען §20 (22).
פארטיציפען §55 (64).
פערזאן־ווערטער §1 (11).
פערזאן־ווערטער מיט self §37 (34).
צאהלווערטער §73 (84—85).
צאהלווערטער, כפל־צאהלען §85 (96).
„צווישען“ §44 (46).
צייטווערטער, באדייטונג §9 (15).
צייטווערטער, אומרעגעלמעסיגע §25 (26).
צייטווערטער, אקטיווע און פאסיווע פארמעס §87 (99).
צייטווערטער, בייגונג פון רעגעלמעסיגע §26 (26), §59 (68).
צייטווערטער, בייגונג פון be און have §60 (68).
צייטווערטער, פארגאנגענע צייט §11 (15), §24 (26); אומרעגעלמעסיגע §26 (26); בייגונג פון be, have, can, may §27 (27); כללים פאר רעגעלמעסיגע און אומרעגעלמעסיגע §47 (52); דערקלערונג פון די פארגאנגענע צייטען §58 (68); גאנץ־פארגאנגענע און לאנג־פארגאנגענע צייט §59 (68); באנוצונג פון די

פארגאנגענע צייט ־ פארמעס §95 (110).

צייטווערטער, קומענדיגע צייט §80 (90); ביינונג פון רעגעלמעסיגע §81 (90); ביינונג פון have און be §82 (91).

צייטווערטער מיט דער ענדונג ing- §31 (29).

צייטווערטער מיט דעם פערזאנווארט thou §29 (27).

צייטווערטער מיט do, did §2 (11).

צייטווערטער נאך do, did §33 (30).

ענגלישער רעגיסטער.

a (ארטיקעל) §4 (12).
a (קלאנגען) §13 (6).
a (אלס „עי“) §14 (16), §18 (19).
a (אלס „אע“) §20 (19).
a (אלס „א“) §22 (23).
a (אלס „אא“) §30 (28).
ai, ay (אויספראך) §112 (137).
among, between (צווישען) §44 (46).
an (ארטיקעל) §16 (19).
answer (אויספראך) §17 (19).
any (באדייטונג) §45 (47).
au, aw (אויספראך) §112 (137).
b (שטום) §116 (145).
be (ביינונג, גענענווערט. צייט) §27 (27).
be (ביינונג, פארג. צייט) §60 (68).
between, among (צווישען) §44 (46).
both—and §126 (187).
c (אויספראך) §114 (141).
c (אלס „ק“) §114 (141).
c (אלס „ס“) §114 (141).
can (גענענווערטיגע צייט) §27 (27).
can (פארגאנגענע צייט) §100 (121).
can (קומענדיגע צייט) §105 (127), §106 (128).
can, may (באדייטונג) §15 (19).
ch (אויספראך) §84 (91).
do, did (מיט אנדערע צייטווערטער) §2 (11), §33 (30).
do, did (אנשטאט הויפטצייטווארט) §121 (166).
do, did (אלס ענטפער אויף א פראגע) §54 (64).
e (קלאנגען) §34 (31).
e (אלס „אי“) §35 (31).
e (אלס „ע“) §39 (35).
e (אלס „אוי“) §41 (39).
e (שטום) §36 (31).
ea (אויספראך) §112 (138).
each (יעדער) §118 (149).
each other §117 (149).
eau (אויספראך) §112 (138).
ee (אויספראך) §112 (138).
either (יעדער) §118 (149).
either, every, each (יעדער) §118 (149).
either—or §126 (187).
eu, ew (אויספראך) §112 (138).
every (יעדער) §118 (149).
g (אויספראך) §114 (141).
g (אלס „ג“) §114 (142).
g (אלס „דזש“) §114 (141).
g (שטום) §116 (145).
gg (אויספראך פאר e, i, y) §115 (142).

gh (אויסשפּראַך) §84 (91).
gh (שטום) §116 (146).
going (באַדייטונג) §69 (79).
h (שטום) §116 (145).
have (בייגונג) §27 (27), §60 (68).
hour (אויסשפּראַך) §17 (19).
i (קלאַנגען) §42 (43).
i (אַלס „אי“) §43 (42).
i (אַלס „אי“) §46 (48).
i (אַלס „אוי“) §48 (52).
-ing (צוזעצונג) §31 (29).
it (כּלל פאַר באַנוצונג) §38 (34).
k (שטום) §116 (145).
l (שטום) §116 (145).
-ly (צוזעצונג) §32 (30).
may (באַדייטונג) §15 (19).
may (געגענוואַרטיגע און פאַרג. צייט) §27 (27).
may (גאַנץ־פאַרגאַנג. און לאַנג־פאַרג.) §100 (121).
may (קומענדיגע צייט) §105 (127), §106 (128).
mine §49 (55).
more (באַדייטונג) §119 (156).
must (פאַרגאַנג. צייטען) §100 (121), §101 (122—123).
n (שטום) §116 (145).
need (באַנוצונג) §120 (160—161).
neither (קיינער פון ביידע) §118 (150).
neither—nor §63 (72), §126 (187).
no one §124 (175).
no sooner than §107 (133).
o (קלאַנגען) §51 (56).
o (אַלס „או“) §52 (57).
o (אַלס „אַ“) §53 (60).
o (אַלס „אוי“) §61 (69).
o (אַלס „או“) §62 (69).
of (אויסשפּראַך) §7 (12).
of (פאַר נעמען פון שטאָפען) §123 (171).
of (פאַר שטאָט־נעמען) §104 (127).
ou (אויסשפּראַך) §112 (138).
one (אַנשטאָט א הויפּטוואָרט) §97 (116—117).
one, once (אויסשפּראַך) §6 (12).
one another §117 (149).
ought §86 (96).
ours §49 (55).
ow (אויסשפּראַך) §112 (138).
ph (אויסשפּראַך) §84 (91).
qu (אויסשפּראַך) §89 (100).
s (פאַר ure) §92 (107).
's (צוזעצעל צו נאָמענווערטער) §113 (141).
self (מיט פּערזאָן־ווערטער) §37 (34).
sh (אויסשפּראַך) §84 (91).
should (באַדייטונג) §83 (91).
si (פאַר א וואָקאַל) §94 (107).
so (אַלזאָ, בכן) §71 (83).
some, any (באַדייטונג) §45 (47).
son-in-law (איידים) §102 (126).
still, yet (נאָך) §72 (84).
t (פאַר u) §91 (107).
t (פאַר ure) §93 (107).
t (שטום) §116 (146).
th (אויסשפּראַך) §84 (92).
that (וועלכער) §122 (167).
the (אַרטיקעל) §4 (12).
the—the (וואָס—אַלץ) §128 (222).
theirs §49 (55).
this, these (שוין) §111 (137).
thou §29 (27).
ti, ci (פאַר א וואָקאַל) §90 (104).
to (פאַר א צייטוואָרט) §10 (15).
too (אויך) §23 (26).
u (קלאַנגען) §64 (73).
u (אַלס „יו“) §65 (73).
u (אַלס „אַ“) §66 (76).

u ("אלם „אוי") §68 (76).
u ("אלם „או") §67 (76).
w (שטום) §116 (146).
want me, wish me §79 (90).
was, were §88 (100).
wast, wert §29 (27).
well §70 (79).
were §88 (100).
wh (אויסשפראך) §89 (100).
which §122 (167).
who (וועלכער) §122 (167).
who, which, that §122 (167).
who, whose, whom §50 (56).
would, should (באדייטונג) §83 (91).
x (אויסשפראך) §110 (135).
x ("אלם „קס) §110 (135).
x ("אלם „גז) §110 (135).
x ("אלם „ז) §110 (135).
y (קלאנגען) §74 (85).
y (אלם וואקאל) §75 (85).
y (אלם קאנסאנאנט) §75 (85).
y ("אלם „אי) §76 (85).
y ("אלם „אי) §77 (86).
y ("אלם „אוי) §78 (86).
yet, still (נאך) §72 (84).
yours §49 (55).